

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ephemeris Ecclesiastica Concionatorvm Hoc Est Considerationes Methodicæ Sev Veritates Practicæ

Ex Vita Domini Jesu, Sanctorumque Gestis In Singulos anni dies mira
facilitate & solertia distributæ ... ; Cum indicibus necessariis

Pars Avtvmnalis - A Dominica Decimaquinta post Pentecosten, ad
Adventum

Haineuve, Julien

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Veritates Practicæ. Ad Dies Festos Sanctorvm Qvi incidvnt In Hanc
Quartam Partem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44846

VERITATES PRACTICÆ.

AD DIES FESTOS SANCTORVM,
QVI INCIPIUNT IN HANC
QUARTAM PARTEM,
IN NATIVITATE BEATÆ
MARIÆ VIRGINIS.

Qua est ista qua progreditur quasi Aurora consurgens? Cant. 6.

VERITAS PRACTICA

Quam sit nobis colenda, nascens Virgo, plus una monstrat Angelorum admiratio, quam multa eorum ratio.

RATIO EST Quia quam sit nobis colenda nascens Virgo, plus illa res monstrat qua magis monstrat qualis illa sit qua nascitur.

Sed plus una monstrat Angelorum admiratio qualis illa sit qua nascitur, quam multa eorum ratio.

Ergo et magis monstrat quam sit nobis colenda et quomodo, quod certe Cultor Beatae Virginis libenter audiat.

I. PUNCTUM.

HODIerna nascens Beatae Virginis Dies habet multa quidem insignia quibus si sola essent iure merito nobis hæc dies colenda esset; Sed quod in aliis etiam Personis illustribus fieri solet ut dum

eorum nativitas celebratur, non solum ille primus colatur natalis dies, sed totus vitæ consequentis simul spectetur cursus; hoc præsertim

Haynesius Pars quarta.

in nascente Beata Virgine nobis servandum est, cum præsertim quæcumque sint eius nascentis insignia sic dependeant à consequentibus eius vitæ partibus, ut non ita spectetur quid sit modo dum nascitur, quam quæ futura sit dum Mater Dei fieri, & dum in caelos supra creaturas omnes evehetur. Sic sancta ipsa Ecclesia dum solenniter hunc celebrat diem, nihil habet illustrius quod de nascente proponat Virgine quam quod ait Evangelista Matthæus, de qua natus est Iesus qui vocatur Christus. Hinc enim & quæ in illa præcedunt, & quæ sequuntur, totius vitæ partes quidquid habent insignis, in se derivant.

Matth. 2.

Si nascitur ex sterili matre, si cum rationis usu nascitur, si tam multis repleta est gratiis ut ea una plures habeat quæ cæteræ simul omnes creaturæ; hoc totum inde est quod sit futura Dei Mater, & quod Dei Matrem hæc insignia deceant.

Hinc profecto factum est ut cum prædem hunc celeberrimum nascituræ Virginis diem prospicerent & celebrarent Angeli, non hunc solum diem, non hanc solum Nativitatis gratiam suis modularentur canticis; sed quidquid in consequentes annos eximium & divinum in illa esset, complecterentur. *Qua est ista, inquit, qua progreditur quasi aurora consurgens, pulchra ut luna, electa ut sol, terribilis ut castrorum acies ordinata?*

Cant. 6.

Ccc

Totum

Totum videlicet simul effundunt quo tota sim-
ul agnoscat & totam simul voluit agnosci,
ut totus qui debetur illi cultus, nobis demon-
stratur, & excusetur.

Sed mea quidem sententia quidquid dicant,
quidquid proponant, non ita cultum illum lo-
quendo demonstrant quam quo loquuntur mo-
do: Non ita rationem efficiunt quam ad-
miracione, non ita persuadent affirmando quam
quærendo, quæ sit illa? plus una valet eo-
um admiratio quam multaratio.

Quod ut modo seu quosè perpendatur, præ-
mittendum est quod nihil æquè facit ad cultum
Beate Virginis promovendum, quam quod fa-
cit ad maiorem eius in animis nostris illustian-
dam notitiam, ut qualis sit agnoscamus. Cum enim
maior aut minor cultus personæ debeat
quod persona maior aut minor est, profecto si ma-
iorem Beate Virgini me voles adhibere cultum,
fac ut maiorem illam agnoscam. Si me voles il-
lam supra ceteros omnes Sanctos colere, si cul-
tum hyperdulz reddere, si unum infra Deum,
sanctum illam venerari Virginem, fac ut intelli-
gam quod ceteris omnibus sic præstet & præ-
cellat. Nonne hoc est quod intendunt sancti
Patres cum illam suis extollunt laudibus?

1. Reg. 1.

Expende aliquas, Mons, inquit sanctus Grego-
rius, mons illa fuit qua omnem electa creatura ab-
stulit: nempe electio: in sua dignitate transcendit. An
non mons sublimis Maria, qua ut ad conceptionem
æterni Verbis peringeret, meritorum virtutem su-
pra omnes Angelorum choros, quæ ad J. Ium Dei-
tatis erexit?

L. 1. de Vir-
ginis.

Quæ Dignitas Dei matris? Quid splendens En-
quam splendet elegit? Quid castitas qua corpus sine
corpore contagione generavit? Sic fuit S. Ambr.
Brevius verò nec minus excellenter S. Hiero-
nymus: Si diligenter attendas, nihil est virtutum,
nihil splendorum, nihil gratiarum, nihil candoris quod
non resplendat in Virgine gloriosa. Quod sic S.

Eccl. 1. 2.

Recentissimum profertur ad illa sapientiarum ver-
ba, in plenitudine Sanctorum detentio: **MARIA**
in plenitudine Sanctorum detentio: **Virgini Maria,**
cui non desunt Eius Patriarcharum, Sui Prophetarum
zelus, apostolorum, Constantia Martyrum,
Sobrietas Confessorum, Castitas Virginitatis, Fecunditas
Conjugatorum, sed nec ipsa Puritas Angelorum.
Nonne hæc sunt quæ tantò magis cultum B.
Virginis promovent, quanto eam maiorem &
dignorem prædicant?

II. PUNCTUM.

SED plura una monstrat Angelorum admiratio,
quali illa sit qua nascitur, quæ multa eorum ratio.

Primo videri debet quænam sit eorum & quæ
multaratio qua cognosci possit illa quæ nascitur.
Nec longè à proposito discedetur, nam in illis
ipsis verbis quæ usurpant Angeli quatuor continet
symbola, quibus in quocumq; spectetur
statu Beata Virgo, sive in quocumque, ut vocant,
essendi genere, non obicitur profecto nec inven-
niste, qualis illa sit, nobis demonstrant.

Quod ut apertius pateat, revocetur in men-
tem quintuplex essendi genus circa quod quæri
potest de Beata Virgine, *quæ est ista?* Nec melius
agnosci queat, quid sit, quam verbis illis Sym-
bolicis, sive rebus ibi contentis.

Primum genus est quod *Idææ* dicunt, id est,
in divinis ideis seu in divina mente quæ rerum
omnium creatorum ideam & formam quan-
dam præfert. In quo essendi statu commune ha-
bet cum cæteris creaturis Beata Virgo ut ab æ-
terno fuerit ordinata: Sed hoc habet singulare
præ cæteris ut ordinata & prædestinata fuerit ad
quatuor insignes honorum gradus. Primus est
Materitas Dei, quæ per *ANIMAM* aptissime de-
signatur, nam sic ut à sole aurora est, & Sol ab
aurora, sic planè Beata Virgo & à Deo est tam-
quam creatura, & ab illa **DEUS** tanquam
à matre filius. Secundus honorum gradus
est, plenitudo gratiæ, unde est animæ pulchri-
tudo quæ per *LUNAM*, non nisi aliena luce lucen-
te, luculentè exprimitur. Tertius est Electio ad
singularem illam gloriam quæ in suo gradu una
& sola, velut unius in mundo *SOL*, plus illa una
beatitudinis ac gloriæ possidet quam ceteræ
beate mentes, sicut lumen solis majus ac illu-
strius est quam reliquorum omnium quæ lucet
in cælo *LYDERUM*. Quartus denique est amplissi-
ma illa potestas qua in res omnes creatas, quæ
in ipsum etiam Deum quem sibi subditum ha-
buit, tam potens est ut significantius declarari
non potuerit quæ eum dicta est, *terribilis ut castro-
rum acies ordinata*. O qualis infans illa quæ natus!

Secundum essendi genus est naturale seu na-
turæ humanæ quod proprius spectat hodiernam
Beate Virginis Nativitatem. Nam quando nata
est sic etiam nata est quatuor insignes corporis
& animæ dotes, secum advexerit. Primo enim
velut *aurora consurgens* cum usu rationis orta est,
ut cum S. Bernardino multi probant Theologi,
quorum rationes infra producentur. Deinde ut
quam pulchra est luna, tota illa corpore atque *Hæc ipsa*
animo sic pota fuit nulla ut labe, nullo defectu *die Virgi-*
infectetur. Tertio Solis instar lucet simili, sic *quarta*
intellectu ac voluntate lucebat simul & ardebat,
ut quam naturaliter fieri potest Deum à creatu-

ra cognosci & amari, Deum illa perfecte cognosceret & ex aequo amaret. Quarto denique sicut nihil ordinatius quam Acies bene ordinata quae tamen constat partibus multum in se diversis, sic plane totis in Personae ac vitae suae partibus, quanta quanta Virga illa fuit, sic ordinata fuit, ut quae pars inferior dicitur, Superiori prorsus esset subiecta, nec appetitus Rationi, nec ratio repugnaret umquam Deo. Nulla quippe repugnantis naturae causa inerat, nulla rebellantis animinum rixa carnis. O quis inde non cognoscat quam excellens, quam coelestis & tota si fas est loqui tota divina sit quae mundum hodie suo Natali crearet!

Tertium essendi genus est Spirituale seu divinae gratiae, quo in statu Beata Virgo sic a primo suae ortu jam incepit luere, ut si ad caeteras ipsorum etiam Beatorum mentes conferretur, Sol esset splendidissimus: sed sibi comparata dum pergit vivere ac vivendo semper progredi, non nisi aurora est. Tum vero tamquam Luna tacitis & rapidis semper proficiens motibus: & velut ipse Sol sic perfecte ardens fuit, numquam ut deficeret, nec minus fortis & constans in spiritualis vitae instiruto esset, quam acies ordinata quae nulla vi hostium frangitur. *Sanctificavit tabernaculum suum Altissimus, Deus in medio eius non commovebitur, Adhaerebit eam Deus manè diluculo.* Sic eius vitae Spirituales initium, progressus, perfectio & firmitas mirè adumbrantur.

Quartum sequitur essendi genus magis adhuc coeleste ac gloriosum, quale in caelo & in aeterna vivitur gloria; quo de statu Beatae Virginis quid aptius dici potest quam quod velut aurora prius eius anima separata à corpore gloriosam incepit vitam. Post vero Corpus eius assumptum & ex gloriosis animae dotibus velut Luna reluxerit. Ac tandem unita simul anima & corpore coronata fuerit in throno gloriae, sicut jam dictum est, cum de eius electione ad gloriam ageretur. Et quia caeteros omnes Angelorum ac Beatorum diversos ordines illa una in se complectitur, nonne est velut acies ordinata? & nonne est unde illa cognoscatur?

Restat quintum genus quod relativum ad alios dicitur, unde sanctus Bernardus de Saera nostra Virgine, *Omibus, inquit, omnia facta est ut de plebsitudine eius accipiant universi.* Sic pueris & peccatoribus aut meliorem inchoantibus vitam tanquam Aurora est, sic se illis accommodat, quia nondum splendidius ferre lumen possunt. Saecularibus vero personis, id est, in saeculo

quod nocti comparatur, temporalia sua negotia gerentibus velut quadam Luna est quae sic terrena eorum moderatur ut ad aeterna dirigat, meritoque postsequi vis è mundo de illa dicere quod est apud Jobum, *ad lumen eius arbutabam in nocte.* Perfectis autem & majorum capacibus luminum velut Sol irradiat, & de divinis tantos infundit splendores, quantum cujusque status ac gradus perfectionis exigit. Ac tandem, quia nobis omnibus militandum est in hac vita quae *militem dicitur super terram*, facta est hostibus nostris terribilis tamquam acies ordinata, contra quos vel uoum Mariae nomen invocatum sufficiat, vel sola eius recordatio religiose suscepta. Nonne haec sunt quae satis aperte significet quae & qualis illa sit quae hodie nascitur & ex qua paulò post nascetur Dei filius?

SED quod est aliud & praecipuum declarandae propositionis Caput, licet tam multa sit & tam varia cognitio quam de illa nobis exhibent Angeli, plus tamen monstrant qualis quantaque sit dum admittentes quaerunt *Qua est ista*, nec nisi admirando monstrant quid sit, quam si affirmando definirent & concluderent. Nam quantumcumque sublime sit illud quod ab eis dum audivimus, si tamen ita esset dictum quasi definitum & suis constitutum terminis, sane minus esset quam quod indeterminate quaerunt *qua est ista?* Et licet addant sibi eam videri tamquam auroram, aut velut lunam & solem & aciem ordinatam? Non sic tamen istius eius magnitudinem designant Symbolis, quasi eam tam brevibus constringerent spatiis; sed potius inde suam augment admirationem, inde hauriunt & colligunt esse in illa longè amplius aliquid quam in singulis excellentioribus creaturis. Nam illa una caeteras omnes continet, illa simul caelum & terra est, illa simul quidquid in terra est magnificentius, nempe homines, & quidquid inter homines terribilius est & potentius, nempe aciem ordinatam representat & continet. Illa simul quidquid in caelo est splendidius & ordinatius complectitur, nempe simul aurora est, simul Luna, simul & Sol. Illa illa infans quae corporali magnitudine non excedit aliorum molem infantium, ita tamen excedat totius amplitudinem universi, ut quidquid ex mundo sit erutum cui comparatur, restet semper aliquid quod supra mundum in illa reperiant, quod mirentur, quod ignorent, quod suspiciant, quod stupeant: certè hoc est aliquid sublimius dicere quam quod dicunt. Hoc est profiteri se ne-

Job. 29.

ibid 7.

Ps. 45.

nescire quod spectant? hoc est palam testari
majorem illam suo esse intellectu & sua, quam-
cumque magnam habeant, cognoscendi scientia
Stupent attoniti quod nesciunt: & hoc in
creatis unum mirantur quod ignorant, & cujus
sublimitatem cogitando penetrare non possint.
Quod certe est evidentius significare quam sit
Illa excellens, cum supra tantam facultatem co-
gnoscendi, qualis est in Angelis, in Thronis, in
Cherubinis & Seraphinis excellat. Quod & alias
sæpe repetunt, & quoties de illa cogitant aut lo-
quuntur, non aliis utuntur terminis quam qui
stuporem eorum indicent: *Qua est ista qua a-
scendit per desertum sicut virgula fumi ex aroma-
tibus myrrha, & thuris, & universi pulveru pig-
mentarii? Quæ est ista qua ascendit de deserto
delicium affluens innixa super dilectum suum? Qua-
si rursum dicerent, quocumque eam in statu
contemplemur, ita nobis stupenda videtur &
admirabilis ut hoc unum inter nos de illa confe-
ramus, qua est ista? quam est ista excellens & sub-
limis ut nostram omnium excedat cognoscendi
& dicendi facultatem?*

III. PUNCTUM.

SIC ergo quam sit nobis colenda nascens Virgo
& qua potissimum ratione cultus, pius unus
monstrat Angelorum admiratio, quam multa
eorum ratio; Cum illi nempe nascentem admi-
rantes magis doceant quid illa sit, quam si doce-
rent exprellius, Ad quorum imitationem sacri
nostr. Patres quo illam prosequerentur nomine
non invenire sacratius & aptius quam miraculi,
prodigij, spectaculi vel simillimæ cuiuspiam
appellationis, quæ nos à communi vocatione & re-
rum intelligentia transferret in aliquid singula-
re, *Magnam revera miraculum, inquit sanctus
Chryostomus, fuit beata semper virgo Maria.
Quidnamque illa majus aut illustrius ullo um-
quam tempore inventum est seu aliquando inventi-
ri poterit? Hac sola Cælum ac terram amplitudi-
ne superat. Quidnam illa sanctius? Non Propheta,
non Apostoli, non Martyres, non Patriarchæ, non
Angeli, non Throni, non Dominationes, non Sera-
phim, non Cherubim, non denique aliud quidpiam
inter creatas res visibiles aut invisibiles majus
aut excellentius inveniri potest.*

Sanctus autem Joannes Damascenus vocat
eam miraculum miraculorum, quasi diceret ma-
gis mirandum, magisque singulare, vel potius
quia cum multa in se contineret miracula, mira-
culorum Ipsa suorum omnium majus esset mi-
raculum, quæ se omnium creaturarum infimam

sentiret & prædicaret. A fine his est quod S. Epi-
phanius ait eam esse *Cæli terraque mysterium*.
Id est; quidquid cælo terraque continetur, in illa
Sacrum fieri ac divinum; Vel quidquid illa con-
tinet, & quidquid illa est, totum esse cælo ter-
raque Sacrum ac omni veneratione colendum.
Quo etiam spectare videbatur sanctus Ignatius
cum illam appellaret *cælesti prodigium*, & Sa-
cratissimum *specaculum*, in quo scilicet colle-
ctum spectaretur quidquid ubique sparsim sa-
crum ac sanctum reperitur.

Quamobrem discere hinc Admirationis cul-
tum; Obluere ad tantam dignitatem simul &
humilitatem; ad tantam gratiam ex parte Dei
& tantam simul industriam ex parte Vir-
ginis, ut gratiæ responderet & tantam ig-
norum divinarum copiam ut omnibus abun-
daret donis celestibus, & tantam rerum
temporalium inopiam, ut inter oves in præsep-
sicut ait sanctus Damascenus nasceretur; inter
tantum Nativitatis eius splendorem ut Angeli
miris eam essent præconis, & tantam eius ob-
scuritatem, ut vix de illa loquantur homines. Nil
parvum de illa ducas; nil magnum aibi spectes
quod non in illa magis miretur. Sic admiratio
non stupida, non sicca, non iners & languida; sed
religiosa, sed devota, sed lucida plena & medullæ
pietatis, qualem optabat sanctus Bernardus his
verbis: *Alius ergo invenimus quanto devotionis
affectu eam à nobis voluerit honorari, qui totius
boni plenitudinem posuit in Maria; Et paulo post;
Totus ergo medulla cordium, totus præcordiorum af-
fectibus & votu omnibus Mariam hanc venera-
mur quia sic est voluntas eius qui totum nos habe-
re voluit per Mariam.*

Hinc nempe fuit & scopus omnium quæ de
Illa dicuntur, ut eam veneremur, at non quali-
cumque modo sed totis, inquit, *medulla cordium
& totu præcordiorum affectibus*, Id est, quatenus
omnino possis; idq; ob triplicem quam ex dictis
infert causam. Prima est, insigne eius meritum;
Secunda deinde est, ipsius Dei voluntas qui tam
multis eam propterea meritis insignivit. Tertia
denique, nostrer inde proventus, nostra utilitas,
imo & necessitas cum totum nos habere volue-
rit Deus per Mariam, sicut terra totum habet per
Solem & per Lunam, Non ad unum autem aut
aliquot tantum dies terra pendet à Sole & à Lu-
na, sed per continuatæ temporum spatia: sic planè,
sic nobis Illa colenda est, ut quemadmodum di-
diceris hodie nobis singulariter esse colendam,
sic eam singulis colas diebus.

EODEM

Cant. 3.

Ibid. 8.

Apud Mo-
saphr.

Orat. de
Nativ.
Maria.

In form. de
laudib.
Deipara.
In Epist.
ad Ioan.

In Nativ.
B. Mariæ
Virg.

E O D E M D I E.

DE DOMINIO BEATÆ VIRGINIS: ET DE
NOSTRA ERGA ILLAM SERVITUTE.
EX NOMINE Mariæ QVOD DOMINAM
SIGNIFICAT.

Dominare nostræ, Tu & Filius tuus. Judicium 8.

VERITAS PRACTICA.

Non est servus qui Domino suo plus debeat, & minus reddat, quam Tu Christo & Virgini Matri.

Vel sic.

Non est servus qui Domino suo magis servare debeat, & minus serviat quam Tu Mariæ Matri.

RATIO quoad primam partem de debito servituti, hæc est, quod non sit servus qui Domino suo magis servare debeat, quam qui servare debeat ex pluribus vel alioribus vel strictioribus titulis.

Sed non est servus qui Domino suo servare debeat ex pluribus vel alioribus vel strictioribus titulis, quam Tu Mariæ Matri.

Argo non est servus qui magis Domino suo servare debeat quam Tu illi.

QVOD nec sit autem qui minus serviat, facile tibi erit advertere, nec non inde ad debitum esse persolvendum vehementius excitari.

I. P U N C T U M.

CUM ex omnium communi more gentium recens natis imponi nomina soleant, aut licet paulo tardius apud Hebræos suum puellis nomen daretur, deestimo scilicet ut quidam voluist à natalitatis die, dubitari non potest quin circa hoc tempus, Sacrum Mariæ nomen illi Puellæ fuerit impertitum cujus Nativitas hodie celebratur, Atque ita satis opportuna de hoc Nomine seu de nominis significatione consideratio potest institui.

Quam sint verò diversa eius significata pro diversitate linguarum quibus usurpatur, nemo melius & omnibus satis est obvium; Nos unum

modò quod est notius & excellentius nempe quo significatur Domina seu magistra, nobis proponimus expendendum.

Sic enim sanctus Joannes Damascenus qui præter cæteros Patres de Nativitate Virginis expressius scripsit, præter cæteras etiam nominis notiones hanc præsertim exponit & profectò appositè dum ait: *Itaque Gratia, nam hoc sonat Anna vocabulum, Dominam parit, id enim Mariæ nomine significatur. Verè etiam rerum omnium conditricem Domina facta est, cum Creatorum mater extitit.*

L. A. de fide 6. 15.

Sed quid prodest illam scire nostram esse Dominam, nisi nos eius etiam servos profiteamur? Aut quid est nos eius esse servos, nisi verè quantum se occasio dederit, illi ex animo serviamus? Hoc est in primis hoc est vel maxime nobis spectandum ut quàm multum ei debeamus, & quàm parum ei reddamus, innotescat. Quod sane si diligenter expendere, probrosum illud & pudendum invenies quod habet proposita Veritas! Non est servus qui Domino suo magis servare debeat & minus serviat quam Tu Virgini Matri. Sed non erit infructuosum illud probum, neque illiberalis pudor cum inde plurimùm, favente gratia, possimus excitari ad acuendam nostram servitutem & eius debita fidelius persolvenda.

Cum autem proposita Veritatis duæ sint partes & duæ velut quæstiones, una Juris, & altera Facti? prius illam quæ Juris est accuratius indagemus, tum deinde altera quæ Facti est facilis exponetur.

Sicut non est servus qui non sit alicujus Domini servus, sic non est legitimus Dominus qui non sit ex aliquo Titulo vel Jure Dominus. Cur enim alter alteri dominetur nisi jus habeat? aut si nullum jus habeat, quis non contra reclamet? Triplex autem communiter Jus esse dicitur, naturale aut quasi naturale, acquisitum, & donatum. Naturale jus habent Creator in creaturam, Vir in uxorem, & Parentes in filios; aut quasi naturale

naturale jus est in adoptivos filios quos qui sibi adoptant, in omnia parentum jura per leges & per ipsum quodammodo jus naturæ intrant, nec minus sibi subditos faciunt adoptatos quàm Genitor generatos. Jus acquisitum est cum quis vel bello vel fundatione, vel successione, vel emptione, vel pactione aliqua sibi jus in aliquos acquisivit, quale est Dominorum in servos, Ducum in milites, & Potestatum sublimiorum in subditos, de quibus Apostoli, ut sæpe alias diximus: *Omnia anima potestatibus sublimioribus subdita snt. SYBIECTI estote omni humane Creaturae propter Deum, sive Regi quasi præcellenti, sive Ducibus tamquam ab eo missis.* Donatum dehi- que jus est quando vel Deus qui est supremus omnium Dominus dat cui volent imperium in aliquos ut Sauli, Davidi, Jeroboamo in Israelitas: Vel quando quis ultio se in servum dederit alteri, ut cum Rex eligitur, cum se tali Viro mulier in uxorem tradit, cum religiosum institutum assumitur, licet usitate Religiosi non dicantur Superiorum servi, sunt tamen subditi & eorum obedientia servitus quædam est, sed voluntaria sed libera.

Possumt his verò titulis seu juribus alia quædam addi ex Legibus seu Consuetudinibus, ex Gratitude, Religione, & aliis quæ usu satis agnoscuntur, ex quibus illud tandem asseritur quod quando plures accedunt Tituli seu quando plura simul junguntur jura quibus alter alterius est Dominus tunc debet servus tantò magis servire Domino quanto jura illa vel plura sunt vel altiora, ut si quis filius, Patri offensus reus esset à quo vitam plures vel insigniora recepisset beneficia, quis dubitat quin ei strictius obligatus esset & quin ei magis quam alius Patri filius, servire teneretur? Nonne sic Divus Augustinus sanctam Monicam duplici nomine Matrem suam agnoscebat: *Qua me, inquit, parituravit & carne, ut in hanc temporalem; & corde ut in æternam lucem renasceret.*

II. PUNCTUM

SED non est servus qui suo Domino servire debeat ex pluribus vel altioribus Titulis quàm Tu Virgini Matri.

Quia scilicet omnibus illis simul titulis Dominium in te habet, quibus particulam alij dominari possunt suis servis.

Primus qui naturalis aut quasi naturalis dicitur est quo Mater dominatur filiis, quo filij servire debent Matri, quo sanctus Augustinus suam duplici nomine, quod jam audivimus, agnoscebat Matrem. Hic inquam maternitatis titulus,

primus dici posset Titulus quo Beata Christi Mater, nostra est Domina, quia nostra est etiam Mater. Primò quidem quia Mater est Christi in quo nos omnes continemur, & in quo gignendo genuisse dicitur omnes electos. Cur enim Eva dicatur Mater viventium: Cur de Sara dicatur Gen. 3. Judæis, attendite ad Saram qua peperit vos. Et cur 1. 51. Rebecca d. scum fuit, dua geres sunt in utero Gen. 27. Nisi quia Jacob & Esau duo fratres erant uterini Rebecca filij, qui cæteros omnes consequentes genituri erant & eos representabant? At nonne sic Christus primogenitus dicitur in multis fratribus quasi nos in illo tamquam fratres secundò geniti censeamus? Nonne propterea Beata Virgini dicitur in Canticis Canticorum, *Venter tuus sicut acerbus tritici, vallatus liliis.* Id est, ut ait S. Ambrosius, *totius a. æ. ut mater quia totius filiorum vel fratrum Christi acerbus in utero eius fuit contentus.* Dicitur autè vallatus liliis ob candorem puritatis qua Virgo Mater fuerit fuit.

Deinde verò si mater illa est quæ dedit vitam, aut si propterea mater est Domina filiorum quia dedit eis vitam, quid est quod Beata Virgo non dicatur Mater & Domina nostra, cum nobis toties vitam dederit non solum in Christo filio qui vita nostra est, sed in nobis ipsis qui non nisi per eam accepimus spiritualem vitam, id est, gratiam qua per peccatum excideramus, & quæ nunquam forte nobis restituta fuisset nisi nobis eam suis meritis promeruisset, ut fuscè in 2. parte declaratum est in Festo Annuntiationis, ubi hæc Veritas exhibetur.

Non tam sibi quam nobis Christus elegit Matrem.

Unde quantum naturali vitæ præstat hæc vita spiritualis & æterna quam inde spectamus in celo possidendo, tantum certe præstat ille maternitatis titulus quo nostra est mater & Domina, cū præsertim non semel aut iterum sed multoties gratias illas, atque adeo spiritualem & æternam vitam ab illa recepimus.

Petpende hoc etiam atque etiam quod si pro una fragili, caduca, exigua, & miseris omnibus exposita vita semel tantum data, tantum obrinet juris Mater in filium, ut filius sit pars Matris; quale tandem in filios jus & dominatum illa meretur Mater quæ duas illas simul vitas tam nobiles tam excellēs, tam optandas & tam multis modis ac vicibus repetitis impertit.

Sufficiebat hoc unum quod esset mater Creatoris ut simul esset omnium domina rerum creatarum, ut jam ex S. Joanne Damasceno audimus.

Rom. 15.
1. Pet. 2.

L. 9. Conf.
c. 8.

mus, Aut si ad eius in nos dominationem requiritur quod sit etiam Mater nostra, sufficiebat quod esset mater Christi, ut nostra etiam diceretur; at quantum magis id verum est cum ab ipsa vita salutem hauriamus, prout illa & ipsa pronuntiat: *Qui me invenerit, invenit vitam. Et hauriat salutem a Domino?* Nonne hęc ita que satis superque demonstrant quam sit mater eius in te jus ac proinde quam sit naturale ac sanctum?

Sed quia forte loquor repetitam etiam materitate, aut nonnisi mystico sensu ibi accommodatam obijceres, en tibi aliud à proximo & certo naturę principio petitum argumentum, & quod nascenti etiam Virgini sit propius opportunum unde liquidò pateat quanto consensu Gratia simul & Natura conveniant, ut naturalem Marię Dominatum in omnes creaturas concederent. Non est dubium quin illa sit omnium excellentissima Creaturarum quę pura dicitur creatura, qualis non erat Christus qui Creator simul & Creatura est, & quales sunt reliquę prorsus res omnes creatę. Certum est, inquam, tantò illas omnes excellentius inter vallo naturę superare, quanto ille Status divinę Maternitatis ad quem erecta est, excedit omnem alium dignitate statum. At pro certo etiam & constanti habetur apud omnes, quod quicquid excellit aliis, naturaliter inter illa quę sunt eiusdem generis principatum tenet idque ex eo apparet, inquit Philosophus, quod homines cum aliquam corporis formam excellentem vident, eum dicere solent dignum esse imperio; Et addit, quod si in corporibus verum est, multo magis in animis, sed corporis pulchritudinem facile videri, non autem animi. A quibus hinc fit: cum homo duabus constet partibus anima & corpore: quatenus illa quę spiritualis est sit excellentior, idcirco naturale in corpus habet imperium; Et cum humanum etiam corpus divetas habeat partes, quarum precipuę sunt Cor & Caput, propterea etiam in illis naturale est quoddam regimen & dominatum in reliquo corpore, ac vicissim consuevando cordi ac capiti sic adlaborant ceterę corporis partes ut potius pereant quam peccent sinant. Cor vel Caput suum.

Quod si supra vel infra hominem quę spectantur creaturę velis intueri, nonne hoc ipsum unum verum naturali jure servatur, ut quę sunt superiora dominantur inferioribus, cęelum terrę, cęlis primum mobile, vel sua cęlis quam vocant Intellectiva: quin & ipsos inter Angelos, qui sunt supremi ordinis, supremi sunt etiam potestate. Quod & videre est in ipsis animantibus

bellis cum inter feras Leo, inter volucres Aquila, inter serpentes Basiliscus, & Delphis inter pisces ea ipsa qua ceteris congeneribus suis excellunt eminentia, simul & dominatione quadam emineant. Quamobrem quis dubitet quin pari jure præstantissima Creaturarum omnium cunctis autoritate præstet, cum vel illa dicatur *in terra stetit, & in omni gente primum habuit* & ipsum Marię Nomen significet etiam *Excellentem*, quasi prænosceretur quod idcirco Domina esset quod præ ceteris esset excellens.

Quod si secundum illud spectemus Caput quo quis in alios jus & potestatem acquirit, certe non impar hac in parte sibi erit Beata Virgo cum tripliciter dici possit suis meritis jus illud acquisivisse, ut re ac nomine Maria esset & Domina.

Primo quidem cum meruit esse mater Christi, quo sensu docet Divus Thomas, quia scilicet *meruit ex gratia sibi data illum purissimum & sanctissimum gradum, ut congruè posset esse Mater Dei*: Sunt ipsi S. Doctoris verba ex quibus facile est jus dominationis acquisitum agnoscere; Nam si, ut dictum est, hoc ipso quo fuit Mater Christi, fuit hominum Mater & Domina, profecto dum meruit esse Mater, meruit & esse Domina. Deinde verò singulariter illo actu quo se ancillam Domini & postremam omnium sese professa est, sic meruit supra omnes eminere, ut quod ait sanctus Bernardus constanter omnes recipient, merito facta est novissima prima, qua prima cum esset, omnium sese novissimam faciebat. Merito facta est omnium Domina qua se omnium faciebat signum matris ancillam. Tertio denique, dum in cęlum assumpti meruit & super ipsos Angelorum Choros exaltari, quid est nisi meruisse jus illud & imperium quod inde sequitur in eos omnes quibus gloria & honore præcellit? Quod præclare Divus Bonaventura exponit cum ait naturam Angelicam & humanam esse ad Beatam Virginem velut illas duas ancillas quę Reginam Esther honoris gratia comitabantur, eique ministrabant.

Restat tertium quod diximus Donatione fieri jus & potestatem in alios, quo jure tam certum est Beatam Virginem nobis præesse ac dominari, quam certo creditur datam illi gratiarum omnium dispensationem ut, sicut ait Divus Bernardus cui vellet, quando vellet & quantum vellet, tum de celestibus, illa tibi servare effunderet, jureque dicat, necum sunt divitia & gloria & iustitia, in visu iustitia ambulo, in medio sanctarum judicij.

Prov. 8.

Prov. 8.

3. p. q. 2. a. 11. ad 3.

Serm. de Verb. Apoc. Ita est omnium Domina qua se omnium faciebat signum matris ancillam.

Esth. 13.

Prov. 8.

NE

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ut ditem diligenter me, & thesauros aorum ro-
pleam. Quasi diceret, non tantum ad salutem sed
etiam ad perfectionem: non tantum quod est
necessarium subministro, sed quod etiam abun-
det ad maiorem Sanctitatem. In me gratia omnia
Eccl. 2. 4. via & Veritas: In me omnia Spes vita & vir-
tutu. Transite ad me omnes qui concupiscit me,
& à generationibus meis implentur. Quid illu-
strius simul & suavius?

III. PUNCTUM.

NON est igitur servus qui Domino suo magis
servire debeat, quam tu Virgini Matri, Quia
non est Dominus qui tam multo, tam arcto &
tam alto jure suis dominari possit, quam illa ti-
bi, quæ quàm revera est Christi Mater, ut alios
omittam titulos, tam verè ac propriè mater est
& Dominata tua, cui proinde servire debeas tot
debitorum generibus quæ illius juri respondeat.
Dico verè ac propriè, ne forte putes mysticè, si-
guratoque sensu id dici; Neque id tamquam
meum dico & affirmo, sed hoc ipsum est in ter-
minis quod magnus ille Athanasius, acerrimus
ille fidei ac sinceræ religionis assertor, scriptum
reliquit, cujus hæc verba referuntur; Quando-
quidem ipse Rex est qui natus est de Virgine, Idem-
que Dominus & Deus: Eapropter & Mater qua
eum genuit, & Regina & Domina PROPRIE ET
VERE censetur; quasi diceret, à verè & propriè
illi convenit quàm verè & propriè Mater est
Christi, aut quàm verè ac propriè Christus est
Deus & Dominus. Nam mater ita participiat
hanc filij dominationem, ut simul ac mater est
Domini, sit consequenter eorum Domina quo-
rum ipse est Dominus, sive ex naturali consecu-
tione id proveniat, sive ex filij donatione, sive
ex matris merito, sive quod verius est, ex tribus
illis simul junctis & aliis pluribus titulis, de qui-
bus in 3. p. In die Assumpt. onis B. Virginis, un-
de illa nos affectu planè materno compellans,
Nunc ergo, inquit, filij audite me, Quasi diceret,
quandoquidem sum vestra Mater, vos estis filij
mei: & quandoquidem sum vestra Domina, vos
me audite, vos mihi obedire debetis. Quid re-
spondes? Nonne id æquum? Nonne id debi-
tū? Audisne verò quod illa imperat? Putasne por-
rò tibi faciendum quod imperatū audieris? Fa-
cisne tandè quod factū esse opus ab illo noveris.

Hæc tria si accuratè discussisset, non obscure
perspicies quàm sit verum & nefandum quod e-
rat alterum propositæ Veritatis membrum: Non

est scilicet servum qui minus suo serviat Domino
quàm tu Virgini Matri. Non est enim servus,
non est qui Domino imperanti nec autem præ-
bere velit? Quis enim Dominus hunc ferret ser-
vum? at tu serve nequam, fateere quod est, nonne
tu ille es servus qui nec aurè aliquo imperan-
ti Mariæ præbueris? Dic fodes, quid illa impe-
rat? narra siquid audieris? Surdo liquor, sed sur-
do impio, surdo voluntario qui nec intelligat
quid sit Mariam loqui, vel quid loquente audire,
cùm ipsa tamen clamare non cesseret, Nunc ergo
filij audite me.

Quod si verò quæ illa pergit loqui, audieris,
ut profecto negare non potestè audire, Beati
qui custodiunt vias meas; audite disciplinam, &
estote sapientes, & nolite abire eam, id est, Vide-
te quomodo ambulaverim, quomodo vixerim,
quàm pauper, quàm pudica, quàm parum cupen-
do cognita, quàm arctè vivendi disciplinæ sub-
missa, sic me imitami, sic vitam instituite quæ
meos mores referat sicut decet filios non esse de-
generes neque discipulos indociles, nec servos
desides: Tu quid censes de his dictis & auditis?
Putasne quod illa petite posse vias eius custo-
dire, te posse virtutes eius imitari? Nonne hoc
tamquam sublimius aliquid adversaris, aut pot-
tius tamquam inferius aliquid tuo statu esset, sic
humilem & abjectam vitam ducere, quidquid
de illius vita moribus exprimenda proponitur,
abjicis; & in claustra religiosa detrudis, quasi
quod illis esset proprium, alienum à te esset? Est-
ne verò servus qui quod videt Dominum facien-
tem ita repudiet: aut si facturum se neget, non
vicissim à Domino repudietur?

Quod si, ut plerumque fit, tibi distinctius &
particularius explicetur, quid sit illam imitari,
quid illa de suis moribus à te velit, quid de suis
virtutibus in tuo vitæ statu: satisque modo in-
telligas hoc illam unum præsertim à te velle, ut
quod salutis tuæ præsertim obest, auferas: nec ip-
se dubites id ita tibi præstantum & ita velis ali-
quando: sed non modo, sed nondum tempus.
Nonne sic eludis eius imperia? Nonne sic differis
in futuros & nunquā forte futuros annos, quod
non ignoras tibi esse agendum ad salutis nego-
tium peragendum; Nonne quam in te nosti su-
perbiam, libidinem, & pravam quamque cupi-
ditatē vis aliquando projicere? Quando verò?
Quando scilicet alludabit. Estne verò servus qui
sic imparata sibi à Domino lud. ficetur; qui
nil agat nisi quod lubeat, nisi quando velit, & ra-
rò velit, & vix unquam cum imperatur, velit? At

se servus appello, nonne tu ille es servus qui ne- dum incepisti superbiam tuam comprimere, quin potius in dies magis ac magis crescit, licet jam multoties audieris & satis probe intelligas id à te tam certo quæri à Virgine quam certo illam oras de salute tua, cum aliter salvare te non possit nisi superbiam aut simile aliud vitium tuum quanto cyus discas comprimere? Nec enim illa superbos aurimpudicos severt, quasi si quoquomodo illam colant, salva sunt eis omnia. *Non se impiis, non se;* Hoc postremum audite quod loquitur, *Arrogantiam & superbiam & viam pravam, & os bilingue detestor.* Os illius bilingue detestor qui me suam vocat Dominam & se meum servum, qui me tamen non audit: Os bilingue quo quis se jactet velle mihi obsequi, sed non quibus obsequiis velim: Os bilingue, quo se facturum semper dicat, & nunquam faciat: Os bilingue, quo me supra omnes Dominos potestate colendam dicat, & me infra omnes pro innata sua libidine, colat aut ne vix colat. Vide in 2. p. In die Assumptionis, quarta ibi Veritate proposita: Et conclude aliquid deinceps efficacius refecandum ex vitiis quod colendæ Beatæ Virgini, salutique tuæ magis obest.

Hunc in finem proderit etiam sequens Veritas, vel præcedenti conjuncta, vel separatim proponenda:

Tam proprium **MARIÆ** dicitur, superbiam detestari, quam proprium illi est Mariæ nomen, seu quam propriè Maria dicitur Domina.

RATIO EST, Quia tam proprium Maria dicitur nos regere quam propriè Maria dicitur Domina.

Sed quam proprium Maria dicitur nos regere, tam propriè dici debet superbiam detestari, Ergo illi hoc esse dicitur tam proprium quam nostra propriè Domina dicitur; Unde profectò patebit quod quantum ab illa regi volumus, tantum cum illa necesse sit superbiam & alia qua recensentur vitia detestari.

PRIMA propositio clara est in terminis. Quid est enim propriè dici & esse Dominam nisi dominari his, vel quod idem est, nisi eos regere quorum sit Domina? Nam sicut in 3. parte dictum est Reginam esse sine regno quæ nullos

Haynesius Pars quarta.

habeat quos verè regat, vel quæ non regat quos regendos habet; sic profectò Domina dici debet sine dominio, quantum saltem adulum, & sine nominis sui significatione propria, quæ multos habeat quibus dominaretur si essent subditi, & nullos habeat quibus recipia dominetur quod nolint esse subditi, Velle ne sic vacuum & inane reddere sacrum Mariæ nomen?

SED, quæ secunda est propositio; quam proprium Mariæ dicitur nos regere, tam proprium dici debet, superbiam detestari, non tantum in se, sed in illis quos regit; quia videlicet ejus regimen valde turbat regendorum superbia. Primò enim cum ejus regimen sicut & Christi filii sit spirituale & animorum magis quam corporum, atq; ad vitam magis æternam quam temporalem, nihil habet commendatius quod in animis nostris operetur quam vitium illud excicare, quod salutem nostram plurimum obest, quale est vitium arrogantiae & superbiæ, quod est initium omnis peccati.

Deinde verò, cum alias virtutes velit animis nostris inserere, sitque virtutum omnium pestis superbia, necesse omnino est hoc pestilens eradicare germen, ne quidquid virtutis Virgo insereret, hæc interiret; sicutque superbo virtus in interitum potius quam in salutem. Nam cum omnia vitia in malè factis timenda sint, inquit S. Augustinus superbia in bene factis potius metuenda est.

Adde, quod cum animæ significatio, virtutumque actus sine multis gratiarum donis effici nequeant, nihil verò magis pugnet cum gratiis quam superbia; quid ageret in superbo Maria quæ nihil sine gratiis agit in homine, & quas homo superbus gratias non sinit in se agere.

Deniq; quis nesciat quam perfecte Virgo Mater cum Filio suo consentiat, qui singulari superbiam odio detestatur, sicq; omnibus suis filiis sacra Parens testatum voluit, se pari omnino affectu id odisse quod Filius oderit, intelligatq; omnes non aliam esse mentem Matris ac Filii, ne qui forte timet à Filio malè haberi, speret à Matre aliquid, nisi superbiæ prius deponat.

QUAMOBREM, manifesta est Veritas, quod tam proprium Mariæ dicitur & revera est: superbiam detestari, quam propriè Maria dicitur Domina seu dominatrix eorum, quorum est Domina. Quod vel ex eo præsertim confirmatur, quod hæc sub nomine sapientiæ de S. Virgine Scripturæ referant, quasi diceretur, quod sicut Sapientiæ proprium est regere animas, ita

D d d & Bea

In Ps. 66

& Beatae Virgini; & sicut Sapientia proficitur ad regendas animas se superbiam detestari, sic & Beata Virgo. Quod & roboratur verbis frequentibus, *superbiam & viam pravam, & os bilingue detestor*; Nam cum nostri regimen in his tribus consistat, nempe cogitationibus, verbis & operibus moderandis, tria quaedam his tribus opposita memorantur, nempe cogitationibus *superbia*, verbis *os bilingue*, atque operibus *viam pravam*. Nec proinde mirum si quantum Virgo Deipara est Sapientia aut ipsa creata Sapientia, superbiam, & viam pravam, & os bilingue detestetur, quia haec sunt scilicet quae agnoscit se opponere suo nomini, suo dominio, suoque operi. Nos vero de solahic superbia considerationem institimus, quia primum & principale est ex quo caetera procedunt, & quo subacta corrumpunt: Satisque iam nobis sit ad renovandam huius vitii detestationem hoc audire & proderit intelligere, quod de nobis regendis ait sapientissima nostra Domina: *superbiam ego detestor*. Quasi diceret, quidquid sit de aliis vitis, hoc ego praesertim odi, hoc unum praesertim insequor, & quisquis velit à me regi, hoc mecum velim in primis insequetur, quia caeteris curandis malis vel procurandis bonis oppositis se opponit damnosissus. Si libido curanda est, superbiam detestor quae vestes & alia quatit mollia quibus libido fovetur. Si coeunda iracundia est, superbiam ego detestor quae iram praecipue solet incendere. Si de gula temperanda negotium mihi est, superbiam detestor quae ad fa-

stum exquisitas parat mensas. Si timorem Dei cuiquam incutio, superbiam ego detestor quae praesumptionem & vanam creat fiduciam. Si Pietatem, si Devotionem, si Virtutes & Veritates Evangelicas persuadere aggredior, superbiam ego detestor, quia *Mundum* illa statim objicit eorum animis quibuscum ago, sicque fit, ut cum aliud quodlibet expugnatur vitium, cum nōo tanquam homine pugna sit: at cum debellatur superbiam, tunc simul cum toto mundo sive cum totis simul hominibus certamen sit habendum. Nam superbiam toto se mundo regit, totum sibi mundum habet foderatum, toti sunt simul debellandi homines quos in sui defensione advocat, quatenus qui superbus est, placere semper hominibus appetit, aut semper displicere timet: atque ita priusquam Veritati consentiat, prius inquit quid sentiat mundus, quid mundani de illa Veritate loquantur homines, nec prius Veritas in eius mente persuadetur, quam totus fuerit persuasus mundus.

O quam verè propterea superbo dictum est: *Arrogantia tua decepsit te, & superbia cordis tui* *1er. 49.* Visne sic semper decipi, sic deceptus vivere, sic viveas mori? Nihil est quod minus velimus quam ab aliis decipi; nihil tamen est quod agamus frequentius quam nos ipsos decipere, Quasi minus esset à se quam ab aliis decipi! Deplora hanc ameniam, & disce à sacra Virgine quid, & quomodo sit plorandum, Sequens id docet Veritas,

DE ALIA NOMINIS MARIE SIGNIFICATIONE,

Qua MARE AMARUM dicitur.

VERITAS PRACTICA

Plorat Maria nascens sicut caeteri: sed non quem obrem caeteri.

Si quam obrem ploret Maria nascens quae sit, plus illa caeteris omnibus plorasse reperitur.

RATIO EST, Quia quem videbat miserandum mundi statum reperitur deplorasse.

Sed qui miserandum mundi statum videat & deploret, plus aliis omnibus ploret.

Ergo ita plus caeteris Maria nascens ploravit; unde de meritis mare amarum dicta est, & quod flere potissimum debeamus, evidenter edocumur.

I. PUNCTUM

MIRUM certe videri posset, in uno nomine tam varia reperiri significata: Quis enim non videat quam sint illa diversa, Dominam esse, sive Excellentem, sicut ante audimus ex sacro Mariae nomine: nunc autem *mare amarum* eodem nomine designari? Sed quatenus magis mirum in eadem Virginis mente res tam diversas simul convenire, quae sub illis latent significatis? Certe quod idem nomen tam varia significet, hoc à diversitate linguarum quae in sacras concursant Scripturas provenit, quae pro-

ut Hebraicè, vel Chaldaicè, vel Syriacè legitur, tam multa, tamque varia denotat: Vnde verò & quomodo res diversæ sub eodem nomine significatæ simul conveniant in eadem Sacra Mente, Mysteriorum sublimis est, quod nostræ modo Considerationi subjicitur, investigandum. Sic itaque sacræ lingue interpretes Mariæ Nomen *mare amarum* vertunt, quæ significatio quàm rectè quadret in Virgine Matrem satis est evidens cogitanti, quam amarum hauerit calicem iuxta Crucem, dum Filio patienti Mater dolentissima compateretur. Sed huius maris amari origo conquirenda videtur aliùs & ab ipsis virginitatis exordis repetenda: unde hæc statuitur Veritas, *Quod si quamobrem pleret Maria nascens, plus ceteris omnibus plorasse reperitur*. Non enim plorabat solum quàm sentiebat humanam miseriam, sitis, famem, dolores, & alia corporis incommoda, quæ quique solent Infantes gemere, quod de seipso dicebat Sapiens: *Primum vocem similes omnibus emisit plorans*. Sed Christus Dominus, ac Beata eius parens Virgo, longè alia desistere mala? longè amarius & diuturnius fuit quod plorarunt. Neque enim tempus vitæ fuit quod non fuerit amaræ vitæ. Si soli quidem fuissent, nihil erat illis pacatius, nihil quietius, nihil à seipso mortuos: Sed cum miserandum spectarent mundi statum? nihil erat illis miserius, nihil flebilis, nihil deploratius. Quod ut melius intelligatur de nostra præteritæ nascente Domina: cogitari distinde tria debent. Primum, quod eo tempore quo nata est, universi penè homines alieni essent à via Domini, vixque aliud curarent aut cogitarent quàm quod Caro & Sanguis illis suggereret. Vix erat alibi notus quàm in Iudæa Deus, & in ipsa Iudæa tam pauci erant qui Deum verè colerent & saluti suæ vacarent, tam multi contra qui se suis manciparent cupiditatibus, ut qui videbantur religiosiores, Pharisei & Scribæ, toti essent in vitio, neque nisi serpentes & gemina viperarum dicerentur à Christo Domino & Sancto Eius præcuratore Baptista. *Qui sine peccato est vestrum, primus in eam lapidem mittat*. Accusantur scilicet apud Dominum aliquando sanctiores illi viri mulierem in adulterio deprehensam, & quasi scelus detestarentur condemnandam eam ex lege volebant & lapidibus obruendam. Tum verò Dominus, *qui sine peccato est vestrum*, inquit, *primus in eam lapidem mittat*. Nec ullus unus fuit ex tot multis

qui aderant, nullus inquam fuit qui divino quodam lumine collustratus non se statim agnovit tot peccatis obnoxium, ut coram stare diutius & apparere non posset. Nemo quidem ita iustus & innocens ut sine aliquo levi saltém peccato viveret, sed non erant hæc eorum peccata levia quos ita sui pudebat ut humanum omnino fugientes conspectum, vix seiplos ferrent, & se à seipso vellet absconditos. Erant itaque pene omnes in tam miserando vitæ statu ut qui se minus miseros & minus peccatores agnoscerent, ipsi peius haberent, quod se non nossent. *Cæci sunt & cæcos cæcorum* DIMITTE *mortuos sepelire mortuos suos*, Quasi omnes essent animæ mortui sicut hic corpore de quo tum agebat Dominus.

Secundum inde considerandum est, quod inter excellentes eas quibus Virgo nascens dotata est, Gratiæ, illa recentetur qua usum Rationis & libertatis habuit, nihilque prorsus infantile præter Corpus ex utero matris in lucem attulerit; cætera sancta prodidit sapientem, discernentem à malo bonum, & de cunctis prudenter iudicantem. Sic inter alios Franciscus Suarez non levis certe Auctor, nec leves coniecturæ quæ id probent; Nam si concessum id fuit aliquibus creaturis ut simul ac creatæ sūt Creatæ sic cū illis Ratio seu libera ratiocinandi facultas, sicut patet in Angelis & Protoplastis sive primis nostris parentibus Adamo & Eva, cur non illi concedatur quæ creaturarum omnium dignitate prima est & præstantissima? cum præteritæ sanctus Bernardus dicat & verè dicat: *Quod vel paucis mortalium constat fuisse collatum, fas cerè non est suspicari, tanta Virgini esse negatum, per quam omnis mortalitas emersit ad vitam*. Nec dicas non id ita fuisse infantili conforme statui sic Rationis usum habere sicut virili & maturo, qualis eorum erat Mortalium status, qui producti sunt in exemplum: Nam neque Sanctificatio, nec tam multæ quæ illam comitantur Gratiæ, magis sunt conformes infantili statui quam Rationis usus? Quis neget tamen Beatam Virginem natam esse cum sanctificante gratia, cæterisque donis celestibus quæ cum illa sociantur? Cur non æquè de usu rationis ac divinis gratiis liceat dicere quod docet Divus Thomas: *Rationabiliter creditur Beatam Virginem Mariam quæ genuit Unigenitum à Patre plenum gratia & veritate, majora omnibus gratia privilegia accepisse, atq; fuisse in utero sanctificatam*. Qui est, quod de illa Beata Virgine non liceat dicere, quod sapienter dixit Divus Ambrosius de S. Ioanne

Baptista: Tempus siletur infantia, ad quod infantia impedimenta nesciuit. Neque enim ullam infantia sensu acatem quae supra naturam, supra aetatem in uero positus Matris, in mensura capis aetatis plenitudinis Christi. Potesne plus concessum seruo quæro Matri? Potesne quod si Praecursoris dignitas id exigebat, non id magis exigeret Materne Dignitatis Majestas? Audi quid Idem Diuus Ambrosius de eodem Sancto iuliano dicat cum de matre agit quo Beata Virgo maolus apud Zachariam. *Quantum inquit, putamus uisitante tempore Sancta Maria addidisse praesentiam. Pngobatur inquit. Quasi bonus athleta exercebatur in utero matris propheta; amplissimo enim uirtute; us certamine parabatur. Quali diceret, idcirco ex ipsa infantia sic debuit exerceri, sic excoli ut sic se pararet ad iubilium illud officium quod gesturus erat, & ad amplexa illa certamina quæ in suo subiturus erat officio. At quanto id uerius de Deipara Virgine pronuntiandum est? Cum enim paranda & disponenda esset uedigna Dei Mater efficeretur, nonne id æquius ut ab eius infantia sumeretur hujus praeparationis Initium, quam ut Joannes esset praecursor aut Baptista? Si autem non solis Gratiis quibus praeventa Maria est, sed suis etiam meritis se dignam debuit exhibere Matrem, cur non ab infantia diceretur inchoasse hoc mereri, cum tantò majus erit ejus meritum, quanto maturius ac celerius inceperit, nec consequenter de fiteri? Cur tam multos annos uelut otiosa transessisset quos oportune poterat in se ad tantum munus paranda & colenda ponere? Si Maritæ nomen etiam significat Illuminatam & illuminantem, cur non Ratimac nomen habet, non haberet vim & effectum nominis? cur vacuum nomen gerere? cur illuminata diceretur quæ jaeceret in tenebris cur amicta Sole quæ omni privata esset lumine? Sed quod multum ad rem facit, si maternam decuit Dignitatem ut Virgo esset, ut Virginitatis votum faceret, ut tertio aetatis anno id faceret cum se Deo scilicet tricesis praesentavit, quod nullus orthodoxus in dubium vocat. Quid est quod ei tum de negetur Rationis usus, cum sine tali usu nesciret quid Virginitas, quid Virginitatis votum quid Praesentatio?*

Denique, cum talem habuisse Rationis usum non parua sit laus & commendatio Virginis, cur Eam illa laude laudemus quæ est omni laude dignissima? Cui nemo neget id potuisse fieri, cur ne gemus factum quod fieri potuit, quandoqui-

dem id magis redundat in Filij simul & Matris gloriam? Si euiquam id liceat salua fide non credere, cur non mihi magis licebit credere quod mihi dignitatem exhibebit Dei Matrem? Si res in dubium vertitur, cur non id credam potius quod creditum nihil nocet & multum prodest & quod non creditum nihil prodest, & multum nocet: multum nempe detrahit de merito Beatae Virginis, multum detrahit de multis inde gratiis quas sanctus Bernardinus & alij pietate insignes collatas ajunt nascenti Virgini, quæ omnes praesupponunt hunc Rationis usum. Cur non his magis credam & probatissimis Doctoribus hoc idem sentientibus quam quibus non id placet?

O si possem ad laudes tuas aliquid addere, Virgo maximè prædicanda! Sed quod possum saltem id faciam, ne quid de Tibi datis laudibus uelim unquam detrahere.

Tertium quod hic restaret expendere satis euidenter colligitur, & patebit etiam manifestius ex sequenti Puncto, nempe cum infans Maria ratiocinari posset, videre simul poterat qui essent mores hominum, quam alieni à Ratione, & ab illo fine ad quem creati essent homines, quam graviter inde Deus offenderetur, quam lata esset via quæ ad perditionem duceret, & quam multi per eam incederent, quam angusta & ardua quæ ad vitam, & quam pauci essent qui uellent eam sectari. Hoc aperte uidebat suis illis illustrata Luminibus quibus jam agnoscebat quid Lex diuina esset, quid contra hanc peccare legem, & quanta inde damna, quanta pericula, quanta excidia non corporum modo sed animarum; Hoc uidebat Maria quantum uigebat Ratio, quantum Fides & dona Intellectus quibus hæc patent manifestè, neque hoc videre poterat quin doleat quin gemeret, quin totam in gemitibus funderet vitam. *Ne uocetis me Noemi, id est, pulchram, sed uocate me maria, id est, amaram, quia amaritudinis ualde repleuit me Omnipotens. Sic Noemi Socrus Ruthæ: Sic Maria Mater Christi.*

II. PUNCTUM.

Sed ulterius procedit Veritas, cum luctuosum illum mundi statum Maria gemeret, plus ceteris gemitat infantibus qui sanctorum & humanis corporum plorant misarias.

Quod est enim luctuosius lachrymarum obiectum, quod cerere fundi debent profusiores lachrymæ, cui præ-

de Testib.
B. P. 62.

lib. 3.

1. Reg. 1.
2. b. 10.

Ruth. 1.

Eccl. 3.
Rom. 9.

praesertim in fundendis lacrymis quoddam est
opera pretium quale hic reperitur, nempe mul-
tarum actus virtutum, Misericordiae, Zeli Divini
Charitatis, Poenitentiae, quibus peccata diluuntur
& plurimorum salus comparatur.

Repraesentatibi Nesoconium ingens, am-
plum, & plenum undequaque terris & horrendum
in modum aegris jacentibus. Illuc forte vel
confusio quis ad miserationem valde pronus in-
grediatur, unoque omnes obrutu videat apertis-
sime quam doleant, quam dolenter gemant! Hic
cholicam, ille calculum, alius podagram, & alius
incessantem laniantem. Quid tibi putas animi,
quid sensus habiturum illum quem natura seu
Gratia finxit ad Misericordiam? Hoc idem senti
de Beata Virgine Matre de qua con minus dici
potest quam qui de se hoc dixit: *Ab infantia mea
crevit mecum misratio: & de utero Matris mea
egressus est mecum.*

Scilla quando nascens mundum ingreditur,
Nosocomium ingreditur in quo non horren-
dus sed vitis cuncti jacebant homines, quo-
rum aspectus eum tantum ellet tetrior quanto erat
illi nota lues animarum perniciosior, quibus non
illa gemitibus tantam prosequabatur perniciem
eum aliud praecipue non haberet quo tantae pos-
set opitulari miseriae, multum autem posset suis
gemitibus vel accelerando promissi adventum
Messiae, vel divinas eliciendo gratias quibus ali-
qui tandem resipiscerent, & sanarentur.

Tres sunt viae quibus investigetur quaerit,
quam aceris, quam acerbi esse potuerint illi sin-
gulus ac gemitus. Prima, si comparentur cum
his quos homines edunt in temporalibus suis ja-
cturis, si filius Patrem extinctum videat si Pater
aut Mater filium: *Fili mi Absalom! HEV heu me fili
mi, ut quid te misimus peregrinari?* At longe acer-
bior erat Matris in eorum, quia jactura quam plo-
rabat erat gravior.

Secundo, si considerentur eorum gemitus &
intermi dolores qui pari de causa doluerunt, qui
talem animarum jacturam deplorarunt, qui de
libro vitae proprietate petierunt deleri, qui ana-
thema esse a Christo, id est, qui tanta miseratione
perditionis eorum quos deplorabant, move-
bantur, ut si fieri potuisset, morte & damnatione
sua mortem & damnationem illorum redem-
issent. Hic nempe Moysis & Pauli dolor fuit.
Sed longe major Matris Matris acerbitas, quia
longe major eius Virtus, major Dei offensa cog-
nita major eius Zelus & Charitas.

Tertio, si secum ipsa comparetur Virgo Dei-
para si cum dolore dolor si cum gemitu gemitus
Non est dubium quin peracerbis fuerit cruciata
doloribus eum juxta Crucem morientis Filij
staret, expende quam tum vere Maria mare a-
marum fuerit quam tum de illa verè dictum,
*Thy. 3.
Luc. 2.
magna velut mare contritio tua. Et tuam ipsius
animam pertransibit gladius.*

Et tamen cum gement Dei offensam, cum
sempiternum animarum interitum deploraret,
dolebat illa dolentius, sicut expressè probatum
habet in r. parte, In die Purificationis: ubi haec
Veritas declaratur:

Doloris gladium animae Virginis acer-
borem infert vita peccatoris, quam
mors Filij.

III. PUNCTUM.

SIC igitur manifestè patet ex ipso primo nas-
centis Virginis die quam aptè Maria dicta sit,
quam aptè Maria mare amarum significet, quam
verè totam Norminis significationem impleve-
rit, quam longè supra ceteros omnes Infantes
doluerit, quae longè aliam dolendi causam sibi
proponebat, nempe totius mundi quem specta-
bat deplorandum statum, deplorandum omni-
um pene animarum interitum! O quantum illi
debes quae sic miseras tuas doluit. *Gemitus Ma-
tris tuae ne obliviscaris. MEMOR esse debes quae
quanta passa sit propter te.*

Hic est primus consideratae Veritatis fructus.
Deinde verò, nonne sicut Illa posses gemere?
Nonne sicut Illa videre posses eandem gemitus
causam? Nonne satis evidens est, quam multi et-
jam nunc pereant, quam pauci sint qui salventur
Nonne nunc omnes tanta cupiditate volunt esse
divites, quanta unquam voluerint? At nonne
omnes qui volunt esse divites pereunt? Nonne
hoc pridem denuntiavit Apostolus? Nonne a-
pertam protulit causam? Nonne jam sapius au-
divisti? *Daduc quasi torrentem lacrymas, per die
& noctem: non des requiem tibi, neque taceat pu-
pilla oculi tui Effunde sicut aquam cor tuum an-
te conspectum Domini.*

Denique quidquid sit de aliis, te ipsum non
negligas. Vide quam luctuosam egerit vitam Bea-
ta Virgo! Vide quam longè ab his abiecit sensu,
quam longè procul erres, qui vel jucunda sem-
per appetis, vel nihil aliud gemis quam terrena

Ddd 3 que

lib. 31.

1. Reg. 16.
2. Reg. 10.

Exod. 32.
Rom. 9.

Ecc. 7.
Job. 4.

1. Tim. 6.

1. Cor. 3.

quædam & humana incommoda; quam vel sis nimius in mala quadam tristitia, vel in falso quodam mentis gaudio; quam parùm serves quod habet Veritas in 1. parte, Die 9. Januarii;

Amaritudo in pace, & pax in amaritudine.

Ne desperes salutem aut perfectionem tam multis irroratus lachrymis, quas pro te MARIA fudit; sed ne præsumas cave diligenter, & propterea sequentem audi Veritatem:

Sic est Maria refugium peccatorum, ut quo passu ad illam peccatores confugiant, à peccatis refugiant.

SENSUS & RATIO EST. Quod sic Maria refugium est peccatorum, ut qui alioquin divina exigente iustitia punirentur & perirent, sic amen ad illam confugiant, divina iustitia liberentur, & salvi fiant.

Sed non aliter liberantur & salvi fiunt, nisi quo passu ad illam confugiant, à peccatis suis refugiant.

Ergo nec aliter refugium est peccatorum, unde nec ullus quantumvis gravium sibi conscius peccatorum desperare debet; nec ullus quantumvis leviter reus potest præsumere qui peccatum nolit deponere.

I. PUNCTUM.

SICUT nullum est malum, cui curando divina Providentia non provident, sic nullum est bonum hominibus à divina Bonitate concessum quo non abutantur homines, & in perniciem suam trahant quod illis erat datum in salutem. Quid peccato damnosius quo solo damnantur homines? At ecce peccati remedium in Christo & Maria. Quid hoc remedio utilius? Quid beatius? Sed tale vellent peccatores peccati remedium ut peccati poenam non culpam fugerent; & dum sibi promittunt impunitatem peccandi, libertiores fiunt in peccando, quod est plinè abuti remedio. Quamobrem opportunè hæc Veritas potest alius adjungi; Quod sic Maria refugium est peccatorum, ut quo passu ad illam peccatores confugiant, à peccatis refugiant; aut nullum in ea sperent refugium, nam in ea nullum trahent subsistunt.

Ratio est evidens, & sæpe aliàs agitata: Quod enim dicitur Maria refugium peccatorum, hoc sensu dicitur ut qui peccatores moles & gravitate suorum oppressi peccatorum non audent ad Christum accedere; vel qui revera sic merentur puniri ut quam resurgendi à peccatis gratiam accepissent nisi tot se peccatis obstinxissent, non accipiant, sicque in peccatis sint morituri, nisi ad Beatam Virginem, tanquam ad civitatem refugii, tanquam ad aram & portum salutis confugiant; & sic liberentur ut declaratum est in 1. p. Feria 6. primæ Hebdomadæ. Et in 2. parte, in die Annuntiationis, hæc potillimum Veritate quæ dicitur, non tam Christo, quam nobis dactam esse in Matrem, in 3. p. in die Assumptionis. Et in hac 4. parte, Sabbato Hebdomadæ 26. quibus adde quod peccatoribus ex S. Bernardo magnos addere debet animos ut ad ipsam confugiant. Hoc enim præsertim illum nomine laudat & prædicat, Tu, inquit, peccatorem quantumlibet fatidum non horres, non despicis, si ad te suspiraveris, tuumque interventum poenitentis corde flagitaveris, Tu illum à desperationis barathro pia manu retrahis, spei medicamen aspiras, fortis, non despicis, quousque horrendo ludici miserum reconcilies. Famosum huius sua benignitatis testimonium est, per te Theophilus restauratus gratia. Et quæ plura prosequitur.

II. PUNCTUM.

SED non aliter liberantur & salvi fiunt nisi quo passu ad illam confugiant, à peccatis refugiant.

Nam ut supra dictum est, & locis citatis fufius demonstra-ur, non aliter liberantur peccatores ejus auxilio, quam quod recipiunt resurgendi à peccato gratiam, quam non recepissent nisi pro ipsis orasset, nisi quod orabat impetrasset, nisi quod impetraverat, peccatoribus obtulisset; & nisi quod offerebat recepissent peccatores. Quid est verò talem obtinere & recipere gratiam quæ resurgas à peccato, nisi à peccatis resurgere? Nonne voluntas non peccandi semper includitur in voluntate resurgendi, aut non est vera illa resurgendi voluntas, nec verè unquam à peccato quis resurgat, nisi simul velit à peccato ad gratiam refugere? Nonne hæc sunt aperta Tridentini Concilii verba dum Sess. 14. quid sit Contritio explicat, cum proposito, inquit, 4. non peccandi de cætero.

Neque

let. 8.

Ex. 18.

Mat. 24.

Neque ulla prorsus aliter poenitentia concipi, nedum peragi potest nisi hoc formato proposito de quo vide in 1. p. Dominica 4. Adventus, ubi defectu hujus propositi declaratur quam verum sit quod ait Propheta, Nullus est qui agat poenitentiam super peccato suo. Sicut itaque sine poenitentia nullum Virgo liberat, nullum salvat; ita plane nullum nisi velit a peccato resurgere: cum alioquin ut dictum est sine tali virtute nulla sit poenitentia, nulla resipiscencia, nulla contritio, nulla confessio. Proscite a vobis omnes iniquitates vestras in quibus pravavistis estis, & facite vobis cor novum, & spiritum novum. Hoc ipsum Beata Virgo quod Deus exigit, neque potestas ejus est ut sine contritione salveris, aut sine gratia conteraris; sed ut gratiam obtineas qua & conteraris, & salveris. In electis meis misit radices; dixit ei qui creavit eam.

III. PUNCTUM.

Sic estigitur Maria refugium peccatorum ut quo passu ad illam confugiant, a suis peccatis refugiant; Nam nisi a peccatis resurgerent, in peccato semper viverent & morentur, quo in statu quisquis vivit & moritur, non a divina Justitia liberatur, sed tanto magis punitur, quanto favente Virgine poterat non puniri si poenitere voluisset.

Recordate Theophili de quo supra S. Ber.

nardus: Se miser ille daemone dederat & deditiois chirographum tenebat hostis: condita jam aderat pactiois dies; jam jam prope hora quo dedititium suum ex pacto daemone raperet. At ecce inclamata Virgo jubet reddi syngrapham; paret jubenti daemone, & liberatur Theophilus. An putas vero quod liberatus esset nisi profanam revocasset pactioem? Sic plane quisquis peccat, peccati sui literas, inquit Origenes, scribit; Et S. Augustinus; Unusquisque peccando, diabolo animam suam vendit, accepto tanquam pretio dulcedine temporalis voluptatis. S. quoque Ambrosius: Neminem jugo servitutis astrictum possidet nisi se ei prius peccatorum are vendiderit: Atque ita prorsus ad salutem obtinendam, revocanda est ista scriptio, solum vero revocatur dum a peccato refugitur, unde vides quam sit istud necessarium, & nisi hoc velis dum ad Virginem confugis, perinde est ac si Theophilus ab ea peteret sibi damnationis suae syngrapham reddi, quam tamen nollet irritam, aut quam paulo post vellet ratam haberi. Nonne totus ad ista perhorrescit animus! Audi hoc tandem indurate peccator; Minus colis Beatam Virginem quam ipse daemone; Nam illi jubenti paruit, reddendo chirographum; Tu toties jubenti ut peccatum deseras, nondum paruisti! Hae obedientia daemone tuam condemnat inobedientiam.

Vide in 3. parte, Fer. 4. Hebdom. 9.

In Ep. ad Rom.

L. de beata vita.

Die 14. Septemb.

IN FESTO EXALTATIONIS SANCTÆ CRUCIS.

Hac dicit Dominus Deus: Ad populos exaltabo signum meum. II. 49.

HOC EST SIGNVM CRVCIS.

VERITAS PRACTICA.

Dicenti Domino se Crucem suam exaltaturum tam contradicit Superbus quam se exaltat.

RATIO EST; Quia in Domino tam contradicit, quam dicit Dominus contrarium volens facit.

Sed quam Superbus se exaltat, tam contrarium volens facit dicitis Domini quibus ait se Crucem suam exaltaturum.

Ergo & tam illi contradicit & se illi opponit in re

admodum gravi; Quod certe est ad retundendam nostram superbiam efficax.

I. PUNCTUM.

In hodierno Evangelio quod ex duodecimo Joannis capite sumitur, Nunc judicium est mundi, nunc princeps hujus mundi ejicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum: In his inquam & aliis sequentibus, non desunt quae apte Festo conveniant & fructuose confiderentur: Sed egregium illud est & insigne quod refert

Ista

Isaias in quo & ipsum totum quod legitur Evangelium continetur, ut infra patebit. Quamobrem jam in ipso primo. Considerationis aditu ac lumine, loquentem audi Prophetam, seu potius Christum Dominum: *Hac dicit Dominus Deus: Ecce levabo ad Gentes manum meam: Id est, aliquid grande efficiam: dignum mea manu opus, & dignum quod attentè spectetur. Quid tandem illud? Ad populos, inquit, exaltabo signum meum.* Hoc est sine dubio signum Sanctæ Crucis cujus est hodie Exaltatio seu exaltationis memoria. Sed dubitari potest an illa exaltatio quam se facturum dicit Dominus, sit illa quæ celebratur hodie: dubitari potest quomodo & quando à Christo facta fuerit: dubitari potest quomodo à nobis digne celebretur: dubitari potest quod præ cæteris omnibus præsertim intelligendum est, quod quidquid dicit Dominus se facturum de exaltando signo suo, contradicit superbus, qui se exaltat & se exaltans ita Christo se opponit, ut non magis opponatur Humilitati superbia, quam exaltandæ à Christo Crucis, superbus.

Putaresne superbe, seu quisquis te nimium effers & exaltas, Putaresne tuâ elatione eo se impietatis provehere, ut quod insignis factum patrare Christus velle, illa obstat illa impedit, illa destruat? Audi & contremisce, Nonne qui dicitis & facitis Christi contraria volens facit, dicenti & facienti Christo se opponit? Nonne propterea dicebat Christus, *qui non est mecum, contra me est. & qui non colligit mecum, dispergit?* Nonne propterea Satanam vocabat Petrum, Id est, adversarium quod se dicitis & facitis eius opponeret Nonne idcirco Apostolus vocat eos qui à Christo non se rotos quidem sed ex parte subtrahunt *filios subtractionis in perditionem* Nonne illud est formidandum quod dilectus ait Discipulus, *omnis Spiritus qui solvit Iesum, Antichristus est.* Quid est qui solvit nisi qui non servat integritate & incorrupte quod dixit Iesus? Quid potro Antichristus nisi Christo contrarius? Nonne vel ipsum nomen horrorem incutit?

II. PUNCTUM.

SED quænam se exaltat superbus, tam contrarium volens facit dicitis Domini quibus ait se Crucem suam exaltaturum.

Quænam sit illa Crux Christi & qualis eius exaltatio, prius dicendum est: deinde verò quantum superbus adyeretur.

Quod ad primū spectat, iam supra dictum est in 2. parte cum de Inventione Crucis ageretur, triplicem esse Crucem, cuius Inventio vel Exaltatio fieret. Prima illa est in qua Christus nostræ salutis causa pependit, Secunda est, quodcumque signum Crucis quod formatur in memoriam & imaginem illius primæ vel ipsius Christi pendens. Tertia est quæcumque carnis vel spiritus humiliatio seu mortificatio quæ ad Imitationem Christi crucifixi libenter suscipitur, de qua frequenter Apostolus: *Christo confixus sum Crucis. Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi.* Dicitur & nostra Crux, quia nempe à nobis portatur iuxta illud Domini, *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat Crucem suam & sequatur me.*

Potest autem quodlibet horum genus Crucis dici signum illud quod se ait Dominus exaltaturum, quasi diceretur signum & trophæum victoriz reportatæ: vel signum iusti fœderis & fœderis reconciliationis inter Deum & hominem vel signum militariæ & vexillum sub quo est nobis militandum, vel quasi signum illud esset de quo Simeon senex in signum cui contradicetur, *Id est, scopus quod infideles & mundani sua maledicentiæ jacula dirigerent; vel quasi portentum esset, & novum aliquid atque insolitum mundo apparetis quod se singulariter spectandum daret; vel quasi Signum & Sacramentum quod aliquid non vulgare significaret aut portenderet; vel denique quasi signum & tessera quæ Fideles & Electos præsignaret ad salutem: Quale illud de quo apud Ezechielem, *Signa Ego Tibi super frons virorum gementium.**

Pro diversa verò significatione Crucis, diversa est eius exaltatio, & tam multis modis fumentum istud quod ait Dominus, *exaltabo signum meum* quàm sunt multi & varii modi quibus illud exaltavit, Nam primam illam Crucem in qua pependit, hoc ipso exaltavit quod in ea pependit, quod in ea pendens & moriens hostes suos & nostros devicerit, Mundum Deo reconciliavit, & humanæ salutis negotium in ea cumulatè perfecit, Exaltavit præterea cum latenter in terra per trecentos annos, in lucem protulit sub Constantino magno, cum ad eius cultum multa sunt parata miracula, cum ad eius cultum & venerationem Loca Sancta Dies Festos, & Sacros Ritus institui voluit, quorum religioni multum accessit ex prædicto illo quod pontifianum hodie celebratur factio Imperatoris Heraclij, qui subactis Peris Sacrosanctam Crucem, qua-

quatuordecim annis postquam in eorum potestatem venerat, triumphans recepit, & solemnitate suis humeris retulit in eum montem quod eam Salvator tulerat, & in eodem Calvarie loco undecim sportata fuerat, restituit hac ipsa die quae jam pridem Exaltationi Sanctae Crucis dicata erat, sed multo deinceps illustrior facta est ob ejus rei memoriam.

At vero cum à barbaris iterum capta esset Hierosolyma, Sacrumque Crucis signum in varias relictum partes per universum pene terrarum orbem frustatim transferretur, non defuit tamen suo promisso Divina Veritas, non defuit suo apud populos exaltando Signo, non defuit sua Cruci gloria, quin inde potius multum amplificata est, cum quae in uno duntaxat adorabatur loco, tum ubique, tum universim ab omnibus colebatur, tantoque in pretio vel ejus exiguum aliquod frustulum haberetur, ut nihil eo saceratius, nihil augustius, nihil religiosius sibi recondere servarentque Christiani Principes; aut ullo quo vis ornatu se magnificentius decoratos gloriarentur, unde illa sunt egregia sancti Augustini, *Attende gloriam Crucis, in fronte Regum Crux illa fixa est cui inimici insultaverunt.*

Quod non tantum de vera quam vocant Cruce in qua verè Christus pependit, intelligendum est, sed de illa etiam quam secundo loco diximus Crucem, nempe à nobis aut arte aut manu factam, verè dici potest, *Attende gloriam Crucis, in fronte Regum Crux illa fixa est cui inimici insultaverunt.* Id est, quod apud homines erat probrosius, nunc factum est gloriosius; Sic enim & hoc aliud Crucis genus exaltavit Dominus ut nihil Sacrum Sanctumque fiat in Ecclesia, nihil foriter in Romano geratur imperio nisi quod Crucis Signo consecratur & muniatur, *Quod signum, inquit sanctus idem Augustinus, nisi adhibeatur sive frontibus credentium, sive ipsi aqua ex qua regenerantur, sive oleo quo crismato unguuntur, sive sacrificio quo aluntur, nihil eorum ritè perficitur.*

Quod quidem si mirum est in sacris rebus, quanto magis in profanis, in politicis, in militaribus ubi hoc signum Crucis non minus valere Dominus voluit. Sic enim Constanti: o magno ut fuscè refert Eusebius, & visum in caelo signum & auditum *IN HOC VINCES* & imperatum ut signi quod viderat exemplar fabricari juberet, eoque tanquam praesidio in praesiliis uteretur.

Haynesius Pars quarta.

Quod quidè statim accesseris artificibus praestitit & vexillum hoc instar Crucis fabricatum, post Romani Labarum appellarunt, de quo sic pergit Author: *Isto igitur salutari signo Imperator tanquam hostilis ejusque infesta violentia propugnaculo semper usus est. Cujus expressè similitudines mandavit ut universum exercitum persequi antecederent: Et in urbe media Roma scilicet ingens istud trophaeum contra hostes erexit, & hoc salutare signum charactoribus qui nullo modo deleri poterant in eo insculptis, Romanorum, aliorumque omnium imperio subditorum propugnaculum esse demonstravit, palamque omnibus proposuit ad intueendum, & ad perpetuam memoriam hac incudi Latino Sermone verba mandavit: **HOC SALUTARI SIGNO, VERO FORTITUDINIS INDICIO CIVITATEM VESTRAM TYRANNIDIS JUGO LIBERAVIT S. P. Q. R. (ID EST, SENATUM POPULUMQUE ROMANUM) IN LIBERTATEM VINDICANS PRISTINAE AMPLITUDINI ET SPLENDORI RESTITUIT.***

Nonne hoc est exaltare signum suum? Addi possit quod certè his omnibus longè magnificentius & gloriosius judicari debet, cum in extremo nempe Judicio judicandi omnes resurgent homines, cum Judex ipse magnifico, regio angelico apparatu conspiciendum se omnibus dabit, *Tunc parabit signum filij hominis in caelo, Matt. 24.* Tunc plangent omnes in terra, quae suum scilicet ibi judicium tam manifestè agnoscent, quàm aperte videbunt se conformem Cruci vitam non egisse. Vide in hac parte, Dominica 28. ubi de his expressè & fuscè agitur.

Restat tertium Crucis Genus de quo praesertim, & de quo minustamen dicendum quam de ceteris cum apertius pateat, quam sublimiter & gloriosè Dominus illud exaltavit. Quodnam est enim Genus illud Crucis nisi miseria, nisi depressio, nisi humilitas? Quænam est autem ejus exaltatio nisi ut quantum quis se humiliaverit tantum in caelo exaltetur? Quid porro est gloriosius quam sic ex humili & abjecto tam gloriosum & sublimem fieri ut quàm quis fuerit voluntate humilis & abjectus, tam sit verè sublimis gloria. Hoc est autem hoc est quod sua Christus humilitate perfecit; Primum quidem in se, cum non nisi per Crucem & humilitatem intrare voluerit in gloriam suam, & mensuram seu magnitudinem suae gloriae à mensura suae parvitas voluerit sumere, sicut passim Apostolus, *Quod ascendis quid est nisi quia & descendis, primum in inferioribus*

Ecc

fiores

Hebr. 2.

fortiores partes terra. Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes caelos. Et alibi: *Videmus letisum propter passionem mortis, gloria & honore coronatum.* Deinde verò in nobis omnibus cum hanc velut fundamentalem legem sui statuerit, ut qui fuerit minor, erit major, seu quantum quis se humiliaverit tantum exalietur. Unde est illa Veritas, in 2. parte, die 2. Aprilis ubi de sancto Francisco de Paula, Minimorum Fundatore:

Qui verè est minimus, verè est maximus.

Et rursum:

Quò quis infertor in ordine hominum, eò superior in Christi ordine.

Atque hinc præcipuum illud caput quod propositio continet sit evidentissimum, nempe quòd superbus qui se exaltat, contrarium volens facit dictis Domini quibus se suam Crucem aiebat exaltaturum. Nam ut omittam dicere quòd superbis non placet Crucem primo & secundo sensu acceptam, tanta veneratione colere quantum ei fideles & humiles exhibent; ut præteream quòd superbus id nimis simplicitati & anili cuidam superstitioni solet referre, quidquid in hoc pietatis genere frequens usurpat devotio: ut sciam quòd superbos plerumque pudet coram aliis se signare signo Crucis, quasi aliquid sua dignitate inferius agerent, quasi se nimis abjicerent, quasi se ridendos exponerent; Ne inquam, in istis imitiorer, & quòd est tertium Crucis genus magis commendandum, magis spectemus, quid est magis contrarium facere dictis Domini quam præponere quòd ille ponit postterius, & postterius habere quòd ille prius habet? Nonne hoc est totum plantè pervertere? At nonne hoc est quòd superbus facit dum se exaltat? En Christus ait, *exaltabo signum meum, exaltabo Crucem meam, exaltabo meam & meorum humilitatem*: Superbus verò contrà, quòd tu exaltas, humiliabo: & quòd humilias, exaltabo. Non hoc verbis dicit sed factis, nam dum superbis, humilitatem quam Christus exaltat detestatur, abjicit & suo modo humiliat

Ecccl. 13.

juxta illud Sapientis, *abominatio est superbo humilitas*: Dum verò se exaltat, superbiam quam Christus humiliat, ipse contra magnificat & exaltat: sive quòd idem est, se per illam exaltat;

Job 11.

Abdiat.

Vir vanus in superbiam erigitur, ut per eam se lupra cæteros erigat: superbia cordis sui emulit

te, non virtus tua, non humilitas, non humilitatio, non via quam Christus aperuit ad exaltationem, sed potius oppositum dicitur iter; Unde illi aptè dicatur quòd Balaamo, *per versa est via tua mihi que contraria*. Vel quòd mago Bariesu, *ò plene omni dolo & fallacia, non desine subvertere vias Domini rectas?*

Num. 22.
Act. 3.

Licet enim non desinat verum esse in aliis quòd Christus dixit, *exaltabo signum meum*, licet inquam in aliis non desinat exaltare patientiam & humilitatem; quia tamen in superbo non id facit superbus Christi dictis se opponit, quatenus scilicet se opponit quo minus id in se faciat quòd faceret nisi superbus esset, & nisi se ipse per superbiam suam mallet extollere, quam se per humilitatem sinere à Christo extolledum. Et certè, si superbus etiam posset in aliis quòd in se facit, non minus Christo se opponeret extra se univèrsim quam intra se totum; vellet enim funditus exterminatam humilitatem, vellet illam penitus evertam angustam portam aut obrutam arctam viam quam Christus prædicavit. Sicut qui Crucem non coleret aut qui sacras nollet imagines venerari, vellet nullam esse Crucem, nullam imaginem, Nonne hoc volebant Iconoclastæ? Nonne hoc vellet hæretici? Si plene vellet superbus non esse Crucem, humiliações, non esse Christi virtutum imagines, non prædicari Crucifixum immandum; *contrarius est*, inquit, *operibus nostris, factus est nobis in traductionem cogitationum nostrarum*. Gravis est nobis etiam ad videndum, quoniam dissimilis est aliis vita ejus. Tanquam *unguaces assumat sumas ab illo*. Hoc factis superbi dicunt, & sic sibi contrarium agnoscent ille Christum, & se Christo contrarios.

Vide in 1. p. Dominica 3. Adventus, & Fest. 4. Hebdom. 4. ubi hæc exponuntur Veritates:

Quam bene de Christo humilis, tam malè meretur arrogans.

Quanto se humilis minorem facit, tanto magis magnificat Deum.

III. PUNCTUM.

SIC igitur dicens Domino se Crucem suam exaltaturum contradicit superbus qui se exaltat: Nam neque Crucem Christi pariter exaltari, nec se per eam exaltandum: vult quidè exaltari sed non quo Christus modo, non qua deest via. Sicut ille qui apud Jobum dicitur

Rex

16. 41. Rex super universos filios superbia, qui aliquando gratiosus, nunc infensus Christi & hominum hostis diabolus, sic superbit, sic superbiendo se exaltare voluit, sic se exaltando inicie perit, sic sibi onerosos superbos perdit. *Quomodo cecidisti de caelo Lucifer?* Non idcirco praecise cecidisti quod gloriam appeteter, nam & illi Deus gloriam offerebat, sed quod indebito modo appeteret, non quo veller Deus modo, non qua flava via, non se dimittendo & humiliando sicut volebat Deus, sed se in seipso nimis effereudo & exaltando quod Deus avertatur.

6. 5. Hinc Christus Judaeos arguebat non quod gloriam simpliciter quaerere, sed gloriam qua ab hominibus est & gloriam qua à solo Deo est non quaerere. Quod spectabat illud etiam quod supra ex hodierno Evangelio relatum est, cum Christus diceret, *nunc judicium est mundi, nunc princeps mundi judicatus est*, nempe per Crucem & per humilitatem suam qua superbos quosque judicat, & condemnat, dum exemplo suo docet viam exaltationis & gloriae non esse superbiam quam execratur, sed humilitatem quam omni modo sectatur. Sic enim simul dicit se exaltatum in Cruce, dum ibi fuit humiliatus: quia nunc inde exaltandus erat dum gloriosus resurrexit & dum suos sibi similes in humilitate, similes facit in gloria. *Et ego si exaltatus fuero*, inquit, *omnia vobis ad me ipsam*, hoc erit exemplum peridoneum quo trahantur omnes ad me imitandum, aut certe hoc exemplo tanquam iudicio trahentur ad eorum supplicia quocum imitari maluerunt superbiam. Rata est enim Veritas, & in 2. parte, Feria 4. primae Hebdomadae comprobata:

12. *Qui se Christi exemplo non humiliat, exemplo demonis humiliabitur.*

Quantum itaque voles Crucem Christi exaltare, tantum te deprime; aut quantum te inanimiter exaltabis, Crucem & Christum deprimes, quocumque sensu Crucem accipias. Nam eodem tandem ipse est quidquid in illa Christus gessit, ut in humilitate vestra patientiam habeamus. Vellesne Crucem collo pendentem abjicere? Vellesne oblatam despere, vel occurrentem

conculcare? At quid putas esse superbiam quid in superbiarum impatientiam, nisi abiectionem & repudiatam Crucem? Nonne teis illud, quod patendum est, esse Crucem, esse Christi Crucem, esse Crucis Christi similitudinem, finem & effectum? Nonne ergo si hoc abjicis, tu Crucem abjicis?

Vide in 2. parte, die 3. Maii, in die Inventionis S. Crucis ubi haec exhibetur Veritas:

Si quid forte asperius inveniatur de quo conquereris, de inventa cruce conquereris.

Inventa Cruci tantum quis detrahit, quantum in poenis miratur.

Humilia valde spiritum tuum. DEPRIME Eccles. 7. Cor tuum & sustine, sustine sustentationes Dei. Ibid. 10.

Ad hoc plurimum valet exemplum Heraclii qui cum ferret Christi Crucem auro & gemmis ornatus, ultra Calvariae portam progredi non potuit, quod advertens Antistes, *Vide*, inquit, *Imperator, ne isto triumphali ornatu in Cruce ferenda, parum Jesu Christi paupertatem & humilitatem imiteris*. Tum Heraclius abjecto tali ornatu, ac plebeio amictu indutus reliquum viae facile confecit. Tibi hoc verò dictum puta: Vide ne tuo fastu sive corporis sive animi, sive verborum, sive factorum, parum Jesu Christi humilitatem secteris. Extende hoc ad singulos quosque superbiae motus & actus. Ne longius differas quod jam pridem factum esse oportebat: Audi Christum in Evangelio: *Adhuc modicum lumen in vobis est, ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebrae comprehendant.*

Dum lucet, ambulandum, ne tenebrae fiant.

Vide in 1. parte, die 5. Januarii.

Die 21.
Septemb.IN FESTO SANCTI MATTHÆI
APOSTOLI ET EVANGELISTÆ.

Cum transiret Iesus, vidit hominem sedentem in telonio, Matthæum nomine, & ait illi: Sequere me. Et surgens secutus est eum.
Matth. 9.

Similitudo vultus eorum, facies hominis, &c. Ezech. 1.

VERITAS PRACTICA.

In Matthæo facies hominis.

Quis sit homo novus & Evangelicus, ex Matthæo cognoscitur, velut homo ex facie.

RATIO EST, Quia ex Matthæo cognoscitur quo sit modo sequendus Christus.

Sed hoc est novum & Evangelicum esse hominem, sic sequi Christum, quo agnoscitur esse modo sequendus.

Ergo ex Matthæo velut ex facie, & nato exemplari agnoscitur quis sit homo novus & Evangelicus; Quæ certè laus est non exigua sancti huius Apostoli & Evangelistæ, nec parva duccendum quod inde proponitur documentum.

I. PUNCTUM.

TANTA est eorum quæ de S. Matthæo dici possunt cum Veritate propoſita cõnexio, ut vix de Sancto aliquid expro-matur, quin simul attingatur illa Veritas quæ partim ex veteri, partim ex novo Testamento depromitur. Ex veteri, revocanda in memoriam admiranda illa visio quam fusè narrat Propheta Ezechiel de quatuor animalibus quæ quatuor Evangelistas adumbrant, quorum primus qui scripsit S. Matthæus illa figura representatur, quæ faciem hominis exhibebat; quia de Christo ut homine frequentius loquitur, & ab humana ejus generatione suum Evangelium exorditur, ut ajunt Sancti Hieronymus & Gregorius.

*Hom. 4.
in Ezech.*

Ex novo autem Testamento, audiendus est ipse sanctus Evangelista quid dicat de sua per Christum admirabili ad Apostolorum vocatio-ne: Tum ex his simul conjunctis & adunatis consideretur quàm aptè & opportunè Practica

hæc Veritas eliciatur; In Matthæo, facies hominis, hominis scilicet qui per excellentiam homo absolute & simpliciter dicitur, vel ad distinctionem veteris & corrupti, homo novus & Evangelicus nuncupatur, huius inquam hominis facies & imago sic in Matthæo relucet, ut inde quis qualis veſit novus iste homo tam facile agnoscat, quam ex facie quis homo cognoscitur. Nonne hoc mirum & stupendum? Nonne hoc plurimum ad Sancti gloriam & nostrum simul profectum redundare potest, si bene expendatur? Non potest verò melius homo cogitari quam revolvendo eorum ejus vocationis profectum, in quo quis sit homo novus continetur.

Vide quàm promptè quàm integè; quàm hilariter Christum vocantem sequatur. Tria hæc sunt præcipue observanda. Primum quàm præcipit; nam statim atque dixit illi Dominus, *sequere me*, tum nulla interposita mora surrexit & secutus est eum; Quod certè mirum in tali viro qui multis erat implicatissimus negotiis, qui suis erat addictissimus lucris, qui variis domesticorum præerat ministeriis; quæ sane omnia poterant vel eum omnino retinere, vel tantisper saltem suspendere, donec attentius provideret quid ageret, quid expediret, quid factum esset opus. Nonne sic alii omnes etiam à Christo vocati vel reoverunt sequi, vel procrastinarunt, vel nullis aut exiguis detinebantur obstaculis? Adolescens ille qui à pueris totum observarat decalogum, qui amore suæ salutis ipsum convenerat Dominum, ipsum interrogat quid ageret ut vitam æternam possideret, qui à Christo singulariter dilectus fuisse dicitur, qui tam familiari tam amica, tam suavi Salvatoris voce invitatur ad se sequendum, quod si faciat, certò speret ingentè in celo sibi thesaurum repositum; nec tamen facit; nec tamen sequitur, sed abit illicò quo suæ illum divitiæ revocabant.

Alius

Matth. 8. Alius vocatus, sepeliendum prius petit Patrem; Alius ordinandis suis rebus tempus postulat. Alius villam emit, alius juga bouum, alius uxorem ducit, & sic rogant se haberi exequatos. Alii quidē Apostoli statim etiā ac vocati secuti sunt Dominum, sed quibus affixi essent vinculis non habebant sicut Matthæus, nec tantum suis illi rebus irretiri poterant, quān̄ suis iste divitiis.

Secundum est, quān̄ iategrē simul ac promptē Matthæus secutus est Dominum; Non sic alii Apostoli qui primum vocati à Domino sic illum secuti sunt, ut sua tamen minimē tum deseruerint, sed secundo tantum postquam totā noctē laborantes nihil ceperunt, & in verbo Domini laxato rete ceperunt piscium multitudinem copiosam, tum de illis dicitur *quod relinquitis omnia secuti sunt eum.* At hoc ipsum, hęc prorsus ipsum de Matthæo primum vocato dicitur, *Et relinquitis omnia secutus est eum.* Non est secutus eum suis domi retentis; sicut enim à suis retineri noluit quis sequeretur Dominum, sic nec sua retinere voluit dum eum sequeretur. Non mediam verō vel aliquā duntaxat reliquit partem, sed prorsus omnia, patri quo Dominum sequitur gradu, uxorem, liberos, affines, domum, pecuniam, prædās, dignitates, & quod hæc omnia superat, spem amplioris fortune, nihil fortunatius sibi credit, quān̄ fortunis omnibus cedere, ut pauperem pauper sequatur. Hęc mutatio dextera Altissimi, ut qui aliena rapiebat, jam sua omnia sponte deserat.

2. Cor. 9. Tertium est hilariter, nam *hilarē dorem diligit Deus, non ex tristitia aut necessitate;* non metu, non elanculum, sed palam, gloriosē, lætanter quasi ob triumphem eventum publica facta lætitia, quasi parca de hostibus victoria, quasi acto triumpho, sic Matthæus convocatis suis contribulibus exquisitum instrui curat convivium quo luculenter proficatur se tam libenter ac jucundē Christum sequi quān̄ quidquid jucundē agit.

O quale discrimen sequentis & non sequentis Dominum! Res prorsus mira! Miser ille adolescentens qui sequi Dominum noluit, non nisi tristis abiit, licet ad suas rediret divitias, licet ad illas non rediret nisi ut magis lætaretur, licet à Christo non abiret, nisi ut tristitiam quam timebat, effugeret. Et tamen non nisi tristis abiit, non nisi tristis sua revisit, non nisi tristis sua possidet? E contra verō Matthæus qui suas divitias, suas reputabat delicias, dum divitias si-

mal & delicias relinquit, dum pauperem simul & arctam Christi viam ingreditur non nisi lætus ac hilaris ingreditur, & manifestē confirmat quod habet ante pridem declarata hæc Veritas:

Quæ à Christo est tristitia magis jucunda est, quān̄ quæ à mundo jucunditas. Vide in 2. parte, Domin. 3. post Pascha.

II. PUNCTUM.

SED hoc est novum & Evangelicum esse hominem, sic sequi Christum quo in Matthæo agnoscitur esse modo sequendus.

Cum enim dicitur homo novus & Evangelicus perinde est ac si diceretur homo supra-humanos affectus sese ad divina Christo juvante permoveans; homo contra naturales veteris hominis propensiones ad ea quæ sunt spiritus & internæ perfectionis aspirans: homo non transitorius sed æternis rationibus de quovis occurrenti negotio judicans. Hoc est nempe hoc est quod Evangelium annuntiat, hoc est quod in animis nova lex gratiæ primum operatur: Hoc est ad idem esse in Christo, sicut est Veritas in Teste, inquit Apostollus; *deponere vos secundam pristinam conversationem, veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris: renovari autem spiritu mentis vestræ, Et induere novum hominem qui secundum Deum creatus est in justitia & sanctitate Veritatis.* Et rursum: *expoliantes vos veterem hominem cum actibus suis, Et induentes novum eum qui renovatur in agnitionem, secundam imaginem ejus qui creavit illum.* Hoc est quod sæpè alias ex D. Gregorio dictum est: *vetusta vita proximo usque mutatur si anima superno spiritu afflata, Et in summis appetat quod contempserat, Et contemnat in infimis quæ appetebat.* Hoc est denique si multa paucis complecti placet, quod S. præcursor Johannes dicebat de Domino: *lam securis ad radicem arborum posita est, sive quod Dominus de Joanne dicebat, à diebus Joannis Baptista usque nunc Regnum caelorum vim patitur, Et violenti rapiunt illud.* Id est, ex quo tempore cepit Christus & Evangelium prædicari, hoc in primis prædicatum est & denunciatum, quod aspiranti ad Regnum caelorum & æternam beatitudinem sibi vis facienda esset, reprimendi essent naturales affectus, ad radicem malorum omnium, nempe ad concupiscentiam mortificatio tanquā securis inferenda esset, folique demum violenti

Ecc 3

ecclie-

Matt. 7.
Luc. 13.

coeleste regnū respiciē. qui sibi scilicet ad novæ legis ductū & formā dirigendis, violentiā adhiberent, *Intrate per angustam portam. GONTE- DITE intrare per angustam portam. VIGILATE omnī tempore; Sicut lumbi vestri præcincti. NOLITE in jubileo tolli. NOLITE thesaurizāre vobis in terra. Si quis vult venire post me, abnegat semetipsum tollat crucem suam & sequatur me. Si quis venit post me, & non odit Patrem & Matrem suam adhuc autem & amicum suam, non potest meus esse discipulus.*

Hæ sunt videlicet Evangelicæ Voces quæ violentiam aperte prædicant, ut qui se à veteri sic exuat homine, novus & Evangelicus homo fiat.

Jam vero quid convenientius cum hac Evangelica violentia, quid opportunius ad illam exprimendam & exercendam quam si vocantem Christum exemplo Matthæi sequaris prompte, integre nec non hilariter? Nam primò quid naturale magis & humanū quam si vocatus à molli vita statim ad asperum & senticosum vel ne renuas, vel ne dubites, vel ante cogites quò pedem inferas, unde discedas quò voceris, & quis vocet, vel an certo Christus vocet? Nonne hoc non solum naturalis cupiditas sed humana quædam ratio persuadere videatur? Ac prorsus quid violentius, quid supra naturam altius, quid contra sensus humanos fortius quam si promptè, si nullo ad sensum nec ad ipsam rationem respectu habito, statim vocatus surgas, & vocantem sequaris quocumque vocet?

Deinde vero, licet vocantem prompte sequaris, quid magis in natura est positum quam ut aliquid tuorum retineas, & quò subtilius est iter quòd aggredieris, eo tibi facilius de humanis aliquid ferves in subsidium itinetis? Ac propterea quid magis violentum, quid natura magis oppositum quam non modo promptè sequi sed integre relicti omnibus, nulla re profus sibi reservata?

Denique, tamen si naturam ita quis comprimat & vocanti gratia subiciat ut promptè & integre Christum sequatur, via potest tamen ita sensum naturalem extinguere ut non tantisper moveatur, ut non timeat, non doleat, non trahatur qui se suaque omnia sic relinquit? Unde consequenter quàm illud humanam supra naturam sit evedum patet, si non minus hilariter quam promptè ac integre totam compleas & quæcumque molestiam natura inveheret, Gratia rejiciat, tantumque animo contra infundat gaudium ut qui novum ingreditur vitæ sta-

tura, dicat cum Propheta, *Gaudens gaudebo in Domino, & exultabit anima mea in Deo meo, quia induit me vestimentis salutis & indumento iustitiae circumdedit me.*

Vide in 2. parte, ut infra sequenti puncto designatur.

III. PUNCTUM.

HABET hoc igitur sanctus Matthæus eximium & singulare, ut qui sit Homo novus & Evangelicus, jam inde à principio suæ vocationis in seipso manifestè repræsentet; unde aptè in quadriga illa mirabili quam de terribi Ezechiel, facies hominis sive homo alatus quem Propheta vidit, illi ascribitur, quia non magis homo ex facie cognoscitur quam homo Dei, homo Christianus & perfectus agnoscat in Matthæo dum promptè, hilariter, integre Christum vocantem sequutus est. Magna certe Christi vocantem potentia, qui tam facile tam difficilem Publicanum ad se attraxerit: Magna vis ejus nominis quòd à Propheta nuncupatur, *accelera spolia detrahere, festina prædara.* Magna in vocatum bonitas Divini cuncta cernentis Oculi, qui hunc præ cæteris tam benigne aspexit: Sed non parva Matthæi commendatio, qui cum posset vocanti resistere, non resistit: & cum multa essent quæ ut resisteret persuaderent, non est persuasus. Quod certe arguit nostram desidiam, ut qui vocantem Christum ad meliorem vitæ statum vel ad eum revocantem à quo defecimus, tam obstinatè repellamus, cum tamen pauca sint aut penè nulla quæ nos avocare possent. Ne conqueramur de Gratia, quasi tanta nobis non adesset quanta Matthæo adfuit, nam illa potius de nobis posset conqueri, quod quantanobis est opus ad quod vocamur, non ex te desit: Sed vel eam averimus, vel in dies retinamus, vel quod placet ex his quæ suggerit, dumtaxat facimus, cæteris pro nostro libito repudiatis? Quod profecto est spiritui gratia contumeliam facere, quasi nos arbitros & Iudices statueremus, ut quid probandum vel improbandum in Gratia videatur, definiamus, decidamus; *Nam quid Deum docet, quæstionem scientiam qui Excelsos judicant.*

Vide in 1. parte, tota Hebdomada post Epiphaniam, ubi per singulos dies de hac sancti Matthæi Vocatione agitur. Nec non in 2. p. ubi de statibus in fine, sive pro statu opportunè eligendo, sive pro electo fideliter administrando: sive pro

pro neglecto & deserto sollicitè revocando, quod postremum quia frequentius est & minus tamen frequenter agitatam, urgeri potest hæc præcipue Veritas:

Revocanti hominem Deo ab errore viae suæ non obsequi, pejus est, quam

primò vocantem ne erraret, non sequi.

Videnda ibidem quæ postrema proponitur Veritas, ubi multa de relinquendis omnibus, & quæ huc spectant ex hac 4. parte suggeruntur tota Hebdomada 17.

Die 29. Septemb.

IN FESTO SANCTI MICHAELIS ARCHANGELI.

Quis Deus similis tui? Mich. 7.

VERITAS PRACTICA.

Quis ut Deus?

Qui expugnando demoni Michaelis est gladius, noster est, si nostra hæc verba facimus, *Quis ut Deus?*

Vel sic brevius:

Quo Michael gladio demonem vicit, hoc eum ipso vincimus, si volumus.

RATIO EST, Quia gladius quo Michael demonem expugnavit & vicit, hæc verba sunt qua contrahunt rebellantem angelum protulisse dicitur; *Quis ut Deus?*

Sed hæc etiam verba si probe intelligimus & religiosè proferimus, tantum apud nos valere possunt cum gratia, ut nos impugnantem demonem sic vincamus.

Ergo & ipso Michaelis gladio demonem vincimus, si ut ille fortiter, nos ita velimus hoc uti gladio. Quem in usum & finem opportunè hæc in hodierno leguntur Evangelio: *si manus tua, vel pes tuus scandalizat te, abscinde eum. & projice ab te. Et si oculus tuus scandalizat te, erue eum & projice ab te. Quæ ad rem nostram seu ad Veritatem elucidandam ita exponitur, ut elucidatâ Veritas patri sensu cedat in gloriam sancti hujus Archangeli, ac in nostrum profectum.*

I. PUNCTUM.

TANTA est angelicæ naturæ dignitas, & inter angelos, tantus semper Archangelo Michaeli honor est habitus, ut

quæ ab errore infidelium non omnino, sed ex parte tantum ad fidem Christianam converterentur, aut qui ab illa defecissent, cum audirent tam mira de hoc divini exercitus Principe prædicari, putarent illum & coherere velut quendam Deum ex illis quos vocabant Minores sive Minorum gentium Deos & Genios. Hæc causa fuit cur Apostolus scribens ad Colossenses, gravibus eos moneret verbis, caverent diligenter, ne se seduci paterentur in humilitate & religione Angelorum, id est, in humili quodam latræ cultu, quem nonnulli deferrebant angelis velut quibusdam Diis. Quod certè non erat illis cultum deferre, sed auferre, non erat S. Michaelem celebrare sic divinis honoribus illum colendo, sed ejus potius celebritatem nominis deprimere & obscurare, cum nihil æquè celebrem & illustrem eum fecerit, quam pro Dei unitate pugnam suscipere, pro incomparabili ejus dignitate, pro summa & incommunicabili creaturæ divinitate præhari & vincere.

Coloss. 2.

Hoc est enim quod ei nomen Michaelis comparavit, hoc est quod ei gladium velut honoris insignem promeruit, hoc est quod omnibus retro sæculis notum fieri voluit, *Quis ut Deus? Quis similis tui Domine? Quis ausit se Deo similem facere? Non sine causa gladium portat, liceat mihi hoc Apostolicum usurpare, Dei enim minister est, non Deus, sed Dei minister. Divinitatis patrociniū ita suscipiens contra perduelles socios, ut quo illos prostravit gladio, nos eodem instruxerit expugnandos & vincendos.*

Rom. 13.

Res à primo exortu narranda est, & narratio petenda ex his Apocalypsis verbis: *Et factum est prælium magnum in caelo: Michael & Angeli ejus præliabantur cum dracone, & dracone pugna-*

locus angelus eius: Non valuerunt, neque loca inuentus est eorum amplius in caelo. Et projectus est draco ille magnus, serpens antiquus qui vocatur diabolus & Satanas qui seducit uniuersum orbem, & projectus est in terram, & angeli eius cum illo missi sunt. Sic S. Iohannes Apocalypicus scriptor. Hoc autem praelium angelicum referri potest ad triplex tempus, nempe praeteritum, quo ipso die creati sunt angeli; praesens quo mortalis haec vita transigitur, quae militia est super terram; & futurum quod erit Antichristi, de quo postremo nihil nobis modo agendum est, sed de aliis duntaxat duobus, quorum primum hoc primo puncto, tum alterum sequenti exponetur.

Ut vero dilucidius fiat expositio, distinguenda sunt breuiter certa quaedam capita, quorum primum est, sic creatos esse angelos in caelo Empyreo, ut non tamen viderent Deum, nec beati essent quem admodum vulgus putat; nullus enim a beatitudine potest excidere, cum ad eius statum spectet firmitas sine metu cadendi. Creati sunt itaque viatores non comprehensores; creati sunt in gratia, non in gloria; creati sunt in statu mutabili, non immobili; creati sunt ut beati essent si vellent: vel si nolent, infortunes & damnati essent; creati sunt ut aliquo liberae voluntatis actu cum gratia mererentur beatitudinem, non ut illam solum gratis possiderent.

Ad hoc meritum sibi comparandum, propositus & praecipuus illis fuit a Deo quidam actus humilitatis, vel quo agnoscerent se a Deo in beatitudine consequenda dependere, vel quo se Dei filio incarnando subicerent: vel quo deum alio submissionis suae solverent debitum, quo certe nil erat iustius.

Noluerunt vero quidam eorum se huic praecipuo subicere, sed satis se beatos reputarunt sua naturali beatitudine, vel se satis fortes & potentes, ut ad supernaturalem suam ascenderent virtutibus sine tali demissionis actu, quo inter qui primus erat omnium, & qui ob insignem formam dictus est Lucifer, arrogantius insurrexit in Deum, dixitque provocans alios ad eandem audaciam: *Ascendam, similis ero Altissimo*. Id est, sicut Deus ex seipso beatus est, ita ego, ita nos omnes possumus beatos facere, sicque tertiam angelorum partem in suam trahit rebellionem.

Alii contra se libenter praecipuo submiserunt, de quibus eminentior qui postea dictus est Michael, ita exardere cepit in rebelles illos qui Dei similitudinem affectabant, ut contenta voce clamarent quod supra dictum est, *Quis ut*

Deus? Quis quantumcumque sit excelsus se audeat comparare Deo, qui sicut unus est, ita nullum habet sibi similem? Quis hoc audeat nisi vecors, nisi temerarius, & impius? Quis nostrum sibi tantum ardeat, quin multo plura quae nos vere beatos faciant, in Deo esse cogitet? Sic pugnasse dicitur, quando sic aliis angelis suos vere pios exposuit affectus & conceptus.

Ex his autem verbis sic prolatis duo illa contigerunt, quae iam praebata sunt, sed quae uberius debent enarrari. Primum est, quod qui ea protulit, cum proprium nomen quo a caeteris dignosceretur non haberet, tunc ab aliis angelis dictus est Michael, conflatis scilicet in hoc unum vocabulum tribus illis verbulis, quae usurparat, *quis est Deus?*

Sicut asserunt quidam auctores Judam filium Mathathiae, dictum esse Macchabaeum, quod dum pugnaret contra Regem Antiochum, suis militibus velut belli tesseram dederit haec Moyses verba, *Quis sicut tu in fortibus Domini?* Quae verba sic Hebraice legerentur, *Mi Chamocha Baelim Jehova?* Quia vero tantum initials verborum literas suis vexillis inscribi iusserat, videlicet M. C. B. J. sicut Romanis solum erat haec verba. Senatus populusque Romanus sic contrahere, S. P. Q. R. hinc tandem factum est, ut compacto ex illis literis nomine Macchabi seu Macchabaeus Judas diceretur. Sic plane, si Hebraice velis haec verba reddere, *Quis ut Deus?* dicendum erit *Mi Cha El*, si vero verba in unum nomen simul compingere, nomen hoc erit *MICHAEL*.

Alterum autem quod inde contigit, cum hic Archangelus his ipsis verbis expugnare visus sit eum qui dicebatur Lucifer, & qui post dictus est draco & diabolus & Satanas, tum instar cuiusdam gladii quo tale praelium praeliaretur, habita sunt haec ipsa verba: & qualicumque jam figura & forma pingatur aut celebretur Michaelis gladius, nihil aliud revera praeter ipsum nomen, aut praeter illa verba quae contra rebelles protulit, & quibus eos velut quodam impugnavit gladio, debeat intelligi. Sic Apostolus gladium quo nos armat, vocat *gladium spiritus*, de quo post dicitur, & ipse Deus, *si acuro ut fulgur gladium meum*. Sed pergamus: Non tardum habuit res tanta exitum, sicut statim aeterna beatitudine donati sunt qui fideles angeli permanerunt, sic perduelles alii, nulla mora interiecta, rebellionis suae dederunt poenas, cum ut ait S. Petrus, *rudoribus inferni detrahitur in tartarum*

Deus

ff. 14.

ff. 14.

Ex.

Exod. 5.

Dan.

Apoc. 11.

ibid.

Ephes. 6.

Deut. 32.

ff. 6.

reservari: quos scilicet gravius etiā in eos animadvertatur. Et S. Iudas, Angelos, inquit, qui non servaverunt suum principatum, sed dereliquerunt suum domicilium, in iudicium magni dno, vinculu æternu sub caligine reſervavit.

If. 14. De ſactionis autem Duce ſic eleganter Iſaias in perſona Regis Babylonis: *Quomodo cecidiſti de caelo Lucifer, qui mane oriebaris?* Id eſt, ſtatim atque exiit co. *Quæ dicebas in corde tuo. In celum conſcendam, ſuper aſtra Dei exaltabo ſolum meum. Aſcendam ſuper altitudinem nubium, ſimilis ero Altitudo. Verum tamen ad infernum detraberis, in profundum Laci.*

Et 28. Nec 10. Propheta Ezechiel in figura Regis Tyri: *Tu ſignaculum ſimilitudinis, plenus Sapientia, & perfectus decore, in deliciis Paradysi Dei fuiſti, omnis lapis pretioſus operimentum tuum: Sardius, topaſius, Et quæ plura proſequitur, quibus inſignes eius detribuaturæ dotes, Vnde tandem concludit: perfectus in via tua in die condictionis tue, non invenientia eſt iniquitas in te. Et peccavi, & projecisti de monte Dei Et elevatum eſt cor tuum in decore tuo, perdidisti Sapientiam tuam in decore tuo. Divina plane verba quæ luculenter eum totum expriment.*

Denique, tali ex prælio factum creditur, ut in locum Luciferi qui ſummus erat omnium, ſucceſſerit merito ſuo Michael, quod illi certe eſt in omnem æternitatem honorificentius, quàm ſi primo talis creatus eſſet. Hoc autem ex Scripturis colligitur ubi *Principi magnus qui ſtat pro filio populi*, hoc eſt univerſæ Præpolitus iſtaogogæ prædicatur tantæ que conſtat eſſe auctoritatis, ut cum duo Angeli prædicarent inter ſe de reditu Iudæorum in Palaſtinam, diſceptationis palmam iſt retulerit, cuius ſe partibus Michael junxit.

Denique, tali ex prælio factum creditur, ut in locum Luciferi qui ſummus erat omnium, ſucceſſerit merito ſuo Michael, quod illi certe eſt in omnem æternitatem honorificentius, quàm ſi primo talis creatus eſſet. Hoc autem ex Scripturis colligitur ubi *Principi magnus qui ſtat pro filio populi*, hoc eſt univerſæ Præpolitus iſtaogogæ prædicatur tantæ que conſtat eſſe auctoritatis, ut cum duo Angeli prædicarent inter ſe de reditu Iudæorum in Palaſtinam, diſceptationis palmam iſt retulerit, cuius ſe partibus Michael junxit.

Hayneſius Pars quarta.

Archangeli, ex officio ſcilicet quod illis creditum fuerit, licet non omnes ſint ex illo ſingulari ordine, cui hoc nomen Archangeli magis proprie convenit.

Quod ergo Michael dicatur Archangelus, non magis ob eſt quin ſit unus vel etiā Primus ex Seraphim qui ſunt inter omnes primi, quam ob eſt nil poſſit, quin alius ex iſtis Seraphim dici poſſit Archangelus vel Angelus. Quod valde confirmatur, quantum maximè ſpectat ad S. Michaelem, ex his quæ refert Apoſtolus, cum ſecundum Chriſti adventum deſcribens ait Theſſalonicenſibus: *Iſte Dominus in juſſu & in voce Archangeli & in tuba Dei deſcendet de caelo.* Quid eſt in voce Archangeli? & quis eſt ille Archangelus in cuius voce deſcendet Dominus? Ad primum reſpondet ſanctus Chryſoſtomus eſſe Archangelum qui Angelis vel quis imperet, qui quali voce Chriſti loquatur, aut quali eius voce Chriſtus loqueretur, omnes ut conveniant ſuſcitaturi mortuos & Iudicem præceſſuri: ſic enim ipſe Chriſtus de ſe dixerat, *mittet Angelos ſuos cum tuba & voce magna*, Deinde vero ad ſecundum diſerte reſpondet Divus Thomas hunc Archangelum eſſe Michaelem qui toti præſit Eccleſiæ. Ex quo utriuſque Patris reſponſo, qui non videat quàm hæc duo præclare ſimul in illo conveniant, & eſſe Archangelum, & eſſe primum & ſummum Angelorum? Nam quis alius quam primus & ſummus magis convenienter & ordinate cæteris omnibus imperet? Quis alius quàm Primus omnium, primus omnes excitet & præcedat, ad magnificentum illud Miniſterium, quod omnes Angeli Chriſto venturo ſunt delaturi? Quis alius Chriſto adſit proximus, quam qui ſummus eſt inter alios? Si minori Tobie unus ex ſeptem qui adſtant ante Dominum comes datur honoris & officij gratia, qualiſnam Chriſto debetur concepi datus, quo tempore ſummus illi ab omnibus deferendus eſt honor, niſi ſummus & primus, qui quo certe illuſtrior fuerit, in majorem Chriſti gloriam redundabit?

Matt. 24.

Tob. 12.

Sic univerſalis Eccleſia non aliis Eum colit Nominibus & Titulis, quam qui primatum inter omnes delignant. Præpoſitus, inquit, *paradyſi quem honorificant Angelorum cives, Primus cæleſtis exercitus: Princeps militia cæleſtis: Præpoſitus animarum, Signifer ſanctus*, Quæ non recens uſa ſunt nomina, ſed ex antiquis prædem ſanctorum Patrum monumentis expreſſa: ſic enim Divus Baſilius illum orare & cõpellare ſolitus

ff

litus

ius erat; Tibi o Michael Duci superiorum spirituum qui dignitate & honoribus prelatas es ceteris omnibus spiritibus supernis, Tibi inquam, supplico. Quia idcirco a nobis commemorantur, tum ut debitum ei deferamus cultum, tum ut quanti sit nominis cum didicerimus, quantum inde presidium & quanta ex eius nomine pugnandi contra hostes industria nobis proponatur, facilius agnoscamus.

II. PUNCTUM.

SIC enim est, sic universos animas hostes, sic Carnem, Mundum & Dæmonem uno icu expugnamus & vincimus, si quod significat Michael, **QVIS VI DEVS?** tam animose & opportune quam hic Archangelus, usurpamus. Quod ut manifestius fiat, procedamus discurrendo pedetentim.

Primo sciendum est Dæmonem in ea semper esse mente ut se similem esse Deo contendat, neque enim facile deponit ex animo quod semel indidit, quin potius cum videat hominem sibi substitutum in beatitudine consequenda quam amisit, invidia simul & superbia velut alis duabus circumquaque movetur, ut & Dei cultum ab homine, & hominis beatitudinem a Deo dandam impediatur. Superbia eorum qui te oderunt ascendit semper. Satis quidem videt se non eo posse modo quo tentat, Dei similitudinem attingere, sed eam novis affectat modis. Sicut Deus colitur ab homine sic ille se colendum hominibus dabit. Sicut homines colendo Deum beatitudinem consequuntur, sic homines colendo Dæmonem beati esse desinent. Servata per Gratiam lege colitur Deus: neglecta per peccatum lege coletur Dæmon, Contra Deum pugnat in homine, contra hominem pugnat in Deo per peccatum offenso. Deum non potest in se impetere, impeter eum in homine quem inducet ad divinam offensam, inducet autem facile hominem per ipsum hominem.

Quod verat Deus homini tanquam malum animæ, hoc Dæmon proponet homini tanquam corporis bonum, ut sic in veritum sub specie boni tendat. Quod iubet homini bonum Deus, hoc tanquam malum homini Dæmon representabit, ut quam homo averfaret malum, tam averfetur quod jubet Deus. Nonne hinc illud va mundo sive hominibus intentatum? *Va qui dicitio malum bonum, & bonum malum; ponentes tenebras lucem, & lucem tenebras; ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum.* Hinc plane omnis origo perditionis, nam sicut perditio est a

peccato, ita peccatibus hac falsa boni & mali apprehensione. Non enim peccamus nisi voluntate, voluntas non peccat nisi dum se a bono convertit ad malum, non se ita convertit nisi ab intellectu mota, non ita movetur ab intellectu nisi ipse intellectus erret, non errat intellectus nisi per sensus corruptur, non corrumpitur nisi tentatus, non tentatur nisi a concupiscentia, concupiscentiam inflamat Dæmon, cum illa contra nos convenit, illa nos circumvenit, aggreditur, obsidet, occubat & suos efficit. *Explorat adversarius nostras armis, & acut sua tela, inquit S. Ambrosius. Vnū & idem est prælium Carnis, Mundi & Dæmonis, unum in hoc uno est positum quod caro concupiscat adversus spiritum, & spiritus adversus carnem. Hoc est quod facit mundum, si contra spiritum carni adheremus, hoc est quod unum tentat, vel quo uno nos tentat Dæmon, ut carnem spiritui præferamus, si carnem vincimus, Mundum & Dæmonem superamus. Non enim tentat Diabolus vel Angelus, inquit sanctus Augustinus, nisi quod in te carnaliter dominatur, Nam quomodo vincimus illos hostes quos non videmus, nisi quia carnales interiores motus nostros sentimus? Illos confitemur, illos percucimus, & illos percucimus. In amore pecunia dominatur avaritia, dominante tibi avaritia, Diabolus fornicator lucrum cum fraude proponit, Et quæ plura pergit in hunc sensum, hæc perque alibi, nec non ceteri quique Patres; neque in eam aperta diutius immorandum, sed eorum res revocanda ut tanquam indubitatum præsupponas, quod quidquid in nobis contra Deum & contra nos molitur Dæmon, sub specie boni vel mali sensibilis illud proponat. Unde ad illud expugnandum nihil aptius, quam ut majus bonum bono quod offert, & maius malum malo quod præferat, opponamus.*

Hoc est autem quod fit per illa verba, *quis ut Deus?* proponit mihi Dæmon voluptatem, vel divitias vel honorem quibus exciter ad peccandum: At quis ut Deus? quæ major voluptas quam in Deo: vel quam Deus dare potest? Quæ majores divitiæ, quæ major gloria quam sequi Deum, quam possidere quod pollicetur cælum? Quidquid homo promittat, Quis ut Deus? quis tam fidelis & potens ut quod dicit, velit: quod velit, possit sicut Deus? Minatur mihi poenas mundus vel Dæmon; Quis ut Deus? quis graviores inferre potest poenas quam Deus? *Ego autem ad Dominum aspiciam, inquit Propheta, quasi diceret, aspiciunt homines ad eum mundi*

Pl. 73.

Ifr. 5.

mundi quæ sunt suis objecta oculis, ut bonum inde quod proficiuntur, vel in illam quod fugi- aut haurire possint: Ego autem ad Dominum aspiciam, in quo verum bonum aut verum ma- lum disco verius quàm in cæteris quibusve crea- turis.

Sic ipse Dominus in Evangelio cum suadet oculum qui nos scandalizat esse erudendum, vel abscindendam manum, vel amputandum pe- dem, quid aliud suadet quàm triplicem illam ex- pugnandam concupiscentiam, quæ tribus hisce corporis partibus, oculo, manu & pede adun- bratur? ut in 3. parte demonstratum est; Quo id autem modo suadet nisi proponendo majus bo- num aut majus malum quod istis opponatur sensibilibus bonis aut malis? Quasi diceret, bo- num est inquires, duos habere oculos quibus vi- denda videas, At Ego longe melius esse si Deum videas, licet careas oculis. Malum est inquires, esse cæcum vel claudum, At Ego; quantò est gravius æternas pati tenebras? Quis ut Deus cui vel oculus vel pes, vel manus cõparetur, si fru- endum Deo vel oculo vel re quavis carissima, quis ut Deus, quo magis frui quàm oculo sit optabilius Si carendum Deo vel oculo, quis ut Deus quo ca- rere quàm oculo sit formidabilis?

Sic susce & præclare admodum sanctus Au- gustinus cujus nonnulla spatium jam ante relata sunt, sed hic totus est audiendus. Omnia pecca- ta duces faciunt in homine, CUPIDITAS ET TI- MOR. Cogitate, discite, interrogate corda ve- stra, perscrutaminis conscientias, videte utrum pos- sint esse peccata, nisi aut cupiendo aut timendo: proponitur tibi præmium, ut pecces, id est, quod te delectet, facis propter quod cupis: sed forte non in- ducere donis; terretis minus, facis propter quod times. Corruptere te vult aliquis, ut dicas, verbi gratia, falsum testimonium, innumerabilia sunt, sed plura propono, de quibus cetera conji- cis. Attendisti tu Deum, & dixisti in animo tuo, quid prodest homini si totum mundum lucre- tur, anima autem sua detrimentum patiarur? Non adducor præmio ut perdam animam meam pro lucro pecunie. Convertit ille se ad inveniendum metum, qui præmio corruptere non valuit, inci- pit minari damnum, & exultationem, cadit, fortas- sit mortem. Ibi jam si cupiditas non valuit, fortè timor valebit ut pecces. Porro autem si de Scri- pturis contra cupiditatem venit tibi in mentem, quid prodest homini si totum mundum lucretur, anima autem sua detrimentum patiarur? Veniat

etiam contra timorem in mentem, Nolite timere eos qui corpus occidunt, animam autem non pos- sunt occidere, Quicumque te vult occidere, usque ad corpus ei licet, usque ad animam non licet. Anima tua non morietur, nisi tu eam volueris oc- cidere. Perimat aliam inquit as carnem tuam, dū servet Veritas animam tuam. Si autem à Veritate resiliens, quid tibi amplius facturus est inimi- cus, quàm tu tibi ipse facis? Inimicus sapiens car- nem potest occidere, tu autem dicendo falsum te- stimonium, animam occidis. Audi Scripturam, Os quod mentitur occidit animam. Itaque fratres mei ad omne rectè factum amor & timor ducit. Pe- facias bene, amas Deum & times Deum: Ut au- tem facias male, amas mundum, & times mun- dum. Hac duo convertentur ad bonum. Amabne terram, ama vitam æternam; timebas mortem, si- me gehennam. Quidquid tibi iniquo promiserit mundus, nunquàm potest dare quantum dabit ju- sto Deus? Quidquid tibi iusto minatus fuerit mundus, nunquid potest facere quod facit iniquo Deus? Vis audire quid daturus est Deus, si iusto vixeris? Venite benedicti Patrie mei, percipite re- gnum quod vobis paratum est ab origine mundi, Vis audire quid facturus est impiis? Ite iniquem æ- ternum qui paratus est Diabolo & Angelis ejus. Bene quidem tibi nihil aliud vis, quàm ut bene tibi sit: Nam in eo quod amas, vis ut bene tibi sit: & in eo quod times, non vis ut male tibi sit: sed non in ea regione quaris, in qua quaerendum est. Festinare Nam & sine indigentia vis esse, & sine molestia? Bo- num est quod vis, sed tolera quod non vis, ut as- sequaris quod vis.

III. PUNCTUM.

QUAMOBREM aperte vides quid sit, quod in praxi proponitur, & quàm sit affine illi quod gessit Michael dum expugnavit Dæmo- nem; simulque vides quàm esse possit efficax, si opportune & religiose illa usurpes verba, qui- bus bonum melius bono inferiori, & malum gravius malo leviori opponatur: Quid est igitur quod non illa usurpes? Accipe gladium 2. Mach. Sanctum, dicebat Jeremias Judæ Machabæo, 15. munus à Deo, in quo desicies ad versus populi mei Israel. Quod & revera contigit, Accipe & tu gladium in quo tuos desicies ad versus. Acci- Ephes. 6. pite armaturam Dei, clamabat Apostolus, ut pos- sis resistere in die malo, & in omnibus perfectè stare. Quamã autè hæc armatura nisi quæ ipse in- ducat

Off. 40. For 4. Heb. 1.

149

In. 2. 79.

Matt. 16.

Matt. 10.

Sap. x.

Matt. 25.

Ibid.

2. Mach.

Ephes. 6.

duerat & induendam omnibus proponebat; *Nihil horum vereor, nempe malum quae proponebantur, Nec facio animam meam pretiosorem quam me.* Id est, nec bonum ullum est in hac vita quod tanti faciam, quanti bonum aeternum.

2. Cor. 4. *Non contemplantibus nobis quae videntur, sed quae non videntur. Quae enim videntur temporalia sunt: quae autem non videntur, aeterna sunt.* Sic Hebraeis congratulans; *rapinam*, inquit, *honorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscentes vos habere meliorem & manentem substantiam.*

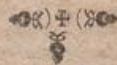
In hoc multum erras quando se mala quaedam offerunt patienda, vel bona quaedam scabilia perfruenda, Tu quod praesens est solum cogitas, non quod futurum. Times malum praesens & fugis, sed non vides te fugiendo istud praesens malum, incidere in gravius; quod certe impudens est & incauti. *Qui timeat praesentem, irruat super illos inimicos, quae peritura est gravius.*

Vide in 2. parte, Dominica Sexagesimae. In 3. parte, die 21. Junii. In hac 4. parte tota Hebdomada, ubi de paupertate & divitiis. *Nate nate, memento aeterna vita, caelum suspice & ibi regnare inuere: tibi enim vita non eripitur, sed mutatur in melius.* Sic mater Symphoriani Martyris puerum filium in tormentis patientem confirmabat: sic filius a matre confirmatus patienter & laetè martyrium consummavit.

Dices fortè, quod si de fide ageretur, ita te gereres. Sed cur ita potè, nisi quia vel Dei gloria, vel tua salus, te mouerent ad agendum? At quoties de vitando peccato agitur, quod sepe fit in isto conflictu cum carne & daemone; nonne & Dei gloria, nonne & tua salus in apertum satis discrimen adducuntur, nisi pro illis dimices, & oblato adversarium imperas gladio? Parum illi est ante fide vel castitate violata impugnet dum te expugnet, Unum hoc cogita in cuiusvis peccati periculo, te pugnare cum daemone. Non minus peccatum horreas quam ipsum Satanam. Sic utrumque Apol-

lus eodem nomine comprehendens: *Deus*, inquit, *pacis conterat Satanam sub pedibus vestris velociter.* Quid est conterat Satanam, nisi peccatum obtinendo, nisi conferendo gratiam qua tu cum illo peccatum, & in peccato Satanam sub tuis pedibus conteras? o te felicem si sic tuis substratum pedibus Satanam habebas, si sic gladium exercitum geras quo illum tibi substernas? Nonne sic Michaellem exhibebis, nonne sicut ceteri angeli cum illo contra draconem pugnabis? E contra verò nisi pugnes, nisi vincas, quid nisi sub Satanæ pedibus jaceas? *A quo animi quis superatus est, hujus & seruus est.* Ita ne verò possis id ferre? *Quasi à facie colubri*, dicebat Sapiens, *fuge peccata*, non cum solum intelligens colubum qui sensibilem sui horrorem injicit, sed eum etiam quem nisi cogitando & credendo exhorretare possis; quasi diceret tanquam à facie daemoneis fuge peccatum. nam reuera facies daemoneis, non est alia quam peccati facies, cum nisi à peccato habeat quod sic ita deformis ut pingitur. Jam enim supra dictum est, tolle peccatum à daemone, nec minus erit decorus quam Michael: pone in Michael peccatum, nec minus erit indecorus quam ipse daemone. Solo peccato seu gratia opposita distinguuntur illi duo. Vides quanta intervallo distinguantur? Hoc est intervallum status gratiae & peccati, hoc est intervallum boni & mali pro quo dimicas, quando contra daemoneis, quando contra carnem, quando contra peccatum dimicas. Aut Michaellem te oportet esse aut Satanam. Hoc agitur in hoc certamine quo de peccato agitur.

Vide in 3. parte, post Hebdom. 10. ubi de Missionibus c. 15.

Die 1. O-
ctobris.

DE S. ANGELO CVSTODE.

Ecce ego mitto Angelum meum qui precedat te, & custodiat in via, & introducat in locum quem paravi. Observa eum, nec contemnendum putes, quia non dimittet cum peccaveris, & est nomen meum in illo. Exodi 23.

VERITAS PRACTICA

Non est minus observandus à nobis Angelus, quam servandi sumus ab Angelo.

Nisi autem diligenter advertas, tunc minus illum observas, cum magis esset observandus.

RATIO postrema pars qua priorem completitur hæc est, quod tunc minus observas Angelum, cum tentationi succumbis.

Sed tunc magis esset observandus.

Ergo tunc minus illum observas, cum magis illum omni cultu & officio deberes observare. Quod certe est injuriosum Angelo, & tibi valde damnosum.

I. PUNCTUM.

OBSERVANDUM esse à nobis nostrum Custodem Angelum sic evidens est ipso naturali lumine, ut non sit tam perspicuum esse custodes singulorum hominum angelos, quam sit evidens illos esse à nobis colendos & observandos. Certum quidem est & indubitatum ex fide, singulis animabus suum esse à Deo constitutum angelum quem vocamus tutelarem & Custodem, nam id Christus Dominus manifestè docet cum in hodierno Evangelio rationè hanc asserat de pueris non offendendis, Quia, inquit, Angeli eorum semper vident faciem Patris mei, apud quem scilicet expostulent & conquerantur de offensa suis illata: Unde D. Hieronymus; Magna dignitas animarum, ut unaquaque habeat ab ortu natiuitatis in custodia sui, Angelum delegatum. Et in libro Actuum Apostolorum de sancti Petri Custode Angelo fit expressa mentio cum dicitur: Angelus ejus est. Sed quæ sunt ex fide, licet sint certa, non sunt tamen evidentiæ: quæ sunt autem ex fide simul & ratione præter certitudinem quam habent ex fide, habent evidentiæ ex ratione, quale est istud quod dicimus, illos nostros angelos esse observandos;

Hoc enim & Deus jubet; observa eum, hoc & Ratio persuadet, eum qui naturalis est sublimioris, eum qui se ad nos tam libenter dimittit, eum qui de nobis tam multis modis meretur, ut colamus ut observemus, ut cum illo rectè conveniamus; cum præsertim nos servare & custodire non possit, nisi nos illum sic observemus ut ejus ductum sequamur. Quis tam hebes ut hoc non videat, quis tam patum cultus ut hoc nolit? Non est itaque fusior habendus sermo, ut hunc deferendum angelo cultum tam evidenter debitum urgeamus.

Sed quod mirum, & quod nunquam satis exagitatam est, ita tamen deficiamus in hoc reddendo debito, ut quibus locis & temporibus nosse hic præsertim Custos Angelus à nobis esset observandus, tunc illum minus, aut omnino non observemus. Nonne hoc expavendum, nonne arguendum, nonne corrigendum?

Sic itaque breviter & dilucidè declaratur: Tunc minus observamus nostrum Custodem Angelum cum cuius oblatæ tentationi succumbimus. Quid est enim observare aliquem nisi vel illum colere, vel sic illi attendere, ut ad ejus nutum te componas, vel illius denique ductum sequi? Quid verò est tentationi succumbere, nisi aliter prorsus & opposito modo se gerere circa tuum illum Custodem Angelum? Nam si vel illum tantisper coleres, auderesne in ejus conspectu fœdam illam, exempli gr. cogitationem vel actionem suscipere, de qua erat in mente tua, contentio seu tentatio? Si tuo illi castissimo Comiti attendisses, si consilium, si ductum ejus esses secutus, eone te flagitii miserè projecisses? eone te ille impellebat, an potius nonne hinc te rotum avertebat? Audes illo præsentem, illo contuente, illo avertente id facere quod me præsentem non auderes, ait S. Bernardus; Et dices te illum observare! Ne dixeris, ne fortè addas contemptum contemptui. Nam sic turpiter labi contra retrahentem Angelum, nihil aliud est quàm illum contemnere; Et simul

E ff 3

velle

Matt. 18.

Act. 12.

In Ps. Qui
habitat.

*Nom. 20.
in c. 25.
Num.*

velle profiteri te illum observare, hoc est contemptum addere, quasi nescires quid agas, quasi tuo facinori consentiret. O probrum! ò infamiam! Quàm præclare hic Origenes; Quod si Princeps meus, Angelum dico, qui est mihi consignatus, commonescit de bonis, et in corde meo, sed ego contemptus ejus monitus & spreto conscientia retinaculo, præceptis in peccatum corvui: duplicabitur mihi pœna, vel pro contemptu monitoris, vel pro facinore commisso.

II. PUNCTUM.

SED illo præsertim tempore quo te urgebat tentatio, tuus ille Angelus erat observandus.

Nam tum maxime præsens aderat, tum præcipue te monebat, tum præsertim te sibi volebat obsequentem, tum pro te contra hostem attentius decertabat, tum universa denique pietatis suæ conferebat officia, quæ si aliquando cultum merentur & observantiam, tum certe deferendum erat quod debebas, cum præsertim tua res ageretur vel maxima, cum ipsum Dei negotium esset quod ipseerat Angelo credendum, cum de summo bono vel malo disceptaretur.

Pf. 90.

Hoc nempe est quod mandavit Deus angelis suis ut custodiant te in omnibus viis tuis. Hoc est quod Sancti qui que agnoscebant, dum se aliquo peccandi periculo videbant erutos; *Vivit Dominus*, inquit illa Judith fortissima, quoniam custodivit me Angelus ejus, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc revertentem.

Judith 13.

Sic de tribus illis in fornacem coniectis viris dicitur: *Benedictus Deus eorum qui misit Angelum suum, & eruit servos qui crediderunt in eum.*

Dan. 3.

Pretiosum depositum nobis commiserat, inquit sanctus Bernardus, *fructum crucis suæ, pretium sanguinis sui. Non est contemptus custodia hæc tam parum tuta, tam parum utilis, tam fragili, tam insufficienti. Super muros tuos Jerusalem constitui custodes. Nempe etiam ipsi qui videntur muri, aut in muro ipso columen, his custodibus egent.*

Serm. 12.

in Pf.

Qui hab.

Adiunt igitur, & adsumt tibi non modo tecum, sed etiam pro te, adsumt ut prosequant, adsumt ut proficiant. Nunc enim filii Dei sumus, etsi nondum appareat quid erimus, eo quod adhuc parvuli sub eorum oculis & actoribus sumus, tanquam nihil interrim differentes à servis. Caterum etsi tam parvuli sumus, & tam magna nobis & tam periculosa via visitat, quid tamen sub tantis custodibus tædicamus? Nec superari, nec seduci, minus autem seducere possunt qui custodiunt nos in omni-

bus viis nostris. Fideles sunt, prudentes sunt, potentes sunt, quid trepidamus? Tantum sequamur eos, adhaeremus eis, & in protectione Dei cæli commoremur. Vide enim quàm necessaria sit ista protectio, ista custodia in viis tuis. In manibus, inquit, portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Partem tibi videtur, quid non sit lapis offensionis in via? Considera quæ sequuntur: Super aspidem & basiliscum ambulabis, & concubabis leonem & draconem. Quàm necessarius pedagogus, imò etiam bajulus præsertim parvulo inter hæc gradienti? In manibus, inquit, portabunt te. In tuis quidem viis custodient te, & deducunt parvulum quæ potest parvulus ambulare. Caterum non te patientur tentari supra quàm sustinere potes, sed in manibus tollent, ut pertranseas offendiculum.

Atque hæc, ex parte Angelis nunc ex nostra quid præstandum esset, sic paucis pergit sanctus Abbas. Quoties ergo gravissima cernitur urgere tentatio, & tribulatio vehemens imminere, invocato Custodem tuum, Doctorem tuum, Adjectorem tuum, in opportunitatibus, in tribulatione. *Inclama eum & dic: Domine salva nos, perimus. Non dormit, neque dormitat, etsi ad tempus quandoque dormulet.*

Quibus ita, expositis, Potesne dubitare, quin eo tempore, quo tibi beneficentius ab angelo consultatur, quo tibi plura & majora confert obsequia, magis esset observandus? magis esset audiendus? magis esset sequendus?

III. PUNCTUM.

CUM verò tempus illud, tempus sit tentationis, cui dum succumbis, minus illum observas; Nonne patet evidenter quod habet Veritas, & quod ratio non potest non execrari, te nunquam minus quàm cum magis tam insignem deberes agnoscere & observare benefactorem? Quid potest esse ingratitude nisi hoc sit, cum expressè dicatur gratitudinem eo vel maxime reddendam esse tempore quo benefactor velit? Quod certe verius est in nostris apud Angelos reddendis obsequiis & muneribus, quam apud homines: nam quocunque tandem tempore beneficias homini, beneficium illi semper & proprium potest esse munus: Sed Angelis quid nostra profunt munera? Pleni sunt & nostris prorsus non egent. Hoc unum potius spectant in suis beneficiis ut nobis proficiat, hoc unum sibi à nobis reddi vellent, ut acceptis rectè

2. 2. 94.
107. 4. 1.

ateremur donis; Hoc si unum reddas, quidquid aliud negaveris, abundè sibi à te satisfactum profitebuntur. Hoc si unum neges, quidquid aliud effusè dederis, nihil sibi à te redditum conquirentur.

Gen. 19. *Salva animam tuam*, quidquid sit de cunctis aliis, salva animam tuam, hoc unum à te

quod à Lotho petebant angeli, *festina & salva*, de manifesto scilicet in quo versaris peccandi periculo. Quid dixisses de Tobia si post tam multa quæ à suo Comite Raphael Archangelo beneficia receperat, ingratus extitisset? Certè S. scribit Ambrosius idcirco divinitus factum esse, ut domesticus canis illum toto comitaretur itinere, ut ab illo animali quod gratitudinis exhibendæ signum refert & symbolum, Tobias disceret non ingratus esse. Didicit profecto, didicit sive à cane sive à seipso, sive à Deo potius, tantamque suo Comiti refundere

Tob. 12. voluit gratiam, quanta patet in eo factò qui Tobia liber dicitur.

Sed quid tandem ab illo recepit Angelus? Unum hoc quod volebat, ut se sineret duci & dirigi. N. Ipropterea aliud ex omnibus sibi oblatis ac ne quidem ex verbis & productis effusè affectibus. Unde tu cum hoc præsertim neges, quid nisi merè ingratus audias? Sed si mera solum esset ingratitude, vitium quidem esset, at vitium quoquo modo ferendum: sed vide rursus, qualis ingratitude, quam invisit sancto Angelo qui sic te contemnitur, ut magis dæmonem quam ipsum audias & observes, quam tibi perniciofa cui nihil propterea prosit Angelus, cum sine te nihil possit, & tu sine illo nihil nisi percas!

O quam divinum erit illud monitum de observando Angelo. *Nec contempnendum putet!* Noverat enim divina Sapiens, noverat quid esset non observare Angelum! Noverat quam parvi duceremus non illum observare, quem nollemus tamen contemnere! Quamobrem dum nos monet illum observandum, monet simul non contempnendum, ut quantum nollemus illum contemnere, tantum velimus illum observare. Nam qui non illum observat, contemnit: & qui nolit illum contemnere, præsertim observet necesse est.

Tob. 6. Egregia est Tobia praxis cum à ipse teneretur: tuam enim statim ad Angelum, *Domine invadit me*, sic agitur quocunque vitio; clama, ne cesses, donec ipsa cesset vel agitatio, vel ne potius inde vitium comitetur.

Et verò non esset leviter prætereunda verba illa quæ præcedunt in eadem Dei sententia, *Eccc ego mitto Angelum meum qui præcedat te, & custodiat in via, & introducat in locum quem paravi*; Sed vel conjunctim cum præcedenti Veritate, vel separatim urgenda sunt in huic semper finem & scopum ut inde magis observetur angelus & auscultetur.

Si separatim tractentur, formari possent veritatis Veritates, quales sunt istæ;

Frustra præcedit angelus nisi sequaris.

RATIO est aperta, nam frustra præcedit, nisi te adjuvet & ab inimicis liberet, cum sit propterea tibi datus. Sed nisi sequaris, non te adjuvat, aut frustra te adjuvat, quia de tuo conferre debes ad illos hostes tuos debellandos. *Nunquid ambulabunt duo pariter nisi convenerit eis?*

Amos 3.

Sicut est certus locus in quem te introducat angelus, ita & via per quam introducat.

Nisi viam cum illo tenueris, nec te custodiet in via; nec in locum paratum te introducet.

RATIO postremæ partis quæ priorem comprehendit hæc est, quod sicut certus tibi locus paratus est ex ordinatione divina, sic & certa via seu certa quædam media quibus ad locum illum introducearis.

Sed nisi teneas media quæ sunt à Deo præstituta, & ordinata ad finem aliquem, non pervenies ad illum finem. Ergo & certa Veritas; ad cuius primam propositionem, distinctè declarandum est, quomodo sit unicuique suus præscriptus ordo, suus certus gloriæ gradus & gratiæ per quam eò perveniatur. Sic enim de unoquoque Sanctorum dicitur, *Non est inventus similis illi. VNUS QVISQUE proprium donum habet ex Deo, alius quidem sic, alius vero sic. Vnusquisque in suo ordine. Alia claritas Solis, alia claritas Lune, & alia claritas stellarum. Stella enim differt à stella in claritate. sic & resurrectio mortuorum. Certorum autem finium certa sunt & propria sua media, sicut videmus certa dari gratias ad certos fines: & certa etiam Sacramenta ad illas certas gratias. Non enim omnia omnibus expediunt.*

Eccl. 44.
I. Cor. 7.
Ibid. 15.

Eccl. 37.

Hinc autem secunda etiam propositio facilis demonstratur, quandoquidem tanta est

solli-

colligatio mediolorum cum fine, ut nisi media teneas, finem non attingas. Nisi baptizeris, non eluas originalem noxiam: nisi baptizeris aqua & cum forma præstituta, non baptizeris. Sic de aliis Sacramentis sentiendum, ut videre est in z. p. Sabbato post Cincres, ubi hæc Veritas explicatur:

Si ordinatis ad salutem mediis non uteris, mediator Christe abuteris.

Hoc est præsumere vel desperare, si quid præter divinum ordinem in his quæ spectant ad salutem, tentaveris: ut expressè habet D. Thomas. 2. 2. q. 21. & q. 130.

Ser. 11. in Ps. Qui habitat.

Nihilque aliud vehementius dæmon circa nos agit, quàm ut extrarectam viam in illa extrema præsumptionis vel desperationis, in quibus ipse perit, nos conjiciat. Quod fusè & præclare sic prosequitur S. Bernardus: Videamus & demonum vias, videamus & caveamus, videamus & fugiamus eas. Siquidem via illorum præsumptio & obstinatio. Scire vultis unde id seriam? Considerate eorum principem, qualis ille est, tales & domestici ejus. Considerate viarum ipsius principia, si non manifestè in immanissimam statim præsumptionem profilierit, dicens, Sedebo in monte testamenti, in lateribus aquilonis, similis ero Altissimo. Quàm temeraria, quamque horrenda præsumptio! Nunquid non illic ceciderunt omnes qui operantur iniquitatem? expulsi sunt

nec poterunt stare. Propter præsumptionem stare non poterunt: Propter obstinationem qui ceciderit non adjiciet ut resurgat. Ex hac namque spiritus vadens, ex illa non rediens est. Quam perverso & everso sunt corde filii hominum qui cumque sectantur vestigia demonum? Hæc enim tota adversum nos spiritualium colluctatio nequitiarum est, ut nos seducant, ut nos inducant in vias suas, ut de lucant in eis, & perducant ad destinationem finem qui paratus est eis. Fuge homo præsumptionem, ne gaudeat de te inimicus tuus, Nempe in his maxime vitiis gaudet, in seipso expertus quam difficile possit ab hac tanta voragine respirare.

Quæ quidem omnia brevius Sapiens: Va hi qui perdidit sustinentiam, & qui dereliquerint vias rectas, & diverterint in vias pravas. Et quid facient cum inspicere coeperit Dominus?

Denique, quanta est viatoris ignari viarum cura ne à suo discedat duce, ne fortè deviet & pereat, tam profectio nobis esse debet cum nostro Custode Angelo, quandoquidem peregrinatus & advena sicut Patres nostri. Quod apud S. Gregorius: In præfenti vita quasi in via sumus qua ad patriam pergimus. Maligni autem spiritus iter nostrum quasi quidam latrone obfident. Quis hic audeat sine eo ante peregrinari? Via stulti recta in oculis ejus: Qui autem sapiens est, audit consilia, interna scilicet & externa.

Die 4. Octobris.

IN FESTO SERAPHICI SANCTI FRANCISCI CONFESSORIS, DE SACRIS EJUS STIGMATIBUS.

VERITAS PRACTICA.
RESPONDENS HIS PROPHETÆ VERBIS:

Quid sunt plage istæ in medio manuum tuarum. Tacch. 13.

Sunt certa signa, quibus in S. Francisco agnoscas, & in te exprimas veram sanctitatem, seu Evangelicam perfectionem.

RATIO EST. Quia vera sanctitatis seu Evangelicæ perfectionis tunc certa dici debent signa, cum ex illis agnoscat triplicem viam perfectionis, Purgativam, Illuminativam, & Unitivam, secundum exemplar quod in Cruce Christi monstratum est.

Sed plage seu stigmata quæ in corpore S. Francisci divinitus impressa sunt, sic considerari possunt, ut ex illis agnoscat in Sancto triplex ista via perfectionis.

Ergo & certa signa sunt quibus in Sancto Francisco agnoscamus, & in nobis exprimatam veram sanctitatem, seu Evangelicam perfectionem. Quæ certè veritas sic Sancto erit gloriosior, quæ nobis erit utilior.

L. PUN.

I. PUNCTUM.

Rom. 1.

QUOD universum ait Apostolus: *Invisibilia Dei à creatura mundi per ea quae facta sunt, intellecta conspiciuntur*, hoc particulatim de sancto Francisco licet usurpare, sive ut dicamus Eum esse velut visibilem quendam Gratiarum Mundum per quod Invisibilia Dei atterbuta cognoscantur; sive ut consideremus impressas eius corpori Plagas tamquam visibile signum, quo invisibiles & in eius animo latentes illa Gratiae splendidius toti mundo lucerent. Et sicut universus hic mundus, aut quae in illo singulae visuntur partes, dicuntur sunt Sacramenta Dei; quatenus signa sunt quaedam visibilia quibus Invisibilis Dei Virtus velut sub specie quadam tegitur; & velut in figura demonstratur. Unde Sapiens de impiis, qui hanc Dei virtutem in creaturis noluerunt agnoscere, *proferunt*, inquit, *Sacramenta Dei*: Sic profecto sanctus ipse Franciscus vel lacrae ipsius plagae non alicui quam ut Sacramentum Dei, nobis colende sunt, cum sint visibilia, manifesta, & certa signa quibus invisibilis eius Sanctitas & perfectio nobis innotescat.

Sap. 2.

C 13.

Sic eius vitae Scriptor Divus Bonaventura, cum de his sacris plagis sermonem instituit, hoc expresse verbum usurpans ex libro Tobiae: *Quoniam, inquit, Sacramentum regis Seraphicus vir abscondere bonum esse optime norat, secreti regalis conscius, signacula illa sacra pro viribus occultabat. Verum quia Dei est ad gloriam suam magna revelare qua facit, Dominus ipse qui signacula illa secreta impresserat, miracula quaedam aperte per ipsa monstravit, ut illorum occulta & mira via stigmatum manifesta pateret claritate signorum.* Quali diceret, cum propter Sacras illas Plagas S. Franciscus maximam omnium haberet admirationem, pro sua quidem modestia quantum in ipso erat occultas eas esse voluisset, nisi aliter Deo visum esset qui eas patere voluit & miraculis illustravit, ut divinum esse opus magis etiam constaret, & nemo deinceps dubitaret quin esset signum visibile sic à Deo institutum, quo invisibiles Sancti Gratiae signarentur, & manifestae fierent.

Quod ut etiam firmiter atque ex omni parte ratum ac fixum haberetur, sic divina providentia factum est, ut ipse Pontifex Maximus qui tum regebat Ecclesiam Alexander quartus suis lustrare oculis voluerit quod audierat, & palam pro concione testatus est, ipso audiente Bonaventura qui haec refert, quod illas in corpore Francisci distincte vidisset quinque Plagas, quales in Christi

Haynesius pars quarta.

si cernuntur corpore. Sic & ceteri consequentes Pontifices in ea Bulla quam vocant Canonizationis hoc ipsum ediderunt, & miris extulerunt laudibus; ac tandem ut univ. sic id notius esset Ecclesiae, voluerunt tanti miraculi Memoriam anniversaria solemnitate celebrari, & omnibus proponi fidelibus tamquam certum Evangelicæ perfectionis in Francisco acquisitæ, & in nobis acquirendæ Signum & exemplar, quod pro suo quique gradu exprimerent.

Die 7. Sept.

Sicut itaque de S. Francisci plagis quaeri potest & quod de Christo quaerebat Propheta, *Quid sunt plaga ista in medio manuum tuarum, in medio pedum, & in ipso corporis medio?* Sic responderi potest, esse certa signa quibus vera eius Sanctitas agnoscat & proponatur ad imitandum. Quia scilicet aptè designat tres illas Vias perfectionis quae sunt notæ certissimæ veri profectus spiritualis.

Quod ut melius intelligatur, Præsupponendum primò est hic agi de Sanctitate non ea tantum quae sit per Gratiam quam dicunt habitualem, & Sanctificantem, sed de illa quae Virtutes simul omnes infusas & acquisitas earumque perfectos actus complectitur, & de qua dicitur Sancti estote, quia ego sanctus sum; *SANCTIFICATI* eos in veritate. *IN SANCTITATE* veritatis dicitur & Evangelica perfectio, quam scilicet Christus in Evangelio docuit, & exemplo suo vivens ac moriens confirmavit, habetque hoc proprium ut sit libera, integra & pura. Libera, id est, voluntaria, libens volens non coacta, sed tamen ita fidelis & constans, quasi esset necessaria, quasi non esset libera. Deinde est integra, id est, non ex parte, sed totum Deo consecrans, qui se totum nobis dedit. Denique pura nihil sensuale aut naturæ corruptæ admittens, sed tam pure ad Deum cuncta referens, quam pure ex Deo cuncta recipias: quod est in Spiritu & veritate Deum adorare & colere.

Levit. 11.

1. Pet. 1.

Ioan. 17.

Ioan. 4.

Secundum hic præsupponendum est, quod cum agitur in Scripturis de hac Sanctitate & perfectione non frustra dicitur in Veritate, quia falsa est quædã Sanctitas in qua facile est decipi, & in qua decipi tam periculosum est, quam quod opponitur optimo non potest non esse pessimum. *Attendite à falsis Prophetis qui veniunt ad vos in vestimentis ovium.*

Ephes. 4.

Matth. 7.

Tertio, propterea dari certa quaedam signa quibus vera Sanctitas à falsa dignoscatur, à fratribus eorum cognoscatur eos.

Ibid.

Quarto, inter illa signa certius id esse semper habitum, quo designetur progressus ab uno

G g g

Ratu

statu in alium per media convenientia, nempe à statu imperfecto ad perfectum per poenitentiam & virtutes quæ cum divina gratia disponunt ad perfectos Charitatis actus. Nisi enim quis extirpat vitia, non plantabit virtutes: nec nisi ex plantatis virtutibus bonus esse poterit fructus. Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsa solum manet. Vltro terra fructificat, primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica. Quæ singula manifeste designant quem hic dicimus ab imperfecto ad imperfectum spirituales progressum.

Ioan. 12.

Marci 4.

Matth. 5.

Luc. 13.

Ibid. 14.

Matth. 7.

Quod & Dominus multis alijs symbolis & varijs loquendi modis designavit, ut cum tuos vocavit Apostolos, primum *saterra*, purgandis scilicet animis; deinde *lucem mundi* purgatis illuminandis, & tertio *Civitatem supra montem positam*, ad evadendos secum omnes, & ad pacificam unionem cum Deo & proximo sic conjungendos, ut sicut Civitas ex pluribus & diversis statibus dicitur Civium unitas, ita omnes licet statu diversos, una tamen uniet Fides, Religio & Charitas, fietque cor unum & anima una.

Quo & illa spectabant: *sunt tumbi vestri* & *cinili* & *lucerna ardens in manibus vestris*, & *vos similes hominibus expectantibus Dominum suum*. Ac rursum, similitudo bellum gerentis, tum consequentem domum ædificantis, in qua una similitudine constituendi ædificij res tota penitus illustratur. Nam nisi murus sit solidus, nonne rectum periclitabitur? Nisi autem fundamentum sit firmum, quomodo solidus erit murus? si denique fundamentum in arenam potius quàm in fixum lapidem jaciatur, nonne illud eveniet quod ait Dominus; *descendit pluvia, venerunt flumina*, & *staverunt venti* & *irruerunt in domum illam* & *cecidit*, & *fuit ruina domus illius magna*. Sic plane qui se putet habere perfectam

Charitatem non acquisitis virtutibus, non extirpatis vitiis, non stabili timore Domini, non adepto contemptu rerum, non honoris jactura proposita, non ipsius vitæ temperato affectu. Veniet enim de repente à dextris aut à sinistris qui vel eum laudet vel vituperet, unde vel effretur laude vel opprimetur vituperio, quod perinde ad casum & ruinam est; & putabitur ille Sanctus qui ut arundo sic agitabitur! Interpretare nomen *Sanctus*, & intellige quod firmitatem significet, quæ nulla tamen est nisi purgetur anima vitis, nisi virtutibus roboretur.

Nec dicas, hæc simul omnia præstare Charitatem si vera sit, quia hoc est quod quaeritur an

sit vera, signum quaeritur quo à falsa dignoscatur vera: & respondetur non esse aliud certius quàm si primo vacetur quantum satis est extirpandis pravis habitibus, tum probis inferendis. Hæc est prima Charitas, hic primus Charitatis actus & effectus à quo qui non incipit, nihil agit quidquid aliud agere vel pati videatur. Scio opera tua, inquit Dominus, & laborem, & patientiam tuam; sed habeo adversum te quod Charitatem tuam primam reliquisti. Quid certius? quid evidentius?

Apo. 2.

Si quid verò restat dubij, vide in 1. p. 10. a Hebd. 4. ubi in sanato Paralytico totus hic vitæ spiritualis progressus exponitur, maxime vero Feni 5. ubi quæ D. Thomas de hac re docet, referuntur. Et in 3. p. Fer. 5. Hebd. 4. ubi ex sanctis Gregorio & Bernardo fuse probatur hæc Veritas.

Qui non gradatim procedit in via Virtutis, non in via Virtutis incedit, sed vitijs.

Ad id porro quod in propositione additur, *secundum exemplar quod in Cruce monstratum est*, videri potest Cassianus l. 4. Institutionum c. 34. Et S. Bernardus Sermone 7. in Quadragesima, qui summam perfectionis Evangelicæ in Christo esse Crucifixum declarat, quod per se satis patet, atque ideo pridem dictum fuit: *inspicere, & fac se-* Exodi 27.

I. L. P. U. N. C. T. U. M.

SED Plaga seu stigmata quæ in corpore S. Francisci divinitus impressa sunt, sic considerari possunt, ut ex illis agnoscat in Sancto triplex ista via perfectionis.

Agnoscat certe ex eius factis, sed facta eius roborantur & velut sigillo quodam regio per istas Plagas muniuntur, nemo ut dubitet quæ quod egit sit præclare actum. Tam multa enim tam nova, tum inulicata, tam ardua & admiranda potius quam imitanda faciebat & facienda suis proponebat, ut jam ex illis primis fundati ordinis exordis multi ambigerent, an illa rationabilis esset vita & regula quæ supra rationem tota esset. Sed ne dubitent, primò quidè delapsa cœlitus voce testatum est de qua inferius suo loco dicitur, tum verò post ad maiorem etiam firmitatem, & perpetuam memoriam, in eius corpore, divina hæc sigilla imprimuntur, quasi cœlestis diploma esset, quo eius vivendi ratio probaretur, fuleiretur, commendaretur: Quasi epistola cœlitus ad nos missa & annulo signata regio; Quasi Ioan. 6.

de S. Francisco diceret quod de se Christus: *Huius*

Ratoy

Pater signavit Deus: Id est, signo quodam visibili nosum fecit & discretit ab aliis.

Sed videamus singula per tres illas vias. Prima quæ purgativa dicitur triplicem habet concupiscentiam honorum scilicet temporalium, voluptatum, & honorum expurgandam, Sic autem S. Franciscus his plane solutus & purgatus fuit concupiscentiis, ut quod spectat ad bona temporalia, nemo pauperior umquam extitit, nemo re ipsa & affectu magis omnibus bonis denudatus, nemo egentior cum nihil plane suum haberet. Erant illi omnino quatuor ad vitam sustentandam & religiose transigendam necessaria, victus, vestis, habitaculum, & libellus precum. Victus erat paucissimus & mendicatus; vestis vilissima, nec nisi precario sumpta, quod præsertim in extremo deficientis vitæ momento patuit, cum nudus humi jacens vestem qua moriens tegeretur, humiliter petiit à suo quem vocabat Guardiano. Si quis porro de eius textu vel libello tamquam de propria ipsius suppellectile loqueretur, at quandoquidem dicit esse meum inquit, jam non erit meus, & illo amandato, si quid esset quo carere non posset, postulabat illud elemosinæ nomine seu in nomine Domini.

Hoc est esse pauperem, pauperem spiritu, pauperem Evangelicum, pauperem perfectissimum, affectu & effectu. Hoc est esse purgatum animo: Hoc est esse beatum illum virum quem olim quærebat Sapiens. *Beatus vir qui inventus est sine macula, qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia & thesauris. Quis est hic & laudabimus eum?* Profecto Franciscus est: & hoc etiam nomine sic ab Angelis, sic ab Ecclesia triumphante & militante laudatur: *Franciscus pauper & humilis cælum diruus ingreditur, hymnis cælestibus honoratur.*

Quid de concupiscentia carnis seu voluptatis expurgata, & penitus extirpata dicam, cum corpus suum tot jejuniis tot suppliciis, tot crucibus toto vitæ tractasset tempore, ut prope instanti morte veniam ab eo postularit, si forte austerior in illud extitisset. Petierat aliquando veniam, quod dum ægrotaret, atque omne cibi genus fastidiret, nescio quid esculenti postulaverat quod tantisper recrearetur, nempe hujus innoxie petitionis tantopere paulo post illum poenituit, ut propatulum & eminentius totius civitatis compitum adiens, convocata illuc plebe palam professus sit se non illum esse quem putabant, non abstinentem, non sobrium sed edacissimum & gulæ addictissimum, ut qui petierit aliquid sibi comedendum dari! Propterea verò cum multa

etiam negasset corpori, non minus ab eo voluit sibi condonari si quid contra ipsum peccasset, quam dum illi fuisset ut putabat indulgentior, quia scilicet Vir sagacissimus optime noverat Virtutē in medio consistere, cavenda esse quævis extrema, vix ullū esse qui se his perfecte temperet, aut qui horum alterutro non aliquoties aberraret! Unum hoc superesse remedium, ut poenitentia reparetur, quod excessu vel defectu peccatum fuerit. Quia in re quid mirer magis nescio, an eius Temperantiæ, an Humilitatem, Hoc est enim esse temperantem simul & humilem sic se in omni naturæ appetitu continere, ut neque nimis aliquid aut minus agas: & postquam medium inter hæc duo pro virili parte constanter tenueris peccasse tamen metuas, & de peccato potius expiatio cogites, quæ de virtutis præmio postulatio.

Hæc est tertia concupiscentia quæ circa propriam excellentiā, & humanos honores versatur, quam ita S. Franciscus expressit, ut inter bonos se postremum, & inter malos primum sentiret, diceret, prædicaret, & ab omnibus credi vellet. Nulli enim inquebat, nulli alteri quas agnoscebat in se divinitus datas gratias si dedisset Deus, quin eis fructuosus usus esset. Nullus vero tam impius quem non impietate superaret, si divina gratia destitutus esset.

Tria sibi representabat quæ honorem magis conciliant & quæ nulla in se videbat, nempe nobilitatem, scientiam, & virtutem. Filium se Bertiniani Mercatoris passim profitebatur, Scientiam non contemnebat sed ob eius defectum se contemptibilem affirmabat. Virtutē denique si quæ haberet non esse suā, sed Dei à quo est omne datum optimum & omne donum perfectū; Cujus est judicare de homine, hominis autem in ignorantia divini iudicii sic parum de se sentire, ut si quis supra quemvis alium se efferret, divinam contra se provocaret iudicium, Quo in humili sensu S. Franciscus sic se semper continuit, ut aumquam Sacerdos fieri voluerit, quod certe est abjectionis propriæ certissimum argumentum, cum alioquin facis operari perijucundum illi fuisset.

Sed non quod jucundum, non quod utile, non quod sibi proprium attendebat, ut posset cum Apostolo dicere, *Quæ mihi fuerunt lucra, hæc arbitratum sum propter Christum detrimenta: Verum tamē existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Iesu Christi Domini mei, propter quam omnia detrimenta feci & arbitror ut stercorem ut Christi lucrifaciā.* Hæc est scilicet eminentes Scientia, in qua qui magis eminent, minus aliis eminere volunt ut declaratum habetur in 2. p.

Beate. 31. *quærebat Sapiens. Beatus vir qui inventus est sine macula, qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia & thesauris. Quis est hic & laudabimus eum? Profecto Franciscus est: & hoc etiam nomine sic ab Angelis, sic ab Ecclesia triumphante & militante laudatur: Franciscus pauper & humilis cælum diruus ingreditur, hymnis cælestibus honoratur.*

Phil. 2.

- Per 3. Pen. sic.* Unde & rursus illud Apostoli frequentissimum illi erat in ore & in corde, *Mibi autem absti gloria nisi in cruce Domini nostri Iesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est, & ego mundo.* Quod certe non dixisset, nisi hoc in se ita sensisset; non ita verò sensisset, nisi quibus purgandis omnibus vita illa deservit quæ purgativa dicitur, plene purgatus esset quod qui effecerit, quid aliud quam Crucifixo similis intus efficitur? Quid aliud clamat Apostolus cum ait *vetere nostram hominem cum Christo crucifixum?* Quid est vetus homo nisi triplex illa concupiscentia de qua nunc sermo est? Quid est illam habere subactam sicut sanctum Franciscum vidimus habuisse, nisi habuisse crucifixam, nisi hoc ipsum quod idem agebat Apostolus, *qui sunt Christi carnem suam crucifixarunt cum vitiis & concupiscentiis?*
- Gal. 5.* Hoc est autem, hoc est quod significant illæ Plagæ quibus insignitum eius Corpus fuit. Tres plagatæ Corporis partes in similitudinem Crucifixi, crucifixam exhibent triplicem Concupiscentiam, Sacramentum quoddam est, ut dicebatur initio, signum visibile est quo invisibilis gratia signaretur, nempe illa Gratia de qua S. Apostolus: *Qua me liberabit de corpore mortis huius? Gratia Dei per Iesum D. N.* Sicut enim analogia quædam est & affinitas inter visibile signum & rem invisibilem seu virtutem Sacramenti, nempe inter aquam & virtutem Baptismi ad eluendum originale peccatum; inter panem & Eucharistiæ virtutem nutrientem; inter oleum & extreme unctionis virtutem roborantem; sic inter istas Plagas, & mortificatam concupiscentiam hæc manifesta intercedit similitudo, ut sicut plagæ fixæ sunt in his corporis partibus quæ Crucifixum representant, ita Caro Francisci penitus crucifixa sit cum concupiscentiis, sicque viam illam quæ Purgativa dicitur tam sancte pertransierit, ut quod optabat Apostolus, *se mundaverit ab omni inquinamento carnis & spiritus.*
- Rom. 6.* Nunc de illuminativa pergamus quæ in positivis Virtutum actibus præsertim sita est: dico positivos, nam negativi quorum est declinare malum, magis spectant ad præcedentem viam quæ suis animum perpurgat vitiis, unde restat positivos qui faciunt suum tam circa Deum, quam circa proximum, ad hanc secundam pertinere viam. Non est autem nobis in S. Francisci Virtutibus aut positivis virtutum eius actibus recensendis, tam immorandum, quam in declarando virtutum signo quod dicimus in plagis eius extare. Quis enim nescit quantæ fuerit virtutis, qui totus erat in naturæ motibus rationi & gratiæ subigendis? Quantæ mansuetudinis, qui vel ipsas feras sua suavitate cicurabat? Quantæ devotionis, qui numquam nisi aperto capite & fixis pedibus etiam dum iter faceret, Deum orabat? Quantæ Fortitudinis, qui ut Martyrium subire posset ad Infideles ipse se contulit? Quantæ Fidei & Fiduciæ, qui ut nostram apud Solimannū probaret fidem, ultro se obtulit per medios transiturum ignes, atque inde salvum & incolumem evasurum? Quantæ simplicitatis & prudentiæ simul junctæ, qui paucis quæ scripsit verbis, regulare institutum ad Evangelicam perfectionem conformavit tam sublime, tam variū, tam diffusum, tam fructuosum, tam multis illustre nominibus, & præclare factis commendandum? Quis hoc inquam nesciat, quis non videat & ipsis palpet sensibus? Sed quomodo tantarum virtutum signa sint Plagæ, non omnes ita forte vident, quam obrem hoc est quod exponendum nobis incumbit. Sic autem tripliciter & concise demonstratur.
- Primò, sicut in negativis Virtutū actibus quos ad purgantem viam pertinere diximus, homo Virtutis studiosus, Sculptoris partes agit, qui non nisi scalpens & detrahendo suum elaborat opus, ita in positivis Pictorem agere dicendus est, qui colore colore addens non nisi apponendo perficit quod suscepit: Sic præclare sanctus Gregorius Nyssenus, *sua quisque vita pictor est, artifex huius operis est voluntas, colores sunt Virtutes, exemplar Christus.*
- Cum itaque totus esset S. Franciscus in illa idea quam à Christo præcipue Crucifixo in se exprimebat contemplanda, sic in seipso Crucifixum pinxit & formavit, ut interior formæ species etiam foras erumperet. Hæc est enim vis imaginationis nostræ quando firma & fixa est, ut in corpus aliquo modo transfundat quam formæ rei speciem, Aut certe si non ipsa semper apparet in corpore species, quando radicitus & penitus infixæ est animo, tam multis extra signis, tam multis naturæ seu corporis motibus se representat ut sicut anima dicitur forma corporis, ita & corpus sit quædam animæ forma, prout fortis spectandum id exhibet, quod latebat intus in anima. Quapropter, licet studiosè ac diligenter Franciscus se contineret, nec quid eorum quæ pretiosa & illustria gerebat animæ, exponeret humanis oculis, noluit tamen Deus hunc in illo latere thesaurum, & quam intus Crucifixi formarat speciem, dum eius se virtutes tamquam pictor ab exemplari suo deprompserat patere voluit

Ep. 2.

luit per illas quinque Plagas, quas alio etiam modo, ut dicitur in eius depinxit corpore.

Deinde vero, cum acquirendarum aut exercendarum Virtutum is sit principus Finis, ut Virtutis cultor sit fidelis Christi Cultor, nec Virtuti seruiat, nisi quia sic Christo seruitur, nisi quia sic servum Christi oportet esse mitem, devotum, humilem & aliis excultum Virtutibus, quas qui faciles habet cum apertus Christi est servus, & quisquis verè servus Christi esse dicitur, hoc ipso Virtutes omnes habere credendus est; *Numquid considerasti servum meum Iob, quod non sit ei simile in terra, homo simplex & rectus ac timens Deum? Quod si diceret quod non sit alius qui Virtutes tam evidenter habeat quæ servum Dei deceant. Quamobrem ut toti mundo notificaret Christus quale iudicium de Francisci Virtutibus ac meritis faceret, eum insigniter & singulariter indicare voluit suum esse servum. Nempe sicut antiquis tum factis, tum profanis Mos erat servus illos, quos Domini vellent ex mutuo consensu sibi retinere in perpetuum impositis quibusdam notis in corpore quasi suos sic designare, ut patet Exodi capite vigesimo primo: Sic plane Christus sic Franciscum esse suum palam testatum voluit imponendo illi suas Plagas tamquam notas certissimas, quibus esse Christi perpetuus & præcipue commendatus agnosceretur.*

Sic sanctus Bonaventura cum sermonem inchoat de his Plagarum notis, *fidelis revera*, inquit, *famulus & minister Franciscus*, quasi diceret, revera patuit quam fidelis esset Christi servus cum fidelitatis suæ luculentas ab ipso Christo notas accepit. Sic olim dicebat Deus de quodam inter Judæos Nobili, Zorobabele dicitur, *cujus opera volebat uti ad revocandum suum populum in Terram Sanctam, & reparandum dirutum templum; Assumam te Zorobabel serve meus, & ponam te quasi signaculum, quia elegi te.* Id est, ponam in te signum, quo patefiat omnibus te in illud opus à me designatum & electum esse. Sic prorsus Francisco dictum à Domino, *Vade Francisce & repara domum meam*, non saxeam non inanimem, non artefactam, sed rationalem sed spiritualement simul & visibilem, quæ ipsa est universalis Ecclesia, quam corrupti mores labefactant; Vade in hoc grande opus ad quod te assumo & eligo tamquam fidelem servum meum; Et ne in dubium veniat talis electio, ponam in te signaculum quo meus esse insigniter agnosceris.

Sic magnus ille Paulus, se singulariter servum Christi profitebatur, quia videlicet suæ servitutis impressas gerebat notas, unde audacter ait

Paulus servum Iesu Christi. At nonne Judæus es, nonne ad pedes Gamalielis edoctus Moysen & Prophetas? Nonne sic Moyses aut Samuelis aut Eliæ vel Elizæi servus? Respondet, & notanda valde est eius responsio, *Nemo mihi molestus sit, ego enim stigmata Domini Iesu in corpore meo porto*, Germanus hic nempe est horum sensus verborum: Nemo mihi deinceps tale facessat negotium, inquirendo cuius sum servus, an Moyses, an Christi, an utriusque simul: Pater enim evidenter in corpore meo, cuius sum servus. Cujus enim stigmata sive impressas porto notas, hujus & servus sum, Ego autem non Moyses aut Samuelis sed Christi Iesu stigmata in corpore meo porto. Id est, cicatrices & plagas quas pro Christo accepit. Ergo & eius servus sum. Dicimus & nos, ergo & Franciscus singulariter servus Christi est, quia stigmata Domini Iesu in Corpore suo portat.

Et quemadmodum cicatrices & Plaga Paulum esse Christi servum, non tam vere ac proprie denotabant, quam Patientia, Mansuetudo, Charitas, cæteræque Virtutes quas in Plagis acceptandis exercuerat, & quarum Plagæ erant signa, sic plane non tam in Plagis sancti Francisci significandum est, quam in eius Virtutibus per Plagas designatis, non enim plaga, non poena, non flagella servum Christi faciunt, sed Virtus in ferendis plagis. Virtus Francisci est, quæ Franciscum fecit Christi servum, servitutis autem & Virtutis Signa sunt Plagæ.

Quod & tertio demonstratur; Cum enim ardentissimo patendi & moriendi desiderio pro salute proximi tenetur, ut supra dictum est, nec nisi obita morte, ac tolerato extremo supplicio sibi umquam satisfecisse videretur, tentaretque omnes quas licite poterat, moriendi pro Fide ac salvandis animabus vias, non ita visum est Deo, nec tamen visum est etiam servum suum suo penitus desiderio defraudare, nam illi quidem Martyrium concessit subeundum, sed non quale optabat, non Martyrium à tyranno inferendum, non Martyrium quo vita tolleretur, non Martyrium quo Fides tantum probaretur, Sed Martyrium Charitatis, Martyrium Humilitatis, Martyrium Pietatis, Martyrium totius Virtutis vel jam exercitæ, vel deinceps perfectius etiam exercendæ signum certissimum; Sic enim expresse, sacer eius vitæ Author, ubi de Spiritu Seraphico in specie Crucifixi apparet & Plagas Francisci manibus, cordi & pedibus inferente sic ait: *Intellexit nempe Franciscus, illo docente interiori, qui & apparabat exteriori, quod licet passio in firmitate cum*

Iob, 1.

Agg, 1.

immortalitate Spiritus Seraphici nullatenus conveniret: ideo tamen huiusmodi visio sua fuerat presentata conspectibus, ut amicus ipse Christi praenosceret, se non per Martyrium carnis, sed per incendium mentis, totum in Christi Iesu Crucifixi expressam similitudinem transformandum.

Ex quibus postremis Sancti Doctoris verbis, quod postremum erat explicandum, de Vita unitiva manifeste patet: Sicut enim vita illa consistit in expressa perfecte Christi crucifixi similitudine ut dicitur, ita plane qui totus in illam similitudinem transformatus fuerit, in illa vita est. Cum vero ex illis constet Plagas sic Franciscum totum in illam expressam similitudinem transformatum esse, quid restat quin hae Plagae certa sint signa perfectae illius Sanctitatis, & Evangelicae perfectionis? Nec enim frustra sanctus Doctor addidit totum; Nam perinde est ac si diceret interius & exterius; Est enim duplex Christi crucifixi similitudo, nempe interior & exterior, sive dupliciter considerari potest in cruce Christus: Primo quidem quantum ad externam illam speciem qua pendet cruci affixus & quinque Plagis praecipuis male affectus, Deinde vero, quantum ad internam mentis Crucem quae in eo sita erat ut amore langueret: Quantus enim amor, tantus languor, quantum Dei & hominum amor in Christi pectore, tantus ibi dolor offenso Deo, & de puniendis hominibus. Sic Christus propterea dicitur *Liber scriptus intus & foris*, Prius quidem intus, nam inde est quicquid foris aspicitur. Sic itaque dupliciter considerati Christi crucifixi duplex eius in nobis est similitudo respondens externae & internae cruci; quapropter, ut dicebamus, cum sanctus Bonaventura dixit totum Franciscum in expressam Christi similitudinem transformatum esse, perinde est ac si dixisset, in internam ac externam similitudinem. Et sicut externa crux Christi ab interna pendebat & internae signum erat, quatenus ex illo amore & dolore quem iatus sentiebat, voluit pati quod extra in corpore passus est, ita similitudo Christi exterior in Francisco ducebatur ab interna, id est, quod Franciscus extra in corpore quinque Plagas haberet sicut Christus in cruce, proveniebat ex eo, quod Franciscus ita intus amaret Deum & homines, ut inde langueret seu vehementer doleret sicut Christus amore languebat & dolebat. Haec erat prima Christi similitudo inquam Franciscus transformatus est: deinde cum alia exterior sequuta est, tum totus in Christi similitudinem, intus & extra transformatus fuit.

Hoc itaque probe nobis intelligendum est quod suo more luculenter exposuit Illustrissimus & de re tota spirituali ac praefectim de divino amore optime meritus Episcopus Gebennensis; Cum nempe S. Franciscus ardentissimo Dei & Christi Domini flagrare amore, atque intima perfectissimae Charitatis unione cum ipso conjunctus esset, ita compatiebatur eius doloribus, ita condolebat peccatis alienis, ita conspirabat cum Christo ad divinam placandam Justitiam & promerendam in peccatores misericordiam, ut ex illius vi & virtute unionis sentiret in animo & corpore quicquid sentiebat intus & foris in cruce Christus, gaudebatque se ita dolere & cum illo pati ob eisdem fines propter quos ipse est passus. Producebat igitur hanc utramque similitudinem hae Christi & Francisci cordium Unio: & sicut sigillum cerae impositum figuram suam exprimit, sic Christus crucifixus contemplatione & amore Franciscus unitus & quodammodo applicitus & impositus, expressam sui similitudinem ibi formabat, prius quidem intus, quia ibi primus amoris ortus est, deinde foris ex abundantia, & singulari quadam communicatione omnium qualis inter amantissimos esse solet.

Sic David & Jonathas cum simul ardentissimo conglutinati essent effectu dedit Davidi Jonathas suam vestem, sicque David Jonathae similis extra fuit, sed prius illi similis intus erat, unde illud exterius emanavit. Vide in vultu corporis bene sani & affecti, ut purpureus in illo splendet rubor, non à rubore est sanitas, sed à sanitate rubor: non ipse splendidus rubor ita est sanitas, quam signum sanitatis. Sic plane divinus ille & sanguineus rubor qui splendet in corpore sancti Francisci, non tam ipsa est divina unio, quam signum unionis. O quale signum! o qualis unio! Qualis Christi & Francisci similitudo! Pone Francisci vestem in Crucifixo, quem dixeris Christum nisi Franciscum? Tum vero Franciscum nudum respice, quem illum dixeris nisi Christum?

III. PUNCTUM.

Si quis igitur quae ex Propheta de Seraphico sancto Francisco, quid sunt Plaga ista in manibus tuarum? respondere non dubites: Sunt certa signa quibus in sancto Francisco agnoscamus, & in nobis exprimamus veram Sanctitatem, & Evangelicam perfectionem. Sunt enim signa quibus liquet cum per vias rectas esse deductum à Domino,

Tract. de amore Dei l. 6. c. 35.

1. Reg. 13.

Domino, nec in primis cum defuisse quin ad
suprema pervenerit; nec ad supra perven-
nisse quin à primis inciperit, & per media co-
hærentia progressus fuerit. Paris namque peri-
culi, vel etiam majoris damni est supremum si-
ne infimo, ac sine supremo infimum. Non est
quidem satis à malo declinare, nisi bonum facias:
sed bonum non facies, nisi à malo declinaveris.
Si sanctus Franciscus in una comprimenda
concupiscentia totus fuisset, non crederetur,
quod divinas illas Christi Plagas accepisset; aut
certe quantumcumque diceretur his esse plagas
in domo Domini, non diceretur Plagas illas
certa esse Sanctitatis signa, nisi edomitas eius
concupiscentias mihi repræsentarent.

Cum Saulus ille acerrimus Christianorum
persecutor repente factus esset prædicator, vix
credebant alij Apostolicam modico temporis
intervallo ab uno extremo in aliud potuisse ho-
minem pertinere; vix se illi audebant jangere,
vix eius miraculis credere, vix in Ecclesiam il-
lum admittere. Quid hic agat ille à Christo sin-
gulariter vocatus Apostolus, quibus certis suam
Signis vocatione significet suam certam faciat
conversionem? Audite & erudimini, Continuo,
inquit, non acquiesci carnis sanguini. Quasi dice-
ret; ne sit vobis suspecta vel dubia tam repentina
mea vocatio, certas eius notas vobis produco;
statim atque vocatus sum, sensi me à carne &
sanguine revocatum. Hoc est scilicet, hoc est fir-
mum fundamentum quo vera nititur Sanctitas,
Miremur facias Francisci Plagas quantum volen-
tis, admiremur tantam à Christo communicatam
gratiam: Proclamemus illud Assueri Regis de
Mardochæo, sic honorabitur quemcumque Rex
voluerit honorare; Nulli eedere vellem in tali Vi-
ro celebrando; sed quod magis celebrare vellem
non est quod magis mirum & singulare vide-
tur, non illa est Seraphici apparitio, non est illa
Plagarum impositio, non est illa exterior cum
Christo similitudo; Verùm quod illis Plagis sig-
nificatur, hoc est quod veneror, hoc est quod co-
lo, nempe Sanctitas, honorum contemptus, sul-
despicientia, Paupertas, Mansuetudo, Patientia,
cæteræque Virtutes quibus tota eius vita con-
texta est; Hoc est inquam quod in illo magis ve-
lim celebrandum, quia hoc est quod veram San-
ctitatem indicat, hoc est quo alia promeruit ad-
miranda. Et certe laudabilius est, esse honore di-
gnum quam honorari; longe id magis est hono-
rificum quod honorem conciliat, quam ipse ho-
nor sollicitus. Ad cuius vitam in sanctus Deus ope-

ratur, non quod mira Sanctitatem faciant, neque
sint illi Sanctiores qui mira ipsa operantur: Sed
quod illa mira qui spectant vel audiunt excitantur
ad cultum & venerationem Sanctitatis &
Virtutis quæ per illa Signa demonstrantur. Sicut
cum aliqua in cælo vel in aere portenta nobis,
apparent quibus intuendis provocati conquiramus
quid illa significant aut portendant, & si
quod forte malum impendat, illud avertemus;
Sic Christus, sic Franciscus, sic eius fideliores a-
lumini velut quoddam signum & portentum ap-
parent in mundo ut mundani hoc excitati. Spe-
taculo prosequerentur ad querendum, Quinam
illi? Quo sum ita? Quid sunt Plagæ istæ in me-
dio manuum tuarum, Sic de se Christus ac de
suis, Ecce Ego & pueri mei quos dedit mihi Do-
minus in signum & in portentum in Israel. Sic de se
ac de suis Apostolus: spectaculum facti sumus
mundo & Angelis & hominibus. Id est, unicui-
que Creaturæ quæ in illis Virtutibus habet aliquid
quod suo modo spectet & miretur videndū tam
infirmos homines, tam potentes, factos, ut nul-
lum adeo sublime & arduum vivendi genus sit
quod non aggrediantur & superent.

Hoc est scilicet, hoc est vel maxime quod re-
ferre debemus ex illo Sanctitatis spectaculo
quod nobis hodie proponitur, nullam ut de-
inceps in Virtutibus exercendis causemur diffi-
cultatem, aut in difficultatibus impotentiam. Sic
ab ipso Christo pronuntiatum, cum in favorem
sue familiae Franciscus has à cælo accepit voces:
Francisco nihil hic tuum, mea sunt omnia; regu-
lam volo servare ad literam; scio Vires humanas
& quid eis conferre possim, abiant præcui qui ve-
lunt aliter vivere. Tum verò ille, Auditis, audi-
tis: vultu iterum repeti quod audivisti. Nos au-
tem, Lector sive Auditor, hos hoc ipsum ita vi-
demus factum in illis religiosis Hominibus, ut
quantò visus est efficacior ad persuadendum
quàm auditus, tantò nobis ex illorum factis po-
tentius excitemur ad agendum in nostro
statu, quod in suo verbis nos illi
docent & exemplis.

Die 6.
Octobris.

IN FESTO S. BRVNONIS CARTHVSIIENSIVM FVNDATORIS,

Ecce elongavi fugiens, & mansi in solitudine. Ps. 54.

VERITAS PRACTICA.

Quo magis inter homines, eò minor homo,
Quo minus inter homines fueris, eo ma-
jor homo evades.

RATIO EST Quia maiorem aut minorem fieri hominem est, magis aut minus constanter vera & Christiana ratione constare.

Sed quò magis inter homines fueris, eò minus constanter vera & Christiana ratione constabis; Vt eò contra quo minus inter homines versaberis, eò constanter in illa Christiana ratione persistes.

Ergo eò utrimque certissima Veritas; Vnde quàm magnus fuerit S. Bruno, eò quàm sollicite nobis sit cavendum ab hominibus, facile colligetur.

I P U N C T U M.

VIX dum puer esse desierat sanctus Bruno, cum Vir esse cæpit; Jam enim inde ab ipsis prope incunabulis dicitur infantiam deposuisse, ac virili quadam maturitate animi, non modo suos superasse coetanos, sed multos etiam tum proventus ætate viros. Nec dubium quia procedente tempore, procederet etiam Ratio, & accedentibus omnis literaturæ studiis, simul accederet quidquid superiorem illam animi partem ornare potest ac perficere. Quod vel ex eo patuit, quod cum dignitatem quandam Ecclesiasticam multi ambirent, illius dignitati ac meritis ultrò delata est, & suum ipse munus magis honorificavit, quam à suo munere fuerit illustratus.

At verò cum stupendum illud religiose vitæ genus suscepit, cum egressus mundo, asperissimos montes qui apud Gallos in Delphinatu Carthusiæ nuncupantur, incoluit: cum ibi tam solitariam vitam instituit, in Silentio & Solitudine vita ipsa surdaretur, nutriretur, ac conservaretur tum profectò tum Vir supra viros, tum supra

Matth. 11. ceteros homines Homo major esse dicendus est, & prope illi similis, quo major inter natos mulierum non surrexit. Hoc est enim naturæ seu Gra-

tiaæ perpetuum quoddam miraculum, ut cum naturæ rationali nihil magis videatur proprium quam socialis hominum vita, conversatio, colloquia; nihilque magis alienum & abhorrens quam solitudo & silentium; sic tamen Ratio deficiat ex mutua hominum consuetudine ac colloquiis; contra vero perficiatur ex solitudine & silentio, ut quò quis frequentius inter homines fuerit, eò minor homo redeat; & quò quis minus hominibus assueverit, major homo evadat.

Hoc pridem ex antiquis Philosophis Ille agnovit de quo sic Thomas à Kempis: Dixit L. 1. deimit quidam: quoties inter homines fui, minor homo re- Chr. c. 29. ai; & addit; Hoc sepius experimur, quando diu confabulamur. Mirum sane quod profanum & stoicum illum authorem tam pius Scriptor protulerit, & vix in toto de Imitatione Christi opere reperias aliud ex profanis relatum. Sed tam vera, tam solida & memoranda illi visa est hæc Sententia, ut minime dubitavit eam scriptis suis inferere, & Christianam quodammodo reddere. Quod autem scriptis Authores prodiderunt, hoc sanctus Bruno demonstravit; nec iam ut vetus dictum, sed ut recens & præsens factum quod in Charthusiana persistat familia, licet nobis contemplari & quærare quid sit quamobrem, quanto quis magis inter homines fuerit, tanto u minor homo; Vel quanto quis minus homines frequenter, tanto major homo evadat?

Hic autem inter alias occurrit Ratio, quod scilicet Christiano, majorem aut minorem esse hominem, nihil aliud sit quàm magis aut minus constanter vera & Christiana ratione constare. Licet enim, si homo consideretur in illa quam dicunt substantia quæ non recipit magis & minus, non sit unus magis homo quàm alius: si tamen attendatur ut ratione constet, tamquæ essentiali differentia, qua in se constituitur & ab aliis differt creaturis, potest & debet homo dici tanto major aut minor homo quanto magis constaret de vera ratione participabit. Dico de vera, & constanter, nam humana ratio nisi diligenter caveatur, tam multis infuseatur tenebris, tam variis implicatur erroribus, & humanis ipsis affectibus tam diverse movetur, ut multi distinguenda sint, vera vel

falsa Ratio, certa vel incerta, mundana denique vel Christiana quæ sola vera est, quia sola primæ Rationi respondet, congruit, & coheret; tanquam quæ discriminis interest inter humanam ipsam rationem, & hanc nostram Christianam, quantum inter stultitiam & Sapientiam: neque naturalis stultitia magis differt ab humana Sapientia, quam hæc humana sapientia differat à Divina, quod fusè probatū habes in 2. parte, in die Fesio Pentecostes; Unde id liquet quod habet Propositio, tunc illum esse dicendum majorem hominem qui de Christiana ratione magis constantiter participaverit, quia hæc est sola vera Ratio cujus major participatio tam verè facit majorem hominem, quàm simplex ejus capacitas simpliciter constituit hominem.

Matth. 13.

Adituri vero, constantiter, quo uno totum constat; nam Temporales repudiatur à Christo Domino, qui eos comparat terræ lapideæ non ferenti fructum, de quibus dictum est variis in locis, & ubi præsertim hæc explanatur Veritas:

Qui ad tempus credunt nullo credunt tempore.

Qui temporales sunt, nullius sunt temporis.

In 2. parte, Dominica Sexagesimæ; Quamobrem oportet esse tam constantes in hac participanda ratione, quam in ipsa possidenda, quia non est vera possessio nisi sit ita firma, constans & inconcussa, nullis ut cedat oppositis. Quod sapienter intellexit Ecclesia dum sic Deum orat: *Deus qui mirabiliter creasti hominem, & mirabilis redemisti, da nobis quaesumus contra oblectamenta peccati, mentis ratione persistere, ut mereamur ad æternæ gaudia pervenire.* Retursum: *Præsta quaesumus omnipotens Deus, ut semper rationabiliter meditantes, qua tibi sunt placita, & dictis exequamur, & factis. Ubi hæ voces persistere & semper, sunt præsertim expendendæ.*

Sabbato Sancto.

Dom. 6. post Epiph.

II. PUNCTUM.

SED quo magis inter homines fueris, eo minus constantiter vera illa & Christiana Ratione constabis; Vt contra, quo minus inter hominibus versaberis, eo constantius in illa persistere poteris.

Nam cum illa Ratio potissimum consistat in Veritatibus Evangelicis quæ totæ à mundo sive à mundanis hominibus expugnantur,

Haynesive Pars IV.

nisi quis diligentissimè sibi caveat, statim ut audit univeros homines suo modo ac more contratio loquentes & sentientes, simul ita loquetur & sentiet, cum præsertim à natura corrupta tam suaviter eò moveatur, ut vix motum percipiat, nisi forte cum illi resistendum esset, quod valde paucorum est, valde rarum; & valde modicum, quia de honore tum agitur, quia tum à mundo irridetur, qui se mundo non conformat; Nemo autem libenter irridetur, sicque fit ut desistat profiteri & sentire & credere quod alioquin pro certo crederet, nisi se contra mundus opponeret. Propter verbum, inquit Dominus, continuo scandalizantur: *Credunt ad tempus & in tempore tentationis recedunt, non à mundo, sed à Veritate quam oppugnat mundus & quam ideo deserunt, ne & ipsi à mundo simul oppugnentur.*

Matth. 13.

Nonne hoc est quod tam sæpe audivisti ex Psalte Regio: *diminutas esse Veritates à filiis hominum,* quia scilicet, *vana loquitur unusquisque ad proximum suum,* id est, se se mutuis colloquiis avertunt à Veritatibus: nam quid aliud loquuntur inter se quam beatos esse divites, miseros esse pauperes, miseros mites, & alia quæ totam pervertunt Evangelicam & moralem Christi Doctrinam: Nonne hoc est quod fateantur & deplorant illi omnes qui nondum se ad omnem proiecero peccandi libidinem, qui nondum stimulos Conscientiæ retulerunt, nonne hoc unum præsertim dolent quod aliter vivant ac sentiunt, aut aliter etiam sentire cogantur quam vellent? Sed quid agerent, inquit, sic convivendum mundo, sic leges mundi ferunt, secedendum potius à mundo esset, quam à mundanis legibus: *Qui desperantes semetipsos tradiderunt impudicitia & aliis quæ commemorat Apostolus vitis,* quasi diceret, ideo se ita libidini tradunt, quia desperant se aliter in mundo posse vivere. *Va mundo à scandalis. Va va va habitantibus in terra. Va terra & mari, quia descendit diabolus ad vos, habens iram magnam,*

Pl. 11.

Ephes. 4.

Matth. 18.

Apoc. 8.

& 11.

Iob 7.

terram. Sed malunt homines cadere quam pugnare, malunt malam pacem quam bo-

H h h

NUM

Rom. 1. num bellum: Malunt Veritatem in iustitia detinere, quã se iustis teneri veritatis legibus: Malunt denique quod iuhoarant probata vitæ institutum deferere, quã à mundana vita deserere; Sicque omnes conversi sunt ad cursum suum, quasi equus impetu vadens ad præliũ, OMNES declinarunt simul inutiles facti sunt; non est qui faciat bonum, non est usq; ad unum.

Ps. 13. & 32. Vide à primo mundi exortu ad hæc uique nostra tempora, quã varius ubique locorũ fuerit vivendi status, quã parum constans & firmus! Primi creantur in cœlo Angeli, multis dotati gratis; At ecce illicò penè omnes deficiunt, & in infernum detruduntur. Formãtur deinde in paradyso Progenitores nostri, tam fœlices & beati, ut in vidiã Dæmonis in se cõcitant; sed mox à suo statu excidũt. Natus inde Abel Deum coluit, & signatum super nos Lumen divini vultus, id est, iusticia nostris mētibus Lex naturæ, sacros religionis cultus instituit; At quã paucis vel personis vel temporibus constiterint, docent hæc Scripturæ verba, quæ de ipsis mundi proferuntur iniitiis: *Videns Deus quod multa malitia hominum esset in terra, & cuncta cogitatio cordis intenta esset ad malum omni tempore, poenituit eum quod hominem fecisset in terra.*

Ps. 4. Tũ vero pòst sibi selectũ Dominus populum fecit, quem certis exudiret legibus, bearet præmiis, & puniret pœnis. Nihil ille tamen inconstantius populo; & quantumcumq; revocaretur ad meliorẽ à Deo statum, cito sece-
Gen. 6. runt, inquit David, obliiti sunt operũ eius, & non sustinuerunt consilium eius. Ipsi Deorum fabricatores inanium longe constantiores erant in falsitate sua, quam veri Dei Cultores in veritate obsequii quo se illi astrinxerant; Unde ad illos in suæ probrum perfidiæ, mittuntur & audiunt à Propheta: *Transite ad insulas Cethim & videte: in Cedar mittite, & considerate vehementer, & videte si factũ est huiusmodi: si mutavit gens Deos suos; Et certe ipsi non sunt Dii: populus vero meus mutavit gloriã suã in idolum!*

Ps. 106. At vero etiam in religione Christiana, quæ ad sumandã constantiam tam multis sustentatur præsidiiis, quis nescit quãrus esset in primis ejus exordiis fœvor & Zelus? Quis verò ignorat quã parum duraverit, quã multũ intepuit, quã pene rotus abjerit? Et ne lógum faciam, percurte si lubet, cõsequentium annales seculorũ: revolve animo quã multũ, quã diversi, quã præclare instituti di-

Tan. 2.

versorum ordinum status, sive quos vocant Ecclesiasticos, sive Regulares, sive Clericos, sive Mendicãtes; quã fœde omnes ante ducentos annos à primaria sua forma desciverint! Quã prave omnes in laxatos soluti mores defecerint; Cum inter illos tamen soli Carthusiani constantes & sibi semper similes in primo suo perstiterint statur, & decore. Nõ illos longitudo temporum, nõ disciplinæ asperitas, non naturæ infirmitas, non aliorum exemplum à nativo suo proposito ne latum quidem unguem revocarũt. Idem hodie post sexcentos fere annos qui primo die habitus, idem victus, idem vultus, idem est animus. Idem omnes quasi unus Bruno, quasi jam nunc inciperet, quod per tam multa & varia propagatum miramur læcula.

Unde porro ista est firmitas, unde talis Cõstantia? Ecce, inquit, *alongavi fugiens & mansi in solitudine!* Solitudo & silentium cum divina gratia, singulare hoc opus effecerunt: opus sane tam mirandum, quã est singulare: tam porro singulare quam caste & sincere custodita fuit illis solitudo & taciturnitas.

Oppositorum eadem prorsus in sua est oppositione rario. Sicut nimia hominum inter sese consuetudo & familiaritas causa est Inconstantia religionis seu Christianæ & religiosæ pietatis, sic solitudo & silentium causa est constantis in Evangelica Veritate animi; veræque Rationis statu firmiter retinendo, *Propter quod exiit de medio eorum & separavit se, dicit Dominus, & immundum ne tetigeritis.*

1. Cor. 6.

III. P U N C T U M.

Hinc igitur pater quã sit ex utraque sua parte certa Veritas, *Quò magis inter homines, eò minor homo: Et quo minus inter homines fueris, eò maior homo evades.* Quia scilicet inde major & constantior pender illa Ratio, qua qui magis aut minus abundat, major aut minor homo dicen dus est: Unde est illud Propheta: *Sedebit solitarius & tacebit, quia levavit super se.* Quod sic quidã videntur clarius redde-
Th. 3. dere cum dicunt: *quia sedebit solitarius & tacebit, idcirco seipsum levavit super se.* Id est, major seipso & major homo factus est. Alii tamen adhaerentes Scripturæ prout jacet; hunc afferunt duplicem sensum sanè opportunũ. Primò: *sedebit solitarius & tacebit, quia levavit super se.* Id est, quisquis se solitudini & silentio

sentio dederit, signum est jam magnum esse hominem, & supra quàm solet fieri, nam pauci hoc faciunt. Deinde vero postquam sic solitarius & taciturnus extiterit, major adhuc evadet, & tanto fieri seipso major manens in solitudine, quantò erat aliis eminentior cum solitudinem petiit.

Beche 5. 4.

In quem pari modo sensum, Sapientis illud adducas: Non ventiles te in omnem ventum, & non eas in omnem viam. Esto firmus in via Domini & in Veritate sensus tui, & scientia. Quasi diceretur, si firmus in via Domini fueris, non ventilabis te in omnem ventum: Vel potius, si te non ventiles in omnem ventum, si te turbis non immisces, si te domi religiosè contines, nec multum extra divageris, tunc firmus eris in via Domini, & in Veritate sensus tui, quia videlicet illa sensus tui Veritas periret foris, quæ domi conservabitur; Nimis enim verum est quod Ilijas deploravit: quia corruit in platea Veritas: unde & illud quod ibidem sequitur apud Prophetam, discursum nostrum valde confirmat, sic enim pergit: Et vidit Dominus, & malum apparuit in oculis eius quia non est Iudicium, & vidit quia non est Vir. Sicut qui intellectu vel iudicio naturali penitus careret, quales sunt fatui & amentes, non diceretur vir, aut diceretur quasi non vir, quasi non homo, quia cum Iudicium pars illa sit hominis quæ homini magis convenit, quisquis parte illa deficit, deficit ab homine. Sic coram Deo, Iudicium sanum & rectum, quale solum est illud quod secundum Veritates æternas de rebus iudicat, pars illa est in homine qua quantum quisque fuerit præditus, talis tantusque vir sive homo censetur. Et quia in plateis, sive in conferta hominum turba tale iudicium corruit, sic nullus vir inter eos qui turbas illas nimis frequentaret, esse dicitur: aut quanto magis aut minus illas frequentes, tanto major aut minor homo fueris.

Is. 59.

At dices, nonne ad necessarios vitæ usus, nonne ad civilem cultum, atque communem vivendi morem frequentandi sunt homines, & illa interdum etiã adeunda trivium & compita, quæ frequentia hominum celebrantur?

Responderi multa possunt. Primo, sapientes & beatos illos esse qui se inde subtraxerunt, & quibus tamen nihil deest ad vitam transigentiam, nam optimam illi partem elegerunt.

Secundo, qui necessitate suæ Conditionis eò rediguntur, ut turbas frequentent, necessi-

tati solum serviant, non curiositati, non vanitati, non cupiditati, non libidini, nec aliis humanis affectibus qui plurimum ibi exardescunt: sic utentur hoc mundo, tamquam non utantur, de quibus apte S. Gregorius: Sunt nonnulli qui ut fruantur Deo, dispensatorid utuntur hoc saeculo, Et sunt nonnulli, qui ut fruantur hoc saeculo, transitorid uti volunt Deo. Et alibi: Sancti viri nequaquam illas occupationes appetunt, sed occulto ordine sibi superimpositas gemunt, & quamvis illas per meliorem intentionem fugiant, tamen per subditam mentem portant, quas quidem summopere si licent, vitare festinant, sed timentes occultas Dei dispensationes venient quod fugiunt, & exercent quod vitant.

1. Mor. 5.

L. 18. Mor. c. 25.

Tertio, Laudabiles illi plane sunt qui ut sæcularè illud pulverè excutiant se aliquoties in anno à solitis retrahunt negotiis, aut sæpius etiam in mense, vel in hebdomada, salutarè se dedunt otio quo sua melius conficiant negotia, sicut supra passim ex multis Veritatibus patuit, atque in primis ista quæ habetur in 2. p. Dominica Septuagesimæ.

Sicut nemo otiosus operatur in vinea Domini, sic nemo bene operatur, nisi otiosus. Et Feria 2. in fra octavas Ascensionis:

Nulli magis necessario secedendum, quàm qui minus necessarij sibi putat secessum.

Quartò denique, solitudo quædam est mentis, quæ in mediis turbis & negotiis servari potest & debet, ut docent sancti Patres:

Imò & quo est magis necessarium frequentare homines, magis necessaria est talis solitudo:

Quæ certe Veritas seorsum aut conjunctim cum alia proponi posset, & sic declarati: Quo est magis necessarium frequentare homines, magis est periculum contrahenda multa macula, qua puritas anima non parit insugetur: Quid enim in animos non efficit necessitatis prætextus? Quos non affectus excitat? Quos non sollicitat curas? Quos non timores commover? Quantum his devotio læditur, Charitas, Mâsuetudo, Benignitas, cæteraque Virtutes? Difficile exiit negotians à negligentia, ut ait Sapiens.

Eccles. 26.

Sed quando tale periculum imminet, tunc illa mentis solitudo magis est necessaria, qua se homo scilicet ab illis humanis affectibus sevo-

H h h 2

cet

et & contineat: qui sine cura in medijs ver-
fetur curis: qui sine metu inordinato caveat
quidquid cavendum est: qui nihil eorum
negligat quæ sibi agenda sunt, quæ scilicet à
se pendent; & nihil eorum aggrediatur quæ
sibi Deus soli reservat; qui res suas ut res Dei
vel res Dei tamquàm suas suscipiat; aut ut uno
verbo dicantur omnia, qui ex multis nego-
tiis, unum tantum existimet, quod est divinã
exequi voluntatem. Tunc suo modo sedebit
solitarius & ræcabit, aut quantumcumque
cũ aliis ambulet & loquatur, solus erit in in-
terna illa solitudine quæ mundo & munda-
nis curis animum soluit, & quæ ita suo modo
Magnos etiam ex parvis efficit Viros, ut con-
tra, ex magnis parvi fiant si se rebus humanis
subdant & premi sinant.

Audi rursus sanctum Gregorium, ad illa
verba Iob: Cui dedit in solitudine domum. **QVID**
Iob 39. *prodest solitudo corporis, si solitudo defuerit cor-*
L. 30. *dis: Quo enim corpore remotus vivit, sed tumul-*
e. 12.

Die 15.
Octobris.

IN FESTO S. TERESIAE CARMELITARVM DISCALCEATORVM FVNDATRICEIS.

Vna Mulier Hebraea confusionem fecit in domo Regis Nabuchodonozor. Iudith. 14.

VERITAS PRACTICA.

I. PUNCTUM.

Aur pati aut mori, vel confundi.
Aut pati aut mori cum sancta Teresia, vel
confundi ab ea, quod nolis pati.
Quam confusionem Iuditha fecit in domo
Nabuchodonozor, hanc Teresia fecit in
universo mundo qui nil volebat pati.

RATIO postrema partis qua alias complectitur
hac est, quod idcirco Iuditha confusionem fecit
in domo Regis Nabuchodonozor, quia cum es-
set mulier sexu infirma, Ducem potentissimi
prostravit exercitus, quod est valde probro-
sum & pudendum.

Sed sancta Teresia sic universum suo modo pro-
stravit mundum qui nil volebat pati.

Ergo eandem confusionem in mundo fecit; Ergo
confundatur & erubescat quisquis adhuc ita
de mundo fuerit ut nolit pati quod patiendum
est: & tali confusione percussus respiciat &
pati discat.

uantibus conversationis humana terrenorum
desideriorum cogitationibus se inserit, non est in
solitudine. Si vero prematur aliquis corporaliter
popularibus turbis, & tamen nullos curarum sa-
cularium tumultus in corde patitur, non est in
urbe. Itaque vere conversantibus primùm soli-
tudo mentis tribuitur, ut exurgentem intrinsecus
strepitum terrenorum desideriorum premant, &
ebullientes ab infimis curis cordis per superni
gratiam restringant amoris, omneque motus
importunè se efferentium levium cogitationum
quasi quasdam circumvolantes muscas ab oculis
mentis abigant manu gravitatis, & quoddam
sibi cum Domino intra se secretum quarant, ubi
cum illo exteriori cessante strepitu, per interna
desideria silenter loquantur:

Vide in 1. p. Die 14. Ianuarii, ubi hæc Veri-
tas exhibetur:

Nemo secure apparet, nisi qui libentes latet.
Nemo secure loquitur, nisi qui libenter tacet.

QUANDO dixit Apostolus, voluntatem
Dei esse Sanctificationem nostrã, non
hoc sensu tantum dixit, quod Deus
vellet nos esse Sanctos, sed quod nostra po-
tissimum Sanctitas in eo esset perfectè adim-
plendo, quod à nobis singulariter vellet
Deus. Neque enim omnia pari vult modo ab
omnibus, cum unusquisque proprium donũ
& ordinem suum habeat quo sibi perfectam
videre possit Dei voluntatem, & in quo pro-
inde uno excolendo, tota eiusque Sanctitas
& perfectio sita est. *Virum voluntatis meae, sic*
vocat Deus Sanctum, quasi qui desponderit
certam Dei voluntatem velut sponsam cui
totus adhæreat, & quem illa totũ possideat;
ut sicut sponsus & sponsa jãm non sunt duo
sed unum, sic Vir sanctus & divina vo-
luntas cuius se fecit virum.

Atque hinc fit, ut qui dignas Sancto Viro
laudes agnosce, meditari & prædicare velit.

203

non aliunde opportuniſſe poſſit eas depromere, quàm ex illo ſingulari Sanctitatis gradu quò vocatus eſt, & ubi Sanctificatus eſt. In quo certe multi errant, qui ex Sanctorum factis ea magis ſeligunt prædicanda, nõ quibus Sancti facti ſunt, ſed quibus magis mirabiles, ut & ipſi qui eos prædicant, admirationis quandam partem ſibi concilient non Sanctitatem.

Quod præcipue cavendũ eſt in hac noſtra celebranda Sancta, quæ cum tota ſit mirabilis, tota ſublimis, tota Seraphica, niſi diligenter caveatur, ſic totus abibit diſcurſus in illis mirabilibus commendandis, ut quod Sanctitatis eius Caput eſt deleatur. Habet enim illa ſuum donum proprium, ſuam divinæ Virtutis certam notam & Sanctitatis reſſeram quæ veræ laudes eius continentur. Non ſunt porro ecclaſies, non raptus, non volatus, non quidquid huiusmodi magnificentiſſe decarari poteſt, non iſtis ſancta Tereſia ſanctificata eſt, nõ iſtis proprium eius donum conſiſtit. Sunt illa quidem ſtupenda & omni veneratione digna, ſed ſunt aliis ſanctis communia. Quod illa propriũ & ſingulare habet, hoc eſt *Mulier eſſe fortem* quam invenit ſic valde rarum.

Prov. 31.

Supra.

Inventa eſt aliquando Iuditha, quæ cum aliquot hoſtes ſuæ patriæ ſublato corũ duce fugaret, hanc Nominiſi ſui celebratam retulit, ut de illa diceretur: *Una mulier fecit confuſionem in domo Regis Nabuchodonozor!* Inſigne proſecto fortitudinis ad omnem memoriam facinus: ſed quid Rex ille Nabuchodonozor, aut quæ domus eius præ toto Mundo, quem una Tereſia ſuſcepit impugnandũ & expugnavit? Noane tato fortior dicenda eſt, quanto eius hoſtis erat potentior? Nonne pati ſalutẽ jure de illa dici debet. Una mulier fecit confuſionẽ in univerſo quem vicit mũdo? Quid potentius? Quid nobilius? Quid comendatius? Hoc eſt autem, hoc eſt proprium & ſingulare donum Tereſiæ, quo & eximia ſuam Sanctitatem conſecuta eſt, & unde potiſſimũ peti debet quidquid de illa rectius dici debet. Hoc eſt quod modo proponitur expendendum, quàm illa fortiter mundum univerſum expugnavit, quàm merito inde mundus confundi debeat, & quàm prudenter ex hac confuſione diſcat ſibi proſpicere, ſeq; in triumphum Victricis ſuæ libenter dare, quo & victi vincunt, & triumphari triumphabunt.

Quamobrem cum Finis practicus iſte ſit, ut quiſquis de mundo eſt, ex facto ſanctæ

Tereſiæ confundatur & reſpiceat. Videndum primo eſt ex facto Iudithæ, quid ſit confundi, quid ſit quod in domo Regis Aſſyriorum dicatur inde orta confuſio. Tribus id modis explicari poteſt. Primus eſt confundi: hoc idem eſt quod exterius permixti, turbati, perverti, ſicut confuſus exercitus, confuſa turba dicitur, cum ſuum quiſque deterit ordinem, & confuſe progreditur.

Secundò in animum id transfertur, cum qui confunduntur exterius, inde ſunt confuſi inopes, ſtupefacti & incerti quid agant, hoc eſt ruſum confundi.

Tertiò deniq; cum exterius & interius illi ipſi conſequenter pudeſcunt & erubescunt quod ſuam ibi perire famam animadvertant, pudor iſte confuſio dicitur, quo in ſenſu hie potiſſimum debet intelligi. Nam licet aliis duobus modis confuſi fuerint Aſſyrii, licet turbata & diſſipata fuerint eorum caſtra, licet ipſi mente perturbati quaquaerſum ſe fugæ dederint, tamen quod illos pejus affecit, hoc unum fuit, quod viderint vel audierint manu foeminae ſuum Ducem truncatum, & ſcita deluſos ac proſtratos; quod certe Vitis eſt pudendum, & bellicoſis hominibus tolerari difficile. Quod ſenſit ille quoadam Abimelech, qui gravi percullus à foemina vulnere, provocavit armigerum ſuum ut ſe interficeret, *Ne dicatur, inquit, quod à foemina interfectus ſim.* Sic ipſa Iudith in Cantico ſuo, dum de parva victoria gratias Deo redderet, ſic illudens Holoferni à ſe occiſo dicebat: *Dominus tradidit eum in manus foeminae: nõ Filii Titan percufferunt eum, nec Gigantes, ſed Iudith filia Merari in ſpectu faciei ſuæ.* Quod & divino conſilio ſic factũ eſt, ut qui contra populum Dei ſuis confidentes armis pugnare præſumebant, ſic magis vincerentur dum confunderentur, magis autem confunderentur, dum à foemina vincerentur. Sicut quando à muſcis & locuſtis Pharaõ vexatus eſt, & Davidis ſuda proſtratus Goliath: ſic infirma mundi Deus eligit ut confundat fortia, & diſcant confuſi fortes fortiorem ſe agnoſcere, non contra obniti; ſed potius ſeſe illi ſubmittere ac proſtrari, quod humiliatus ille Antiochus tandem agnovit: *Inſtum eſt ſubditum eſſe Deo.* Confundantur, revereantur, & revertantur ad Dominum. Hic finis quærit à confuſis peccatoribus intendit Deus, ut pudore victi faciliſ & ultro revertantur.

Iudic 9.

1. Cor. 7.

2. Macch. 9.

H h h 7

H. PUN-

II. PUNCTUM.

SED sancta Teresa velut altera Iudith, aut Seriam illa maior, sic universum prostravit mundum.

Primo explicandus quis sit ille Mundus, tum deinde quomodo prostratus fuerit. Cum autem varia Mundus significet, tum hic præsertim sumitur pro malis aut imperfectis hominibus qui se Bonis opponunt, aut qui meliori bono adversantur, sive id fiat aperta vi, sive oppositis moribus, sive suppositis rationibus, sive illatis probris, aut faceris dictis, sive id tandem quocumque fiat modo, dum virtuti & perfectioni se opponunt, ac modus ipse quo se opponunt quicumque profus illi fuerint, Mundus dicuntur. Mundus qui non cognovit saltem in praxi, Deinum; Mundus qui cum carne ac Dæmone conspirat in animatum perniciem: Mundus, qui quo est blandior, eo est perniciosior: Mundus qui quod clandestinè machinatur Dæmon, aut tacite Caro, palam & aperte proficitur ac prædicat: Mundus qui fidem Evangelio non omnino abrogat, sed quidquid est austerius in Religiosorum claustra procul amandat: Mundus qui se his etiam religiosi infinuans claustris, ad Novitios remittit, quæ sunt primi fervoris, & perfectioris instituti: Mundus qui plus deferens carni quam spiritali, plus tempori quam æternitati, cavet diligenter ne quid admittat quod vitæ obsit vel sanitati: Mundus qui nimiam difficultatem in his quæ non placent causatur, & qui nimiam difficultatem velut impossibilitatem interpretatur: Mundus qui Conscientiæ pacem, & vitæ laxitatem se vellet simul conjungere, ut dum laxius viveret, Conscientiæ pacem servaret: Mundus qui naturæ corruptionem pro Naturæ lege statuit, & qui talem naturæ legem, legi Gratiæ præponit: Mundus qui quod in aliis bonum ædificat, in se imprudenter destruit, & quod in aliis destruit malum, in se lateenter ædificat. Mundus denique qui virtutes humilitatem, patientiam & alias satis commendat, sed qui nollet humiliari nec pati, nec alias virtutum tenere vias.

Hic est Mundus, hi sunt homines, hæc est vivendi ratio quæ tum præsertim in toto terrarum orbe vigeat cum Teresa viveret, pro-

xime scilicet præcedenti sæculo circa salutis annum quingentesimum & tricimum supra millesimum. Nunc videamus quomodo hunc devicerit mundum.

Multis id modis dici posset. Primum cum adhuc duodecenis legisset vitam Sanctorum & quæ passi erant Martyres pro fide Christiana propaganda, jam ex illa ætate tantum exarsit in amorem Dei, ut relicta domo paterna se in viam una cum fratre dederit, qua Mauros, Turcas, Saraceos, & alios fidei hostes peteret, ut ab illis vel in servitutem redigeretur, vel necaretur. Hoc est certe mirum & planè novum. Nam quod alii multis fuerint Martyres, & nonnullæ etiam puellæ, ratio erat evidens, quod inter Inimicos Christiani nominis versarentur, vel ab istis ita quærentur ad necem ut vel moriendum esset, vel fides abjuranda. Sed nihil hic tale est, nulli hostes, nulla persecutio, nullum periculum, nulla occasio: domi resideat, templum adeat, ibi oret, ibi Sacramenta frequentet, nonne illi ætati satis erat ad colendam pietatem? Erat certe satis eviciumque alteri, sed non Teresa, quæ jam aliquid grandius ad mundum superandum ex illa prima ætate meditabatur. Nempe hæc est Victoria qua vincit mundum, fides nostra. Verum cum ex illo itinere revocata in domum fuerit & suis reddita parentibus, non immoremur diutius in illa prima Mundi Victoria.

Secundo itaque dici posset quod Mundum vicit, quando non longè post illum suum reditum à quærendo martyrio, religiosum ingressa est institutum. Hoc est quod vulgò dicimus Mundum deserere, & cum multa sint in mûdo quæ hoc divinum opus impugnent & impediant, quando illa superantur obstacula, tunc dicitur vincit mundum, sicut & vincuntur Dæmon & Caro quando eis resistitur, *Gratias Deo*, ait Apostolus, *qui dedit nobis victoriam per Iesum Christum*, nempe illorum victoriam qui se opponebant piis nostriis conatibus. Erant porro tria in mundo quæ singulariter Teresiam retardare poterant; Primum, tenera & infirma valde complexio; robustos namque ac validos requirit religiosa professio. Secundum, sublimis quædam & generosa indoles quæ nihil infimum & servile sapit, sed sursum semper emineat, nil nisi dominari appetit, quæ certe naturalis constitutio multum adhorret à claustrali vitæ for-

1. Ioh. 1.

1. Cor. 15.

tæ for

re forma quæ tota est in humili obedientia, quæ tota est in elatione deprimenda. Tertium denique, quod aliis erat gravior, mutus erat parentum amor, qui utrimque filialem animum non mediocriter impetebant: Quæ enim parte diligebatur à suis, ò quæ vincula! Quæ retinacula! Et qua parte suos diligebat, ò qui sensus! ò quæ certamina! Vicis tamen, vicis hæc omnia religiosus animus, & naturæ infirmitatem, & indolis appetitum, & parentum affectum: & se in Sacram Carmelitarum familiam admittit petit, urget & impetrat. Quæ certe mundi victoria non potuit non esse gloriosa sed potuit esse communis aliis, & est aliquid in Teresa singularius, quo Mundum vicisse dicenda est.

Erat illa Carmelitarum Religio religiosa quidem & quantum ferebant illa tempora, suis astricta regulis: sed non ferebant tempora multum distinctas regulas. Remiserat non nihil à primævo Institutu fervore ac rigore status domesticus: Victus, vestitus, sermo, congressus, non ita parcus, non ita durus, non ita gravis: Molliora permittentur plurima: mitius agebatur cum corpore: mirigatum erat vitæ genus: sic toleratum, sic permittum, sic passim ab omnibus usitatum. Vixit totos annos in hoc vivendi genere Teresa posuit, sed non plures. Audivit, legit, consideravit quæ præca fuerat Primorum ordinis forma: Quid sanctus Albertus ante quadringentos annos strictè ac sanctè constituerit, quid consequentibus post sæculis religiose servatum fuerit, revocavit in mentem, & alte penitus in animam injecit suum, quo cepit ipsa in se ingredi, ratiocinari, circumspicere omnia, conferre præterita cum præsentibus, mirari disparitatem, & de relaxatis, suspirare ad illa quæ fuerunt, audivit aliquid in se privata, tum uni aut alteri sororum familiarium id ipsum communicare, ac denique totam quam habitabat domum, totum quem profitebatur ordinem, ac ipsum universum si posset mundum, incipit velle in melius restituere, reformare, redintegrare.

Quale opus, Deus immortalis, quale hoc opus, ut una tam multos convertat, una tam multos viros mulier, indocta doctos, infirma fortes, egena divites! Sapientia Teresa cum de aliis, cum de Viris, cum de Superioribus cum de toto cogitas Ordine suam in pristinam restitanda disciplinam? Quid dices, quid

facies quod illi Viti non statim refellant & repudient? Præsum institutum allegabis: At dicent esse præsum, & jam aliud in usu esse. Tu revocandum illud urgebis? At illi causam cur non revocetur hanc eandem adhuc esse quæ aliquando fuit ut mutaretur. Tu causam sciscitaberis? Et illi protinus, naturæ infirmitatem, debiliores corporis vires, & iniquiora esse tempora quam ut strictius servetur regula, respondebunt, probabunt, confirmabunt. Tu quid dices? Nonne tu ipsa sentis quàm sis infirma, quàm sis invalida? Negabisne quod ipso sensu magis in dies expereris? Non negabo, inquit, infirmitatem meam, sed sed simul tamen audebo cum Apostolo dicere: *Cum infirmior, tunc potens sum.* Date mihi hanc veniam si libentius loquar, dum vires nostras nimis deprimitis, vires ipsas humanas nimis extollitis, quasi possimus aliquid ex nobis tamquam ex nobis, quasi possemus ex nostris viribus si robustiores esent, perfectionem attingere. Quasi à nobis alii fuerint, qui primi nostrum fundarunt institutum.

Non est istud negotium, non est humanis merendum viribus, sed divinis sustentandum consiliis ac præfidiis. Qui dedit velle, dabit posse ac perficere. Dedit vero velle quidquid perfectius est, qui dedit velle pari. Non posse prætendimus, sed nolle in causa est. Causa est inquam torius laxitatis disciplinæ, nolle jugum Christi ferre, nimis amare vitam, nimis timere mortem. Non possumus quidem non pati, neque ad hoc promittitur gratia ut non patiamur nec moriamur, sed possumus velle pati ac velle mori, atque hoc est quod nostræ nobis confert Vocationis Gratia. Hoc est quod ipsa sentio, pari sensu cum infirmitatibus meis. Continuus mihi dolor est capitis; hunc dolorem volo & dolor mihi suavis est. Languentem pene semper stomachum gero, sed languor iste placet & vivo scilicet quam si non languerem. Instantem mihi mortem intentant quotidiana cordis deliquia, sed mortem illa tam lubens volo, & adeo non eius pericula metuo, quin mihi potius hoc unum in votis est, AUT PATI AUT MORI. Si vivo, mihi patiendum est: aut nisi patiar, mihi moriendum: adeo pari sua ve est volenti, ut vita ipsa sit insuavis, nisi vivendo patiar.

Timeo mihi à tam infirmo corpore ne diutius vivam? ego vero ut viam longe aliam mihi quero quæ patiar. Date mihi uni totum illud

2. Cor. 12.

illud simul collectum quod singulis seorsum aliis divisum est, hoc ego quero quod patiar, neque cessabo querere, donec omne genus tolerantiae mihi concilia verim & necum fecerim, jejunia, nuditatem pedum, flagella, cilicia, silentium, solitudinem, contemptum, platione, correctiones, humiliaiones & quidquid rerum est huiusmodi, res illae meae sunt, & in illis ferendis tam arcte velim constungi, ut quoties major aderit Dei gloria, singulari voto me obligare decernam, ne ulla in parte penitus mihi laxari & indulgeri possit.

Quid his rursu opponeret Mundus dictis, videri potest fustus in eius coacta vita; sed vide etiam quam constanter contra obstiterit, quam fideliter cuncta quae dixit se posse & velle in Domino, sic exequuta, quam feliciter suum Ordinem in pristinum aeternis vitae statum revocavit; quam fortiter idcirco adversa quaeque obstantia petulerit, & tandem ad optatum finem perduxerit. Vide haec attentius & agnosce, num sit hoc Mundum illum vincere quem ante descripsimus, cum vincere mundum in scripturis nihil sit aliud quam contra mundanos sensus & sermones sic pugnare ut à malo ad bonum, ut à bono ad melius quo te divina vocat gratia te convertas & alios qui te vident & audiunt. *In mundo pressuram habebitis, sed confidite quia vici mundum, quasi diceret Christus suis, sicut vici mundum, sic vos oportet vincere: sic autem vici dum pressuras eius libenter tuli, & propterea non deerunt vobis pressuram ne vincendi desit occasio. Confidite porro in adversis, quia sic semel in me vici mundum, ut semper in vobis vincam; Quod illud sancti Ioannis refer, Major est qui in vobis est, quam qui in mundo, nempe ipse Christus in nobis vincens.*

Ioan. 16.

Ioan. 4.

III. PUNCTUM:

Hinc igitur ad praxim concludendum, aut pati aut mori, quo sensu id dicebat sancta Teresa; vel confundi, quo sensu dictum est de Iuditha quod confusum fecerit in domo Regis Nabuchodonozor. Quo enim sensu id dictum est, nisi quia pudendum est viros alioquin bellicosos à foemina vinci? At nonne hoc idem patet ex Teresa? Nonne illi homines ab ea superantur qui negabant tanta posse homines pati, quanta religio sus ordo si arcte servaretur, patienda complectitur? Quid est in hoc

certandi genere superari, nisi convinci falsitatis aut pudendae ignaviae?

Nonne porro sic convincuntur quando Haec totum id praestat & exequitur, quod illi negat se posse? Nonne sic funditus, nonne sic à fundamentis quodammodo subvertuntur, quando Quae est inter illos infirmior id libenter & perfecte agit, quod illi dicunt praehumana infirmitate non posse agi?

Hoc enim unum est ut jam dictum fuit, hoc unum in quo fundant & statuunt suam laxitatem, nempe humana infirmitas; Et ecce illa ipsa humana infirmitas longe fractior & debilior in invalido illo Teresa corpore, quam in viris aetate & robore sumis & validis; nec tamen impedit quo minus arcta vivit in disciplina, quid sequitur nisi quod ergo conviucuntur aperta falsitatis, & probrotae cuiusdam ignaviae, quae tantam menti confusionem & pudorem ingerat, ut sui proflus poeniteat, sic curat Propheta, *Confundimini & erubescite super viis vestris*, ut vel inde demigrent ad strictiores, vel saltem non acculeant in viis suis humanam infirmitatem, nec se idcirco excusent.

Ex. 36.

Quod certe Christo Domino ac sanctae Teresa gloriosum, & nobis perutile sic confundi & converti, Christo quidem, quia sic eius Virtus Gratiaque manifestius apparet; sic eius Incarnationis consilium apertius manifestatur, quo nempe decrevit infirmis firma confundere; sic ejus exemplum infirmitatis validius roboratur; cur enim ita infirmus in horto Ierusalem fuerit ut tremere ut pavere, hoc ipsum est quod infirmam fecit Teresiam, ut ex utroque simul constaret non esse malum aut probrosum quod infirmos se sentirent homines, sed quod infirmitate cederet.

Sanctae haec etiam Teresa perhonorificum fuit sic servite Divinae gloriae, sic mundum vincere, sic illum Evangelio subijcere. Quid enim amplius sancti praestant Doctores quam rectas Dei docere vias, quas Illa verbo & exemplo demonstravit? Quid ipsi Martyres fructuosius ad Evangelium contulerunt, quam ut essent Testes ejusdem Veritatis Evangelicae quam Teresa palam professam est contra quosvis impugnantes? Quid denique magis Apostolicum & Divinum, quam sic cooperari Christo in reducendis ad eum animis?

Si Deborae gloriosum fuit in pugnam se dare contra hostes Dei cum vix ulli auderent vixi contra ire, cur non Teresa quae hoc sacrum

CITA-

certamen suscepit quod memoratum est? Cur non de illa hoc ipsum dicatur quod Scriptura refert: *Cessaverunt fortes in Israel & quæverunt donec surgeret Debora, surgeret Mater in Israel. Nova bella elegit Dominus, & portas hostium ipse subvertit.*

Jud. 5.

Judith. 15.

Cur non Idem ac de Juditha: *Tu gloria Ierusalem, tu latititia Israel, tu honorificentia populi nostri, quia fecisti viriliter, & confortatum est cor tuum?*

Adde quod ex hoc uno quod magis pati appeteret quam vivere, tot eius perfectissimæ Charitatis actuum licet exempla colligere, quor vitæ actus edidit. Nam quod est purior Charitas ab omni eo quod non est Charitas, cō est major & perfectior: tunc autem est perfectio purior Charitas, quod se suaque quis minus querit; Minus se vero querit qui pati appetit, nam solus patiendi timor nos nobis retinet: unde vides quo usque prochi perfectionis potuerit, & quam apte propterea dictum à sancto Iacobo, *Patientia opus perfectum habet.*

Iac. 1.

Deniq; nostra inde utilitas effusè profuit; Primo quidem quod ab illa sanctissimum habemus ordinem cum Virorum, tum Virginū, cujus non solum exemplo moveamur, sed etiam precibus & meritis singulariter adjuvamus. Hoc enim S. Teresia singulare voluit in hac sua tota Familia, ut non magis sibi, quam toti mundo laborarent, eò sua referrent omnia, quod ipse Christus ad æternam animarum salutem: Nec sibi aliter persuadeat soror vocationi suæ satisfacere, nisi dimidium vitæ det peccatoribus convertendis. O quale beneficium tam perverso mundo collatum! Nescis peccator unde aliquando tam boni motus respicientiæ tuam occupent animum! Carmelitani ordinis hic labor, hoc opus est. Et vos o felices animarum Zelatores, qui plures quam sciat in æternam provehitis beatitudinem, hoc ipso feliciores quo minus hoc scitis.

Deinde verò, nos in partem datæ confusio- nis venimus, noster est iste pudor, nostra hæc

verecundia, qui nil minus quā pati volumus, & nil magis quam infirmitatem præcedimus. Detecta, detecta est hodie malignantis naturæ dolositas, quæ se fingit non posse quod nō vult; quia nolle non ita excusatur, licet non posse. Sed factum est & suppositum illud non posse: posse si velles, hoc te docet Teresia, nec magis deinceps excusaris dicendo te non posse, quā si te nolle diceres; potes amice Lector, potes pati si velis: qui vult autem libenter pati, potest id omne quod ait se non posse qui nō vult pati. Solus hic defectus est quod nolis pati, defectus autem est non potestatis sed voluntatis. Hinc omne vitium ab impatientia sicut paulò ante dicebatur, omnem esse virtutis perfectionem à patientia. Quod gravis Auctor aperte pridem docuit: *Matrix impatientia in omne delictum diffundens de suo fonte varias criminum venas. Omne peccatum impatientie ascribendum. Malum impatientia est boni. Nemo impudicus non impatiens pudicitia, & improbus probitatis, & impius pietatis, & inquietus quieti.* Id est, cum sit opus pati ad virtutem exercendam: qui non vult pati, non vult virtutem, & vult oppositum vitium; Unde hic triplex voluntatis defectus est, nolle pati, nolle virtutem, & malle vitium.

Tertull. de patientia.

At cum primus horum defectuum sit nolle pati, reliquos sustulit qui primum auferat, & qui libenter velit pati.

O quantum debet Mundus Teresie quæ tam brevem salutis ac totius perfectionis viā aperuit, aut apertam monstravit! o quantum illa mundo exprobrabit, quod tam brevem & apertam salutis viam non introjerit!

Vide in 2. p. Fer. 3. Dominica 1. in Quadragesima. Fer. 4. Paschæ. Et Feria 5. Pentecostes. Ubi hæc seorsum Veritates demonstrantur.

Ab imitando Christo excusantis humanam infirmitatem infirma est & nulla excusatio. In infirmitate virtus: In impotentia potentia. Qui non satis audet in magnis, nimis audet in parvis.

IN FESTO S. LVCAE EVANGELISTÆ.

Die 18.
Octobris.

Cuius laus est in Evangelio per omnes Ecclesias. 2. Cor. 8.

Haynaufruo pars IV.

lii

VERI-

VERITAS PRACTICA.

Quæ laus Sanctorum est in Evangelio maxima: laus est Sancto Luca maxime propria.

RATIO EST, Quia laus Sanctorum qua in Evangelio maxima recensetur, est continua Crucis mortificatio.

Atqui hæc est Sancto Luca laus maxime propria. Ergo & qua est in Evangelio maxima, illi maxime & proprie convenit: Quæ cum sit simul valde practica, non minus erit Consideranti utilis, quam Sancto gloriosa.

I. PUNCTUM.

QUON de Christo Domino ac S. Joanne Baptista dicitur qui mutuam de se testimonium perhibuerunt, hoc ipsum de sanctis Paulo & Luca dici quodammodo potest qui de se invicem sic suis scriptis testantur, ut quemadmodum Lucas Paulum in illo quem de actis Apostolorum scripsit libro luculente celebrat, sic Paulus Lucam passim in epistolis egregè prædicat; atq; in illa præsertim quam ad Corinthios secundam scripsit, ubi paucis multa complectitur: *Misimus, inquit, fratrem cuius laus est in Evangelio per omnes Ecclesias: non solum autem, sed & ordinatus est ab Ecclesiis comes peregrinationis nostræ, in hanc gratiam quæ ministratur à nobis ad Domini gloriam, & destinatam voluntatem nostram;* Quæ postrema verba quàm sint insignia patebit clarius, si prima illa prius expendimus, *Cuius laus est in Evangelio:* Non enim solum Apostolus Evangelistam laudat quod scripsit Evangelium valde accuratum & omni laude dignum, sed quod Evangelio conformem vitam ageret, seu quod ita laudabilem se præberet, ut quæ laus Sanctorum est in Evangelio præcipua & maxima, laus hæc illius esset. Quod certe est consideratione dignissimum, sive ut intelligatur attentius quamnam vitæ dependæ laus sit in Evangelio maxima, sive ut agnoscarur appetius quàm verè sancto Luca conveniat, indeque nobis ad praxim quid conferri possit.

If. 10.
Rom. 9.

De primo, jam supra dictum est Christum Dominum Sacri Authorem Evangelii dici à Prophetis abbreviatum Verbum simul & abbrevians, quòd in Evangelio tota vetus Scrip-

tura sic esset abbreviata, ut ipse etiam Christus Evangelium abbreviavit, cum dixit: *Crucem unicuique suam quotidie ferendam esse. Ecce in Cruce totum constat, & in moriendo totum jacet, & non est alia via ad vitam, & ad veram internam pacem nisi via sanctæ Crucis, & quotidiana mortificationis.* Hoc signum Christiani, hæc Evangelii tessera, hic electorum Liber scriptus intus & foris. *Qui sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitis & concupiscentiis,* hæc illi nota designantur. Hoc in ipso primo ad Christum introitu, deuneriatur, cum in baptismo vetus homo cruci affigitur, quam baptizatus numquam deponat ut possit cum Apostolo dicere: *Semper mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, ut & vita Iesu manifestetur in corporibus nostris. Semper enim nos qui vivimus, in mortem tradimur, propter Iesum: ut & vita Iesu manifestetur in carne nostra mortali.* Unde & concludit, *Ergo mors operatur in nobis.* Id est, ergo hinc concludendum quod si quid operatur laude dignum, hoc totum in Cruce & Morte est: hæc est Crucis mortificatio, quæ eum Christo totum in nobis operatur. Nihil enim ad cuius rei perfectionem aptius, quàm quod ei primum esse contulit: Unde cum à Christi Cruce & morte vita nostra spiritualis effluerit, in una cruce propterea perfectius promovetur, & quidquid in toto laudabilius Evangelio prædicatur, hoc à Cruce ferenda totum depromitur. *Qui non accipit crucem suam, & sequitur me, non est me dignus,* ait Dominus: quasi diceret, nihil habet quo à me meoque Evangelio commendetur, quasi diceret, qui autem accipit Crucem suam hic est me dignus, hic est quem singulariter meum agnosco, hic est quem commendo & prædico.

II. PUNCTUM.

ATQVI hæc est Sancto Luca laus maxime propria.

Sic enim expressis de illo verbis Ecclesia, dum eius interventionem à Deo postulat: *Inter veniat pro nobis, qua sumus Domine, Sanctus tuus Lucas Evangelista, qui Crucis mortificationem jugiter in suo corpore pro tui nominis honore portavit.* Observa illud, *jugiter,* quasi hoc ipsum esset quod vox Evangelica quotidie quam usurpat Dominus ubi de Cruce ferenda sermonem habet: quasi hæc ipsa esset nostra Propositio, quod talis omnino fuerit sanctus Lucas, quale

Luc. 9.

qualem vult Dominus in Evangelio. Quod profecto sic expresse de illo non diceret Ecclesia, nisi singulari hac laude commendaretur; Nam orando Deum ut apud Ipsum interveniat pro nobis sanctus Lucas, hanc rationem adjicit velut motivum quo nitatur oratio, qui Crucis mortificationem jugiter in suo corpore pro tui nominis honore portavit; Quod nisi esset verum, destrueret potius orationem quam firmaret.

Confirmatur vero egregie postremis illis Apostoli verbis quae hic declaranda remisimus, Non solum autem, inquit, laus eius est in Evangelio per omnes Ecclesias, sed & ordinatus est ab Ecclesiis Comes peregrinationis nostrae, quasi diceret, sic omnium iudicio mortificandae carni & ferendae cruci studebat, ut dum passim quaerere peregrinationis meae Comitem qui tam multa pericula, quibus quotidie peregrinando exponor, mecum ferret, oblati ille sit & constitutus quasi aptissimus omnium iudicaretur, quod satis innotesceret quam jugiter in suo corpore Crucis mortificationem portaret.

Quod si porro talis esset dum Paulo datus est comes, qualem putas exiitisse dum Apostolum peregrinando comitatur? Nostine Paulum Apostolum? Audisti in quas ille peregrinationes per universum mundum susceperit, & quae tum pericula subjerit? In laboribus, inquit, plurimis, in carceribus abundantius, in plagis supra modum, in mortibus frequenter. A ludaeis quinquies quadragenas, una minus accipi. Ter virgis caesus sum, semel lapidatus sum, naufragium feci, nocte & die in profundo maris fui, in numeribus saepe, periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex genere, periculis ex gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus; in labore & erumna, in vigiliis multis, in fame & siti, in ieiuniis multis, in frigore & nuditate: Praeter illa quae extrinsecus sunt, instantia mea quotidiana, sollicitudo omnium Ecclesiarum.

At Paule, nullumne habes comitem peregrinationis tuae? Nullumne qui te tantis in periculis comitetur? Habeo, inquit habeo fratrem illum cuius laus est in Evangelio per omnes Ecclesias, quem & Timotheo nominatim designans, Lucas est, inquit, mecum solus.

Certe hoc mirum, non jam quod Lucas sit comes Pauli, sed quod solus sit comes, quasi duo illi soli pares essent tot ferendis periculis;

quasi duo illi velut boves Evangelici juncti essent eidem iugo, sicque simul universum peragrarent & excolerent terrarum orbem.

O mira certe nostri laus Evangelica! Numquid propterea bovis similitudo praecaeeris illi convenit ex illo mystico Prophetae curru qui a quatuor animalibus trahitur? Non improbandum quod ait sanctus Hieronymus de sacrificio Zacchariae Sacerdotis a quo suum Lucas Evangelium inchoat; Sed neque Is aberret qui dixerit bovis similitudinem Lucae praefertim competere, quod singulariter cum Apostolo, terras Infidelium peragrande, laborem suum contulerit: & per jugem illam Crucis mortificationem quam portabat in Corpore suo, suum Corpus exhibuerit velut sacrificium, velut hostiam viventem, sanctam, Deo placentem, qualem ipse describit Apostolus, & qualem optat Dominus.

III. PUNCTUM.

Certa est igitur Veritas; quod qua laus Sanctorum est in Evangelio maxima, laus est sancto Luca maxime propria; Quia laus illa est quae illi per omnes Ecclesias hodie datur, quod Crucis mortificationem jugiter in suo corpore pro Dei honore portaret, & portandum doceret; & quod supremae laudis est, sic etiam apud Deum mereretur, ut singulariter pro nobis interveniret & gratiam obtineret ad eandem scilicet Crucis mortificationem nostro in statu portandam.

Opportune autem observat sanctus Augustinus in sententiis quod sicut duo sunt officio medicinae, unum quo sanatur infirmitas, aliud quo custoditur sanitas: ita sunt duo gratiae dona & mortificationis opera, unum quod auferit carnis cupiditatem, aliud quod facit animam perseverare virtutem. Quasi diceret, unum ad malum evitandum, & aliud ad bonum jugiter peragendum; Nam nisi carnem mortificaveritis, secundum carnem vivetis, si autem secundum carnem vixeritis, morieturini: mortificate ergo membra vestra quae sunt super terram, ex quibus S. Apostoli & Augustini verbis aperte liquet, quod non minus sit necessaria vitae spirituali mortificatio, quam vitae corporali medicina. Quem in finem apte quod S. Lucas medicus fuerit, & comparandae nobis medicinae modum & praxim qua verbo & exemplo docuerit. Quod forte spectat illud Apostoli: Salutar vos Lu-

1. Cor. II.

1. Tim. 4.

Ex. 6.

Rom. 12.

Sent. 131.

Rom. 8.

Coloss. 3.

Coloss. 4.

cas medicus carissimus. Cur enim medici mentionem faceret, nisi ad aliquid medicinae spiritualis attenderet? Unde Divus Hieronymus: De medico corporum, inquit, in Medicum est versus animarum. Et de illius scriptis sic praefate: Si noverimus eorum Scriptorem esse Lucam medicum cuius laus est in Evangelio, animadvertemus pariter omnia verba illius, anima languentis esse medicinam.

Ex multis haec pauca quae Ille unus refert collige, quae sint tam familiaria & usitata, ut in mentem succurrant hoc ipso momento temporis quo aliqua trium cupiditatum, unde omnes animae profluunt infirmitates, te invaserint. Contra cupiditatem opum: *Vae vobis divitibus, quia habetis consolationem vestram.* Contra cupiditatem laudis & gloriae: *Vae cum benedixerint vobis homines: Vos estis qui iustificatis vos coram hominibus. Deus autem novit corda vestra, quia quod hominibus altum est, abominatio est ante Deum.* Stupenda sane sententia. Contra cupiditatem carnis: *Attendite vobis ne forte*

Luc. 6.

Ibid.

Ibid. 16.

Ibid. 21.

graventur corda vestra in crapula & ebrietate, & curis huius vita: & superveniat in vos repentina dies illa: Tamquam laqueus enim superveniet in omnes qui sedent super faciem omnis terra. Nonne haec sunt certa cupiditatum medicamentaeur non his uteris? cur excusas infirmitatem cum habeas praesentem medicinam? Nonne hinc potius argueris, quod praesente medico, torque salubribus praesentatis medicamentis nondum convalescas? Nonne toties audivisti quod vel semel audivisse sufficeret: *Numquid resina non est in Galad, aut Medicus non est ibi? Quare igitur non est obducta cicatrix?* Ratio in promptu est quia fanari non vis. Sed an putas, probat haec ratio?

Ierem. 8.

Vide in 1. p. Fer. 5. Hebd. 6. post Epiphaniam. In 3. p. Fer. 2. Hebd. 12. In 4. p. Fer. 15. Hebd. 18. ubi de defectu voluntatis nostrae circa sanitatem & salutem animae.

Videri etiam potest in 3. p. Hebd. 18. ad decima quae tota ex hodierno Evangelio de missis ad praedicandum Discipulis.

Die 21.
Octobris.

IN FESTO S. VRSULAE, ET SOCIARVM VIRGINVM AC MARTYRVM.

Multa filia congregaverunt divitias, Tu supergressa es universas. Proverb. 31.

VERITAS PRACTICA.

Ad congregandas caeli divitias nihil aptius, quam aptum fieri ad congregandas caelo animas.

RATIO EST plana & obvia, nam ad congregandas caeli divitias nihil aptius quam multa & multum posse mereri.

Sed aptum fieri ad congregandas caelo animas, hoc est multa & multum posse mereri.

Argo ad congregandas caeli divitias, nihil aptius quam aptum fieri ad congregandas caelo animas; Quo in praestanti opere cum excelluerit sancta Vrsula, mirum quantas sibi congregarit divitias, & quantis sibi congregandis viam his aperuerit, quibus datum est eius exemplo congregare & nutrire caelo animas.

IN PUNCTUM.

SANCTUS ille Doctor qui ab ore aureo nomen accepit, & vulgo Chrysostomus dicitur, vix umquam purius & abundantius ex ore suo fundit aurum, quam cum de Virginitate & Virginibus sermonem habet; Nam praeterquam quod singulares de hoc argumento tractatus edidit, nulla se passim in totis quas explanat Scripturis offert occasio, quin tanta virtutis praestantiam profusiori prosequatur eloquio. Cum vero Parabolam de decem Virginibus, quarum erant quinque sapientes, & quinque fatuae de claradama aggreditur, quaerit studiosae ac sollicitae quid sit quamobrem Dominus hanc in persona Virginum instituerit; cum praesertim in ea videatur paulo indignius habere virgines quas & fatuas nominat, & expellit a nuptiis, & se necesse affirmat.

Respon-

Respondet ipse Sanctus Doctor tantum abesse, ut hinc aliquid de virginitatis dignitate detrahatur, quia potius illi multum inde accedat. Nam cum illius parabola sine ac seopu sibi praescriberet Dominus, Vigilantiam in bonis operibus, & praesertim in his quae ad iuvandos proximos conferuntur valde commendatam reddere, non judicavit id aptius & efficacius posse fieri quam ex alterius comparatione. Virtutis quae jam satis commendata censetur, cui tamen cum praesertim Vigilantiam, tanto inde altius Vigilantiae commendatio cresceret, quanto Virginitas quam illa excedebat esset alta & sublimis virtus.

Non dicit quidem Christus quam sit alta & sublimis, sed supponit jam ante dictum, aut per se satis patere, quo praesupposito sic evidētius quod intendebat concludit: maximam igitur & commendatissimam esse Vigilantiam, quae Virtuti tam magnae & tam multoties commendatae praesertetur. Quae certe Conclusio non valeret, nisi evidens esset quam magna & quam multum commendata esset Virginitas. Posita verò hac evidētia, multum sanè valet Conclusio quae ex duobus laudabilibus inter se comparatis inferitur magis esse laudabile quod est praestantius, & tanto id magis laudabile, quanto illud alterum cui comparatur & praesertetur, multa erat laude dignum.

Sic planè de S. Ursula nobis hoc hodie liceat usurpare: Liceat nobis inde agnoscere quantis sit digna praeconiis, ex aliarum comparatione Virginum quibus dignitate ac meritis longè praeminet: liceat primo admirari quam ex tot millibus nullae essent fatuae, nullae sine lampadibus nec sine oleo, nullae sine tali affectu puritatis & amore Dei, quo paratae omnes essent ad quaevis subeunda potius supplicia, quam vel levi puritatem exponere periculo: quam essent omnes denique sapientes, vigilantes & quales Sponsus ad sui proximum requirebat adventum; quibus tamen singulis & simul omnibus cum unam videamus praesertim Ursulam, nonne hinc est quod insigniter commendatur: & tanto certe insignius atque illustrius, quanto illae quibus comparatur & quibus antefertur, erant insignes & illustres?

Hoc est scilicet quod intendebat Sapiens cum fortem vellet Mulierem praedicare: confert illam cum multis aliis praedicandis, tum deinde praesertit, atque ita tantò magis commendandam ostendit, quanto aliae seu numero seu

merito poterunt commendari. *Multa, inquit, filiae congregaverunt divitias, Tu supergressa es universas:* quo nomine divitiarum intelligi possunt quaeque dotes internae vel externae, temporales vel caelestes, quibus ornatu Mulier suam inde haurit & subministrat proponendam dignitatem: Quanam vero aptius multae simul considerari possent Filiae, quae nobiliores sibi congregarint divitias, quam multae illae quibus singulari providentia contigit ut Virginitatis gloriam Martyrii palma decorarent? Aut quanam Mulier fortior cui verius diceretur. *Tu supergressa es universas,* quam Illa quae se omnium Ducem, Magistram, & Hortatorem fecit ad tam illustre facinus aggrediendum & glorioso exitu consummandum? Cum illae porro divitiae quas sibi sua Virginitate suoque martyrio factae filiae congregarunt sint spirituales, caelestes & divinae, tantaeque numero, quanta illa fuit Virginum & Martyrum multitudo, quis cogitando possit concipere, vel dicendo enarrare quibus quantisque divitiis, quantis gratiis, quantis donis ac meritis cumulata sit illa, quae supergressa est universas?

Id autem ut illustrius pateat, atque etiam ut fructuosior ad nos discursus derivetur, propositam prius exponamus Veritatem, & videamus quam sit universim verum, quod congregandis sibi caeli divitiis, id est, veris ac solidis bonis, id est, aeternae beatitudinis nihil aptius sit, quam aptum fieri ad congregandas caelo animas, id est, quam se exemplo sanctae Ursulae pro suo statu & gradu comparare, ac omnibus modis exhibere ad catecheses habendas, ad instruendos quosque obvios de Fidei nostrae mysteriis, de peccatis evitandis, de Virtutibus acquirendis, de salute operanda, de caelo denique possidendo. Hi sunt videlicet, hi sunt de quibus singulariter dicitur: *Qui docti fuerint fulgebunt quasi splendor firmamenti, & qui ad iustitiam eruditi multi quasi stella in perpetuum aeternitates.* Id est, praeter alios in caelo Beatis insigni quodam radiabunt fulgore beatitudinis, quasi ex abundantia gloriae, divitiarum, & deliciarum caelestium quibus illi perficiuntur.

Et ratio est evidens, ipsisque nota terminis: Nam sicut caelestes illae divitiae non dantur nisi meritis quae per Christi gratiam hic comparantur, sic profectò quanto quis vel plura numero merita, vel dignitate insigniora sibi suis laboribus comparavit, tanto in caelis plu-

Dan. 12.

Matt. 6.
Luc. 12.

res sibi divitiarum thesauros cumulat de quibus dicebat Dominus: *thesaurizare vobis thesauros in caelo*, THESAURUM NOS DEFICIENTEM IN CAELIS, id est, vultis id vobis comparate meritis, ut quam plures caeli divitias possideatis, quae non dantur nisi meritis hic acquisitis: *Qua enim seminat verit homo, haec & metet*. Vide quae plura passim obvia,

II. PUNCTUM.

SED aptum fieri quo sensu diximus ad congregandas caelo animas; hoc est multa & multum posse mereri: hoc est multa numero merita, & valore insignia sibi cum gratia comparare.

Nam opus istud, opus est eximiae Charitatis, ex qua quisquis operatur, multum omnino meretur. Deinde vero est plurius simul junctarum Virtutum, ex quarum actibus saepe frequentatis multa numero merita cumulantur. Sic enim Zelus, Humilitas, Mansuetudo, Patientia, Fortitudo, Temperantia, Pietas, multaeque aliae non semel aut transeuntim sicut in aliis Devotionis exercitationibus Virtutes exercentur, sed multoties, cumulatè, continuo, pene incessanter & importune, opportune qua se cumque via dederit occasio docenda plebis vel animarum revocanda à peccato in gratiam.

IOH. 10.

Quando vel de uno ageretur peccatore convertendo, quando de una duntaxat anima, quale censeri debet hoc opus, sive Deum respicias, sive proximum, sive reipsum? Deo quidem quid gratius aut gloriosius, cum hoc unum desideret, & promoveat, cum hoc uno magis glorificetur, si magis agnosceatur & colatur, cum propterea Christus ipse se à Patre diligere dicat, quod ponat animam suam pro salvando peccatore? Non si mundum universum cum Deo Conditorè simul conderes; non si animas à corporibus separatas iterum ad corpora revocares; non si à morte corporali quosvis erueres, tantum mereris apud Deum inquit sanctus Chrysostomus, *quantum si à peccato vel unam retrahas animam*.

Quid Christo similis quam huic se operi totum dare, cui totam ipse Christus consecravit vitam? Quid Angelis nostri custodibus potest esse conformius & acceptius, quorum haec est praecipua sollicitudo, ut suorum procreent salutem? Quid potè peccatori beneficentius, cum à peccato ad gratiam, ab inferno

ad caelum, à demonis vitute ad Divinum cultum transferatur, quo beneficio, quo merito quid dignius fingi potest?

Quid tibi denique possit esse honoratius, vel delectabilius, vel utilius quam unam salvare posse animam? Possitne momentosius aliquid tibi procurare, quam peccatorum omnium remissionem? At ecce, *qui converti fecerit peccator em ab errore viae suae, salvabit animam eius à morte, & operiet multitudinem peccatorum*, inquit S. Iacobus: quando vel hoc unum esset, quod tamen unum non est, sed multiplex ac varium opus. Nec enim peccatrix anima sic facile respiciet quantae opus patientiae, quantarum precum, lachrymarum, sollicitudinum, & earum omnium quas pia Charitas & ardens Zelus, curarum excitat! Solus ille novit qui peccatoris interiora cognoscit, quae concutienda sunt tandem: Et satis superque est ad meritum, ut ille solus cognoscat, qui meritum solus coronat. Quod si vel de uno peccatore tantum redundat meriti, quid de multis censendum est? Et quas illi vicissim tanti memores beneficii, quas non tibi procurabunt apud Deum gratias, sive dum hic per te vivunt in gratia, sive dum aeterna fruuntur gloria? *Qua est enim nostra spes, aut gaudium aut sors gloria? Nonne vos ante D. N. Iesum Christum estis in adventu eius? Vos enim estis gloria nostra & gaudium*.

Sic de suis Apostolus quos caelo preparaverat, parata sibi etiam gratulabatur merita, neque majus est meritum Apostolici muneris quam ex impensa salvandis animis opera. Videtne quod se usque meritum effecerat?

Videri etiam debet in tertia parte. Dominica 5. & Sabbatum undecimae hebdom. ubi haec praeter alias Veritates exhibentur.

Quod unius conversi peccatoris esse videtur, hoc est totius universi negotium.

Nempe toti universo, quod certe mirum est, bene vel male vertitur ex unius conversione peccatoris.

Rape ad Eum quos potes. Nam si potes & non rapis tot caelo perdis quot Christo lucrari poteris.

Vel è contra.

Si quos potes ad Christum rapis, Tot caelo lucraris animas, quot Christo perdidisses.

Addi

Luc. 10.

¶ Addi verò etiam potest, quod jam monuimus, tale hujus esse operis meritum, ut etiam si nullus inde fructus emergeret, etiam si nullus à te converteretur, tuo tamen non careres merito, cum satis sit suam in hoc opere navasse operam: Unde in Evangelio dicitur, *Curam illius habere, non curacionem, & hoc uno contentus est Apostolus, quid abundantius omnibus laboravit.*

Si tamen ex adhibita majori opera, vel ex particulari Divina fieret providentia, ut plures vel convertendi vel servandi ne perverterentur, occurrerent; tunc sine dubio meritum tanto magis augeti posset, quanto major esset adhibita opera, quove plures servati essent ne perirent. Quo in genere nostra se profecto multum commendat Heroïna, nostra inquam plurimum merito consequuta est Ursula, cujus opera sic Deo disponente factum est, ut tot millia Virginum sanctitatem Martyrio consecratam & consummatam obtinuerint, & qua alioquin forte periissent, servatae caelo sint omnes.

Hoc enim illius sermonibus, hoc illius exemplis, hoc illius meritis datur, ut omnes cum illa contenserint in paratam sibi necem, ne paratam labem ullam contraherent. Sic poterit omnium animos sibi demerit, ut omnium animas Christo servare meruerit. *Agedum*, inquit illis, dum ad barbarorum ferociam trepidarent, *agedum* filia carissima, venit hora quam multis nos desideris attrahere decussit, quanto magis oblatam recipere? Venit hora fidelitatis exhibenda, quam si negaverimus, negabit nos qui fatuas virgines à nuptiis repulit. Sponsum quem credimus in terris, in caelis sit & Divinus se nobis offert. *Id patria nobis relicta est, quid superesse poterat nisi caelum, cui quo uno mutanda erat patria? Quod speramus in terris incertum est, quod se offeri in caelis, certum & fixum. Si de vita duntaxat temporaliter ageretur, Ego me unam pro vobis omnibus mactarem hostium; sed quandoquidem de caelo agitur, nostra omnium interest ne una nostrum desit coronanda. Ego prima in certamine illo, ego tela hostium toto respiciam pectore, ut pateat omnibus Virginem esse mori non corruptam.*

Tam primum nos praecesserunt Agnetes, Agatha, Lucia, quibus non erat tam facile solitariis mori, quam nobis simul congregatis. Nos consequentia spectant saecula, nostro in exemplo discant, non posse caelum nimis caro carere. De spectemus terram qua relinquatur, sed caelum quod presentatur.

Non vita tollitur sed mutatur. Palma est in manibus nostris, nam in hac mori pugna, vincere est & triumphare. Si qua est infirmioris animi qua timeat, timeat velim & horreat, maiora scilicet sibi preparata supplicia, si hac leviter fugiat. Aut non amatur Christus aut non recusat pro Christo mori; nam hoc amare Christum est iam sibi esse mortuam, ut uni Christo vivat. Non effugietur poena, sed augetur fugiendo martyrium, nam gravior poena est negasse Christum, quam pro Christo necitiam esse.

Non nostra, filia, non nostra, sed Christi vita petitur. Christus in nobis vivit si morimur: Christus in nobis moritur si vivimus. Mors est vita Christi à vobis est. Vita nostra in manu est hostium, sed Christi vita in manu vestra est. Nos hostes Christi sumus, si hos timeamus hostes: Nos Christum trucidamus si trucidari pro Christo fugimus. Hoc unaquaque cogitet, hoc sibi omnes mutuo suggerant, Mors nostra, Christi vita est: & vita nostra mori Christi est. Aut Christo per nos iam moriendum est, aut vivendum. De vita Christi agitur. *Ab illis moriar ut Christus vivat.*

Sic fortiter repleta sapientia, & facinorea cogitationis masculinum animum injerens loquebatur, sicut de matre Macchabarorum dicitur. sui que verbis exemplum addens, hostili relictam viam fecit reliquis omnibus ad eundem qua patebat aeternam beatitudinis.

Quantum prodest subditis gnatum & peritum habere Ducem ac magistrum! o quantum prodest Ducibus & magistris fideles habere subditos! Ecce in sexu infirmo & fragili tantum potuit unius sermo ut quod est omnium terribilissimum mori & violenta morte mori maluerint omnes quam vivere.

Nonne hoc est quod aiebat Sapiens: *Lingua Eccles. 28. tentia multos commovet.* Prima quippe lingua est quod vocatur verbum mentis; Deinde, verbum est oris; ac tertio si exemplum addas, illa est lingua tertia quae plurimum apud omnes valet. Sed singulariter in Ursula patuit, quae velut Ursula suos informes catulos lingua sua formans & perficiens, sic illa verbis, sic exemplis, suas ita sibi conformavit Comites dixerim, an Sorores, an Filias, ut omnes paribus animis parem dispariter, sacri certaminis palmam adeptae sint.

Dico parem dispariter, quia licet omnes in hoc fuerint pares quod certamen subierint & victoriam reportarint; dispariter tamen decertarunt, & vicerunt. Nam aliae quidem aliis fortius ac generosius, Omnes fortiter

ter.

ter, sed non pari omnes fortitudine, vel Charitate, sicut nec pari omnes Gratia, quam meritorum divinitatem ille solus novit, qui dat singulis prout vult, & prout singuli primis cooperate gratias.

Hoc unum affirmare possumus, quod illa quae ceteras verbo & exemplo praeiit ad certamen, & secum ad victoriam duxit, tanta fuit virtutis, tanta fortitudinis, tantique meriti, ut praeter suum illud singulare quod habebat, participaret totum illud simul collectum, quod partim & seorsum singulis divinum erat. Non est sublatum aliis quod illi traderetur. Sed quod aliis traditum fuit, tam multipliciter redundavit in illam honore, quam multae erant filiae quas ad certamen induxit. Illa certavit in omnibus, vicit in omnibus, & in omnibus singulariter meruit, quod omnes singulariter meruerunt.

Sicut magnum Cor Ursulae communicatum est ceteris omnibus, ita ex omnibus omnium cordibus factum est majus quoddam Cor Ursulae quod omnium Charitatem haberet, & Charitatem eodem usque provcheret, ut quos Sponsus describit perfectiores gradus, illa possideret. *Pone me, inquit, ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum, quia fortis est ut mors dilectio, dura sicut Infernus amulatio. Lampades eius lampades ignis atque flammarum; Aqua multa non potuerunt extinguere Charitatem, nec flumina obruent illam. Si dederit homo omnem substantiam domus suae pro dilectione, quasi nihil despiciet eam.*

Cant. 8.

L. 7. c. 4.

Ex quibus verbis, lex divini amoris gradus eliciunt sacri Scriptores, quos inter Thomas Mastutius in tractatu de coelesti conversatione de his fute agit, ex quo haec pauca.

Primus divini amoris gradus dicitur *assimilativus*, sicut res signata similis omnino est illo sigillo, cujus est mera expressio: sic vera Christi sponsa Sponso se similem & conformem omnino reddit; sic sancta Ursula se suafque omnes Divinae conformavit Voluntati, quae talem vitae cunctisque statum de se omnibus ordinabat.

Secundus dicitur *mortificativus* & fortiter separativus ab aliis, sicut mors separat animam a corpore, & corpus a sensibus. Sic sponsa ut Sponso adhæreat, reliqua protus abjicit. At nonne hoc ipsum est quod in se suisque facit Ursula, dum cuncta mundi pro Sponso silentius deserunt, quam carnales sponsae cuncta mundi appeterent.

Tertius est quem dicunt *destruivum* & *annihilativum*, sicut corpus mortuum recidit in sepulchro quod inferni nomine significatur cum dicitur: *dura sicut infernus annulatio*; Vel sicut in loco tormentorum anima cruciatur sine ulla spe libertatis, sic amor sponsae ad Sponsum non tantum separat animam a rebus mundi, sed a seipsa quodammodo, quam ita exinanit & evacuat, ut praeter Sponsum nil sibi umquam superesse velit. Quod quam egregie praestiterit Ursula, praestitit adumque suas docuerit quis non videt, cum in hoc mortis genere quod subjerunt, multa profecto esse possent, non quibus mortem averterent, sed mortis genus, non ita scilicet lentum sicut in ferendis sagittis; sic vitae tempus optate poterat paulo longius ad praeparandos animos, sic sepulturae locum paulo certiorum quam mare vel arena delicta, ubi se videat enecandas, & vel insulpulatas fore, vel aquis absorbendas. Sed nihil horum veteretur dum sibi Sponsum lucrentur, cetera pereant.

Quartus est *insatiabilis*. *LAMPADES eius lampades ignis atque flammarum*. Id est, sicut ignis accendit simul & accenditur, & nunquam dicitur, sufficit, sic amor sponsae Sponsi amorem ita communicat ut nunquam sit multis aut satis vehementer se illum communicare poterit. Et quantis alios inflammat incendiis, ipsa etiam tantis & velut reciprocantibus incendatur flammis. O quam excellens in hoc perfecti gradu amoris Ursula, cujus amor crevit ex omnium animis in quos ipsum amorem injiceret.

Quintus sequitur *insuperabilis* dicitur, quem scilicet aquae multae nec flumina possint extinguere, quia verus sponsae amor nullis adversis, nullis oppositis, quae cumque tandem illa sint vel à carne vel à mundo, vel à demone, nullis prorsus cedit supplicis, nullis molitur blanditiis. O quantas hostis Ursulae proposuit quae promissa, quas minas, quos cruciatus, antequam ad extrema veniret? Sed frustra, nam superari non potest qui Christo adhæret, adhærebit autem Ursula quamdiu vivet, & postquam vixit.

Superest sextus qui ceteros suo coronans merito dicitur *inexhaustus*, qui postquam dederit omnem substantiam domus suae, quasi nihil dedisset, sic eam despicit, quasi nihil fecisset. Licet fecerit omnia, sic se servum dicit inutilem: & datis omnibus dum se nihil de-

diffe

disse credit, hæc ipso novum aliquid invenit quod exhauriri non potest, & quod incessanter dare queat. Hic profecto, hic erat Ursulæ animus dum prima se hostiam obtulit, quasi nihil dedisset, se ita sponso debitoricem semper credidit, ut in reliquis sequentis holocaustis perpetuum & inexhaustum fieret sacrificium, & holocausta potius, quam illa sacrificanda desiceret. O vere Charitas quæ non excidit! O vere pars optima quam elegit & quæ non auferetur ab ea.

1. Cor. 13.
Luc. 10.

III. PUNCTUM.

SIVE igitur de gratiæ vel de gloriæ divitiis intelligas, habes omnino quod Sanctæ gratuleris Ursulæ, dicaque confidenter: *Multa filia congregaverunt divitias, Tu supergressa es universas*: quia dum aliis sibi meritorum divitiis congregandi modum ac viam patefecisti, Tu ipsa cunctarum merita tibi collegisti, & tantis universas supergressa es divitis, quantæ sunt plures simul ex omnibus congregatæ quàm in una singularum divisa parte. Cum autem gratiarum ac sanctitatis merito responderet gradus Gloriæ, quos Tu ipsa gradus, quoniam utque tuam pretendens gloriam quis narrando explicet, cum tot una possideas, quot non illa modo Virgini millia quibus es comitata, sed quæ deinceps per cõsequentes annos in Sacris tibi Caribus & Collegiis terra marique collaborant animis ad pietatem excolèdis, quarum omnium Mater es, omnium Ductrix, omnium exhortatrix & exemplar ad salutem.

Sic perge cum illa congaudere ut tamen ad te redeas, hæc ipsum universim inferendo de his utriusque sexus qui se proximorum procurant, dæ saluti consecrant, nihil aptius ad multas in cælo sibi congregandas divitias, quam sic aptos in dies fieri ad congregandas & lucrandas cælo animas, quia ut dictum est ex ipso opere ac operis fructu tantum cuique conferitur meriti ac mercedis, quanta est Charitas qua in illud tendit opus, quàm multa sunt quæ propterea facit aut patitur, aut quam sunt multi quibus laborat. Nam si quis scandalum vel causam peccati præbuerit, peccatum idem ipsum contrahit, & tam gravibus pœnis subjacet, quantæ à Christo denuntiantur: cur non pari modo bonum ad se opus converteret, qui boni operis author extiterit? Cur non æquius de Christo sentias quod sacræ opus large com-

Haynesius Paris IV.

penferet, qui propensior est ad beneficia, quàm ad pœnas inferendas? Si vel uno servato cive Romano servatori corona singularis perquam honorifica tradebatur, quid puras tradendum ei qui non caducam, sed æternam vitam tam multis conservavit, quam multos à peccato revocavit, vel ne peccarent obstitit?

Cum S. Cyprianus quosdam Christianos carceri propter fidem mancipatos scriptis ad eos literis hortatus esset ad Constantiam, Vide quas illi respondent grates, Vide quibus verbis illi respondent: *Reddet tibi Dominus pro ista tua Charitate mercedem, & huius tanti boni operis repræsentabit debitam frugem. Non minus enim corona mercede condignus est qui hortatus est, quàm qui & passus est, non minus laude dignus qui docuit, quàm qui & fecit: non minus honorandus est qui movuit, quàm qui dimicavit, nisi quod nonnumquam magis gloria cumulus redundat ad eum qui instituit, quàm ad eum qui se docibilem discipulum subministravit: hic enim fortassis hoc quod exerceat non habuisset, nisi illo docuisset.*

L. 4. Epist.
26.

Huc referri posset quod ait Sapiens: *De fructu oris sui unusquisque replebitur bonis*: Id est, quantum loquendo aliis fructum fecerit, tantum ipse sibi fecit. Imo, ut diximus, etiã si fructum alii sua culpa non recepissent, non defraudabitur tamen suo fructu, sicut Christus discipulis de pace hospitiis danda dicebat, quam si digni non essent recipere, reverteretur ad ipsos.

Luc. 10.

Quamobrem in id opus tam pium, tam sanctum ac frugiferum diligenter incumbendū: nec fugienda est opera, licet operæ fructus nō videatur respondere. Satis cuique sit fecisse quod suum est in Domino: sed nisi etiam fecerit, non se satisturum putet. Cum autem ex docendis Veritatibus Practicis hæc una sit præcipua, qua nocturnus ille difficultatum timor pellitur quas sibi fingunt homines in virtutum praxi, propterea frequens & familiare sit exemplum S. Ursulæ quæ cunctis proponatur velut illa nobilis & illustris Matrōna quæ Sancto quondam apparuit Augustino, suisque nutantem dictis plurimum confirmavit. Nec enim aptius in imagine repræsentari posset quod dixit & quod fecit Ursula, quam quod illa Matrōna dixisse fingitur: neque hoc ipsum quod fingitur, posset verius & reipsa magis confirmari, quam ex eo quod cum suis Ursula fecisse dicitur. Audi Sanctum ipsum

K k k

Augu-

L. 8. Confess. c. 11.

Augustinum & tibi tuisque crebrius apolices: Aperiatur ab ea parte, quâ intenderam faciem, & quo transire trepidabam, Cassia Dignitas Continentia, serena, & non dissoluta hilaris, honeste blandiens ut venirem, neque dubitarem, & extendens ad me suscipiendum & amplectendâ pias manus, plenas gregibus honorum exemplorum. Ibi tot pueri & puella; ibi iuventus multa, & omniâtas, & graves vidua, & virgines anus; & in omnibus ipsa continentia, nequaquam sterilis, sed fecunda mater filiorum gaudiorum de marito te Domine. Et irridebat me irrisione exhortatoria,

quasi diceret: Tu non poteris, quod isti & ista? An vero isti & ista in semetipsis possunt, ac non in Domino Deo suo? Dominus Deus eorum me dedit eis. Quid in te stas, & non stas? Projice te in eum, noli metuere, non se iurabit, ut cadas. Projice te securus, excipiet & sanabit te. Et erubescere nimis: quia illarum nugayum marmur adhuc audiebam, & cunctabundus pendebam. Et rursus illa, quasi diceret; Obsurdesce adversus immunda illa membra tua super terram, ut mortificentur. Narravi tibi delictationes, sed non sicut lex Domini Dei tui.

Die 28. Octobris.

IN FESTO SS. APOSTOLORUM SIMONIS ET IUDÆ.

Ecce Simon frater vester, Scio quod Vir Consilii est, ipsum audite semper, Et ipse eris vobis Pater. Et Iudas fortis Viribus à Iuvenute sua, sic vobis princeps militum. Machabias. Lib. 1. Mach. cap. 2.

VERITAS PRACTICA.

Consilium & Fortitudo rebus bene agendis sic conveniunt, ut nisi simul conveniant, res nulla bene agatur.

Quæ simul juncta sejuvant, distincta se destruant.

SENSVS & RATIO EST, Quod nulla res bene agi possit, nisi prudenter suscipiatur, & constantiter ad exitum perducatur.

Sed nisi Consilium & Fortitudo simul conveniant ad res agendas, res neque prudenter suscipietur, neque ad exitum perducetur.

Ergo nec ulla res sine illis bene agetur, quin & ipsa duæ Virtutes quæ simul juncta se plurimum adjuvant, si disjungantur se mutuo destruant. Quod ne accidat, diligenter cavendum, ut Consilium & Fortitudo rebus agendis semper adhibeantur, exemplo Sanctorum Simonis & Iudæ qui duobus in filiis Machabiaz, Viri quondam inter Judæos illustrissimi, figurantur: sive quod eiusdem sunt Nominis, sive quod ejusdem fuerint Virtutis.

I. PUNCTUM.

QUÆ de his duobus sanctis Apostolis selectiora & probatiora proponuntur ab Ecclesia, cum multa paucis comprehendant, videntur primo hic præmittenda: Simon Chananaeus qui & Zelotes; & Thadæus qui & Iudas Iacobi appellatur in Evangelio, unus ex Catholicis Epistolis Scriptor. Hic Mesopotamiam, Ille Ægyptum Evangelica prædicatione peragravit. Postea in Persidem convenientes, cum innumerabiles filios Christo peperissent, fidemque in vastis illis regionibus, & esseratis Gentibus disseminassent: doctrinâ & miraculis, ac denique glorioso martyrio, simul Sanctissimum Iesu Christi Nomen illustrarunt.

Pauca quidem hæc sunt pro tantorum Victorum meritis, sed in illis paucis tua possunt attentius considerari, quæ insignem illorum Virtutem & Gloriam aperte manifestent. Primum est, quod cum jam multos annos defunctim laborassent in diversis mundi partibus, convenerunt simul in Persidem, & vastissimas illas regiones in extrema sua senectute ac rerum omnium inopia tam prompte peragravit, ac si florente adhuc vigerent ætate, vel quasi abundarent omnibus ad iter necessariis. Nonne hoc mirum? Nec putes eos miraculis

usos

ufos ut se vel viatum incommodis, vel inopia difficultatibus liberarent; Non enim sibi, sed aliis gratias illas usurpabant, nec adversa declinabant sed ferebant, & tolerando superabant.

Secundū est, Gentem illam quam adierunt, id est, Perlas, Parthos, Medos ac finitimos alios, Gentem esse non exultam, non humanam, sed effertam, sed barbam & immanem, quæ vix aliam nosset Deum quam Solē, vix aliam legem quam libidinem & naturam depravatam, ac proinde quibus admodum difficile esset hominem Crucifixum persuadere Deum esse ac omnium hominum Iudicem, longeque difficilius crucifigendam esse carnem cum vitis & concupiscentis. Et tamen hoc erat illis prædicandum, hoc persuadendum? O quantis omnium sanis & irrisionibus, quantis contumeliis, & verberibus se necesse erat exponere! Quis ex tam ingrato solo fructum speraret aliquem?

Tertium est, quod alia duo miratione superat, scillarum ubi que gentium fructuose laborarunt, sic Christianas Veritates de Christo & de virtutibus perfluferunt, ut eorum qui ad fidem conversi sunt tanta fuerit multitudo, numerari ut nunquam poterit, unde uno verbo de his dictum, *innumerabiles Christo filios pepererunt!* O divini verbi potentiam! O ubi modo hæc potentia! O quam mutare rerum vices! En duo soli prædicant, & convertunt innumerabiles: Nunc autem innumerabiles prædicant, & vix duo convertantur! Erant quidem Apostoli multis donis celestibus præditi quibus caremus, sed nostra est socordia, nostrum est probum quod his careamus, quæ vel erando vel laborando possemus facile consequi.

Sunt autem inter alia quæ cuicumque rei bene gerendæ potissimum convenient, duo dona insignia quæ, ut dixi, præluxerunt in duobus illis fratribus Simone & Juda quos Mathathias Pater moriens propterea commendavit, & quæ in duobus nostris Apostolis insigniter eminebant: **CONSILIUM** scilicet & **FORTITUDO**: Non illis alia deerant, nec utriusque hoc nominatim donum utriusque horum defuit; sed ut par omnium doni gradus non erat, plus uno alter eminebat, & plus alter alio. Præcallebat nimirum in S. Simone donum Consilii: in sancto autem Juda donum Fortitudinis; ut abunde patet ex superioribus eorum

actis apud sanctum Antoninum, Surium, & S. Ant. 1. p. alios sacros Historicos.

Hinc autem factum est sic cooperante Domino, ut eum simul convenissent in idē opus & in eandem arenā, tam feliciter ac fructuose laborarint ut dictum est, & tam gloriose rem Christianam promoverint; Nam se ita mutuo roborabant, se ita iunctis viribus, se ipsos potentiores faciebant. Quod opus Consilio suggererat, hoc alter fortitudine perficiebat, Principium rei dabat unus, dabat alter finem: & cum rei principium ac finis per illa dona celestia præclare convenirent, sic præclare res eorum omnis procedebat.

Sic frater qui adjuvatur à fratre quasi civitas firma, & iudicia quasi vedes urbium, inquit Sapiens: Unde & alibi: Melius est ergo duos esse simul quam unum, habent enim emolumentum Societatis suæ. Si unus occiderit, ab altero suscitatur. Vt soli quia si ceciderit, non habet sublevantē se. Et quæ plura pergit in hunc finē ut agnoscat, quod quantum bene cedat his qui Consilio & Fortitudine muniantur, tantum male cedat si horum alterutro careant; Et quia duo hæc facilius reperiuntur in societate quam in solitudine, propterea solitudi præferenda est multorum Societas recte in Domino conventium.

Sive autem multi, sive sint soli, totum negotium in quibusvis negotiis, & summa rei, rebus in omnibus, hæc est, ne quid sine Consilio facias, nec sine Fortitudine; Ne alterum unquam distinguas ab altero. Quæ simul enim iuncta plurimum valent, distincta plurimum nocent. Quæ se simul juvant si simul jungentur, se mutuo destruant si distinguantur. Expressa sunt S. Gregorii verba: *Vile est, inquit, Consilium currobur Fortitudinis deest, quia quod tractando invenit carens viribus usque ad perfectionem operis non perducit. Et valde fortitudo destruitur nisi per Consilium suscipiatur, quia quid plus se posse conficit, eo virtus sine rationis moderamine deterius in præceptis.*

Quæ Sancti Patris sententia, simulque Veritas quæ modò expendenda proponitur ut magis eluceant, & quibusvis applicentur rebus agendis, sic dirigenda est ejus declaratio per ipsas agendæ rei partes. Nulla res dici potest bene agi, nisi partibus ipsa suis totis constet & compleatur, nisi apto principio coherentem & sine consistat, nisi prudenter suscipiatur, & constanter usque ad exitum suum perducatur.

Kkk 2

Nonne

S. Ant. 1. p. Hist. tit. 6. c. 14.

Prov. 18.

Eccle. 4.

1. 1. Mor. c. 15.

Nonne hoc ita censes? Quale hoc putas esse opus, cuius si peruersum esset initium peruerteretur & finis, vel cuius si probatum esset principium, ibi desineret: nullo vel nisi peruerso sequenti fine? Nonne id monstro simile diceretur? Nonne is praeuicacem ageret, qui quod aedificasset, destrueret: vel quod aedificare cepisset, non consummaret?

II. P U N C T U M.

SED nisi Consilium & Fortitudo simul conueniant ad res gerendas, res nulla recte suscipiuntur: aut si recte sit instituta, non recte sine concluduntur.

Sicut enim Consilium est rem inchoare, ita & fortitudinis illam perficere. Absit Consilium à fortitudine, quid erit fortitudo nisi temeritas & peruicacia? Desit autem Consilio robur & fortitudo quid erit illud Consilium nisi mol-

Prov. 18.

lis & dissolutus animus, qui frater est sua opera dissipantis? Egregium plane est exemplum infelicis huius exitus in illis Sacerdotibus, qui eum temere processissent ad bellum, turpiter fugati sunt, Quia, inquit Scriptura, non audierunt

2. Macch. 5

Iudam & fratres eius, existimantes fortiter se facituros. Et paulò post, ut tale animum firmius exemplum hateret, In die illa ceciderunt Sacerdotes in bello, dum uolunt fortiter facere, dum sine consilio exeunt in praelium. Quasi diceretur, huc tandem recidunt quae sine consilio res geruntur, quantumcumque fortiter putentur

geri, non est fortitudo nisi illud opus cuius initium non est consilium. At uero Saul, Salomon, Afa, Iehu, multique alii sapienter, & cum diuino ipso Consilio res privadas & publicas inchoarunt, sed quia tali Consilio fortitudinem non adixerunt, parem cum illis habuerunt exitum qui suae fortitudini Consilium non adhibuerant. Va dissolutis corde! Va his qui perdidit

Ecclesi. 2.

sustinentiam! O quam aptè propterea Bethuliae

Judith. 10.

Cives, suae Judithae precabantur: Des tibi Deus gratiam & omne consilium cordis tui uirtute sua corroboret: Quasi dicerent, sicut à Deo est tuum consilium, ita & Deus addat fortitudinem, ne si à te diuinita fuerint Consilium & fortitudo, nihil à te praecelare fiat.

Sap. 8.

Non aliter deniq; diuina Sapiencia dicitur operari, nisi quod attingat à fine usque ad finem fortiter, & disponat omnia suaviter, sic utrumque coniungens ut nihil ad finem ducat, nisi quod sapienter inchoatum fuerit, & quidquid

sapienter inchoarit, hoc ipsum fortiter ad finem ducat: Firmum fundamentum Dei sunt habens signaculum hoc. Cognovit Dominus qui sunt eius, inquit Apostolus, Id est, sic opus esse Dei agnoscitur, quando sic constanter perficitur, neque aliud habet signaculum vel sigillum quo signetur Dei opus, quam ipsa perfecti operis consummatio: nec est illustrior alia qua suos Deus ab alienis nota designet, quam si fortiter perficiant, quod prudenter inchoarunt.

2. Tim. 2.

III. P U N C T U M.

SIC igitur Consilium & Fortitudo rebus bene gerendis conueniunt, ut nisi sic simul conueniant, res nulla bene geri possit, Quia vel perpetam inchoabitur, vel perpetam finietur, quod certe est rem male geri: Quamobrem sic apte Sapiens de utriusque simul iunctis vel disiunctis: Loramentum, inquit, id est, alligamentum, ligneum colligatum in fundamento aedificium non dissolvitur, sic & cor confirmatum in cogitatione consilii. Cogitatus sensus in omni tempore metu non depravabitur. Sicut pali in excelsis & camenta sine impensa posita contra faciem venti non permanent, sic & cor timidum in cogitatione stulti contra impetum timoris non resistet. Quae sententia si quid lucis desideret, petenda est praecipue ab his uerbis, camenta sine impensa, quae magnam habent emphasim: Sicut enim qui parcat impensis lapides impositos & rudes ac sine sufficenti calce projiciant in aedificium quod proinde male materiatur est: & uentis flantibus non resistit, sic qui sine consilio ac fortitudine res suas gerunt, res casuras & primo aduersante impetu prosternendas gerunt. Quod & Propheta Ezechiel, seu Propheta Dominus graui stylo fusè prosequitur: Dic ad eos qui liniunt (parietem) absque temperatura, quod casura sit. Quid porro est temperatura, nisi duorum mixtio, sine qua quod linitur non stabit?

Ecclesi. 11.

Ezech. 13.

Apposita uero est Diui Gregorii Admonitio circa hanc deficientem temperaturam in his qui suscepta consilia non roborant fatis firma & constanti fortitudine: Admonendi sunt, inquit, qui inchoata bona minime consummant, ut cauta circumspeditione considerent, quia dum proposita non perficiunt, etiam quae fuerant capta euellunt. Si enim quod uidetur gerendum, sollicita intentione non crescit, etiam quod fuerit bene gestum decrescit. In hoc quippe mundo humana ani-

3. p. Psal. 137.

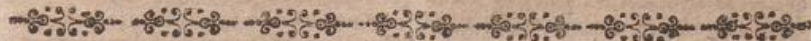
ad. 35.

17. 11.

ma quasi more navis est contra icum fluminis
sondecanis : Vno in loco nequaquam stare per-
mittitur, quia ad ima relabitur, nisi ad summa
eonetur. Si ergo inchoata bona fortis Operantis
manus ad perfectionem non subleuat, ipsa operan-
di remisso contra hoc quod operatum est pugnat.
Et nonnullis interjectis: Hinc Sardi Ecclesia
Angelo dicitur, Ego vigilans & confirma qua
mortura erant, non enim in venio operata tua plena
coram Deo meo. Si enim quod mortuum in nobis
est ad vitam non accenditur, hoc etiam extingui-
tur, quod quasi adhuc vivum tenetur. Et quæ

ibi plura pergit, de quibus & sæpe alias, ubi de
fortitudine ac perseverantia.

Multis autem & præclaris documentis E-
vangelium hodiernum ex 15. cap. Joannis ab-
undat, quibus conformes aliunde Veritates e-
ruere non est magni negotii. Quæcumq; por-
ro Veritas exponatur, non omissenda hæc
Christi Domini Sententia, quæ certè est ve-
hemens ad affectum ex quacumque petra-
ctata materia concitandum: Si nõ venissem, &
loquutus fuisset eis, peccatum nõ haberent, nunc
autem excusationem non habent de peccato suo.

IN FESTO SANCTORVM OMNIVM.

Die 1. No-
vembri.

QUÆ multa & varia de hoc festo ex antè
jam dictis colligi vel nova formati possunt,
ad quadruplex Caput referuntur.

Primum est in quo de Sanctis universim a-
gatur, sive ut sunt colendi & invocandi, sive
imitandi: Quo spectant hæc subjectæ Verita-
tes.

Si forte times Mediatorem Christum, non il-
le timet alios Mediatore.

Tor ipse tibi exhibet adhibendos, quos habet
Sanctos.

In 4. parte, Sabbato Hebdomada 2. 6.

Quanta olim erat Sanctorum gloria, mún-
dum vincere: tanta modo est nostra igno-
minia, vinci à mundo.

In 2. p. Dominica 1. post Pascha.

Qui te à Sanctitate acquirenda excusas, ex a-
liis acquisitis bonis te condemnas.

In 2. p. Fer. 6. post Cineres.

Qua una te potissimum à divino cultu avoca-
mur, eadem potius ad Eum advocandi es-
semus: Nempè Libertate qua bene usi sunt
Sancti, & qua nos male vivimus. In 4. p. Sabb-
ato Hebdomada 1. 5.

Defecit Sanctus, quoniam diminutæ sunt Ve-
ritates Psalm. 11.

Vide in 1. p. præfationem.

Secundum Caput est de cælesti & æterna
Sanctorum fœlicitate quam speramus post
hanc vitam: & cuius Consideratio multum
valet ad Sanctos imitandos. Quo de argu-
mento fusè in 2. parte, tota Hebdomada s.
post Pascha, præsertim vero Fer. 2. 3. 6. & Sab-
bato, ubi hæc Veritates exponuntur.

Quantam in te vim habet desiderium regni
cælestis, tantam tibi vim facies.

Qua ratione terrena tantum & non cælestia
desideras, eadem necesse est ut cælestia
tantum, & non terrena desideres.

Sic dignum est Cælum nostris desideriis, ut
nisi cælum desideres, cælo sis indignus.

Spes cæli, cælum est.

His conformes addi possunt sequentes:

Qui terrena nimis desiderat, timet potius
quam revera desideret, ne adveniat regnum
Dei.

In 3. p. Fer. 3. Hebdomada 6.

Qui cælesti pane vivunt, cælestes fiunt: & ita
vivunt in suis corporibus, sicut cœlites in
in assumptis.

In 3. p. Fer. 6. Hebdom. 13.

Sicut portavimus imaginem terreni hominis, portemus & imaginem Cœlestis.

In 4. p. Dominica 22.

Quam difficile est cogitare quid sit videre Deum, tam facile est cogitare quod sit magnum Bonum. Ex difficultate facilitas.

Isa. 64.
1. Cor. 2.

Ratio est, quia ideo difficile est cogitare quid sit videre Deum, quia nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit quæ præparavit Deus iis qui diligunt illum. Quod autem tale est, profecto nec facile potest explicari nec cogitari.

Sed inde tamen oritur, ut sit facillimum cogitare quod sit magnum bonum. Nam quod omnem creatam cogitationem superet, oportet illud certe magnum esse bonum; Quid enim humanus vel Angelicus Intellectus non potest fingere? Quid si multi, quid si omnes quotquot sunt ingenio acutiores intelligentiæ simul conveniant ut fingendo exprimant magnum aliquid bonum: Nonne magnum illud erit quod fingent? At cum tamen longe sit impar & inferius eo bono quod dicitur Beatitudo, cum vix minimam ejus partem attingant, nonne facile est inde fateri & concludere, quod magnum igitur est illud bonum quod longe majus & superius illo est, in quo fingendo tam multa laborarunt ingenia?

Videndus esset S. Anselmus in libro de similitudinibus, ubi à capite quadragesimo septimo ad multa inde sequentia fuse ac distinctè per partes omnes quæ dici & fingi possunt ad beatam constituendam vitam progreditur, & ostendit in cœlo talem esse, quibus etsi luculenter enarratis, manet tamen quod ait S. Petrus, lætitiâ illam esse inenarrabilem, *exultabit*, inquit, *lætitiâ inenarrabili & glorificata*, quasi diceret, quæ inde magis glorificatur & innotescit quod sit inenarrabilis. Quamobrem ac quis se propterea putet excusatum si tanti Boni desiderio non moveatur ad eundem ad illud consequendum, quasi Bonum illud non posset cogitari? Nulla hæc proffus excusatio, quia hoc ipso quod cogitari non potest, satis cogitandum relinquitur quale sit Bonum, & quam potens ad inflectendos animos ad sui desiderium, & ea omnia libentissimè toleranda quæ nos eò ducunt.

1. Pet. 1.

Intoleranda certe res est, ibi difficultatè cau-

sari & excusare, ubi cætera omnes molliuntur difficultates. Quid magis oppositum Evangelicæ Gratiæ quæ ad superanda quævis ardua cælestè proponit præmium cogitandum, quid magis inquam oppositum quam si dicas hoc ipsum esse difficile cogitare quale sit istud præmium? Quale id quidem omnino in se sit nec est facile nec possibile cogitare, ut dictum est; sed quod revera sit magnum, eximium, omni quæ cogitatione majus Bonum tam facile est scire ac intelligere, quam quidquid aliud ex creatis & humanis quod ratiocinando potest intelligi.

Ratio hæc ad supradictam adjungitur; Quod facile est illud nosse, in cuius cognitionem ex aliis jam cognitis & ultrò concessis manifestè devenitur. Sic enim naturali & evidentè consequentia quasi manu ducti à notioribus ad minus cognita manifestè cognoscenda devenimus. Sic à visibilibus ad invisibilia, & à mobilibus ad Motorem, à creaturis ad Creatorem ascendimus. Hinc cognitio maturina & respertiva cum à causa descenditur ad cognitionem effectus, vel cum ab effectis ascenditur ad causæ cognitionem.

Sed quale sit bonum, Beatitudo, sic consequenter cognosci potest ex aliis evidentè notis, & ultrò concessis: Unde profectò concluditur, quod facile est ergo cogitari nosse quale sit bonum, & inde cum Gratiâ primo veri vehementius ad illud assequendum.

Quænam sint autem illa unde ad istud perveniri possit, ut commodius intelligas, gradatim procedendum est, & cum sponda dicendum: *Dixi, ascendam in palmam, & apprehendam fructum ejus.* Palma nomen est pugnæ, nomen victoriæ, nomen & triumphæ ac gloriæ, ut infra dicitur capite quarto. Ascenditur vero ad hanc gloriosam palmam hic intellectu apprehendendam per octo Gradus, de quibus Propheta Ezechiel ubi cælestè templum describit: *Et calata palma*, inquit, *sive ut paulò post habet: Et calatur a palmis in fronte ejus hinc & inde, & in octo gradibus ascensus ejus.*

Primus gradus est à cognitione sui. Nonne sentis quàm multa desideres, quàm multa desiderabilia videas, quæ si haberes contentus esses: si autem contentus esses, te beatum putares, sicut putas multos esse contentos & beatos? nonne ita sentis? Et rectè quidem quod te putares fore beatum si contentus esses, sed male quod

Cant. 7.

C. 40.

N. 34.

N. 37.

quod putes te contentum fore, si quæ hic desideras, possideres; nam nullus hominum nisi solus omnia possideret, fuit contentus in his possidendis, cum metus amittendi hæc omnia tantò sit major, quanto est eorum affectus vehementior; & quo quis propterea videretur magis contentus quia majora possideret, minus esset contentus quia magis timeret, & magis doleret cum illa esset relicturus.

Cælum, cælum est unicus locus ubi omnia quæ desiderare possis, habebis: ubi plenè ac cum ularè contentus eris sine ullo metu amittendi quæ possides, sine ulla cupiditate plura possidendi, sine ulla invidia vel activa vel passiva, id est, nec aliis invidabis, nec tibi aliis invidebunt, sed in mutuo quique singulari ac omnium voluntatum complexu conquietent, quo fiet ut omnes suo particulari bono sint ita contenti, ut communi etiam gaudeant, & bonum unius sit bonum meum, & bonum meum sit alterius bonum, & ira omnes deniq; sint contenti nihil ut desiderent quod non habeant, nihil ut habeant quod non desiderent.

Jam vero dic, jam vero agnosce ex tuo sensu num sit facile cogitare quale id tantum sit Bonum, quo sic omnes contenti sint, ut non aliter contenti esse possint sine illo, & quo semel possesso non possint non esse contenti.

Psalm. 16. Satiabor cum apparuerit gloria tua.

Secundus gradus est à cognitione sensibili bonorum omnium quæ hic possidentur; Non fatiant quidem nec explent animum, quantum vis illa nobis abundent, imò & quo magis abundant & quo magis sentiretur animus his se velle satiare, tanto minus explerent, si animus tantisper religiosus & timoratus esset: Sed tamen consideremus quantum exultent gaudiis qui mundi possunt & volunt sentire gaudia: sic ea certe mundani estimant, ut licet in se multum exigua, licet exigui sint temporis, licet multis constent impensis, licet multa invehant incommoda & detrimenta, vellent tamen sic posse semper vivere, nec aliam sibi vellent feliciteriam.

At quæso te, quale inde argumentum cognoscenda cælestis Beatitudinis? Confer enim totam illam cælestem Beatitudinem, ubi est omne bonum sine ullo malo, cum illis exiguis gaudiis ubi vix ulla est bonum cum multis malis, & concludere quod si tale est bonum quo hic te contentos dicunt qui eo perficiuntur,

quale tandem illud esse oportet quod in cælo sentitur! Si tanta peccatoribus, blasphemis, ingratis & hostibus suis providit & utenda reliquit Deus, quanta suis fidelibus servis, amicis, & filiis reservavit, qui dum in ejus cultu viverent, nihil nisi morientem, & omnibus mundi pœnis obnoxiam vitam duxerunt?

Tertius hic gradus est quo in cognitionem magnitudinis gaudiorum cælestium possis ascendere: Si nempe consideres quàm multa, quàm gravia, quàm extrema Sancti quique sint passi pro divino cultu, quos tantum abest ut compensarit Deus, quin eos potius diis quibusque supplicis tamquam malefactores & reos omnium criminum exposuerit aut permiserit cruciandos. Et quod mirum est; Illi ipsi qui plura patiuntur se beatiore putant & clamant omnibus non esse *condignas passiones* *hujus temporis ad futuram gloriam quæ revelabitur in nobis.* Die porro quantum inde necesse est colligere futuram illam gloriam quæ tam caro emittit à carioribus Christi amicis? & quæ ab illo emittit qui ne quidem aquæ potum suo nomine pauperi datum super suo carere premio?

Rom. 8.

Matth. 16

Quod si dicas Illos dum paterentur, tot interis abundasse deliciis, ut vix se sentirent pati. Erras si tibi hoc persuades commune multis ut suas non sentirent pœnas; sentiebant scilicet, sed se sentire ac pati gaudebant, & fateor ita inde gaudebant, ut nolissent non pati, & malissent illas subire pœnas quibus cum deliciis spirituales sentiebant, quam privari suis pœnis ac suis privarentur deliciis. Sed te huc provoco, qui quale sit gaudium, Gaudium cæli cupis agnoscere.

En quartus gradus est quo id magis ac magis agnoscas. Nam si tale est gaudium ut hic in mediis suppliciorum cruciatibus non pleno gutture haustum, non ad satietatem potatum, non ad illam abundantiam, qua in cælo percipitur; sed primum tantum ut dicitur labris degustatum, ita tamen reficit ut quando quidem in tormentis sentitur, tormenta desideretur ut cum simul sentiatur? Quid dicet ignare cæli, quid jam dicet de tali gaudio, cum ubertim in suo fonte quoscumque Sanctos inebriabit? An ignorare deinceps poteris quale quantumcumque sit illud Gaudium?

Sed quando quidem de Martyribus aut aliis qui pro Christo Sanctis tormenta passi sunt sermo injectus est, subeat animum ipsa Chri-

Christi patientis memoria; Contemplare quis, quid, & quo sine se patiatur; Hinc enim quintus constituitur gradus quo pergas nosse clarius quale sit illud Bonum, cui nobis comparando Christum oportuit pati & mori. Christum pati & mori? Quid non meretur tale patientis & morientis meritum? Sed quid tandem nobis meretur? Quid sua morte intendit, quid assequetur, quid aobis obtinebit? Nonne illud est gaudium de quo hic agitur, nonne illud est quod dicebat: *Sic Deus dilexit mundum ut Filium suum unigenitum daret, ut omnis qui credit in eum non pereat, sed habeat vitam aeternam?* Hic nempe finis omnium quae Christus egit & passus est. Itaque vero tanta sit Christus passus pro sine seu pro Bono quod non esset magnum, & ita magnum ut possideri non potuisset, nisi Christus esset passus ac mortuus? Quid tibi videtur de Christo? Cujus meriti, cujus dignitatis, & cujus excellentiae? Dic quid sentis? Et idem proflus de caelo sentias quod non minoris valet, quam ipse totus Christi Sanguis, quam ipse totus pro caelo tibi comparando Christus impensus. Non est tui tantum laboris merces quam speras, sed Christi; Christus est in te compenlandus, Christus in te totius sui meriti pretium & praemium est accepturus, quia se totum pro te tradidit. Possesne dubitare de propensa in Filium summi Patris dilectione? Nec minus dubita de propensa ejus in Sanctos omnes largae & effusae compenlandos voluntate, quia quod largitur Sanctis, suo largitur Filio; & quanta in Filium effusa Patris largitas, tanta est suo modo in Sanctos ejus, qui propterea suas illi coronas subjiciunt, quasi dicerent, tibi debemus quod sumus, & tibi sumus quod debemus.

Accedit quod in sextum gradum te provehatque inde in altiore eum rei quam investigamus causam & noticiam, Illic in Caelo Empyreo ubi exultant Sancti in gloria, locus & tempus est divinae exhibendae Magnificentiae, quo uno verbo satis facile comprehendes, quidquid esse potest eximium. Cogita enim quid sit esse magnificentum in magnis & summis illis Viris, in Salomone, in Asuero & aliis qui hoc nomine celebrantur. Nempe est exhibere suam potentiam, suas communicare divitias, suam in alios prosperam derivare fortunam, & quidquid sublimis possident hoc spectandum, hoc utendum & fruendum proponere. Quod tantum quidem sit magnifi-

centius, quantum qui velit haberi magnificus majorem habeat sapientiam, potentiam, & magnificentiam voluntatem. Nam oportet primo scire quid sit splendidum, quid decorum, quid magnum & quid magnificentum. Deinde vero id oportet posse, ac postremo velle; quorum trium si vel unum absit, ac nisi ex quo tria concurrant, deficiet Magnificentia; quae ratio est, cur inter homines sit tam rara & parca, quia qui possunt nolunt, & qui volunt non possunt aut nesciunt quid sit esse magnificentum.

At in Deo non dubitas tria illa inesse tam firmo nexu conjuncta, ut desineret esse Deus, nisi esset sapiens, potens, & bonus: Quomobrem illam omnem suam sapientiam in caelis explicat, ut quantum potest & velit tantum sciat esse magnificentus, & quantum id probe scit, tantum possit & velit esse: *Quia solummodo ubi magnificentus est Dominus noster, inquit Propheta, quasi diceret: etsi apparet in terris esse magnificentus, quam in caelo tamen exhibet magnificentiam tanta est, ut ibi solum esse magnificentus sit dicendus. Vel sic interpretare dictum Prophetae, quod solum & quod unum in caelis agit Deus, hoc est, esse magnificentum, in eo totus est, ut suis magnificentiam suam exhibeat, sua comunicet, & communicando laetificet. Qualem porro inde laetitiam oportet esse beatis omnibus, in qua communicanda totus est Deus, profecto facilius est concipere quam dicere.*

Nam si, quod septimum esse possit unde altius etiam progrediatis, si tanta est in Infernis poena, quantum oportet esse ad divinam Justitiam exhibendam, & quantum non dubitas a damnatis sustineri, nonne tantumdem senties de Domino in bonitate, ut ubi bonitatem & magnificentiam suam notificat, non minus saltem sit bonus in caelis Deus, quam in Inferno est justus? Quod ex ipsa graviori damnatorum poena quae damni dicitur, facile colliges. Nam illa tota est in privatione Beatitudinis, in privatione Dei qualis videtur & amatur in caelo a Beatis; quale autem oportet esse illud Bonum, cujus sola privatio poena est gravior, quam quidquid reliquum apud Inferos eruciet.

Denique quod octavum & postremum est, quia rem omnem conficit; Beatitudo caelestis, ipsa est Dei beatitudo. Non ignoras quam sit summus Deus beatus, & quale quantumque bonum sit illud gaudium quo est beatus. At

Ioan. 3.

Apo. 4.

Ia. 31.

ver.

verò idem est Beati cuiusque gaudium. Licet in Beatis sit varium, nec sit idem in omnibus, nullus tamen est beatus quin ipsa Dei beatitudine ac gaudio beatus sit, unde sermo duorum æque ac sermo quinquè talentorum dicitur: *Intra in gaudium Domini tui*: quia revera ipso Dei gaudet gaudio quo ita totus possidet, ut in ipsum intrare dicatur. Sic & S. Joannes de quovis Beatorum affirmat: *Scimus, quoniam cum apparuerit, similes et erimus, quoniam videbimus eum sicuti est*. Sic videre Deum sicuti est, est esse similem Deo: sic autem similem esse Deo, est gaudere sicut gaudet, & beatum esse sicut beatus est.

An tibi vero hoc non satis magnum videatur? non satis potens ad agendum vel patientium quidquid propterea te oportet pati vel agere? Non est dubium, quin si in terris hoc idem patientium esset pro aliquo terreno premio libenter patereris: at pro cælo, at pro tali bono laborem detraheretis, in frenabis & murmurabis! Plane cavendum est ne hoc idem sit eorum crimē, quorum pœna fuit terram promissam non ingredi, quibus à Domino dictum est: *Omnes qui murmurastis contra me, non intrabitis Terram super quam levavi manum meam, ut habitare vos facerem*! Expendi multam possent hæc postrema verba.

Num. 14. TERTIUM Caput est de octo Beatitudinibus in hodierno Evangelio recensitis, & in 3. parte, Hebdomada 3. & 4. sigillatim explicatis. Quò referri etiam possunt hæc cognatae Veritates:

Qui non servat consilia, quia non sunt præcepta, nec ipsa etiam præcepta servabit.

In 3. p. Fer. 2. Hebdom. 5.

Hoc amanti cœlum paupertas est seu contemptus terrenorum, quod amanti terram, divitiæ.

In 4. p. Fer. 3. Hebdom. 17.

Si quod futurum est in æterna vita, fieret in præfenti, nemo dubitaret pauperem esse divite ditiozem seu beatiorem.

In 4. p. Fer. 5. Hebdom. 17. Veritate 9. Vbi & videnda hæc quæ est numero duodecima.

Vix se ullus talem putat divitem, qualis in Evangelio improbat: Et vix tamen ullus est qui non sit talis.

Haynesove pars IV.

QUARTUM Caput d. ci potest mixtum ex tribus aliis, quod ea contineat consideranda, quæ eorum simul procuranda salutis opus comprehendunt, sicque uno contextu partim Sanctorum Imitationem seu Sanctitatem, & partim Cœlestem Beatitudinem aut ipsas Beatitudines Evangelicas, id est, laborem, certamen & proxima propriaque singulis suæ salutis & perfectionis Media complectuntur, quales sunt hæc Veritates:

Porrò, unum est necessarium:

Hæc est Veritas Veritatum.

In 4. p. Fer. 2. Hebdom. 23.

Salutis operi nullum par opus.

Nisi cum metu & tremore salutem opereris, non operaris.

Falsò excusas mundi negotia, cum sit nullum in mundo tale negotium.

In 3. p. post finem Hebdom. decima, ubi de Missionibus, Capite 3.

Multi quidē beati, sed multo plures damnati. Quæ causa est cur multo plures sint damnati, hæc forte causa est, quod sis ex illis pluribus.

Ibid. c. 5. & in 2. p. Dominica Septuagesima. Nec non in 3. p. Dominica 7.

Certa salutis præjudicia tuam faciunt valde incertam & dubiam.

Ibid. c. 4. Vbi de lata & arcta via.

Unde timorem minus, magis inde esset timor augendus:

Posuisti firmamentū tuum, formidinem, ex Ps. 88

Ibid. c. 8. & in 2. p. Domin. Septuages. ad hæc verba: *An oculus tuus nequam est, quia Ego bonus sum?*

Verendum ne quod deesse putas ad perfectionem, desit ad salutem.

In 4. p. Fer. 2. Hebdom. 17.

Salutis animæ nulla est certior certitudo quā in certo Vocationis gradu attingendo.

In 1. p. Fer. 2. Hebdom. 5. post Epiph. Et in 4. p. Fer. 3. Hebdom. 21.

Nihil æstimatione speculativa nobis pretiosius animā nostrā, sed practica, nihil vilius.

In 2. p. Dominica 2. post Pascha.

Cur autem tam parvi faciamus in praxi quod tanti momenti est, cum in de solum proveniat quod praxis videatur difficilis seu quod difficultatem & laborem fugiamus, hinc omnimodo laborandum, si tibi & aliis consultum velis, ut laborem commendes, nec alia melior ejus commendandi via & ratio, quam ex necessitate quam vocant Medii & Præcepti. Sic enim est necessarius ad salutem labor, ut nulla sit sine labore salus, quia nulla salus sine virtute, sed nulla virtus sine labore. Nec ergo salus aliter. Quod diversis & multiplicibus aliis loquendi modis variari potest ex sacra Scriptura & Sanctis Patribus.

Apte occurrit illud ex epistola hodierna, quod Sanctus ait Joannes de Sanctis omnibus à se in cælo visis.

Apoc. 7.

Et palma in manibus eorum.

Nullus sine palma Sanctus. Nullus est qui non triumphet, nullus triumphus sine victoria, nulla victoria sine certamine, nullum certamen sine labore. Quo etiam spectat illud Apostoli:

2. Tim. 2.

Qui certat in agone, non coronatur nisi legitime certaverit.

Nam non coronatur nisi qui vicerit: at nemo vincat nisi qui certet; Ergo & non coronatur nisi post certamen & laborem. Sic currite ut comprehendatis. Non apprehendes nisi curras; sed non curre, nisi obstentia deviceris, & contra prius certaveris.

1. Cor. 9.

Opportunum etiam illud esset S. Augustini: Nos volumus gaudere cum Sanctis, & tribulationem mundi nolumus sustinere cum ipsis. Quasi diceret, ridiculi certe sumus, & in re tam gravi ac seria prope blasphemi & impii: Nam quod volumus, hoc ipsum nolumus. imò & quod magis videtur velle, hoc est, quod minus volumus. Quid enim magis volumus aut quid magis optandum, quam gaudere cum Sanctis? Nonne hoc velles? Sed quid est quod minus nolumus quam tribulationem mundi sustinere? Nam hæc est proprie tribulatio mundi, cum quid accidit quod nostræ adversatur voluntati, cum id accidit quod nolumus, vel cum id minime advenit quod volumus; Nonne hoc est quod minus velis? Et tamen hoc est quod sustinendum esset cum Sanctis ut gaudere posses cum illis: quia hoc est quod cum accidit, ita ordinatur à Deo tamquam mediū

ad salutem tuam, quod quidem salutis mediū si non vis acceptare, hoc ipso non vis ipsam salutem tuam, sicut qui necessariam sanitati seu vitæ conservandæ medicinam recusaret, recusaret sanitatem, renuntiaret vitæ; & quantumcumque diceret se velle vivere, nollet tamen, cum nollet, id quod ad vitam conservandum esset necessarium.

Hoc est pigrum illum esse qui *vult & non vult*, vult finem sed non media, nolle autem media necessaria; jam non est velle finem, non est velle absolute & efficaciter, non est verè velle, non est velle rationabiliter, non est velle sicut vult Deus, qui non aliter quam cum ipsis ordinatis mediis ordinavit finem.

Qua de re fufius in 3. p. Dom. 7. Fer. 2. Hebdom. 12. ubi expressa hæc Veritas declaratur:

Quod videris velle, velles quidem: sed revera non vis.

Jam vero nolle salutem, nolle beatum esse, nolle quod præ te fers magis velle, quid est hoc quam ridiculū esse, quam aut infidelem, aut desperatum? Velle sine hoc ita esse? Velle sine post peccatum numquam pœnitere? Putaresne te velle salutem tuam, si nolles pœnitentiam? Cur porro non putares, nisi quia pœnitentia sic est ordinatum medium ad peccati remissionem & salutem, ut sicut nulla est salus sine remisso prius peccato, sic nulla prorsus sit peccati remissio sine prævia pœnitentia? Cur verò non idem senties de tribulationibus mundi sustinendis, cum sint æque ordinata salutis media? Cur non idem concludes vel illas esse sustinendas vel renuntiandum salutem?

Nec dicas te peccare quidem quod illa nobis adversa quæ Deus ordinabat ad salutem, sed tamen non ita omnia esse desperata, cum ipsa supersit Pœnitentia qua peccatum illud eluatur. Ne id, inquam, dicas: nam quid esse putas pœnitere? nonne est voluntatem mutare circa illud cujuste pœnitet? Nonne si te peccati pœnitentia quod contraxisti tuis murmuribus, tuis in Deum & homines injuriis ac blasphemis, tuis naturæ repugnantis insultibus, nonne te oportet ab illa mente resipiscere? nonne te oportet hunc mutare animum? nonne te oportet velle quod nolebas, aut nolle quod volebas? nonne te oportet internam illam concupiscentiam, vel honoris, vel voluptatis, vel bonorum temporalium, quæ est omnium murmurum & rebellionum radix &

cau

causa velle reprimere, vel nō te proflus pœniterebit? Nam alioquin voluntatem nō mutares, & nisi mutes voluntatem, non respices, non te convertes, non te peccati pœnitebit. Unde vides quōd quā ipsa est necessaria pœnitentia, tam est necessaria voluntas patiendi quidquid Deus voluerit, quod expresse dixit Apostolus: *Pœnitentia vobis necessaria est, ut voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem.* Ac proinde nisi velis pati, hoc ipso nec pœnitere nec salvari velis.

Hebr. 10.

Ier. 3.

Undenā putas aliter tam raram esse pœnitentiam ut affirmet Scriptura: *nullum esse qui agat pœnitentiam*, id est, valde rarum & pene nullum? Licet multi confiteantur, licet multos sui pœnitere videatur; Rarum id tamen est & pene nullum, quia rarum omnino est homines, suis addictos concupiscentiis voluntatem suam mutare circa illud quod amant vel oderunt; atque ita dum idem semper volunt & nolunt, numquam mutantur, numquam convertuntur, numquam eos pœniter. Unde apud Sanctus Joannes: *Blasphema verunt nomen Dei habentis potestatem super has plagas, neque egerunt pœnitentiam, ut darent illi gloriam.*

Apoc. 16.

Bar. 4.

O qui hæc sero sicut res postulat, cogitaret & apprehenderet: *Convertere Jacob & apprehende.* Convertere ut apprehendas, & apprehende ut convertaris.

Nec dicas id esse difficile & arduum sic se in alium mutare hominem: Nam ipsa rei necessitas & magnitudo difficultatem omnem pertrumpit. Vide quid sit de quo agitur: De cœlo negotium est, de cœlorum vel inferorū aternitate comparanda: totumque negotium in hoc vertitur, ut rationi & gratiæ concupiscentiam subijcias, ut tantum laboris sumas, quantum est opus ad hanc necessariam subjectionem. Itane hoc arduum & operosum est opus quod Sancti omnes præstiterunt, quod inferno redimendo, & cœlo possidendo postularatur, ut te id redditurū neges, & malis jacturā tanti boni facere, quam quid damni propterea pati? Malis non gaudere cum Sanctis, quā leve aliquid sustinere cum ipsis; malis deniq; Sanctos omnes in te tuamque perniciem hodie provocare, quā illos tibi patronos adhibere?

Sic enim est si nolis pati, si difficilius id affirmas, quam ut possis sustinere:

Tot in te provocas hodie testes, quot Sanctos invocas.

Quæ veritas multum expendenda, ut alius

repetatur, propone tibi & aliis considerandū, quōd licet Christus pro summo suo Jure, vel pro aequitate ac sapiētia sua quam nihil proflus laet, posset quosvis peccatores judicare & condemnare, tamen pro sua bonitate & clementia vult servare quandam formam Judicii, nec nisi auditis quodammodo partibus, nec nisi ex allegatis, ut dicitur, & probatis quemquam judicare; Unde ipse Judex aiebat: *sicut audio, judico.* Audit Dæmonem acculantem: audit accusatū se excusantem, audit testes ad id provocatos; tūm ex auditis judicat.

Joan. 5.

Reduc me in mentem, & judicemur simul; narra si quid habes ut justificeris. Hoc Judex teo peccatori, hoc tibi modo Christus. En accusaris ignavia quod nolis sustinere adversa, quod nolis laborare in reprimendis cupiditatibus quæ nimis avide blanda cōsuetantur, & nimis odiosè contraria quæque averfantur. Hinc omnium origo peccatorū, hinc maxime peccatores acculantur. In id unum refundi debet eorum superbia, libido, avaritia, gula, ira, invidia cæteraque vitiolorum pestes, quod seipsos non reprimant, sive quod laborare nolint in seipsis reprimendis. Tu quid dicis, quid excusas, quid opponis? Negare certe non potes te superbum, te cupidum, te elatum, invidū, iracundum, murmuratorem, gulæ ac ventri deditum, injuriæ supra modum impatientem, & læsæ sapius Charitatis ac castitatis reum. Esto aliquid horum forte desit, satis est si unū ad sit ut accuseris; satis est si sis ira superbus, ut contra tuum nomen nil velis pati, nec tamen parcas alieno nomini. Negare hoc certe non audeas; Etiam tacente Dæmone, vita hoc tua nimis clamat & propalat.

Ij. 43.

Jam quid dicis? quid excusas? Audi, ore hominem ais fragilem, infirmum, sic à natura constitutum, ut nō possit ferre injuriam, quin parem referas? Nonne hoc dicis, nonne hoc cogitas? Et quidem ad te revincendum & mendacii condemnandum sufficeret ipsius Judicis certa scientia, sufficeret quod dixit Sapiens: *Si dixeris, Vires non suppetunt, qui consp-*

Prov. 24.

ctor est cordis ipse intelligit, & servatorem anime tuæ nihil fallit, reddetque homini juxta opera sua. Nihil scilicet infirmitatis illum fallit aut ignaviæ tuæ. Non ignorat quam sis infirmus à natura tua, sed probè scit etiam quam sis potens à sua gratia. Sufficiebat inquam Judicaturō sua hæc accurata scientia, unde apud Jobum: *Ecce Deus magnus vincens Job. 36.*

Lll 2

scientiam

scientiam nostram. Sufficiebat & Exemplum ferendæ injuriæ tam luculenter ab ipso nobis datum. Sufficiebat ipsa ejus naturæ humanæ sensibilitas quam assumpsit, ut paritate sua totam everteret præsentæ causam excusationis tuæ, sic Ipse ait apud Prophetam: *Ego sum Index & testis.*

Jerem. 29.

Sed tamen, ut mitius & accommodatius tecum agat, meros ipsos producit homines qui dum viverent, injurias, calumnias, expilationes, & alia quæ vi passi sunt, ut testentur & dicant, an id fieri nequeat, an id tolerari sit ita difficile, ut vires omnes divina etiam roboratas gratia, superet & transcendat. Hos tu Ipse provocas testes, sive quod idem est, tu Judicem provocas ad eos exhibendos & audiendos, quandoquidem si quod excusas verum esset, redundaret in Judicem; & excusatio tua, Ipsi esset accusatio: si nempe sic infirmus esses, ut revera non posses injuriam aut quid aliud sustinere, propter quod ignaviæ modò condemnaret: condemnaret enim innocentem. Quamobrem spectat ad ejus æquitatem judicii, ut non ipse tantum judicandus intelligat, sed universus plane mundus agnoscat quàm sit falsum, quod excusat superbus ab infirmitate naturæ: Prodeant & testentur quotquot palmas in cælo habent, an eorum infirmitas obtulerit, quò minus possent cum Gratia sustinere quicquid illis sustinendum fuit.

Dicant primò an fuerint alterius naturæ quàm humanæ? Prodeant deinde, num communes naturæ repugnantis infirmitates senserint; num viderint aliam legem in membris suis repugnantem legi mentis suæ? Testentur denique, num propterea tam difficile judicaverint sustinere ut non fuerit decertandum, & potius cedendum naturali vitæ, quàm naturæ vitiosæ?

Rom. 7.

Hoc est peccator, hoc est superbe quod Sancti omnes suis testantur & præ se ferunt palmas: Non habent palmas in manibus, nisi quia vicerunt, non vicerunt, nisi quia decertarunt, nõ decertarunt, nisi quia sibi æmulum & adversarium haberent contra quem dimicarent, nõ habebant adversarium secum pugnantem nisi seipos, nec seipos habebant corruptam, infirmam & spiritui repugnantem, sicut tuam sentis. Non alii fuerunt a te quantum ad naturam & naturæ corruptelam, nec tu ab illis alius: unde clamat Apostolus: *Estote sicut ego, quia &*

Gal. 4.

ego sicut vos. Quod præterdis in te obstaculum, illi habebant: quod allegas in illis adjumentum, tu hoc ipsum habes, si uti velis. Idem omnium Dominus, eadem omnium Sacramenta, Leges, Libri, Doctores, auxilia verò & gratiæ torte plures, forte uberiores: *Non dixit per Deam abesse.* En omnes tui similes apud inferos confitentur: *In malignitate sua consumptos esse.*

Eccles. 15.

Sap. 5.

Nec dicas te non esse Sanctum sicut qui palmas habent, nec te propterea posse ita dimicare & vincere; Nam illi non dimicant quia palmas habebant, sed potius quia dimicant, idcirco palmas habent & Sancti facti sunt: *Sic dimicant, inquit S. Chrylóstomus, adversus peccatum Sancti, sic & laborando fortiores, & moriendo victores effecti sunt.* Nullus athletæ sine certamine fortior dicitur, nullus sine victoria poterit coronari. Nemo miles sine prælio hostem subiecit, nemo sine bello Imperatorem promeruit. *Habes Christiane competenti arma quibus hostem expugnes, habes fortissima tela, quibus inimicum debelles.* Et alibi: *Si propterea Iustos fidelesq; diligimus, quod in ipsis justitiam suamque suscipimus, possumus nos quoque esse quod sumi: si faciamus quod ipsi faciunt. Neq; enim difficile nobis est quod ab ipsis geritur, imitari.* Et quæ plura pergit, ex quibus patet quam falso excusamur quasi non possimus; & quam merito arguamur quod nolimus.

Serm. 1. de Martyr.

Serm. quid sunt imitandi, aut non laudandi.

Par utrobq; potestas cum gratia, sed dispar utrorumq; voluntas. Poterant illi nolle sicut nos pro sua libertate voluntatis: sic & nos possumus velle sicut illi, cum æquè simus liberi. Libertas inter nos eadem, sed non idem libertatis usus. Libertatem illi suam adjugebant gratiæ, ut contra seipos pugnant: nos vero nostram nobis ipsis, id est, cupiditatibus, adjungimus libertatem, ut contra gratiam decertemus. Quod præclare D. Augustinus, vel ut alii volunt, S. Fulgentius insigniter declaravit exemplo Regum Pharaonis & Nabuchodonosoris, quorum vitæ ac morum paritatis longe dispar fuit exitus: *Quantum ad naturam, inquit, ambo homines erant: quantum ad dignitatem, ambo Reges: quantum ad culpam, ambo captivum populum Dei possidentes: quantum ad penam, ambo flagellis Dei clementer admoniti.* Quid ergo fines eorum fecit esse diversos, nisi quod unus manum Dei sentiens, in recordatione propria infirmitatis ingemuit; alter libero contra misericordiam Dei Veritatem pugnavit arbitrio? Qua-

De prædestin. & gratia.

Hob

Quamobrem hoc unum restat, ne sic deinceps repugnes gratiæ quasi non possis tecum pugnare, & quasi tu inde exculeris: Nam testimonio Sanctorum omnium aperta convinceris falsitatis, jamque tot annorum reo decretoria lata esset sententia, nisi te singularis clementia Judicis in hunc usque diem refervasset quo tantis convictus testibus respicias, & ad seriam tecum ineundam pugnam vehementius accendaris.

Job. 10. Sic nobilis ille Athleta Jobus hunc inde stimulum ad suas generosius ferendas pœnas sentiebat tam vehementem, ut Domino diceret: *Instauras testes tuos contra me, & multiplicas iram ad verum me, & pœna militant in me:* Ubi S. Gregorius, testes, inquit, *juos contra nos Dominus instaurat, cum Electorum vitam pravitate nostra contrariam ad arguendos nos multiplicat.* Tum post multa: *Et pœna militant in me, id est, meus futuri Iudicii, quasi diceret, efficius quidam in me est presentis pœnæ quâ patior, & futuræ quam mutuo. Præsens pœna sic corpus atterit ut ea vellem liberari, sed nisi libenter patiar exemplo confirmatus eorû qui totos vitæ annos in tolerandis difficultatibus posuerunt, pœna me futuri tettert iudicii, sicque hæc futura pœna cum præfenti militant, ut dum nolo pœnam quam sentio, velim tamen quod nolo, dum futuram metuo gravio-*

Jacobi 5. Sicut autem Jobo veteres illi Patriarchæ Abrahamus, Isaacus, Jacob & pauci alii proponebantur in exemplum fortitudinis & in testimonium oppositæ laxitatis, sic ipse Job & consequentes Viri patientiæ, nobis in eundem exhibentur finem. *Ecce, inquit S. Jacobus, Ecce Iudex ante januam assistit: Exemplum accipite fratres exitus mali, laboris, & patientiæ Prophetas qui locuti sunt in nomine Domini. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt. Sufferentiam Job audistis, Et nonnullis interjectis: Elias homo erat similis nobis passibilis, quasi diceretur, En suos Iudex contra nos producit testes omni exceptione majores: Nam erant nobis similes, id est, ita infirmi & passibiles, ut nihil habeamus excusandum quod illi non haberent & quod tamen non opposuerunt ne paterentur; unde tandem concludens Apostolus, Ideoque, inquit, & nos tantam habentes impositam nubem testium, deponentes omne pondus & circumstantes nos peccatum, per patientiam curramus ad propositum nobis certamen. Id est, libenter suscipiamus tale certamen quod est propositum, seu*

Hebr. 12. quod est necessarium ad expugnandas concupiscentias quæ sunt causa peccati, vel ad eas ita continendas ne peccetur. Currendum etiã dicit Apostolus quasi qui sequuntur currentes alios, quasi quibus est in mora periculû, quasi jam omnia sint deliberata, prævisa, constituta: neque aliud quid superfit quam certare. Qui sic enim non currit, vel seder otiosus, & nihil agit; vel si lentius & mollius pugnet tum repugnantem audit naturam & illi cedit quâ currendo facilius repulisset, aut ne quidê audivisset. *Numquid fratres vestri ibunt ad pugnam, & vos hic sedebitis?* Aprè illud Moïsi in ignavos detorqueatur; Aut ne ignavi sint, apertissima matris Machabæorum ad Filium natu minimum adhortatio: *Fili mi miserere mei, quate in utero novem mensibus portavi: & lac trienio dedi, & alui, & in statem istam perduxî. Peto nate ut aspicias in cœlum: ita fiet ut non timeas Carnificem istum, sed dignus fratribus tuis effelus particeps, suscipe mortem, ut in illa miseratione cum fratribus tuis te recipiam.*

Sic suos hodie teneriores filios Ecclesia cohortatur proposito Cœlo & Sanctorû exemplo; Quæ duo certe sunt acerrimi ad certandû aculei. Nam si non aliter cœlum obtinetur quàm pugna, quis audeat cœlum sperare nisi pugnet? Quis audeat non pugnare, ne sperare cœlum non possit?

Cum talis itaque pugnandi secum necessitas tam manifeste probetur, ut vel desperandum sit cœlum, vel pugnandum, cavenda hic diligenter fallax naturæ nostræ indoles, quæ si non potest universim negare quod sit cœlo acquirendo laborandum, negat tamen, particulatim & recusat in quo vis occurrenti casu; quasi hoc in casu non sit ita necesse; sicque in singulis pene difficultatibus pugnam detestat. Non omnem quidem generatim, sed istâ particularem, vel quia videtur difficilior, vel non necessaria; vel quia quovis modo non placet.

In quo certe triplex & damnosa est illusio. Prima quidem, quod sic numquam pugnetur, cum semper pugna differatur. Secunda, quod qui differt non advertit periculum & damnosum statum in quo vivit; nam cum velit aliquando sibi vim facere, sibi facile persuasum habet hanc voluntatem sufficere, nec sibi cautius prospicit, Tertia denique, quod & differendo existimat se minus difficultatis experturum in se vincendo, cum ordinariè se-

cus eveniat, ut quo quis differt longius difficultatem tollere, tollat difficilius, ut fule declaratur in 1. parte, Fer. 2. Hebdom. 4. post Epiphaniam.

Quod quidem accidit naturaliter & supernaturaliter; nempe ex ipsa repugnante concupiscentia, quæ totius difficultatis est radix, & quæ in dies magis ac magis crescit: Tum vero etiam ex Permissione divina qua fit, ut crescente concupiscentia decreseat Gratia, minusque detur auxilii, cum majus esset magis opportunum, quo statu quid deploratius? Cum è contra quid feliciter cuiquam possit accedere, quam si decrecente concupiscentia crescat major ac major divina gratia, quod feliciter eventurum his qui se quamprimum expugnant & vincunt, hæc Christi verba satis denuntiant: *Qui vicerit, faciam illum Columnam in templo Dei mei*: Id est, ita firmum & robustum illum reddam ut si quibus tangatur concupiscentiæ moribus, nullis tamen moveatur aut quatatur.

Apo. 3.

De his dices comparatis ad alios, quod Scriptura refert de Davide & Saule: *David proficiens & semper seipso robustior, domus autem Saul decrescens quotidie*. Quod refertur etiam posset, quod de se David Sauli quondam narrabat cum peteret facultatem congregandi cum Gygante Goliatho: Nempe quod leonem & ursum interfecisset, Unde & concludebat; *Dominus qui erupuit me de manu Leonis, & de manu Ursi, ipse me liberabit de manu Philisthai hujus*: Quasi diceret, sic eos Deus facit fortes ac robustos qui se prius fideliter exercuerunt in quibusvis oppositis expugnandis: *Sic omni habenti dabitur & abundabit: ab eo autem qui non habet, & quod habet, auferetur ab eo*.

2. Reg. 3.

1. Reg. 17.

Luc. 16.

Hinc apte Hugo Victorinus: *Alii stantes, alii nutantes, alii vagantes: Stantes confirmati, nutantes nondum radicati, vagantes dissipati: Stantes vicerunt, nutantes pugnant, vagantes victi sunt: Stantes in pace, nutantes in luctamine, vagantes in abalienatione*. Nempe illi vagantes sunt qui ut dicebatur, de labore vagantur in laborem, de præsentis ac certa certandi occasione vagantur in futuram & incertam sicque vix umquam certant, vix umquam figunt pedem ut certent, unde & dicuntur in Evangelio, *radicem non habere*, nec audito bene uti verbo; audiunt quidem satis libenter, & quo

Matth. 13.

Luc. 8.

id tempore audiunt, credunt, *Credunt ad tempus*, inquit Dominus, *sed in tempore tentationis*

recedunt; Id est, dum audiunt esse certandum & laborandum, id ita vident æquum esse, ut minime dubitent esse necessarium, sed cum actu & ipsa est laborandum, sic deficient animis & laborem fugiunt quasi non crederent esse certandum. Vagè credunt, nec determinatè nec fixe aliquid certi. Credunt extra certamen, esse certandum, sed non ipso credunt certamine, quod est recedere, quod est non credere, *Filii Ephrem intendentes & mittentes arcum, conversi sunt in die belli*. Quamobrem qua fide universim creditur esse certandum: eadem prorsus particulatim credendum est, de unoquoque certandi tempore; Quod ita verum est, & ita necessarium credere, ut quidquid Sancti decertarint, eorum fidei detur, quod ita certarint & vicerint, *Qui per fidem vicerunt regna, adepti sunt repromissiones*: Et quæ multa prosequitur Apostolus, Unde & apte S. Augustinus; *Si credis carves: si autem carves conaris: & conatum tuum novit Deus, & voluntatem tuam inspicit, & luctam cum carne considerat: & hortatur ut pugnes, & adjuvat ut vincas, & certantem inspicit, & deficientem sublevat, & vincentem coronat*.

Ps. 77.

Hebr. 11.

In Ps. 31.

Hoc est bonum certamen fidei quod suo Timotheo consulebat certandum Apostolus, & quod ipse certans sibi certam inde speraret coronam gloriæ. *Bonum, inquit, certamen certavi, cursum consummavi, fidem servavi*, quasi diceret, in hoc esse bonum certamen certavisse, si cursum consummaveris: & tunc cursum consummavisse, si fidem in unoquoque certandi & currendi casu servaveris sicut dictum est, si nempe sic fideliter tum credas esse certandum & certes, quam universim credis esse aliquod certandi tempus. Unde & securus pergit: *In reliquo, reposita est mihi corona iustitiæ quam reddet mihi Dominus in illa die, Iustus Index: non solum autem mihi, sed & his qui diligunt adventum eius*. Quasi diceret, tam secure id affirmo, quam certus sum Christum Dominum esse justum & fidelem, qui quod promisit dabit; promisit autem coronam certantibus; ergo etiam propterea fideliter omnibus est certandum. *Esto, inquit, fidelis usque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ*. Jam enim eam paratam habet, jam contextam & apud se repositam tuam coronam, quasi jam esset tua, quasi non esset justus aut fidelis, qui quod tuum est & quod promisit redditurum, vult reddere; Ne dubites quin omnino velit, nam id

1. Tim. 6.

2. Tim. 4.

Apo. 2.

Jam actum est, jam corona tibi reposita, tibi seorsum aservata, tibi prosum secuta.

Quo in sensu vocis hujus, *Reposita*, non tantum inest accipiendæ certitudo corona, quæ multum certe potest ad certamen fideliter cõsummandum, sed & particularis certandi modus, quem quisque certado tenere debet. Hoc est enim aliquid uni esse repositum quasi lepositum, quasi ab aliis segregatum, quasi aliis non dandum, nisi consentiat & velit ille cujus id esse dicitur quod est repositum. Sic Samuel reponendam jussit partem illam ciborum quã Sauli reservabat. Sic Raphaël reponendum piscis jecur quod sibi servaret Tobias. Sic apte reposita dicitur esse à Christo nostra Corona, quod sit ita nostra ut nõ sit alterius, nisi quod nostrum est repudiamus, nec nisi nobis scientibus volentibus transferatur ad alios, unde illud Domini: *Tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam*; Non enim aliter acciperet nisi velis, & nisi tu ipse deponas quod habes. Id est, præsentem occasionem patiendi ac certam gratiam qua certes cum adversis sive cum illis cupiditatibus quæ adversis repugnant. Ex quibus ita declaratis tam proprius certandi modus unicuique nostrum indicatur, quam proprie & vere à Christo reponitur unicuique nostrum sua certa corona:

Quod & illustrius ab Ecclesia nobis proponitur cum Jesus esse dicitur CORONA SANCTORUM OMNIUM, Unde hæc formari potest Veritas Practica:

Quo singulariter modo Jesus esse dicitur Corona Sanctorum omnium, hic singularis modus est quo Sanctis omnibus certandum fuit.

RATIO jam indicata est, & patebit evidētius ex ipso singulari modo quo inter alios qui offeruntur, magis proprie dicitur Jesus esse Corona Sanctorum omnium. Quod cū ad Christi Domini Sanctorumque gloriam & nostros inde acuendos ad certandum animos maxime faciat, non fuit amittendum; Nec leviter certe perpendendū esset, tametsi brevius de unoque modo differitur, sed facile cuique est quod velit fusius explanare.

Cum sint autem varii modi quibus id dici possit, tum tres præcipui producantur qui spectant tres differentias temporis, *Præteritum, Præsens ac Futurum*: Præteritum scilicet, quo in terris vixerunt Sancti. Præsens quo

in cælis vivunt: Et futurum quo simul anima & corpore post resurrectionem & generale Judicium vivent.

Primo quoad præteritum: Sicut Corona significat gloriosum rei complementum, quod & Coronis dicitur, id est, suprema & extrema pars operis feliciter adhibita: sic quando dicitur Jesus corona Sanctorum omnium, perinde est ac si diceretur, Sanctæ omnium vitæ quam egerunt in terris esse Author, Perfector & Consummator, qualem eum expressè vocat Apostolus: *Aspicientes in Authorem fidei & Consummatorem Jesum*, id est, ulque ad extremum vitæ finem fideles suos protegentem & perducentem. Quod & illa Scripturæ referat: *Scuto bonæ voluntatis tuæ coronasti nos. Qui coronat te in misericordia & miserationibus*. Dicitur enim coronare & esse simul Corona, quia dum suos coronat, dum illis benefacit ulque ad mortem, sic eos quodammodo cingit & circumdat, velut corona Caput, sic eos protegit, sic seipsum illis communicat, sic se ipsis unit ut coronam capiti: *Cecidit corona capitis nostri, Va nobis*: sic Jeremias de mortuo Rege Josia qui corona luorum dicebatur, quia sanctè, constanter, gloriose ac fideliter eos regebat; At quanto magis Christus, dum sancto sine Sanctos suos consummat?

Sed quia dum sic Sancti consummantur in hac vita, corpus suum deponunt, nec nisi animã in cælo, non corpore, beati sunt; Videtur certe nondum esse completa consummatio seu Beatitudo, donec Corpus illam participet, donec suo modo Corpus Deum videat & Beatum sit, sicut anima Deum videns Beata est. Quamobrem & hoc secundo sensu qui futurum respicit, Jesus est Corona Sanctorum omnium, id est, complementum æternæ ac Beatæ vitæ, quatenus se post resurrectionem Corporum corporeis Sanctorum oculis videndum dabit. Cum enim divina essentia videri non possit oculo corporeo, mansisset in omnem æternitatem privatum corpus hac sublimiori parte Beatitudinis quæ videndo Deo possideretur, nisi provisus esset à Christo, qui eū ipse sit Deus & Corpus habeat gloriosum, ac visibile, sic proinde Corpus Sanctorum suis oculis videndo Christum, videbit Deum, & intrabit in partem gaudii Domini sui: Unde & Christus Corona fiet, Coronis erit & complementum totius Beatitudinis, atque illud adimplebitur quod ipse Dominus Patrem

orans,

1. Reg. 9.
Tob. 6.]

Apo. 3.

Hebr. 12.

Pf. 5.
Pf. 102.

Thren. 5.

Ioan. 17.

orans, optabat: *Pater quos dedisti mihi, volo ut ubi ego sum, & illi sint mecum, ut videant Claritatem meam.* Quod sic præclare sanctus explanat Augustinus: *Ut totus sensus hominis in illo beatificaretur & reficeretur, oculus cordis in eius Divinitate, oculus corporis in eius humanitate, factus est Deus homo.* Id est, hic finis & extremum quod allumpta conferre a Verbo humanitas, ut in ea nempe videnda conquiescant Sactorum corpora, sicut in videnda divinitate reficiuntur illorum animæ. Nonne sic tandem Jesus verè est Corona Sanctorum omnium?

At vero cum nec præteritum nec futurum revera sint, sed præsens tantum quod durat tempus, dicaturque de hoc præsentis tempore quod Jesus sit Corona Sanctorum omnium, quocumque id sensu ac modo dicatur, verior hic videtur modus & magis considerandus qui ad præsens refertur. Sic autem facile declaratur, ut quemadmodum Corona quæ in præmiu, in gloriam & honorem bene merito datur, ita convenienter ipsius aptatur Capiti, ut neque sit laxior nec strictior: sic plane cælestis Beatitudo, sic tamquam Corona gloriæ totum Beati animum circumquaque replet & possidet, ut sit ipsi commensurata, & ejus meritis omnino adæquata, neque major, neque minor: quam ejus merita ferant: Unde fit, ut quàm sint omnium Sanctorum diversa merita, tam sint diversa Coronæ quæ singulorum ex æquo respondeant meritis, velut Corona capiti: *Sicut stella differt à stella, & sicut alia claritas Luna & alia claritas Solis. Unusquisque autem in suo ordine,* inquit Apostolus.

1. Cor. 15.

Ephes. 4.

Ioan. 3.

Sap. 12.

Hic autem ordo totus à Christo est, *Secundum mensuram donationis Christi,* ait idem Apostolus; mensura primò est gratiarum & meriti, tum gloriæ ac Beatitudinis, de qua Christus tam vere ordinat & disponit quàm verè dixit: *Pater diligit Filium, & omnia dedit in manu eius. PATER omne iudicium dedit Filio, ut omnes honorificent filium. PATER clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te.* sicut dedisti ei potestatem omnem carnis, ut omne quod dedisti ei, det eis vitam æternam, suo scilicet diverso modo possidendam. In quo quidem modo licet inferiores alii sint aliis, ita tamen omnes acquiescunt ut nolent alium beatitudinis gradum, quia magis in Christo ac Deo gaudent quàm in se, videntque omnia tam sapienter, tam juste, tam vere, in mensura & numero & pondere disposita, ut in hac una dispositione laudanda & aman-

da toti sint unanimes, & uno incessanter orè glorificantes Christum Dominum à quo habent quidquid habent. Unde quid evidentius & quid aptius, quàm quod sit Corona Sactorum omnium, sicut expresse Propheta denuntiavit: *In die illa, inquit, erit Dominus exercituum* Corona Gloriæ & Sertum exultationis residuo populi sui. Quatenus scilicet de singulari omnium gloria, & singulari exultatione disponet.

Hoc nempe Regnum ejus est & Imperium sic de cunctis disponere, prout suis dicebat Apostolis: *Ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum.* Nec obstat quod eorum duobus respondeat. *Non est meum dare vobis.* Nam ut apte S. Hieronymus, *Non est tantum dantis hoc regnum, sed accipientis, non per se, sed vita paratum.* Petebant duo illi Discipuli rationem suæ duntaxat haberi portione, nõ meriti; At Christus, non est meum, inquit, sic dare vobis. Contendite intrare per angustam portam, certate, vincite, *Vincenti dabo edere de ligno vitæ. Qui vicerit, dabo ei sedere mecum in Throno meo, sicut & ego vici & sedi cum Patre meo in Throno eius: VENI, coronaberis de capite Amanæ, de vertice Sani & Hermon de cubilibus Leonum, de montibus Pardorum.* Id est, ex variis mundi difficultatibus quæ unicuique occurrunt, me ita disponente, in quibus expugnandis & superandis propriis & singularis certandi modus consistit.

Non enim minus disponit & ordinat Christus de his quæ vel casu occurrunt ad verba, vel statui nostro sunt annexa, vel temperamento naturali conjuncta, quam de ipsa corona gloriæ, quæ ut diversa sit in singulis, singulorum etiam debent esse diversa merita, ut dictum est, ac proinde etiam diversa Christus procurat omnibus agenda & patiendâ, ut sementi mæsis respondeat, labori præmium, & Corona Capiti. Sic unusquisque suam juberetur ferre Crucem, & non aliam; quæ merito ferri, unicuique suadetur, inquit S. Leo, quia propriis modis atque mensuris ab unoquoque toleratur. Unde & apte S. Chrysostomus, *Exere vires, fortiter dimicæ, atrociter in prælio isto concerta. Cõsidera pactum, conditionem attende, militiam nosce: pactum quod spondidisti; conditionem qua accessisti; militiam cui nomen dedisti: Quæ non tantum Religioni Christianæ, sed uniuscujusque vocationi & statui singulariter applicanda sunt, ut tantum quicquid norit & intelligat sibi certandum, quanti occurrent in illo suo statu certandi casus.*

Vide

Vide in 1. parte, Fer. 5. Hebd. 1. in Quadrag. Feria item 2. & 5. Hebd. Passionis, ubi hæc Veritates proponuntur:

Quo in cælis Corona gloriæ sumetur vultu, hoc in terris Calix sumendus est. Non quæsitæ Cruces, sunt magis exquisitæ. Quia a Cruce suas tollit dimensiones, tollit à

se suam Crucem, & suam gloriam. Quia facilitate vincimur, eadem vincere possumus.

In 3. p. Fer. 5. Hebd. 7.

Qui melius de pœnis sentiunt, hi minus pœnas sentiunt.

In 4. p. Fer. 3. Hebd. 15.

IN COMMEMORATIONE OMNIUM FIDELIUM DEFUNCTOIVM.

Miseremini mei, miseremini mei, saltem vos amici mei, quia manus Domini tetigit me
Job. 19.

VERITAS PRACTICA.

Miserius est animæ neganti misericordiam quam poscenti.

RATIO EST, Quia miserius est illi anima que se in periculum miseriæ sempiternæ præcipitat, quam temporali miseriæ laboranti.

Sed Anima que hic vivens negat defunctis misericordiam, se in periculum sempiternæ miseriæ præcipitat, cum defunctus temporali tantum labore miseriæ.

Ergo miserius est anima negantis misericordiam quam poscentis, unde nisi se stollat aliena miseriæ, sine te tangi tuâ.

CUM autem una in toto hoc discursu posuisse difficultas de sempiterna miseriæ in quam se præcipitat anima que misericordiam negat, Vide in 3. p. Fer. 6. Hebdom. 3. ubi de 4. Beatitudine: *Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur*; unde concluditur miseris fore inimicis misericordiam, quoniam misericordiam non consequentur, ut expressè Sanctus Jacobus: *Iudicium sine misericordiâ illi, qui non fecerunt misericordiam.*

ALIA VERITAS.

Sicut à pœnis quas Boni patiuntur, cognoscuntur Beatorum gaudia? Sic à Beatorum gaudiis cognosci possent pœnæ quas Boni patiuntur.

Hayne vsue Pars IV.

RATIO præsupponit unum, ut alterum inferat: Nam idcirco à pœnis quas Boni patiuntur, cognoscuntur Beatorum gaudia, quod cum sint pœnæ gravissimæ, coniciens est ut eorum etiam futura sint magna omnino gaudia; Neque enim divina Bonitas tam dura illos sineret pati: Aut si divina id exigit Justitia, non erit minor Bonitas in eis compensandis, quam puniendis. Ubi vides præsupponi, vel certe declaratur, quam sint illæ graves pœnæ quas in vita & post mortem in Purgatorio Boni patiuntur, quod erat argumentum hesternum.

Sed pari modo ex Beatorum gaudiis que supponenda vel exponenda sunt, cognoscuntur pœnæ quas patiantur boni: Nam ante disponendi sunt, purgandi sunt, parandi sunt tantis bonis perficiendis. Quo est autem nobilior forma in subjectum introducenda, eò & subjectum debet aptius reddi & disponi. Videsne quantam oportuerit esse Virginis puritatem, ac divinam Maternitatem? Videsne quantam Humanitatis à Verbo assumptæ sanctitatem, ut sic unita hæretet Verbo? Sic cogita, sic concludere de beatifica Visione, & unione animæ cum divina essentia. Nam hæc tria *Maternitatem Dei, Unionem Hypostaticam, & Visionem Beatificam* pari quodam modo prope infinita esse docet D. Thomas. Unde ad parandam tali bono animam tot terrenis inquinamentis infectam, quantis putas purgationum generibus Deum velle ut emunderet? Audi quid vel unus Scripturæ locus referat; ubi de ipso in terras venturo Deo loquitur: *Ipse enim quasi ignis confans,*

M m m

flans;

Mat. 3.

flans, & quasi herba fullonum, & sedebit confans, & emundans argentum, & purgabit filios Levi, & colabit eos quasi aurum & quasi argentum. In quibus verbis tria sunt ad indicandam puritatem quam Deus optat maximam, valde consideranda. Primum est, quod multa simul conglobantur verba quae unum & idem significant, ut tanto id scilicet apertius intelligatur. Secundum est, quod res per verba significata multum momenti addunt ad hoc ipsum exprimendum; quid enim purius quam quod igne confatur, quam quod confatorio purgatur, aut alio quovis modo colatur aurum & argentum? Tertium denique, quod verbis & rebus additur modus confandi & purgandi suos, non levis, non subitaneus, non praecipuus, non expeditus: sed lentus, gravis, cogitatus, *Sedebit*, inquit, *confans*, quasi qui meditatio rem agat, quasi qui tantum spatium sumat, tantumque ponat operae, quantum res purganda exigit. Quod particulatim ad Purgatorium applicans S. Augustinus: *Quantum*, inquit, *exegerit culpa, tantum sibi ex homine vindicabit quaedam rationabilis flamma disciplina: & quantum stultitia iniquitas suggererit, tantum sapientis flamma deserviat, Quae cuncta facilius ex sequentibus intelligentur.*

l 50. Hom.
Hom. 10.

ALIA VERITAS PRACTICA.

Incredulitatis est vel Crudulitatis nimia, non misereri petentium misericordiam animarum.

RATIO EST, Quia non credere qua sunt digna fide de gravi aliquorum miseria, vel nolle illis succurrere cum facile possis, Incredulitatis est, vel nimia Crudulitatis.

Sed non misereri petentium misericordiam animarum hoc ipsum est non credere qua sunt digna fide de gravi & extrema ipsarum miseria: Vel nolle illis quod facile possis, succurrere. Ergo & Incredulitatis est vel Crudulitatis nimia non illarum misereri. Quod certe si diligenter expandatur: & annueris divina Bonitas, erit opera pretium.

I. P U N C T U M.

QUONIAM universum de Fidei nostrae Mysteries deplorabat Jeremias, hoc particulatim de animabus in purgatorio de-

terentis dici debet: *Nullus est qui recogitet corde.* Jerem. 11. Non est qui cogitet esse aliam vitam, esse caelum, esse infernum, esse alterutrum aeternitatem aliquando nobis ad eundam. Non est qui recogitet esse purgatorium, ibi esse animas in extremis suis poenis inelamantes quod olim Jobus in suis: *Miseremini mei, miseremini mei vos saltem amici mei, quia manus Domini tetigit me.* Nam si hoc vere cogitaretur ut vere est, quis amico, quis fratri, quis parentibus suam non ferret operam?

Videtur hodie quanti motus animorum omnium in hoc exhibenda pietatis opus! quia videlicet eius excitatur cogitatio, memoria revocatur, statim intellectus apprehendit quid sit rei, & quid factum sit opus, tum pari gressu voluntas movetur, & in omnes se inflectit partes, ut cum Gratia, tam iustum tam iuste debitum exolvat Religionis Officium.

O si diutius haec duraret cogitatio! Si quod optabat David, nobis eveniret, *ut reliqua cogitationis diem seculum agerent*, hoc unum sufficeret ad conferendam quam poscunt a nobis animae misericordiam; hoc unum Scriptura exigit: *Sancta & salubris cogitatio pro defunctis exorare*, non dicit institutio festi, vel officii, vel alterius ordinandae devotionis, sed sola cogitatio cum divina gratia subeat animum, satis erit ad flectendos animos nostros in id, quod poscunt a nobis animae laborantes, omni loco & tempore fideliter impertendum.

Ad hanc autem firmius animis insigendam cogitationem, & crebrius frequentandam memoriam, crediderim id in primis opportunum, ut Mens gravi aliqua & vehementi percellatur ac imbuatur veritate, qua non modo quid sit boni cognoscat in hoc pietatis officio, sed quid mali esse possit jam ex hac vita, si suo desit muneri.

Vide nunc talis futura sit illa veritas, quae idcirco praeter ceteris paulo latius expeditenda nobis modo proponitur. Experire num ita sit, vel quam sit intolerandum si sentis ita esse, quod vel nimis incredulum; vel crudelem esse oportet si quam postulant animae purgatorii misericordiam deneges. Quod ut clarius liquet, Perpende minutatim quid sit esse in presenti negotio vel Incredulum, vel Crudelum. Nonne is tibi videatur nimis incredulus qui digna fide, qui audita ex pluribus omni fide dignis supplicia quae vel affinis vel amicus inter hostes patiat, & nolit credere? Vel si credat &

Jerem. 11.

Psal. 75.

2. Mac. 11.

dat & rogetur opem ferre quā facile posset si vellet, nolit tamen, & in suis eū jacere pœnis malit, quā ullo se movere loco; Nonne is tibi crudelis, nonne ferus ac barbarus censeatur?

1. Mach.
15.

Nonne propterea Simon Jonathæ frater voluit potius argenti talenta centum dare quæ fratri redimendo Thryphon petebat quam fratrem in vinculis relinquere, ne aut incredulus haberetur si non crederet licet homini vafro & fallaci, fratrem hac pecunia redimendum; vel si nollet redimere, crudelis & inhumanus audiret apud populum, indeque invidiam contraheret numquam eluendam?

Nonne lecus factum ab Imperatore Mauritio deplorant omnes Historici? Nonne id in illo arguunt, quod cum audisset Milites Christianos bello ab hostibus captos & male habitos, posse si vellet nonnulla data pecunia redimi, vel auditis non credidit, vel audita contempsit, & miseris misericordiam abnuvit, unde ipse paulo post à Phoca simul cum liberis est interfectus?

Ex quibus, atque ex ipso communi sensu satis patet quid sit incredulum aut crudelem esse: Faceret Deus, ne id etiam tam multis liqueret exemplis.

II. PUNCTUM.

SED non misereri petentium misericordiam animarum, hoc ipsum est, vel non credere quæ fide digna dicuntur de extrema ipsarum miseria; vel nolle illis quod facile possis, succurrere.

Pedentem hic incedendum; & primo non misereri censeendus est, qui nihil de suo confert ad sublevandam animarum miseriam. Non quæ possunt conferri omnia, de quibus infra dicitur, non inquam requiruntur ab unoquoque conferenda; Satis est, si quod horū commodius possit, ita velit & agat: Sed nisi etiam aliquid suum agat aut patiat, quantumcumque pium sentiat erga illas affectum, non potest dici misericors: Unde illud Sapientis præclare dictum: *Multi homines vocantur misericordes, virum autem fidelem quis inveniat?* Id est, solo nomine sunt misericordes non re ipsa, paucique tales sunt qui vim nominis impleant, quia pauci hoc agunt quod possint, in quo uno consistit fidelitas.

Pr. 20.

Deinde verò, quænam sit animarum in purgatorio detentarum miseria, quamque sit omnino fide dignum quod de illa refertur, paulo at-

tentius investigandum; atque ex his quatuor circumstantiis breviter indicatis, fufius explanandum. Prima est, Gravitas pœnæ, quæ gravitate superat quidquid in hac vita pati possumus, ut expresse & luculenter ait S. Augustinus: *Non solum, inquit, de illo aeterno qui in aeternum cruciaturus est impius: sed etiam de illo qui emendabit eos, qui per ignem salvati erunt. Dicitur enim, ipse autem salvus eris, sic tamen quasi per ignem. Et quia dicitur, salvus eris, contemnitur ille ignis. Ita planè quamvis salvi per ignem: gravior tamen erit ille ignis, quam quidquid potest homo pati in hac vita. Et nostis quanta hic passi sunt mali, & possunt pati, tamen tanta passi sunt, quanta potuerunt pati & boni. Quid enim quisque maleficus, latro, adulter, sceleratus, sacrilegus periculis legibus, quod non periculis Martyr in confessione Christi? Ista ergo quæ hic sunt mala, multo faciliora sunt: & tamen videte quemadmodum ea homines ne patiantur, quidquid iusseris faciunt. Quanto melius faciunt quod jubet Deus, ne illa graviora patiantur!*

Secunda circumstantia est, pœnæ diuturnitas, quæ definiti quidem præcisè non potest, sed universim asseritur ad multos produci annos, nisi vivorum suffragiis contrahatur: Unde apte Origenes: *pro defunctis semper orandum, quia nescimus quamdiu cruciatus perduret. Et S. Bernardus, In purgabilibus, inquit, locis centupliciter quæ fuerint neglecta redduntur, usque ad novissimum quadranteum. Quibus si placet addere Cardinalem Bellarminum, hæc sunt ejus verba: Purgatorii pœnas ultra decem aut viginti annos extendi, & fortasse ultra centum propagari posse, non dubium est.*

In Ps. 37.

1. Cor. 3.

In Ep. ad Rom.

In obitu Humberti Monachi.

L. 2. de gemitu co-

lumba c. 9

lumba c. 9

lumba c. 9

lumba c. 9

lumba c. 9

Tertia circumstantia est, Impotentia sui juvandi; quidquid enim orent, quidquid agant aut patiantur, nihil ipsis confert ad pœnarum levamen aut subsidium, sunt enim extra viam meriti; possunt quidem suis pœnis contracta solvere debita, sed non possunt se per se ipsas à pœnis eximere. Quia nec opus, nec ratio, nec sapientia erunt apud inferos quod tu properas, inquit Sapiens, Inferorum nomen usurpans pro quocumque loco ex infernis extra viam & patriam.

Ecc. 9.

Quarta est, quo uno se solari posse videntur, hoc ipso magis affliguntur, spe scilicet futura beatitudinis; Nam spes illa est quæ cū differtur affligit animam, animam carne exutam, animam quæ valde apprehendit bonum quo privatur, animam quæ novit se sua culpa tan-

Prov. 13.

to privari bono, animam quæ Deum diligit & quæ à dilecto separata non potest vivere nisi cum ingenti dolore; animam quæ videt in se reatum pœnæ quod à videndo Deo & possidendo impeditur, animam quæ multos in vivis novit à quibus si vellent juvaretur, & quantocyus in divinos introduceretur amplexus: & tamen ab illis non auditur, negligitur, oblivioni datur! Satifne putas hoc esse miserum & miseratione dignum?

Nonne vero hæc sæpius audivisti? A quibus autem audivisti, nisi ab his ipsis à quibus accepisti quam profiteris Christianam & Catholicam fidem? Dic unde habes quod sit unus & trinus Deus, quod sit Christus Deus simul & homo: quod sit paradysus Beatorum & Infernus damnatorum? Nonne ab Ecclesia? Nonne ab Ecclesiasticis: Nonne ab Ecclesiæ Pastoribus aut approbatis Doctoribus, qui quod Ecclesia definiit, annuntiant? Et nonne id definitum, nonne id denuntiatum est, quod circa hunc articulum audivisti? Nam et si quædam particularia de pœnarum genere, de qualitate ignis, de diuturnitate mansionis non sint determinata, quod tamen spectat ipsam rei quæ vocant substantiam, non minus Ecclesia definiit, nec minus de fide divina est esse Purgatorium ubi animæ defunctorum per aliquod tempus cruciantur, quam quod sit Christus, quam quod sit cœlestis beatitudo vel æterna damnatio. Unde expresse Tridentinum Concilium quando agit de hoc articulo quantis fulciatur testimoniis, & quantum sit fidelitate docendus, præaudiendus his memorandis declarat verbis: *Cum Catholica Ecclesia, Spiritu sancto edocta ex sacris libris, & antiqua Patrum traditione, in Sacris Conciliis, & novissime in hac Oecumenica Synodo docuerit Purgatorium esse, animasque ibi detentas, fidelium suffragiis, potissimum vero acceptabili Altaris sacrificio juvari, præcipit sancta Synodus Episcopis, ut sanam de Purgatorio doctrinam à Sanctis Patribus & Sacris Conciliis traditam à Christianis fidelibus credi, teneri, doceri & ubique predicari diligenter studeant. Et distinctius contra eos qui secus docerent aut crederent: Si quis, inquit, post acceptam Institutionis gratiam cuilibet peccatori penitenti ita culpam remitti & reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus pœnæ temporalis exolvendæ, vel in hoc saculo vel in futuro, in purgatorio, antequam ad regnum cœlorum aditus patere possit anathema sit. Id est, maledi-*

Sess. 25. c. 1.

Sess. 4.
Can. 30.

tionem, condemnationem & damnationem æternam incurrant hi qui hoc non crediderint. Quare potro sic condemnati qui non crediderint, nisi quia quæ audiunt, fidem merentur? Nisi quia sic Ecclesia statuit, & quod statuit sic credendum est, sic Christus imperavit: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus?* Et nos tales incredulos habemus pro hæreticis, aut non sumus vere Catholici.

Quod erat itaq; declarandum, vides quam sint hæc fide digna quæ de pœnis animarum audivisti, cum sint ipsius objecta divinæ fidei, quibus nihil certius, nihil firmius esse potest. Pergamus in aliis propositionum partibus evolvendis: Dicitur est quod animæ suæ in illa miseria miseri cordiam possent, Quis potro dubitet ita esse curam videant se à nobis juvari posse, cum certò sciant id esse gratum Deo ut à nobis juventur & liberentur, cum & intelligant id esse nobis facile, & adeo non damnosum quin potius valde utile & fructuosum? Hoc sequitur explicandum, & res ita est in aperto ac confesso apud omnes cuiuscumque sint status, ut qui diceret se non posse, hunc ego dicerem magis posse. Hoc ipsum nempe quod agimus, hoc ipsum quod nil aliud possumus, offeramus Deo pro ipsis, id acceptabit Deus, & tantum illis pœnæ relaxabit, quantum est oblationis nostræ meritum.

Sunt alia quidè aliis valore ac merito præstantiora: Sacrosanctum Missæ sacrificium pro defunctis oblatum primas meriti tenet partes, ut jam audivimus ex Tridentino. Deinde indulgentiarum lucra, & preces Ecclesiæ quas fundunt Sacerdotes, vel quas privatim quisque recitet; Tam Eleemosynæ, jejunia, macerationes corporis, & quidquid satisfaciendi pro peccatis vim habet, & in illam pores quibus volens applicare. Quod si nil horum habes nec potes, quod sit tuo sit ita intentus operi, ut præter illud tuum opus tuamve paupertatem, tota die nil cogites; huc te appello, hic te expecto, quantumcumque sis pauper nil ut habeas quod in Eleemosynam largiaris, quantumcumque sis infirmus, nihil ut possis de corporis detrahere necessitatibus, quantumcumque sis imphæatus negotiis vel ruo affixus operi, nil ut possis orare longius; bene habet, sola restet bona voluntas quam nullus à te auferre potest, & satis dives es satisque potens ad erigendam à suis pœnis unoquoque die animam, vel etiam plures. Offer ut dicebam, illud opus

III. PUNCTUM.

opus tuum, illum laborem hodiernum, illam tuam paupertatem, infirmitatem, injuriam & quidquid patiaris, aut quidquid agas per singulas quantum distingui possunt dici partes; Offer inquam, Deo semel ea mente ut proficit animabus illis; & proderit suo modo ne dubites, peinde ac si orasses aut jejunasses in hunc ipsum finem.

Sicut enim pecuniam ex diurno tuo collectam penso si dares in solutionem alieni debiti, solveretur certe hoc debitum; sic plane tuus labor sine laboris tui meritum si velis, ad solvendas ex vinculis suis animas derivare, salvasti animam, vel ex toto, vel ex parte, pro aequata meritatione cum debito. Neque vero hinc tibi aliquid deperibit vel ex temporalis mercede, ut patet, vel ex spirituali lucro, ut constat ex ipso Charitatis quæ tum exerceatur valore ac pietio, quod tanti apud Deum est meriti, ut tanto majus in te lucrum retundatur, quanto minus tibi de tuo referaris.

Adde, quanto affectu illa per te donata celo Anima, quantum tibi necesse est apud Deum impetrabit & obtinebit gratiam, virtutum, & Beatitudinis: Certe hoc non minus certum quam Beatorum animas esse gratas & nemores bonorum quæ acceperunt, ipsumque Deum esse bonum cum bonis, & cum sanctis sanctum, ut ait David, qui & factis suo rem valde illustrat & confirmat. Nam cum viri Jabes Galaad Saulis occisi caput religiose sepelissent, ita gratum hoc habuit, ut præter illam quam à Deo Charitatis mercedem acceperunt, se ipsis etiam regia munificencia gratiam redditurum promiserit: *Benedixit vos, inquit, à Domino, qui fecistis misericordiam hanc cum Domino vestro Saul, & sepelivistis eum. Et nunc retribuere vobis quidem Dominus misericordiam & veritatem: sed & ego reddam gratiam, id quod fecistis verbum istud.*

Quibus ita declaratis, quid restat nisi ut evidenter intelligas quod habet Propositio. Non misereri scilicet peccentium misericordiam animarum, hoc est, vel non credere quæ fide digna dicuntur de extrema ipsarum miseria, vel nolle illis, quod facile possis, succurrere? Quid sit autem hoc ita non credere, vel hoc nolle, jam discet ex proposita Veritate, cuius certa & evidens inde Conclusio ducitur.

HOC nempe est nimia vel Incredulitatis, vel Crudelitatis ingenium.

Hoc est esse prius incredulum, non credere quæ audiuntur tali fide digna, quæ ipse deus creditur. Vel hoc plane est supra modum esse crudelem, non subvenire quibus possidum te rogant, dum te sollicitant, dum te adjurant extrema sua in misera, mediis in ignibus unde se non possunt eripere. Possunt vero per te tam facile eripi, quam tibi facile est id veile, volendo laboris tui partem aliquam sine ullo tuo detrimento impertiri. Et tu nolis: tu dissimules! tu negligas! tu alia omnia cogites! Dic quæso, quid sit esse inhumanum, immanem & feris ipsis ferociorem, nisi hoc sit?

Cum de fundendis ad convertendos peccatores precibus ageretur, in tertia parte, id tantum esse dictum est, ut impium esset non id præstare Officii propter miserandam nempe statum in quo jacet peccator, & quo potest oratione liberari. Miserandum certe peccati lethalis statum, & omni modo liberandum! Sed tamen attentè consideranti nonnulla occurrunt, quæ diuorem quandam impietatem arguant si neges Animæ quod à te petit, quam si peccatori non redderes.

Primum est quod peccator seipsum per Dei gratiam juvare potest, non autem animæ ut dictum est. Quid autem miserius, & quid ad flectendos in misericordiam animos potentius, quam impotentia miseris? Quid contraditius & crudelius, quam illa vita vel audita non omnino flecti?

Secundum est quod non ita possis quæ velis in peccatoris gratiam, sicut potes subsidium afferre animæ suis in pœnis destitutæ; Nam ipse sapientius tuis peccator obstitit monitis & precibus, & quam à deo peteres gratiam, ipse suis avertit flagitiis. Non sic autem anima, non sic unquam sibi aut tibi obster, nec ullum ex terponit obicem tuis participandis benefactis.

Tertium est quod ipse Deus non ita plerumque velit se orari pro peccatoribus, sicut pro animabus; *Viquequò in lugas Saul, cum ego projecerim eum ne regnet super Israel* Sic Samueli dictum à Domino; Et Prophetæ Jeremiæ: *Tu noli orare pro populo hoc; nec assumes pro eis laudem & orationem. & non obstitas mihi, quia nò*

M m 3

exau-

Psal. 17.

1. Reg. 2.

Fer. 2.

Hebd. 10.

1. Reg. 16.

Jerem. 7.

exaudiam te. At non ita de quacumque anima, quæcumque tandem illa sit, nulla una est pro qua non libenter orari velit Deus, nihilque habeat oprabilius, quam ut quoquo modo iustitiæ suæ satisfiat, & bonitatis thesauros aperiat, unde nihil dubites in defunctorum gratiam quidquid velis profundere. Nam si opus aliquid misericordiæ sic Deus diligit ut in extremo Judicio de solis his operibus videatur esse quæstio, nec salvandum ullum aut damnandum, nisi qui misericors aut immisericors fuerit: qualem putas futurum in eos Deum, qui patientes animas libenter sublevarint, cum in uno hoc opere cætera pene omnia quæ dicuntur opera misericordiæ contineantur? Hoc est enim esurientes pascere, seu sitientes potare, nam nullus mortalium tanta umquam siti premitur, quanta illæ animæ ut Deo perficiantur. Hoc est in carcere positos visitare, Hoc est, solam afflictos; Et longe est hoc amplius quam corpus mandare sepulture, vel peregrinum hospitem suscipere, cum in æterna illa tabernacula, quæ tantis petunt laboribus, promoveantur.

Adde quod sæpe naturalis est compassio quæ nos ad sublevandam miserorum miseri-

am trahit, quæ licet bona sit, tanto tamen minus est bona, quanto magis est naturalis. At vero in mortuos misericordia tota est ex auditu, tota ex fide, tota supernaturalis, & proinde majoris profecto meriti.

Denique, licet hæc ipsæ pro quibus oras animæ jam fruere gloriâ, tamen illud ita gratum habet Deus, ut numquam irritum esse finat, sed vel in alios, vel in teipsum multiplici refundat sœnore. Cum e contra sic ita sævum & crudelem vivens præstitit in mortuos nulla ut in illos sicutis misericordia, sic permittere Deus, ut tibi mortuo par referatur lævitia: & cogaris aliquando sentire quod Rex ille crudelissimus Adonibécæc agnoscebat, dum cæcis summitatibus manum ac pedum suorum dicebat: *Septuaginta Reges amputatis manuum ac pedum summitatibus colligebant sub mensa mea ciborum reliquias. SICUT FELI, Ita REDDIDIT MIHI DEVS.* Iud. 7.

Vide in 3. p. Dominica 10. ubi de homine qui in latrones inciderat quem Samaritanus curandum suscepit: *Si vis curari, cura. Quæ mensura mensus fueris, eadem & remetietur tibi.* Et Dom. 11. *Qui non audit, non audietur.*

Die 11.
Novembris.

IN FESTO S. MARTINI CONFESSORIS PONTIFICIS.

Expoliavit se Ionathas tunica qua erat indutus, & dedit eam David. 4. Reg. 18.

VERITAS PRACTICA.

Momentum illud ex quo pendet æternitas, sæpe momentum tale est, quo se sua Martinus expoliavit tunica.

Sæpe momentum illud est, in quo petitur Eleemolyna.

Sæpe momentum illud est, in quo de uno Virtutis actu statim agendo agitur.

SENSVS & RATIO EST, Quod momentum illud ex quo pendet æternitas, sæpe momentum illud est, quo suos probare solet Deus.

Sed momentum quo se homines probare solet Deus, sæpe momentum illud est in quo petitur Eleemolyna, vel de uno quopiam Virtutis actu statim agendo agitur.

Ergo & momentum illud est ex quo pendet æternitas. Quod sane est diligenter exendendum, & in omnem bene agendi occasionem intendendum, exemplo sancti Martini.

I. PUNCTUM.

O Beatum Pontificem qui totis visceribus diligebat Christum Regem, & non formidabat imperii principatum!

Sic Ecclesia de S. Martino compendiosè Virtutes ejus quæ multæ sunt & insignes referens, ad singularem quæ in Christum ferebatur dilectionem, cujus evidentissimum dedit testimonium cum adhuc esset Catechumenus. Nam sicut Ionathas Saulis filius amore David raptus, quæ induebatur tunica Davidem

videm induit, sic Martinus militem agens in Gallia, cum esset Ambiani, ac nihil præter arma & vestimentum quo erat indutus haberet, pauperi nudo tum ab eo petenti ut Christi nomine sibi Eleemosynam tribueret, partem clamidis dedit: Quod factum Christus sic gratum habuit, ut sequenti nocte, dimidiata illa veste indutus ei apprensus dixerit: *Martinus Catechumenus hac me veste contexit.* Tum vero statim Miles relicta militia Christo se totum dedit, & factus Sacerdos, Episcopus, & Religiosus simul Cœnobitarum pater, tam multa, tam mira, & prope singularia cuiuscumque Virtutis exempla dedit, ut Sacerdotum, & Præsulum, & Religiosorum omnium perfectæ fuerit Exemplar vitæ.

Sic enim in omnibus temperate agebat, ut Virtutes ipsas mirum in modum temperaret, & quæ magis à se videntur dissita, simul in unum magis conjungeret. Quid nempe magis disjunctum videtur quam solitudo monastica, & sollicitudo Pastoralis: Utrumque tamen simul junxit Martinus. Quid magis Humilitati videtur oppositum, quam vel insignes honorum Tituli, vel insignium Virorum frequentia, vel morum tanta gravitas ac Majestas, ut ipsis Imperatoribus imperare videretur? Et tamen ita humilis simul & excelsus semper vixit. Nihil illo pauperius, nihil illo tamen magnificentius. Orabat ita frequenter, ut nihil agere præterea videretur: Tam multa vero agebat, ut orationi locus & tempus non apparent. Numquam otiosus, sed numquam etiam negotiosus. Sic omnibus mitis & facilis, ut nulli tamen indulgentior, & cunctis semper esset colendus. Sic amabat suos, ut paratus esset ab eis numquam digredi: Sic paratus erat ab eis digredi, quasi qui suos non amaret. Non de suis beneficiis præsumebat, & tamen viso humani generis hosti jamiam moriturus audacter dicebat: *Quid a feras cruenta bestia, nil in me funeste reperies. OVIRVM ineffabilem, nec labore victum, nec morte vincendum, qui nec mori timuit, nec vivere recusavit.* Plura hoc uno certe verbo dicuntur, cum *virum ineffabilem* tota Eum prædicat & demittitur Ecclesia, quam si longo illum sermone celebrandum susciperemus.

O quanti refert se semel totum Christo dare! O quanti res est momenti præcedentem sine mora sequi gratiam, & singula vitæ momenta sic diligenter cavere ac religiose reve-

teri, nullum ut sit quo rei bene gerendæ se dedat occasio, quo ei statim non acquiescas. Ecce qualis quantulusque fuerit S. Martinus dici non potest, quia supra nostram omnem dicendi facultatem Virtus ejus evecta est; Sed undetalis tantusque fuerit, dici potest, & dici debet, multumque ponderari, quia multum profecto facit ad salutem & perfectionem omnium.

Audisti pauperem à Martino petentem aliquid; Audisti quid Martinus dederit, Audisti quid Christus idcirco dixerit. En prima quam sciamus tantæ sanctitatis origo. Præcessit quidem Gratia, Ipse prior Deus dilexit nos, prius Ipse nobis donat quod possimus ei dare; sed prima illa præsupposita Gratia, quod prius consequenter à Martino Deus expetivit, fuit illa pars chlamidis quam dedit pauperi, fuit ille Charitatis actus quem in Christum exercuit, fuit ille promptus animus quo se impellentem Gratiâ sequutus est. Hinc inde series illa Gratiarum, quibus rota ejus vita contexta est. Ab illo sic incæpit momento salvus & Sanctus esse, ut si ab illo non ita incæpisset momento, numquam forte incæpisset, nec ita salvus ac Sanctus unquam fuisset. Quod vulgo dicitur, *EX MOMENTO ATERNITAS*, Momentum, illud Martino fuit quo pauper eleemosynam ab eo petiit, quo dandi talem eleemosynam injecta cœlitus Mens illi est, & mentem sequuta est actio sive actus Charitatis. En momentum ex quo Martini pendebat aternitas.

Et quod de illo dicimus, de unoquoque nostrum debet intelligi. Quod de illo Charitatis in pauperem opere pronuntiamus; hoc ipsum de quovis alio, vel agendo vel non agendo, prout aliquando nobis occurrit, dici fas est; Et in multis quæ hic possent expendi, primum & præcipuum est quod attente consideretur. Quid enim momentosius & pretiosius quàm quod summam illam aternitatem sic attingit, ut eam plauet & ædificet, aut evertat & destruat?

Ac primo vulgare dictum illud: *Ex momento aternitas*, paulò fufius declarandum. Tres sunt enim modi quibus ita dici potest. Primus est de tota hominis vita, quæ quam sit brevis & momento similis, explicatum habes in 2. p. Dominica 3. post Pascha; satis autem patet quam vere pendat ex tali momento aternitas.

Secundus est, cum multi ac varii sint vitæ casus & tam repentini, ut aliud profus cogitantes homines quam citissime abripiant, & abrepti transferantur illico in domum æternitatis, ut loquitur Sapiens, nonne tum etiam liquet, quam verè sit ex momento æternitas? Nempe in quali animæ statu mortem illam improvísam homo motietur, in eo permanebit ad omnem æternitatem. Si ceciderit lignum ad austrum aut ad aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit. Quod figurate dictum est a Sapiente de statu morientis; Nam ut paulò antè dixerat: *Nescit homo finem suum, sed sicut pisces capiuntur hamo, & sicut aves in quo comprehenduntur, sic capiuntur homines in tempore malo, cum eis extemplo superveneris.*

Tertius denique modus is est quem indicavimus, quando scilicet suos Deus tentat & probat, propositis aut permisis quibusdam rerum eventis, quæ ad instar momenti petulant seunt, & de quibus in sequenti puncto commodius, cum hic sufficiat intelligere tales rerum casus licet fortuitos aut naturales, aut etiam si ex malitia Dæmonum vel hominum componantur, esse tentationes & probationes ex parte Dei ad faciendum nostri experimentum, quasi ut homo nobiscum ageret, quasi cum Herus data occasione servum expetitur an sit fidelis, Sic Deus tentasse Abraham dicitur: sic probasse populum suum ad aquas contradictionis: sic Tobie dictum: *Necessè fuit ut tentatio probaret te.* Sic sæpe Sapiens: *Tanquam aurum in fornace probavit illos.* Sic Judit paulò fustis: *Memores sint quia tentati sunt Patres nostri, ut probarentur si verè colerent Deum suum. Memores esse debent, quomodo Pater noster Abraham tentatus est, & per multas tribulationes probatus, Dei amicus effectus est. Sic Isaac, sic Jacob, sic Moyses.* Et quæ plura prosequitur, quam & imitatus Apostolus longum eorum textit catalogum quos variis tentatos modis Scripturæ referunt.

Tunc verò, quod est præcipuum Propositionis Caput, tanti cujusquam nostrum interest fidelem esse, ut ex illo momento seu momentaneo tempore quo illius nostræ fidelitatis experimentum capitur, ex illo inquam momento, prout fideles aut infideles tum fuerimus, nostra pendeat æternitas sive cœli sive inferni: Totus salutis nostræ cardo tum plerumque vertitur, de rei summa tum sæpius agitur: *Argentum reprobum vocate eos,* Nempe

post factam probationem. Tremenda certe probatio, seu potius tremenda nostra dum sic probatur, infidelitas.

II. PUNCTUM.

SED momentum illud quo se homines probare solet Deus, sæpe momentum illud est in quo petitur Eleemo, quæ, vel de alio quovis virtutis actu statim agendo agitur.

Videtur eadem Propositio cum præcedenti, sed tamen diversa est, & magis determinatè deligat quoniam sint illi occurrentes casus & eventus quibus utitur Deus ad probationem hominum; Nempe illi vel quotidiani qui sæpe frequenter incurruunt in communem vitæ usum, vel infrequentes alij, qui virtutis illius exercendæ quem vocant Heroicæ præbent ansam, de quibus nil planè certum dici potest, sive quoad objecti speciem, sive quoad modum, sive quoad tempus exercendæ virtutis, quia momenta sunt qua Pater posuit in sua potestate: Quod unum dici debet, hoc est, fieri posse, Inò & læpius fieri, quod tale probationis tempus sit valde subitaneum, sive in occurru, sive in duratione, atque in illis interdum verferur occasionibus quæ nos singulis pene momentis circumstant, ut sicut de mortis hora dicitur, tantò cautiore sumus, ne ut ait Sapiens: *Defraudemur à die bona, & particula boni doni non nos prætereat,* quantò magis sumus incerti de tempore; vel quantò magis sumus certi, quod tempus illud potest esse quodlibet tempus & quodlibet momentum temporis: *Videte, vigilate, & orate, nescitis enim quando tempus sit,* dicebat Dominus.

Vis autem nosse quàm parùm duret illud tempus, & quàm rectè momentum appelleretur, aut quàm frequenter unicuique possit ad probationem sui sic semel evenire ut vix aliud detur? Revolve præteritorum seriem sæculorum: Et ne multitudo te obruat, primos cuiusque gentis repræsentat tibi: Duces, in quibus Deus constituit quid de cæteris inferioribus judicari possit. Considera primum illum Angelum qui de Lucifero factus est tenebrarum Princeps & Rector, quantum putas moræ ac durationis habuit quo probaretur ad cœlum vel ad infernum? Mirum certe dictu, sed tamen verum; Vix instans & momentum fluxit inter illum & illum, inter illum qui erat, & inter illum qui modò est.

Crea-

Creatus post Adamus, suum etiam probationis tempus habuit, paulo quod dem longius quam instanti Angeli, seu quantam putas illam fuisse longitudo inem? Quantum videlicet spatii positum est in uno aut altero verbo quod Eva protulit cum Adamo, cum illi pomum obtulit comedendum. Nonne hoc tibi satis brevè videtur ut momentum dici possit? Et nonne hoc momentum fuit, in quo Adami virtus probata fuit, & nulla inventa est?

Num. 10. Sic Moyses celeberrimus ille populi Dux Israelitici, tot inter prosperos & adversos casus, unum praecipue habuit quo probaretur, in aqua scilicet ex petra populo danda; Tantisper hæsit, non satis Deo fidit, vix scitur quid peccavit; peccavit tamen, quia punitus est, sed peccati ac probationis mora tam momentanea fuit, ut nisi Deus revelasset, nemo illum peccasse diceret.

1. Reg. 13. Primus Regum Saul, quo nemo melior in toto populo, probandus tamen fuit, an talis permaneret; Datur ei tempus, datur ei virtutis exercendæ occasio; Samuellem expectet ad aliquot dies. Expectat ad extremum usque diem, sed non extremam diem horam. Ecce in extrema hac hora tentatus probatur, & deficit. At verò quantum hoc dices funestum horæ tempus a si momentum? Et licet non ad extremam omnes perniciem deciderint quos in exemplum adductos vides; valent tamen ad exemplum rei propositæ: & evidenti sunt documento, quam sit momentaneum illud quod probandis suis tempus definit Deus: Unde & illi à Jobo dicitur: *Quid est homo quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum? Visitas eum diluculo, & subitò probas illum.*

III. PUNCTUM.

APOC. 21. **P**ALET hoc igitur quod ore omnium usurpatur, **EX MOMENTO ÆTERNITAS**, non de momento tantum vita naturalis intelligi, sed de momento praesertim illo, quo in vita sapius accidit ut subitaneis & improvisis à Deo probentur homines casibus, utrum fideles, utrum humiles, utrum casti, utrum patientes, & subditi; Quo in occursum virtutis exercitæ vel omittæ præjudicata quodammodo salus & aeternitas dicitur, pro ut cujusque Virtus probata & improbata fuerit: *Ecce venio cito, & merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera sua.* Hæc ad unumquemque generatim; sed uni cuidam *Hayneusve pars IV.*

particulatim dictum à Domino perinde quasi ac Martino, quod certe satis frequenter aut ponderose nunquam satis expendi potest: *Quoniam, inquit, tu servasti verbum patientia mea, & ego servabo te ab hora tentationis quæ ventura est in orbem universum tentare habitantes in terra. Ecce venio cito, tene quod habes, ut nemo accipiat coronam tuam.* Hæc hora tentationis, ut alias forte dictum est, dira fuit persecutio, quam Trajanus movit contra Fidem.

APOC. 3.

In hac persecutione detecerunt multi meru tormentorum, quos inter ille de quo est sermo, miserandum in modum peritisset, nisi singulariter à Domino servatus esset; Quod autem sic servatus fuerit, datur fidelitati ejus in servando verbo patientia, Id est, in continendo verbo quod ex impatientia protulisset, nisi per Dei gratiam verbum illud continuisset. Ecce igitur in uno verbo continendo continebatur hominis probatio, & in tali probatione vertebatur ejus aeternitas! Ecce igitur in tam exiguo tempore quo proferri verbum vel sileti potest, agebatur illud discrimen, quo vel homo Martyr Christi esset & Beatus: vel deceptor fidei & in sempiternos amandandus ignes. *Quis non sibi cavisset in illo proferendo verbo? in illo tam pretioso vitæ aut mortis æternæ dato momento?*

At cum Lector, tale hoc momentum possit hoc ipsum esse quo hæc legis, nonne tibi commendandum est ne nimis transcursum legas, nec satis apprehendas, quanto in pretio sit unaquæque pars habenda Temporis? Vix fortè alias tale occurret argumētum quod legas; vix unquam forte talem hanc singulis tuis actionibus adhibendam cautionem & vigilantiam discas, nisi modo melius intelligas quid sit, & quanti referat eam adhibere.

Hinc apte Sapiens: *Fili, conserva tempus, & evita à malo.* Tempus quodcumque sit, observandum est, ne forte quod non servaris, tempus sit quod maxime servandum erat ad exhibendam fidelitatem. Sic oportet habere semper cinctos lumbos, & lucernas ardentibus in manibus, & similes esse hominibus expectantibus Dominum suum, ut videre est in hac parte, Hebdomada ultima. Unde in Evangelio hodierno de lucerna corporis agitur quæ dicitur esse oculus, id est, attentæ sui consideratio, ne quid verbo vel opere perperam fiat.

ECCLES. 4.

LUC. 12.

IBID. 11.

Cavenda praesertim est astuta quædam natura

N n n

turæ

turæ corruptæ fallacia, quæ in occurfu Virtutis exerceat. Virtutem quidem non abnegat, sed non talem quæ se offert, aut non talem ejus virtutis actum, quasi vel eundem vel alium aliàs possit exercere quando valet. At fallitur, nam etsi virtutem non videtur abuisse, tempus ejus tamen quod se offerebat abnuat, & cum huic forte tempori connexa esset Gratia quæ non alteri connectetur, quid ages illa destitutus gratia, sine qua non potes agere quod agendum erat illa præiense?

Fallitur verò etiam quod difficultatem præcendat ad excusandam inertiam vel dilationem operis: Nam in illa difficultate vertebatur probatio: difficultas illa probationem declarabat prout superata vel non superata esset: Actus virtutis heroicus qui occurrit ut dictum est, is inter alios merito censeri debet probationis index & testis: talis autem difficultatem involvit, ut inimicis parere, contemptum pati, non referre injuriam, silete verbum quod libenter effunderes, naturam deni-

que magis efficiam refrænare, & divinæ subicere Gratiæ.

Memorero Raab & Babylonis scientiam me, Psalm. 86.
Id est, eorum qui quo tempore magis in vitium inveniuntur se continent, & oppositam exercent virtutem. Unde in quibus magis vincimur, magis vincere debemus, nempe in istis difficilioribus in quibus certamen datur ut vincas, juxta illud Sapientiæ de Patriarcha Jacob, certamen forte dedit illi ut vinceret: atque illud etiam Apostoli: *Gloriamur in tribulationibus, scientes quod tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio vero spem.*

Vide in 2. p. Fer. 2. Hebd. 2. In Quadragesima.

Si dum adest occasio virtus abest, vix unquam virtus adest.

Sic est omni negotio tempus & opportunitas, ut nisi adfit tempus & opportunitas, vix fiat ullum negotium.

In 4. p. Fer. 4. Hebd. 18.

Die 21.
Novembris.

IN FESTO PRÆSENTATIONIS B. Mariæ Virginis.

Adducentur Regi Virgines post Eam, proxima ejus afferentur tibi. Afferentur in lætitia & exultatione. Psalm. 44.

Ego autem sicut Oliva fructifera in Domo Dei. Psalm. 51.

DUO illi diversorum Versus Psalmorum, duo quædam nobis representant ad praxim & imitationem Beatæ Mariæ Virginis in Templo præsentatæ, præsertim consideranda. Primum est, ipsa multarum Virginum, & quarumlibet sponsarum Christi præsentatio seu oblatio, qualis sit vel per vota, votorumque renovationem: vel ex propria cujusque Devotione.

Secundum est, Earum Constantia, & firmitas in oblatione servanda, nec non progressus in virtutem & perfectionem, sicut Beata Virgo proficiebat & fructificabat tamquam oliva fructifera in domo Dei. Sic de illa expressè Sanctus Joannes Damascenus: *In lucem, inquit, editur, in domo probatica Joachim; atque ad Templum adducitur: ac deinde in domo Dei plantata, atque per Spiritum saginata, instar*

oliva fructifera, virtutum omnium domicilium efficitur, ut quæ videlicet ab omni hujusce vitæ & carnis concupiscentia mentem abstraxisset, atque ita Virginem unâ cum corpore animam conservasset, ut Eam decebat quæ Deum sinu suo exceptura erat.

Circa hæc autem duo Capita tam multa se offerunt quæ perpendi possint Veritates, ut eas indicasse sufficiat.

Ad primum de oblatione sui ex proposito Psalmi versiculo,

Adducentur Regi Virgines post Eam.

Nemo est qui possit omni modo quod fecit Beata Virgo, facere: Sed nemo est qui non possit suo modo, quod Illa fecit.

Nemo est scilicet qui cum divina Gratia non possit se Deo præsentare & offerre quidquid

quid habet, quidquid potest, & quidquid est. Nec quemquam retardere debet, quod jam sæpius id fecerit sine fructu.

Licet enim non semper facias quod proponis, semper est tamen proponendum quod facias.

Vide in hac 4. parte, Fer. 3. Hebdom. 27.

Proxima eius offerentur tibi.

Hoc ipso quo offeruntur & offeruntur Deo, proximæ sunt Beatæ Virginis.

Nam sic illi sunt singulari puritate & Sanctitate similes.

Affinitas verò Sanctitatis cum B. Virgine, magis æstimanda quam sanguinis.

In 2. p. Die 20. Martii, In Festo Sancti Joachimi.

Afferentur in lætitia & exultatione. Hilarem enim datorem diligit Deus.

Sic serviendum Domino in lætitia, ut nisi lætetur in Domino servus, non lætetur in servo Dominus.

In 4. p. Fer. 4. Hebdom. 22.

QUIA vero quod præcipuum, quod magis Deo carum est in hac oblatione sui, plures omittunt, qui sibi aliquid retinent, nec se totos tradunt, sicut se Beata Virgo tradidit, idcirco præcipue hoc urgendum, ut sequitur.

Non se præsentat cum præsentata Virgine, qui se magis in præsens offert, quam in futurum tempus.

Non se præsentat nempe cum Illa, qui se sicut Illa non præsentat: Illa autem non ad præsens aut aliquod duntaxat tempus, sed in perpetuum, immobiliter, integre, se tota penitus totam, sicut Deus nos sibi totos optat, unde & de nostris ait oblationibus: *Holocausta tua in conspectu meo sunt semper.* Semper te talem effectum volo, qualem te affectu vidi cum te offerres. Te observo an sis semper idem, an verbis facta respondeant: Rara enim & certa Veritas:

Psal. 49

Professus idem ac profiteus.

In 3. p. In fine ubi de Votis.

Aut nullam vitæ partem, aut totam Deo debes.

In 1. p. Die 4. Januarii.

Numquam melius sibi providet Dei servus, quam si nihil sibi retinens se suo Domino suaque omnia consecrat.

In 1. p. Die 6. Decembris.

Magis tenemur omnes affectu nostra relinquere, quam effectum Apostoli, vel quivis alii.

In 1. part. Fer. 3. Hebdom. 2. post Epiphaniam.

Non tam spectatur quid Deo dones, cum te illi præsentas, quam quid non dones.

Quod præsertim spectat Deus, non est quid ad se afferas, sed quid à te auferas.

In 3. part. Fer. 5. Hebdom. 8. Et Fer. 3. Hebdom. 13.

Non quantum, sed ex quanto.

Cupiditas non refrænata, rapina quædam est in holocausto, ac sacrilegium.

In Levi quidem cupiditate patris tantum cordis detrahitur: In gravi autem totum Cor Deo perit.

In 4. p. Dominica 17.

Plura dat Christo qui dat omnia licet pauca & vilia quam qui multa & pretiosa non datis omnibus.

In 4. p. Fer. 6. Hebdom. 17.

Nec timenda donatio, seu privatio libertatis post integram sui donationem:

Nam nemo liberior quam qui minus est liber.

In 2. part. Sabbato Sancto.

Hoc est esse Christi, solius esse Christi.

Numquam magis eris tuus, quam cum minus eris tuus, ut sis totus Christi.

In 4. p. Fer. 3. & 5. Hebdom. 24.

Vota non rectè renovas, nisi te Vota renovent.

In 3. part. In fine ubi de renuntiatione Votarum.

QUÆ verò spectant ad alterum Caput de Constantia & firmitate in promissis Deo factis, hæc sunt ex multis aliquæ Veritates:

Nunquam Quam

Quam in se attrahit Gratiā qui se Deo libens offert, hanc sibi detrahit, qui quod offert non reddit.

In 1. p. Fer. 3. Hebd. 1. in Adventu.

Dum lucet, ambulandum: ne tenebrae fiant.

In 1. p. Die 5. Januarii.

Quo minus potes reddere quaecumque debes, eò magis debes reddere quaecumque potes.

In 3. p. Fer. 2. Hebdom. 1.

Qui non servat consilia quia non sunt praecepta, nec ipsa etiam praecepta servat.

In 3. p. Fer. 2. Hebdom. 5.

Qua ratione fit ut plures dici possint malae quam bonae arbores, eadem profus fiet, ni caveas, ut mala potius quam bona sis arbor.

In 3. p. Dominica 7.

Quod te imparatum magis reddit ad ferendum fructum, hoc te paratorem deberet reddere.

Quanto minus puniri timer Infructuosus, tanto jam magis punitus est.

In 3. p. ubi de Votorum renovatione, in fine.

Ceterae pugnant virtutes, sed vincit Perseverantia.

In 2. parte, Fer. 5. Hebdom. 3. in Quadragesima.

Quam pudendum tibi esset, si quod promittis homini non solveres, tam impudenter agis, si quod promittis Deo non exolvīs.

In 4. p. Fer. 3. Hebdom. 27. Non in postremis haec habenda Veritas.

Vide in Festis B. MARIAE Virginis, Et ubi de statibus ac de votis agitur, In fine secundae ac tertiae Partis, nec non Fer. 6. Hebdom. 25. hujus 4. partis.

Die 25.
Novembris.

IN FESTO S. CATHARINAE VIRGINIS ET MARTYRIS

Corona aurea expressa signo Sanctitatis: & gloria honoris: & opus virtutis, seu fortitudinis. Eccles. 45.

VERITATES Practicae commodius infra proponuntur post explicatum hunc Scripturae locum, qui triplex Coronae genus continet, quo cum insigniter decorata fuerit Sancta Virgo Catharina, triplex ei etiam Veritatum genus in totidem punctis aptabitur.

I. PUNCTUM.

PRÆTER Coronam gloriae quae est conjuncta ipsi quam vocant essentiali Beatitudini, & qua proinde omnes Beati coronantur in caelo, ut supra in Festo Sanctorum omnium latius dictum est, triplex aliud Coronae genus his Sanctis dari dicitur qui nobilius certamen certarunt dum viverent, cujus certaminis praemium & quoddam accidentale decus ac gaudium Corona illa est quae

Aureola dicitur, qualem in arca testamenti fuisse appositam Scriptura refert.

Exod. 25.

Quodnam vero sit nobilius istud certamen, seu quinam praeter ceteris illud certasse dicantur, hi sunt scilicet, qui notos illos aeternae salutis hostes, carnem, mundum, & Dæmonem expugnarunt insignis, nempe Virgines, Martyres & Doctores. Carnem Virgines domuerunt: Martyres mundum, & Doctores dæmonem; qui cum sit falsitatis auctor, non debellatur aptius quam ab his, qui errores contra fidem & bonos mores confutant, & Veritatem docent ac persuadent. Triplex istud porro Coronae genus videtur paucis illis Scripturae verbis comprehendī, quae supra ex Ecclesiastico retulimus, & quae huc remissimus explicanda, Nempe Corona Sanctitatis, aureola est Virginitatis quae Sanctimonia dicitur. Corona gloriae, &

Hebr. 13.

hono-

honoris, aureolam exhibet Doctoratus, qui singularē apud omnes meretur gloriam. Ac denique *Corona virtutis*, sive ut habet alia versio, *Fortitudinis*, manifesta est aureola Martyrii, quod totū ad Fortitudinem referri certum est.

Quibus ita breviter explicatis, quanta sint Sanctæ Catharinæ Merita, quam insignia, quam illustria licet inde colligere, cum illa simul triplex hoc certaminis & Coronæ genus promeruerit, triplici simul hoste debellato. Primo quidē Virgo fuit Alexandrina, tam insignis & omni laudum genere commendata, sive quæ à natalibus, sive quæ ab ingenio, sive quæ à forma petuntur corporis, ut omnibus admirationi esset; atque ipsi etiam Imperatori Maximino, qui blanditiis, qui muneribus, qui minis & quacumque posset illecebra nihil nõ tentavit, ut illam ad se pelliceret. Sed frustrā omnia; Perstat Virgo immobilis, immobilis inquam in servādo Virginitatis proposito, sed tam multa & varia locorum mutans & peragrans spatia, donec illic tuta posset consistere, ubi & nullum præter Sponsum suum Christum nosset, & à nullo nosceretur. Sic Baronius ex Eusebio, ad annum Christi trecentesimo septimum.

Quod aptè spectat illa Veritas quæ habetur in 1. p. Sabbato Hebdomadæ sextæ post Epiphaniam:

Hæc Sponsæ fides est, ut sicut neminem præter Sponsum velit diligere: sic velit à nullo diligi.

Videri hæc etiam posset in eadem 1. p. Fer. 6. hebdom. 4. in Adventu:

Securior est Castitatis victoria fugiendo, quam pugnando.

Er in hac 4. p. Fer. 5. hebdom. 28.

Perpetuata quædam est mentis Virginitas, perpetua Vigilantia.

II. PUNCTUM.

Quocumque pergeret Sacra Virgo ut Sacram Deo Virginitatē tutius conservaret, eodē Maximinus suos illico jubebat Emisarios currere, nec à cursu cessare, donec eā ad se adducerēt, cujus amoribus magis erat subiectus, quam subiectum sibi teneret imperium. Revocatur tandē & Imperatori sistitur; qui cum

blandē Virginē emollire tentaret, illa virilem & Christianum gerens animum, de fide, de salute, de Christo sermonē habet, Christianam se profiteri, paratam se potius quamvis subire necem, quam suæ fidei, vel integritatis minimam pati labeculam; Vesantum illum esse & profanum, qui victimas Dæmonibus immolaret; Crudelem vero & impium, qui tot suppliciiis veri Dei mactaret servos; cessaret aliquādo insanire & inciperet sapere: se fore magistrā ejus, se satis in Christo doctā & idoneā, quantum satis esset ut erudiretur. Sensit verbi aculeū Imperator, sed secū dissimulans & miratus Ingeniū Virginis ac generosos animos, jubet unde quaque quæri & quamprimū congregari quoscumque Scientia celebres & nominatos faceret, qui cum Catharina de religione disserterent, & ad idola traducerent.

Dicta certamini dies & palæstra fuit. Stans ex una parte, bene multi Philosophi; doctrina, ætate, moribus graves; ex alia vero, sola Virgo sola illis opponitur: Quos inter, prima movetur quæstio de unitate Dei, tum de Christi divinitate, ac sensim de inanum falsitate Deorum. Decertatur utrimque acriter, pugnant, repugnant quantum illi omnes dicendo possunt, sive unus omnium ore loquatur, sive suā quisque sententiam dixerit. Sic omnes tandem convincuntur, sic omnes silent & cedunt, ut hoc unū illis restet loqui, se hoc ipsū jam credere ac profiteri, quod Virgo suā ipsorum omnes magistrā agnosceret, se ipsius fore discipulos, se Christianis imbui velle præceptis & Sacramentis: se velle vivere, se velle mori Christianos. Quis tū animorū motus, quis Maximini quis Procerū, quis universæ clamor & plausus fuerit plebis, facilius est cogitando assequi, quam dicendo. Tantam certe novitatem vix credebant qui decant, adeo stupefacti omnes, ut ne quid gravius contra falsos Deos accideret, jussit illico Maximinus subduci Virginem, & vinculis mancipari, atque ad unum omnes illos Philosophos extemplo flammis addici. Factum est quod imperavit, & facti sunt Christianæ fidei Testes, qui facti fuerant accusatores.

Interea verò Carcerem Augusta Maximini Conjux, cum Porphyrio belli Duce adeunt, inclusam in visunt Virginem, alloquuntur, interrogāt de Christo, de Fide, de Salute, de quibus ita dilucide instruuntur, ut abdicato mox profano cultu, se vero Deo ac Christo Jesu dederint,

Sap. 8.

didertint, ac deditionem suam fuso propterea Sanguine confirmarint. Nonne hoc est Doctōris five Doctricis palmam præferre & coronam demereri? Sic Sapiens Sapientiã vocat *Doctricem disciplinã Dei*, quo certe nomine Catharina digna esset, si nomen in terris quæreret. Tota vero Ecclesia sic ejus Nominis & Memoriar celebratam commendat, ut inter Sanctas Virgines sola una diem festum obri- neat; quia nempe singularem inter omnes Ecclesiar ac Religioni navavit operam, cujus doctrina tam multi ac insignes Christianam fidem essent amplexi.

Quò referri possunt hæ Veritates:

Sic cavendum ne Scientia præferatur Virtuti, ut tamen Scientia non negligatur.

In 1. parte, De sanctis Doctōribus, in fine.

Nemo magis sibi Christum servat, quàm qui minus sibi soli servat.

In eadem 1. p. Die 18. Januarii.

Scientia sine Zelo, arma sine milite: Zelus sine scientia, miles sine armis.

In 2. parte, Fer. 2. Quinquagesima.

Ne lucere tantum, nec ardere: sed utrumque simul.

In 3. p. Die 4. Augusti.

Rape ad eum quos potes, Nam si potes, & non rapis, tot cælo perdis, quot Christo lucrari poteras.

In 3. p. Sabbato hebdom. 11.

Cos bonæ libertatis, mala libertas.

Id est, Tanto magis acui & excitari debemus ad verum liberè prædicandum, & bonum bene agendum, quanto alii liberiores sunt ad illud impugnandum.

Aut sis æquus dispensator, aut iniquus dissipator.

Quod de Gratiis quæ dicuntur gratis datæ, & quæ in alios dispensari debent, intelligitur.

In hæc 4. p. Fer. 5. & 6. hebdom. 20.

III. PUNCTUM.

Quo molliores alii reddebantur, eò ferocius sæviebat Maximinus, & converso in odium ac rabiem quo ferebatur amore in Vir-

ginem, jam non Pellaces advocat qui Catharina: pectus molliant, non Doctores qui animum muteant, sed Tyrannos qui corpus cruciant & nova suppliciorum architectentur instrumenta; Nulla quibus hærens in Christianos sævitum est satis sunt acerba & acuta, non nisi novis & insolitis concitati furor Imperatoris sedari posse videtur.

Ergo expeditur rota crebris & acutis præfixa gladiis, ut Virginis corpus tot diversis partibus & vicibus dilaniari possit, quod essent gladii, & quories illis affixa per rotam devolueretur: Quod erat proflus inauditum tormenti genus; sed Virgo accedit intrepida, plus gerens animi ad ferendam quàm essent acuti gladii ad inferendam laniam. Se suumque certamen Christo suo commendat, & dum faciem illam attingit rotam, ecce in partes dissolvitur, quasi ferrum illud insensatum plus haberet sensus & humanitatis in Virginem, quàm ipsi homines. Non declinandis tormentis tormenta mitigabat, sed magnificando Christo, cujus esset tanta virtus, ut si vellet suos protegere nullus eis nocere posset. Atque videatur quid in Christo suo possit & velit; pergant in se ferocius defævire, supplicia gemunt, flagella exacuunt, venas incidant, nervos atterant, totum effundant sanguinem, totum corpus dilanent, tot lucra reputabit quot detrimenta sentiet: tot animi sui sentiet gaudia, quot feret tormenta corporis. Quamobrem non defuit illi tormentis, sed illi tormenta defuerunt. Non est deterrita suppliciiis, sed supplicia sic deteruerunt Tyranni animum, ut ne Virgo viveret diutius, magis cogitavit, quam ut moreretur crudelius.

Sic itaque gloriosa Martyr ad tertiam sibi Coronam debitam evolavit, & quàm in cælis illustris est hoc triplici diademate coronata, tam in terris insignis est ad exemplar fortitudinis & cuiuscumque virtutis exhibendæ potius, quàm infringendæ, vel quoquo modo remittendæ fidelitatis in Christum Iesum. Quem in finem hæc possunt inferri Veritates:

Quot peccavit in Virginem Martyrem Tyrannus virtus, tot illam pluribus adauxit Martyriis & coronis.

Ratio est, quia Martyrem non poena sed causa facit: & quàm multa possunt dici causa: propter quas Martyr Martyrium sustinet, tam multiplex potest ejus dici martyrium.

Sed

Sed quot vitii peccat Tyrannus in Martyrem, tam multa possunt dici causae propter quas Martyr Martyrium sustinet. Nempe in Exemplo nostro, peccabat Maximinus in sanctam Catharinam libidine, Impietate, & Injustitia: Et his tribus ex vitiiis tres causae factae sunt ejus Martyrii. Prima ex libidine qua deperibat Virginem, & quam cum Virgo contemneret, haec fuit causa quamobrem Imperator Martyrium Virgini decreverit.

Secunda ex Impietate contra Christianam Religionem quam Catharina profitebatur & quam Maximinus persequebatur, quae ratio cum à precedente sit diversa, diversam etiam constituit Martyrii causam.

Tertia ex Injustitia & ferocitate, quod nepe Virgo convertisset Philosophos, Imperatricem & Ducem belli, cum furens Maximinus injuste Virginem velut ream & noxiam condemnavit: quae causa cum sit etiam ab aliis distincta & diversa propter quam separatim quando illa sola fuisset, morte libens Catharina passa esset, profecto non desinit habere suum effectum & meritum, licet juncta sit aliis. Sicut enim Tyrannus Martyrium imperans ex triplici vitio, ter Tyrannus dici potest, sic profecto ter Martyr Catharina, propter triplicem ejus Virtutem oppositam tribus illis vitiiis, nempe Virginitatem, Fidem, & Fidei Zelum, quae sunt tria motiva, quorum ex uno separato parata Virgo erat mortem subire, sicut revera subit conjunctim cum aliis duobus motivis.

O quam proinde vera est illa Veritas qua dicitur.

Inimici nostri magis prodesse possunt odio, quam profuisse obsequio.

In 1. p. Die 28. Decembris.

Ne quemquam pudeat recedere ab errore, & cedere Veritati: non enim minus est saepe gloriosum in hoc certamine vinci, quam vincere.

Ratio est, quia vinci hoc in certamine nihil aliud est quam errorem suum agnoscere, ac oppositam Veritatem profiteri.

Sed non minus saepe est hoc gloriosum coram Deo quam vincere seu docere ac revocare ad Veritatem errantes: Ubi adverte parem in imparitate Victoriam. Nam victrix Catharina fuit non solum quia Philosophos vicit sed quod à Tyranno victa non fuit. Sic ipsi Phi-

losophi victores fuerunt, non tantum quia fuerunt Martyres, sed quia vicerunt Tyrannum: sed quia etiam à Catharina victi sunt, cum sic vinci sit vincere.

¶ Vide in 3. p. Fer. 2. Hebd. 7. ubi haec Veritas exhibetur:

Majoris est animi se divinae Fidei supponere, quam se illi opponere.

Videri et possent qua sequuntur:

Sicut martyrio vita naturalis, sic mortificatione vita sensualis.

Id est,

Sicut ne pereat fides, perdenda est martyrio vita naturalis, sic ne pereat fidelitas, perdenda est mortificatione vita sensualis.

In 1. p. De sanctis Martyribus.

Nemo cum Christo candidus, nisi sit simul rubicundus.

Id est, nisi sic amet candorem & puritatem Conscientiae, ut pro ea tuenda sit paratus mori.

In 2. p. Dominica Passionis.

In Infirmitate virtus; In Impotentia Potentia.

In 2. p. Fer. 4. Pascha.

Quanta olim erat fidelium gloria, mundum vincere, tanta modo est ignominia vinci à mundo.

In 2. p. Dom. 1. post Pascha, Haec est victoria qua vincit mundum, fides nostra.

Satius esset nullo die velle vivere, quam non omni die velle cum Christo mori.

In 3. p. Fer. 5. hebdom. 2.

Plus est quod Christus monet ne terreamur, quam quod movent inimici ut nos terreant.

In 3. p. Fer. 6. hebdom. 10.

Mortificatione potius tibi sunt omnia subtrahenda, quam quid mortificationi detrahendum.

In 3. p. Die 24. Augusti.

Nisi diligenter advertas; ore facta Confessio, factis a te negatur.

In 4. parte, Fer. 2. hebdom. 15.

Quam

Quam gloriosa est victoria finiti certaminis, tam metuendum est ne certamen non sit finitum.

Victori saepe gravius à victoria certamen nascitur, quam dum certaret ut vinceret.

Ratio est, quia Victori à victoria saepe certamen nascitur contra vanam gloriam & complacentiam.

L. II. c. 7. Sed certamen istud saepe est gravius alio, quia minus hostis percipitur, minus expugnatur, & major inde pernicies. Quia quod victus hic hostis à se ipso victo & expugnato, novas in vincentem accipit & majores ad repugnandum vires. Superata vanitas vanitatem generat, & dum repellitur gloria, repulsa redit, quia repulsa fuit: *Omnia vitia superata marcescunt*, inquit Cassianus, & de vitia per singulos dies infirmiora redduntur: hoc vero dejectum acrius refurgit ad luctum, & cum putatur extinctum, sua morte viracius convalescit. Cetera genera vitiorum eos tantum impugnare solent, quos in certamine impugnavit, hoc vero c. 9. suos Victores acrius insectatur, quantoque fuerit validius elisum, tanto vehementius Victoria ipsius elatione congregitur. Et hac est subtilis inimici verjuria, ut militem Christi propriis faciat telis occumbere, quem hostilibus armis superare non potuit. Et paulo post: Postremo, inquit, cetera perturbationes à contrariis sibi virtutibus dissidentes, & ex aperto, tanquam die claro bellantes & superantur facilius & caventur: Hac autem

Virtutibus inserta & aciei permixta velut in nocte eadem dimicans, atrocius inopinatus decipit & vincit.

Quamobrem sicut Virginibus & Martyribus in primis commendatissimum erat, sancta Virgo & Martyr Catharina sui laudem certaminis & totius gloriam Victoriae Deo referens, sic tota Deo plena erat, ut oblita sui, Deum unum & Christum suum cogitaret, extolleretur, glorificaret & magnificeret, quasi hoc ipsum esset quod Deus suis promiserat: *Laude mea infranabote, ne intreas.*

Hinc apte Divus Augustinus ad illud sancti Apostoli: *Bonum certamen certavi.* QUERRO qua virtute certaverit, utrum qua illi ex se metipso fuerit, an qua de super data sit? Sed absit ut tantus Doctor ignoraverit legem Dei, cuius vox est in Deuteronomio: *Ne dicas in corde tuo fortitudo mea & potentia manus mea fecit mihi virtutem magnam hanc, sed memoraberis Domini Dei tui quia Ipse tibi dat fortitudinem facere virtutem.* Quid autem prodest bonum certamen nisi sequatur victoria? Et quis dat victoriam nisi Ille de quo dicit Ipse: *Gratias Deo qui dat nobis victoriam per D. N. Iesum Christum.*

Sic itaque finiendum quodvis opus, ut numquam sit finis dicendi Deo cum Propheta Daniele: *Tibi Domine iustitia: nobis autem confusio faciei. Domine nobis confusio faciei: Tibi autem Domino Deo nostro misericordia & propitiatio.*

De sancto Andrea, Vide in 1. p. in quam frequentius Dies eius Festus incurrit.

If. 48.

L. de gr. & lib. arb. c. 6.

Dan. 9.

FINIS QUARTÆ PARTIS.

INDEX